

ਬੇਬਾਕ, ਬੇਲਾਗ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ
ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦਾ ਮੁੱਦਈ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

Ph:847-359-0746, Fax:847-705-9388
Email:punjabtimes1@sbcglobal.net
www.punjabtimesusa.com

ਅਮਨਟੈਲ ਦਾ ਦੀਵਾਲੀ ਧਮਾਕਾ

\$25 'ਚ 2200 ਮਿੰਟ
ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਗੱਲਾਂ ਕਰੋਗੇ (36.5 ਘੰਟੇ)
ਉਨੇ ਹੀ ਮਿੰਟ ਕੱਟੇ ਜਾਣਗੇ

AMANTEL.COM
Customer Service 24/7 ਟੌਲ ਫਰੀ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਕਾਲ ਕਰੋ
1-888-652-6268, 732-983-4332/4333

ਡੈਲਸ, ਟੈਕਸਸ ਏਰੀਏ ਵਿਚ
ਡਰਾਈ ਵੈਨ ਡਰਾਈਵਰਾਂ
ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ ਤੇ ਸਹੂਲਤਾਂ
ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ:
ਫੋਨ:817-881-9296, 817-881-9196

Twelfth Year in Publication ਮਿਡਵੈਸਟ ਐਡੀਸ਼ਨ Price 50¢

ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਅਤੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਤੋਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹਫਤਾਵਾਰ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

Punjab Times, Vol 12, Issue 45, November 5, 2011 20451 N Plum Grove Rd. Palatine, IL 60074 Ph:847-359-0746, Fax:847-705-9388

Email:punjabtimes1@sbcglobal.net
www.punjabtimesusa.com

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੱਜਿਆ ਚੋਣ ਬਿਗਲ

ਪੰਜਾਬ ਬਚਾਓ ਯਾਤਰਾ, ਵਿਸ਼ਵ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਤੇ ਇੱਜ਼ਤ ਸੰਭਾਲ ਮੁਹਿੰਮ ਨਾਲ ਸਿਆਸੀ ਪਿੜ ਮਘਿਆ

ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਰੈਲੀ ਵਿਚ (ਖੱਬਿਓ) ਰਾਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਭੱਠਲ, ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ, ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਗੁਲਚੈਨ ਸਿੰਘ ਚੜਕ ਤੇ ਜੀਤ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ।

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦਿਆਂ ਸੂਬੇ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਸਿਆਸੀ ਮਸ਼ਕਾਂ ਆਰੰਭ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਮੁੱਖ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਬਚਾਓ ਯਾਤਰਾ, ਵਿਸ਼ਵ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਅਤੇ ਇੱਜ਼ਤ ਸੰਭਾਲ ਮੁਹਿੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਸਿਆਸੀ ਪਿੜ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਘ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੱਤਾ ਧਿਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ

ਦਲ ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਵਿਸ਼ਵ ਕਬੱਡੀ ਮੈਚਾਂ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਣ ਦੀ ਜੁਗਤ ਘੜੀ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਮੁੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਕਾਂਗਰਸ ਪਹਿਲੀ ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ 'ਪੰਜਾਬ ਬਚਾਓ ਯਾਤਰਾ' ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਕੇ ਰਾਜਸੀ ਅਖਾੜੇ ਵਿਚ ਕੱਦ ਪਈ ਹੈ। ਤੀਜੇ ਫਰੰਟ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪਾਰਟੀਆਂ ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਆਫ ਪੰਜਾਬ, ਭਾਰਤੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ (ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ.), ਭਾਰਤੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ

(ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ.ਐਮ.) ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਲੋਗੋਵਾਲ) ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਛੇ ਨਵੰਬਰ ਤੋਂ ਸਿਆਸੀ ਮੁਹਿੰਮ ਦਾ ਆਗਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਾਰੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਿੰਦੂ ਮਾਲਵਾ ਹੀ ਹੈ।

ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਮਾਲਵਾ ਖਿੱਤੇ ਨੇ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੀ 'ਸਿਆਸੀ ਹੋਣੀ' ਤੈਅ ਕਰਨੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉੱਥੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਸੀਟਾਂ ਦੀ

ਗਿਣਤੀ ਦੁਆਬੇ ਤੇ ਮਾਝੇ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਮਾਲਵੇ ਵਿਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ 66 ਅਤੇ ਮਾਝਾ-ਦੋਆਬਾ ਵਿਚ 51 ਸੀਟਾਂ ਹਨ। ਮਾਲਵੇ ਵਿਚ ਪਿਛਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਦਬਦਬਾ ਰਹਿਣ ਕਾਰਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਨਮੋਸ਼ੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਮਾਝੇ ਤੇ ਦੋਆਬੇ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਚੰਗਾ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲਣ ਕਾਰਨ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 'ਤੇ)

ਸਿਆਸੀ ਰੰਗ 'ਚ ਰੰਗਿਆ ਦੂਜਾ ਵਿਸ਼ਵ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ

ਬਠਿੰਡਾ: ਪਹਿਲੀ ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦਿਵਸ ਵਾਲੇ ਦਿਹਾੜੇ 'ਤੇ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਦੂਜਾ ਵਿਸ਼ਵ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਜੋ 20 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਖਤਮ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ 17 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਬਜਟ ਵਾਲੇ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਦੇ ਉਦਘਾਟਨੀ ਸਮਾਰੋਹ 'ਚ ਸਿਆਸੀ ਝਲਕਾਰਾ ਵੀ ਸਪਸ਼ਟ ਵਿਖਾਈ ਦਿੱਤਾ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਸਿਆਸੀ ਸੁਨੇਹਾ ਦੇਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਮੁੱਖ ਸਮਾਗਮ ਦਾ ਚਾਰ ਚੁਫੇਰਾ ਸਿਆਸੀ ਰੰਗਾਂ ਵਿਚ ਰੰਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਗਾਣਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਕਬੱਡੀ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਸ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਵਜੋਂ ਉਭਾਰਿਆ ਗਿਆ।

ਵਿਸ਼ਵ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਦੇ ਆਗਾਜ਼ ਮੌਕੇ ਮਸ਼ਾਲ ਨਾਲ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ, ਐਕਟਰ ਸ਼ਾਹਰੁਖ ਖਾਨ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਉਦਘਾਟਨੀ ਸਮਾਰੋਹ ਦਾ ਮੁੱਖ ਆਕਰਸ਼ਣ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਕਿੰਗ ਸ਼ਾਹਰੁਖ ਖਾਨ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਤਕਰੀਬਨ ਅੱਧਾ ਘੰਟਾ ਆਪਣੀ ਅਦਾਕਾਰੀ ਦਾ ਜਲਵਾ ਦਿਖਾਇਆ। ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਉਹਦੇ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 4 'ਤੇ)

ਕਾਂਗਰਸ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਫੇਰੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਸ਼੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਉਸਾਰੇ ਗਏ ਖਾਲਸਾ ਵਿਰਾਸਤ ਕੰਪਲੈਕਸ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ 'ਸਿਆਸੀ ਸ਼ਰੀਕੇਬਾਜ਼ੀ' ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਐਨ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਰਾਸਤ

ਕੰਪਲੈਕਸ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਕਰਵਾ ਕੇ ਇਕ ਤੀਰ ਨਾਲ ਦੋ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਫੁੱਡਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਇਸ 'ਚਾਲ' ਨੂੰ ਸਮਝਦਿਆਂ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 'ਤੇ)

FARMERS

- *Auto *Home
- *Business
- *Workers Compensation

Gurjinder Dimple
Insurance Agent
License # 537993

ਆਟੋ, ਘਰ ਤੇ ਬਿਜਨਸ ਦੀ ਇੰਸੂਰੈਂਸ ਚੰਗੇ ਭਾਅ ਉੱਤੇ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਸੇਵਾ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿਓ

ਫਰੀ ਕੋਟੇਸ਼ਨ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ
Ph:517-499-4883
Fax:517-993-5755, gurjindersingh@att.net.
www.farmersagent.com/gsingh3
2681 Loon Ln, Okemos, MI 48864

Estd. 1975

World Wide Travel

www.fly2world.com

ਸ਼ਸਤਾ ਰੇਟ ਵਧਿਆ ਸਰਵਿਸ

AIR TRAVEL • CRUISES • VACATIONS

DETROIT 734 525 7304 TOLL FREE 866 66 INDIA CHICAGO 312 224 8800

DELTA KLM AIRFRANCE ETIHAD QATAR Continental Airlines

Independent Insurance Agent

*Auto *Home *Business *Life
Illinois - Indiana - Wisconsin

Our Partners: Travelers, AAA, Progressive, The Hartford & Many More.

ਇੰਸੂਰੈਂਸ ਦੀਆਂ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਅਸੀਂ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਰੇਟਾਂ 'ਤੇ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

Sunny Dhillon
Ph:847-858-5683
2021 Midwest Rd., Oak Brook, IL 60523

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ

ਮ੍ਰਿਗਾਵਲੀ ਵਿਚ ਸਿੰਘ ਦੀ ਗਰਜ ਦੇਣ ਵਾਲੇ
ਜਗਤ ਗੁਰੂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ
ਮਹਾਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਦੀ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ

ਕੋਟਾਨਿ ਕੋਟਿ ਵਧਾਈ ਹੋਵੇ ਜੀ

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਇਮਾਰਤ

ਗੁਰਪੁਰਬ ਸਬੰਧੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ

ਸ਼ੁਕਰਵਾਰ 11 ਨਵੰਬਰ ਸਵੇਰੇ 9 ਵਜੇ ਅਰੰਭ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡਪਾਠ
ਐਤਵਾਰ 13 ਨਵੰਬਰ ਸਵੇਰੇ 9 ਵਜੇ ਭੋਗ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡਪਾਠ
ਉਪਰੰਤ ਕੀਰਤਨ ਦੀਵਾਨ
ਗੁਰੂਘਰ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਗੀ ਭਾਈ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ
ਕਥਾਕਾਰ ਭਾਈ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕਥਾ ਵਿਆਖਿਆ ਸਰਵਣ ਕਰਾਉਣਗੇ।

ਅਖੰਡਪਾਠ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸਮੂਹ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਲੋਂ ਅਤੇ ਐਤਵਾਰ ਦੇ ਲੰਗਰ ਦੀ
ਸੇਵਾ ਭਾਈ ਜਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਂਗਟ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਲੋਂ ਹੋਵੇਗੀ।
ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਚੋਲਾ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਭਾਈ ਜਸਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ
ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਲੋਂ ਹੋਵੇਗੀ।

ਵੀਰਵਾਰ ਗੁਰਪੁਰਬ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੀਵਾਨ ਸੱਜਣਗੇ।

ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਦਾਸ

ਭਾਈ ਸਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕਾਲੇਕਾ (ਪ੍ਰਧਾਨ), ਸਮੂਹ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਮਿਲਵਾਕੀ ਦੀ ਸਾਧ ਸੰਗਤ

Sikh Temple Of Wisconsin

7512 South Howell Ave. Oak Creek, WI 53154

Web Site: sikhtemplewi.org

Ph. 414-764-7454

Fax: 414-764-7512

ਹਲਕਾ ਗਿੱਦੜਬਾਹਾ ਬਣਿਆ ਸੁਖਬੀਰ ਲਈ ਵੱਡੀ ਵੰਗਾਰ

ਸ਼੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ: ਇਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਗਿੱਦੜਬਾਹਾ ਸਾਬਕਾ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਆਫ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਤੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵਿਚਾਲੇ ਸਿਆਸੀ ਰੋਸਾਕਸ਼ੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੇ ਆਖਰੀ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਿਸ਼ਵ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਗਿੱਦੜਬਾਹਾ ਦੇ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਕੇ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਢਾਹ ਲਾਉਣ ਲਈ ਸਿਆਸੀ ਹੱਥਕੰਡੇ ਵਰਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਹੁਣ ਵੀ ਇਸ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਚੋਣ ਲੜਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਪਿਤਾ ਗੁਰਦਾਸ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਗਿੱਦੜਬਾਹਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਖੁਦ ਚੋਣ ਲੜਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਕੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਹੋਰ ਫਿਕਰਮੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਹਲਕਾ ਗਿੱਦੜਬਾਹਾ ਵਿਚ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਬਾਦਲ ਤੇ ਗੁਰਦਾਸ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਪਕੜ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵੀ ਇਸ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਗਿੱਦੜਬਾਹਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਚੋਣ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਅਕਾਲੀ

ਦਲ ਤੇ ਪੀ.ਪੀ.ਪੀ. 'ਚ ਸਖਤ ਮੁਕਾਬਲਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਚੋਣ ਤਾਂ ਭਾਵੇਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਜਿੱਤ ਗਿਆ ਪਰ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਪਕੜ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਲਈ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੱਲੋਂ ਹਲਕਾ ਗਿੱਦੜਬਾਹਾ 'ਚ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਬਾਦਲ ਦੇ ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਖੋਰਾ ਲਾਉਣ ਲਈ ਇਸ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਦਾ ਵੀ ਲਾਹਾ ਲਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਗਿੱਦੜਬਾਹਾ ਦੇ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ ਦੇ ਦਾ ਖੇਡ ਮੈਦਾਨ ਉਪਰ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕਰਕੇ ਖੜ੍ਹੇ ਪੈਰੀਂ ਸਟੇਡੀਅਮ, ਵੀ.ਆਈ.ਪੀ ਸੜਕਾਂ, ਪਾਰਕਿੰਗ, ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੇ ਅਰਾਮ ਕਮਰੇ ਤੇ ਹੋਰ ਸਾਮਾਨ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਟੇਡੀਅਮ ਤੱਕ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਵੀ.ਆਈ.ਪੀ. ਸੜਕ ਦੀ ਤਿਆਰੀ 'ਤੇ ਤਕਰੀਬਨ 50 ਲੱਖ ਤੇ ਸਟੇਡੀਅਮ ਦੀ ਉਸਾਰੀ 'ਤੇ ਤਕਰੀਬਨ 46 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਖੇਡ ਮਾਹਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਦੋ ਦਾ ਨਾਲੋਂ ਮੁਕਤਸਰ ਸਟੇਡੀਅਮ ਕਈ ਦਰਜੇ ਬਿਹਤਰ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਦਾ ਤੋਂ ਅੱਠ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਮੁਕਤਸਰ ਵਿਖੇ ਬਣਿਆ-ਬਣਾਇਆ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਖੇਡ ਸਟੇਡੀਅਮ ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਖਰਚਾ ਕੀਤਿਆਂ ਇਹ ਮੁਕਾਬਲੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਵਿਕਟੋਰੀਆ ਪੁਲਿਸ 'ਚ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਏਗਾ ਤਕਦੀਰ ਸਿੰਘ
ਮੈਲਬੌਰਨ: ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਦੇ ਸੂਬੇ ਵਿਕਟੋਰੀਆ 'ਚ ਪੁਲਿਸ ਭਰਤੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਹੈ ਜਿਸ 'ਚ ਕਾਫੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੇ ਕਾਮਯਾਬੀ ਹਾਸਲ ਕਰਕੇ ਇਹ ਨੌਕਰੀ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸ. ਤਕਦੀਰ ਸਿੰਘ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਅਕੈਡਮੀ 'ਚ ਹੋਏ ਸਮਾਗਮ 'ਚ ਐਕਟਿੰਗ ਚੀਫ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਕੇਨ ਲੈਅ ਨੇ ਤਕਦੀਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵਿਕਟੋਰੀਆ ਪੁਲਿਸ ਚੁਣਨ 'ਤੇ ਮੁਬਾਰਕਬਾਦ ਦਿੱਤੀ। ਤਕਦੀਰ ਸਿੰਘ ਦਸਤਾਰ ਸਜਾ ਕੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਦਾੜੇ ਨਾਲ ਇਹ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਉਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਨੌਜਵਾਨ ਵਿਕਟੋਰੀਆ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਅਪਨਾਉਣ ਕਿਉਂਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਪੁਲਿਸ 'ਚ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ।

ਹੁਣ ਕੰਪਿਊਟਰ ਸਿਖਾਏਗਾ ਪੰਜਾਬੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਸਿੱਖਣ ਤੇ ਸਿਖਾਉਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬੀ ਗਿਆਨ (ਕੰਪਿਊਟਰ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਟੂ ਲਰਨ ਐਂਡ ਟੀਚ ਪੰਜਾਬੀ) ਨਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਾਫਟਵੇਅਰ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਵਿਭਾਗ ਵਿਖੇ ਡੈਮੋ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਨਵੀਂ ਉਪਲਬਧੀ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿਚ ਚਰਚਾ ਕਰਦਿਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਇਸ ਕਾਰਜ ਦੀ ਭਰਵੀਂ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ।

ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਕੰਪਿਊਟਰ ਸੈਂਟਰ ਡਾ. ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਹਿੱਤ ਵੱਡਾ ਮੁੱਲਾ ਕਾਰਜ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਸਾਫਟਵੇਅਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿੱਜੀ ਕੰਪਿਊਟਰ 'ਤੇ ਬੜੀ ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਇਸ ਬਾਰੇ ਉਹ ਅਜਿਹੀ ਡਿਵਾਈਸ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਵਾਉਣਗੇ ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਇਹ ਸਾਫਟਵੇਅਰ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਵਿਚ ਹੋਵੇਗਾ।

ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮੁਖੀ ਡਾ. ਰਾਜਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ

ਤਹਿਤ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਉਪ ਕੁਲਪਤੀ ਡਾ. ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਹੇਠ ਪੰਜਾਬੀ ਗਿਆਨ ਇਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨੂੰ ਮੁਕੰਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਟੈਕਨੀਕਲ ਅਸਿਸਟੈਂਟ ਡਾ. ਰਾਜਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸਖਤ ਮਿਹਨਤ ਸਦਕਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਇਸ ਸਾਫਟਵੇਅਰ ਜ਼ਰੀਏ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਘਰ ਬੈਠਿਆ ਹੀ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਮਦਦ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਪੜ੍ਹਨਾ ਤੇ ਲਿਖਣਾ ਸਿੱਖ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਡਾ. ਰਾਜਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਿਰੰਤਰ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ, ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਤਕਨੀਕੀ ਵਿਕਾਸ ਹਿੱਤ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਗੁਰਮੁਖੀ ਟਾਈਪਿੰਗ ਟਿਊਟਰ, ਯੂਨੀਕੋਡ ਕੀ-ਬੋਰਡ ਲੈ-ਆਊਟ ਡਰਾਈਵਰ, ਯੂਨੀਕੋਡ ਫੌਂਟ ਕਨਵਰਟਰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਕਬੂਲ ਟੂਲਜ਼ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਕੰਪਿਊਟਰ 'ਤੇ ਇੰਸਟਾਲ ਕਰਕੇ ਬੜੀ ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ ਸਿੱਖਣ ਤੇ ਸਿਖਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਡੈਮੋ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ 'ਚ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸਮੂਹ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਸਣੇ ਰਿਸਰਚ ਸਕਾਲਰ ਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

Gas Station For Lease
With Subway, Near Joliet, IL

Monthly Sale 70,000 Gallons
Inside Store Sale \$45,000,
Subway \$15,000
+Other incomes

Contact: Surinder Singh
Ph:847-767-6101

Sistar Mortgage
 Minimizing Cost, Maximizing Investment
 www.SistarMortgage.com

Balbir (Bill) Grewal, Loan Officer
 Residential & Commercial Loans

(734) 330-8859 Mobile
(586) 262-0156 Fax
 Balbir.Grewal@SistarMortgage.com

Loans Available In Most States!

>100% FHA Financing >Residential (Purchase & Refinance) >Self Employed >Cash Out Refinance >Investment Property Loans >Jumbo Loans >Commercial Property With Business or Business Only

ਇੰਡੀ ਹਾਂਡਾ INDY HONDA
 8455 US 31 South (US 31 & stop 12 Rd.), Indianapolis, IN 46227
ਗਰੀਨਵੁੱਡ ਮਾਲ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਨਜ਼ਦੀਕ

ਇੰਡੀਅਨਾਪੋਲਿਸ ਏਰੀਏ 'ਚ ਤੁਹਾਡੀ ਮਨਪਸੰਦ ਕਾਰ ਡੀਲਰਸ਼ਿਪ

ਨਵੀਂਆਂ ਅਤੇ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਹਾਂਡਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਡਲ ਜਾਂ ਮੋਕ ਦੀਆਂ ਕਾਰਾਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਾਜਬ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਲੈਣ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖੋ

ਆਪਣੀ ਬੋਲੀ ਵਿਚ ਗੱਲ ਕਰੋ ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬੀ, ਹਿੰਦੀ ਅਤੇ ਉਰਦੂ ਬੋਲਦੇ ਹਾਂ

SYAN VIDEO PRODUCTION, INC.
 Professional HD Video & Digital Photo Production

Multiple Camera Shooting / Digital Still Photography (with flush mount Album)
 Live Video Display with Large Screens
 DJ Service with Laser Lights
 Call Toll Free : 1-888-RAJ- SYAN (725-7926)
 (With 14 years Experienced)

734-261-0936 / 734-890-1767
 E-mail: raj@syanvideo.com
 or visit at: www.syanvideo.com

ਤੁਹਾਡਾ ਆਪਣਾ ਸੇਲਜ਼ਮੈਨ, ਜੱਸੀ ਸਿੰਘ
Cell:317-444-9772

ਆਸਾਨ ਕਿਸਤਾਂ 'ਤੇ ਲੋਨ ਅਤੇ ਲੀਜ਼ ਵੀ ਉਪਲਬਧ ਹੈ

Civic, Accord, Pilot, CRV, Element, Insight, Odyssey Van ਤੇ ਹੋਰ ਕਾਰਾਂ ਲਈ

Call For Monthly Specials
Office:317-887-0800, e-mail: jsjassie@yahoo.com

ਗਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਵੱਲ ਵਧਣ ਦਾ ਹੋਕਾ

ਜਲੰਧਰ: ਗਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਦੇ 20ਵੇਂ ਮੇਲੇ 'ਚ ਇਨਕਲਾਬ ਲਈ ਉਠਣ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਮੇਲੇ 'ਚ ਦੇਸ਼ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਚੋਖੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਜੰਗੋ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਦੇਣ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਪਹੁੰਚੇ। ਮੇਲੇ ਦੇ ਅਖੀਰਲੇ ਦਿਨ ਪਹਿਲੀ ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਭਾ ਨਗਰ ਦੇ ਵਿਹੜੇ 'ਚ 'ਝੰਡੇ ਦੇ ਗੀਤ' ਦੇ ਬੋਲਾਂ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹਲੂਣ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨਾਟਕ ਕਲਾ ਕੇਂਦਰ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਨਾਟਕ 'ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਮੁੱਲ' ਨਾਲ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਨਾਟਕਾਂ ਭਰੀ ਰਾਤ ਦਾ ਇਤਜ਼ਾਰ ਖਤਮ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਡਾ. ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ (ਅਦਾਕਾਰ ਮੰਚ, ਮੁਹਾਲੀ) ਦੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨਾ 'ਚ ਨਾਟਕ 'ਬਾਬਾ ਬੋਲਦਾ ਹੈ' ਖੇਡਿਆ ਗਿਆ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰੋ. ਅੰਕੁਰ ਸਰਮਾ (ਯੁਵਾ) ਦੀ ਟੀਮ ਵੱਲੋਂ 'ਖਰਾਸ਼ੋ', ਅਨੀਤਾ ਸਬਦੀਸ਼ (ਸੁਚੇਤਕ ਰੰਗ ਮੰਚ, ਮੁਹਾਲੀ) ਵੱਲੋਂ 'ਲਾਲ ਕਨੇਰ', ਕੇਵਲ ਧਾਲੀਵਾਲ (ਮੰਚ ਰੰਗ ਮੰਚ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ) ਵੱਲੋਂ 'ਕਥਾ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀ' ਤੇ ਪ੍ਰੋ. ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਔਲਖ ਦੇ (ਲੋਕ ਕਲਾ ਮੰਚ, ਮਾਨਸਾ) ਵੱਲੋਂ ਖੇਡੇ ਗਏ ਨਾਟਕ 'ਪਗੜੀ ਸੰਭਾਲ ਜੱਟਾ' ਨੇ ਜਿਥੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਕਲਾ ਤ੍ਰੇਹ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ, ਉਥੇ ਅਜੋਕੇ ਲੋਕ ਵਿਰੋਧੀ ਨਿਜ਼ਾਮ ਵਿਰੁਧ ਲਾਮਬੰਦੀ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬਾਂ ਲਈ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ।

ਗਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਦੇ 20ਵੇਂ ਮੇਲੇ 'ਚ ਝੰਡੇ ਦੀ ਰਸਮ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਯਾਦਗਾਰ ਕਮੇਟੀ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀਆਂ ਯਾਦਗਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਤੇ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਇਨਕਲਾਬੀ ਯੋਧਿਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰਨ ਲਈ ਪਹਿਰਾ ਦਿੰਦੀ ਰਹੇਗੀ। ਮੇਲੇ ਦੇ ਮੁੱਖ ਬੁਲਾਰੇ ਕਾਮਰੇਡ ਪ੍ਰਗਟ ਸਿੰਘ ਜਾਮਰਾਏ ਵੱਲੋਂ ਇਨਕਲਾਬੀ ਨਾਅਰਿਆਂ ਦੀ ਗੜਗੜਾਹਟ 'ਚ ਗ਼ਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਝੰਡਾ ਲਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਜ ਸੰਸਾਰ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚਲੇ ਹਾਲਾਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਜਦੋਂ ਮਿਹਨਤਕਸ਼ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਅੰਨ੍ਹੀ ਲੁੱਟ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਗ਼ਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਣਾਈਆਂ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਸੀ

ਏਕਤਾ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜੇ ਉਹ ਜਨਤਕ ਘੋਲਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ 'ਚ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਉਤਰਦੀਆਂ ਤਾਂ ਇਹ ਇਨਕਲਾਬੀ ਲਹਿਰ ਲਈ ਬਜਰ ਘਾਟਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਝੰਡੇ ਦਾ ਗੀਤ 'ਗੀਤ ਬਗ਼ਾਵਤ ਦਾ' ਨੇ ਪਗੜੀ ਸੰਭਾਲ ਜੱਟਾ ਲਹਿਰ, ਗ਼ਦਰ ਲਹਿਰ, ਬੱਬਰ ਅਕਾਲੀ ਲਹਿਰ, ਕਿਰਤੀ ਲਹਿਰ, ਨੌਜਵਾਨ ਭਾਰਤ ਸਭਾ, ਫੌਜੀ ਤੇ ਨੇਵੀ ਬਗ਼ਾਵਤਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਦਿਲ ਟੁੰਬਵੇਂ ਤੇ ਕਲਾਤਮਕ ਅੰਦਾਜ਼ 'ਚ ਜਿਥੇ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਬਰਤਾਨਵੀ ਮਨੁੱਖਿਆਂ ਨੂੰ ਨੰਗਾ ਕੀਤਾ, ਉਥੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਵਾਇਤੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੇ ਕੌਮੀ ਲਹਿਰ 'ਚ ਯੋਗਦਾਨ ਵਾਲੇ ਸੰਗਰਾਮੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਨਾਂਗਪੱਖੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਨੂੰ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦਾ। ਝੰਡੇ ਦੇ ਗੀਤ 'ਚ ਜਲੰਧਰ, ਬਿਲਗਾ, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ, ਬਠਿੰਡਾ, ਜਾਮਰਾਏ (ਤਰਨ ਤਾਰਨ) ਤੇ ਬਰਨਾਲਾ, ਚਮਕੌਰ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਸਾਹਨੇਵਾਲ ਦੇ 85 ਦੇ ਕਰੀਬ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ।

ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਸਟੇਡੀਅਮ ਸਟੇਜ ਤੋਂ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਯਾਦਗਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦਰਬਾਰ ਸਿੰਘ ਵਿੱਲੋਂ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਜੋਕੀ ਹਾਲਾਤ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੁਦਰਤੀ ਸੋਮਿਆਂ ਦੇ ਘਾਣ ਸਮੇਤ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਿਫਤੀ ਰੂਪ ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਜਿਥੇ ਵੱਡੇ ਸ਼ਹਿਰ ਨਿਗਲ

ਰਹੇ ਹਨ, ਉਥੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਨੇ ਸਮੁੱਚੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਖਤਰੇ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਵਰਤਾਰੇ ਦੇ ਮੁੱਖ ਦੋਸ਼ੀ ਨਿਜ਼ਾਮ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਮੇਲੇ ਦਾ ਅਖੀਰਲਾ ਦਿਨ ਤੇ ਰਾਤ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੱਕ ਬੁੱਕ ਸਟਾਲ ਸਾਹਿਤ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਦੇ ਖਿੱਚ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਣੇ ਰਹੇ ਜਿਥੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੇ 67 ਸਟਾਲਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਇਸ ਵਾਰ 81 ਬੁੱਕ ਸਟਾਲ ਲੱਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ 7 ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰਲੇ ਸਨ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਡਾ. ਪਰੇਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਤਕਰੀਰ 'ਚ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ 'ਚ ਫੌਜੀ ਬਗ਼ਾਵਤਾਂ ਦੀਆਂ ਮਾਣਯੋਗਤਾਵਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ 'ਤੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਇਆ।

ਉਪਰੰਤ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਯਾਦਗਾਰ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਸੇਵੀਨਰ ਤੇ 'ਆਜ਼ਾਦੀ ਸੰਗਰਾਮ 'ਚ ਬਾਗੀ ਫੌਜੀਆਂ ਦੀ ਦੇਣ' (ਲੇਖਕ ਪ੍ਰੋ. ਦਿਲਬੀਰ ਕੌਰ ਤੇ ਡਾ. ਪਰੇਮ ਸਿੰਘ) ਰਿਲੀਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਗਦਰੀ ਸ਼ਹੀਦ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਿੰਡ ਸਾਹਿਬਆਣਾ (ਲੁਧਿਆਣਾ) ਤੇ ਮੇਲੇ 'ਚ ਲੰਗਰ ਦੀ ਸੇਵਾ 'ਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪਿੰਡ ਧਰਦਿਓ, ਠੱਠੀਆਂ ਤੇ ਬੁੱਟਰ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਵੀਸ਼ਰ ਜੋਗਾ ਸਿੰਘ ਜੋਗੀ ਦੇ ਜਥੇ ਨੇ ਗਦਰੀ ਗੂੰਜਾਂ 'ਬਣੀ ਸਿਰ ਸੋਰਾਂ' ਤੇ 'ਕਿਥੇ ਜਾਣਾ ਭੱਜ ਕੇ' ਤੇ 'ਕਾਮੇ ਤੇ ਮਾਲਕ ਵਿਚ ਫਰਕ ਸਦਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ' ਨਾਲ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀਰ ਰਸ 'ਚ ਰੰਗ ਦਿੱਤਾ। ਲੋਕ ਸੰਗੀਤ ਮੰਡਲੀ ਫਾਜ਼ਲੀ (ਦੇਸ ਰਾਜ ਫਾਜ਼ਲੀ) ਦੇ ਜਥੇ ਨੇ 'ਗਦਰ ਦੀਆਂ ਗੂੰਜਾਂ' ਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਨਾਟਕਕਾਰ ਭਾਅਜੀ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਵਾਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ।

ਅਮਰੀਕੀ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਛੇ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਬਾਅਦ ਮਿਲਿਆ ਇਨਸਾਫ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਸਿੱਖੀ ਸਰੂਪ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਕਾਰਨ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੇ

ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੀ.ਡੀ.ਸੀ.ਆਰ. ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਬਿਆਨ ਮੁਤਾਬਕ ਸ. ਓਬਰਾਏ ਨੇ 2005 ਵਿਚ ਕੁਰੈਕਸ਼ਨਲ ਅਫਸਰ ਦੀ ਅਸਾਮੀ ਵਾਸਤੇ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਚੋਣ ਅਮਲ ਦੇ ਆਖਰੀ ਗੇੜ ਵਿਚ ਪੁੱਜ ਗਏ ਸਨ। ਆਖਰੀ ਦੌਰ ਦੇ ਟੈਸਟ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਕਾਰਨ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਸ ਟੈਸਟ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਮੁੱਖੌਟਾ ਉਦੋਂ

ਛੇ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਅਮਰੀਕੀ ਸਿੱਖ 65 ਸਾਲਾ ਤਿਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਓਬਰਾਏ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ ਨੌਕਰੀ ਹਾਸਲ ਹੋਈ ਸਗੋਂ ਉਸ ਨੂੰ 2.95 ਲੱਖ ਡਾਲਰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਵੀ ਮਿਲੇਗਾ। ਸ. ਓਬਰਾਏ ਦਾ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦੇ ਸੁਧਾਈ ਤੇ ਮੁੜ ਵਸੋਬਾ ਵਿਭਾਗ (ਸੀ.ਡੀ.ਸੀ.ਆਰ.) ਨਾਲ ਰਾਜੀਨਾਮਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਉਹ ਪਹਿਲੀ ਨਵੰਬਰ ਤੋਂ ਕੁਰੈਕਸ਼ਨਲ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਜੋਂ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਸੰਭਾਲਣਗੇ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਸ. ਓਬਰਾਏ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਟਾਰਨੀ ਹਰਮੀਤ ਕੇ. ਵਿੱਲੋਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ. ਓਬਰਾਏ ਦੀ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੜਾਈ 9/11 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰੀ ਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਨੌਕਰੀਆਂ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਆ ਰਹੀਆਂ ਦੁਸ਼ਵਾਰੀਆਂ ਦੀ ਇਕ ਮਿਸਾਲ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਦੱਖਣੀ ਏਸ਼ੀਆ ਮੂਲ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਖਾਸਕਰ ਸਿੱਖਾਂ ਲਈ ਇਹ ਨਜ਼ਰ ਅੰਦਾਜ਼ਗੀ, ਪੂਰਵ ਧਾਰਨਾ ਤੇ ਨਫਰਤ ਵੱਡਾ ਖਤਰਾ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਇਥੇ ਅਕਸਰ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਮੱਧ ਪੂਰਬੀ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਸਮਝ

ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਪਹਿਨ ਸਕਦੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਆਪਣੀ ਦਾਹੜੀ ਸ਼ੇਵ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਸ. ਓਬਰਾਏ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਧਰਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਾਹੜੀ ਕੱਟਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਇਸ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਜਵਾਬ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਰ ਫਰਵਰੀ 2007 ਵਿਚ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਬੁਹਾ ਖੜਕਾਇਆ। ਇਸ ਉੱਤੇ ਬੀਤੇ ਅਗਸਤ ਮਹੀਨੇ 'ਚ ਵਿਭਾਗ ਆਖਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਜ਼ੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਤਹਿਤ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਜਗਦੀਪਕ ਸਰਕਾਰੀਆ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਵਰਜੀਨੀਆ ਇਕਾਈ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣੇ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ (ਬਿਊਰੋ): ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ, ਯੂ ਐਸ ਏ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਗੁਰਭੋਜ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਨੇ ਜਗਦੀਪਕ ਸਿੰਘ ਸਰਕਾਰੀਆ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਵਰਜੀਨੀਆ ਸਟੇਟ ਇਕਾਈ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਾਪਿਆ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਜਗਦੀਪਕ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਟੇਟ ਇਕਾਈ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਸ. ਸੰਧੂ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਇਕ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਸਰਕਾਰੀਆ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਪਿਛਲੇ 50 ਸਾਲ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਜ਼ਿਲਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਰਾਜਾਸਾਂਸੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਸ੍ਰੀ ਸੁੱਖ ਸਰਕਾਰੀਆ ਦੇ ਛੋਟੇ ਭਰਾ ਹਨ।

ਸਿਆਸੀ ਰੰਗ 'ਚ ਰੰਗਿਆ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ

(ਸਫਾ ਇਕ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਨਾਲ ਰੱਜ ਕੇ ਤਸਵੀਰਾਂ ਖਿੱਚਵਾਈਆਂ। ਸ਼ਾਹਰੁਖ ਨੇ ਜਿੱਥੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਜੋਸ਼ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ, ਉਥੇ ਉਸ ਨੇ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮਾਂ ਖੇਡ ਕਬੱਡੀ ਦੀ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਵੀ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਗਾਇਕ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਅਤੇ ਸ਼ਾਹਰੁਖ ਖਾਨ ਨੇ 'ਚੱਕ ਦੇ' ਗੀਤ 'ਤੇ ਡਾਂਸ ਵੀ ਕੀਤਾ। ਉਦਘਾਟਨੀ ਸਮਾਗਮ ਦੇ ਆਗਾਜ਼ ਮੌਕੇ ਖੇਡ ਸਟੇਡੀਅਮ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸਖ਼ਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਹੇਠ ਹੋਏ ਸਮਾਰੋਹ 'ਚ ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੇ ਇਕ ਸੂਬੇ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪੁੱਜੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਬਾਕੀ ਮੁਲਕਾਂ ਤੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਆਈ.ਪੀ. ਹਾਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਸਮਾਰੋਹ ਵਿਚ 15 ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਟੀਮਾਂ ਦੇ ਸਵਾ ਦੇ ਸੌ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕੀਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਭਾਰਤੀ ਕਬੱਡੀ ਟੀਮ ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀ

ਲੜਕੀਆਂ ਦੀ ਟੀਮ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ।

ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਵਜੋਂ ਪੁੱਜੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਦਾ ਝੰਡਾ ਲਹਿਰਾਇਆ। ਉਸ ਮਗਰੋਂ 15 ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਟੀਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮਾਰਚ ਪਾਸਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਸਵਾਗਤੀ ਭਾਸ਼ਨ ਕੀਤਾ। ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਮੌਕੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਨਾਮਣਾ ਖੱਟਣ ਵਾਲੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਮਸ਼ਾਲ ਮਾਰਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਅਵਨੀਤ ਕੌਰ ਸਿੰਧੂ, ਅਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਪਲਵਿੰਦਰ ਚੀਮਾ ਤੇ ਹਰਵੰਤ ਕੌਰ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਰਸਮੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਮੇਡੀਅਨ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਘੁੱਗੀ ਨੇ ਰੰਗ ਬੰਨ੍ਹਿਆ। ਉਸ ਮਗਰੋਂ ਸਟੇਜ ਤੋਂ ਗਾਇਕ ਨਵੰਤਰ ਗਿੱਲ, ਅਮਰਿੰਦਰ ਗਿੱਲ ਤੇ ਮਿਸ ਪੂਜਾ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲਵਾਈ।

ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਟਹਿਣਾ ਦੀ ਪੁਸਤਕ 'ਅੰਬਰੋਂ ਟੁੱਟੇ ਤਾਰੇ' ਜਲਦ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਵੇਗੀ

ਜਲੰਧਰ: ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ, ਰਸਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਸੰਗੀਤ ਜਗਤ ਬਾਰੇ ਲਿਖਣ ਵਾਲੇ ਨੌਜਵਾਨ ਲੇਖਕ ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਟਹਿਣਾ ਦੀ ਨਵੀਂ ਪੁਸਤਕ 'ਅੰਬਰੋਂ ਟੁੱਟੇ ਤਾਰੇ' ਜਲਦ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਲੇਖ ਦਰਜ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਇਸ ਜਹਾਨ ਤੋਂ ਰੁਖਸਤ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਗਾਇਕੀ, ਗੀਤਕਾਰੀ, ਅਦਾਕਾਰੀ ਜ਼ਰੀਏ ਕਲਾ ਜਗਤ ਨੂੰ ਖੂਬ ਅਮੀਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ੍ਰੀ ਟਹਿਣਾ ਪੰਜ ਪੁਸਤਕਾਂ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਝੋਲੀ ਪਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਇੰਦਰਜੀਤ ਹਸਨਪੁਰੀ, ਸਨਮੁਖ ਸਿੰਘ ਆਜ਼ਾਦ, ਸੁਰਜੀਤ ਗਾਮੀ, ਸੀਤਲ ਸਿੰਘ ਸੀਤਲ, ਪਰਮਿੰਦਰ ਸੰਧੂ, ਆਸੀ ਅਨਪੜ੍ਹ, ਸੁਰਜੀਤ ਬਿੰਦਰਖੀਆ, ਦਿਲਸ਼ਾਦ ਅਖ਼ਤਰ, ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਵਿੱਲੋਂ, ਸੋਨੀ ਪਾਬਲਾ, ਗੁਰਮੀਤ ਨਾਗਰਾ ਤੇ ਨੀਲੇ ਖਾਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਅਗਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਤੱਕ ਮਾਰਕੀਟ ਤੱਕ ਅੱਪੜਦੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਜਿੱਥੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਕਲਾ ਬਾਰੇ ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਥੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਰੰਗਦਾਰ ਤਸਵੀਰਾਂ ਵੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ

ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਸ੍ਰੀ ਟਹਿਣਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 'ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਡਾਟ ਕਾਮ' ਵੱਲੋਂ ਛਪੀ ਗਈ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਪੰਦਰਾਂ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਲੇਖ ਦਰਜ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਆਸਾ ਸਿੰਘ ਮਸਤਾਨਾ, ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਚਮਕੀਲਾ,

ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਵਿਆਂ ਵਾਲੇ ਯੁੱਗ ਦੇ ਮਹਾਨ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੁਸਤਕ 'ਸੁਰਾਂ ਦੇ ਵਾਰਿਸ' ਨੂੰ ਪਾਠਕਾਂ ਦਾ ਖੂਬ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲਿਆ ਸੀ।

ਧਾਰਨੀ ਦੇ ਦਿਹਾਂਤ ਉਤੇ ਸੋਗ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ (ਬਿਊਰੋ): ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਨੇ ਖੇਡ ਪ੍ਰੋਮੋਟਰ ਅਤੇ ਬਿਜਨਸਮੈਨ ਅਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਧਾਰਨੀ ਦੀ ਬੇਵਕਤ ਮੌਤ ਉਪਰ ਡੂੰਘੇ ਦੁੱਖ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸਿਨਸਿਨੈਟੀ, ਓਹਾਇਓ ਰਹਿੰਦੇ ਸ੍ਰੀ ਧਾਰਨੀ ਦੀ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਮਾਮੇ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਕੇ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਦੁਖਦਾਈ ਖਬਰ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਮੁੱਚੇ ਖੇਡ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਚ ਸੋਗ ਦੀ ਲਹਿਰ ਫੈਲ ਗਈ ਸੀ।

ਪੀ ਸੀ ਐਸ, ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੀ ਇਕ ਸੋਗ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਦੁੱਖ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਖੇਡ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਪਾਸੋਂ ਇਕ ਚੰਗਾ ਸਮਰਥਕ ਖੁਸ਼ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਤੇ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਧਾਰਨੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਵੀ ਦੁੱਖ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੰਨੀ ਕੁਲਾਰ, ਰੋਨੀ ਕੁਲਾਰ, ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਧੂ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਸੰਘਾ, ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਗੋ, ਭਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੰਮਾ, ਓਕਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਘਾ ਅਤੇ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਸਿਨਸਿਨੈਟੀ, ਓਹਾਇਓ ਤੋਂ ਇਕ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਲੰਘੇ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਧਾਰਨੀ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਸਸਕਾਰ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਮਿਡਵੈਸਟ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਹੋਰ ਇਲਾਕਿਆਂ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀਆਂ ਖੇਡ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਅਮਰੀਕੀ ਮੁੱਖਧਾਰਾ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

RK Carpet & Flooring, Inc.

6346 N. Claremont Ave. Chicago, IL 60659

ਵਾਜ਼ਬ ਭਾਅ, ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸਰਵਿਸ

- *Commercial
- *Residential
- *Industrial
- *Sales

- *Installation
- *Cleaning
- *Repair

Ravinder Singh Ravi
Ph:773-761-6888
Fax:773-761-6865

ਬੱਬਰਾਂ ਦੀ ਸਰਗਰਮੀ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਨੀਂਦ ਉਡਾਈ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਪੱਖੀ ਖਾੜਕੂਆਂ ਦੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਨੀਂਦ ਉਡਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਅੰਬਾਲਾ ਵਿੱਚੋਂ ਦੀਵਾਲੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਸਫੋਟਕ ਪਦਾਰਥਾਂ ਨਾਲ ਭਰੀ ਕਾਰ ਬਾਰੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਟਾਈਗਰ ਫੋਰਸ ਵੱਲੋਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲੈਣ 'ਤੇ ਦੇਸ਼ ਤੇ ਸੂਬੇ ਦੀਆਂ ਖੁਫੀਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਪੂਰੀ ਹਰਕਤ ਵਿੱਚ ਆ ਗਈਆਂ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਬੁੜੇਲ ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਭਗੋੜੇ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਤਾਰਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਕਈ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਬੱਬਰ ਖਾਲਸਾ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖ ਹੋ ਕੇ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਥੇਬੰਦੀ 'ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਟਾਈਗਰ ਫੋਰਸ' ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਲੈਟਰ ਪੈਡ 'ਤੇ

ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰੈਸ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਗੱਲ ਆਖੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਵਿਸਫੋਟਕ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬੇਕਸੂਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਬਾਜ਼ ਸਿੰਘ ਮੁਹਾਲੀ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਤਾਰਾ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਬਾਰੂਦ ਕਾਂਗਰਸ ਆਗੂ ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਲਈ ਲਿਆਂਦਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦਾ ਲਸ਼ਕਰ-ਏ-ਤੋਇਬਾ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਵੀ ਆਖੀ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਤਾਰਾ, ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਕਤਲ ਕੇਸ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੀ ਬੱਬਰ ਖਾਲਸਾ ਦਾ

ਸਰਗਰਮ ਆਗੂ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਕਈ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਬੱਬਰ ਖਾਲਸਾ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋ ਕੇ ਕਈ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਨੇ 'ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਟਾਈਗਰ ਫੋਰਸ' ਨਾਂ ਦੀ ਇਹ ਨਵੀਂ ਜਥੇਬੰਦੀ ਬਣਾ ਲਈ ਸੀ। ਬੁੜੇਲ ਜੇਲ੍ਹ ਤੋਂ ਭੱਜਣ ਪਿੱਛੋਂ ਜਦੋਂ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਹਵਾਰਾ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿੱਚੋਂ ਫੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਾਰਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਚਲਾ ਗਿਆ ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਖੁਫੀਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਦੀ ਹੀ ਗੱਲ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਅੰਬਾਲਾ ਵਿਖੇ ਦੀਵਾਲੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਰ ਵਿੱਚ ਫੜੇ ਗਏ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਆਰ.ਡੀ.ਐਕਸ ਬਾਰੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਟਾਈਗਰ ਫੋਰਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਦਾਅਵਾ ਜਤਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਆਰ.ਡੀ.ਐਕਸ. ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੈ ਜੋ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਲੱਗ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿੰਘ ਛੱਡ ਕੇ ਪਾਸੇ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਖਾੜਕੂ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਤਾਰਾ ਵੱਲੋਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਆਰ.ਡੀ.ਐਕਸ. ਦੀਵਾਲੀ ਮੌਕੇ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕਤਲਾਂ ਲਈ ਨਹੀਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ ਬਲਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕਾਤਲ

ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਸੋਧਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਫੋਰਸ ਵੱਲੋਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਮ ਤੇ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕਤਲਾਂ ਵਿੱਚ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੀ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਦੀ ਸਾਜਿਸ਼ ਹੈ। ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਲਸ਼ਕਰੇ ਤਾਇਬਾ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਇਖ਼ਲਾਕੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਆਜ਼ਾਦੀਪਸੰਦ ਕੌਮਾਂ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਭਾਰਤੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਤੇ ਖੁਫੀਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਤਾੜਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਸਲ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਫੜਨ ਵਿੱਚ ਨਾਕਾਮ ਰਹਿਣ ਕਾਰਨ ਬੇਗੁਨਾਹਾਂ 'ਤੇ ਤਸੱਦਦ ਕਰਨਾ ਬੰਦ ਕਰਨ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਮਹਿੰਗਾ ਪਵੇਗਾ।

AirTime

Express

1153 Ellis Rd, Bensenville IL 60106

Owner Operators & Drivers Wanted

We need drivers within 100 mile radius and 600 mile radius. Dedicated runs, Good pay.

Contact: Ph. 416-677-9163

Toll Free: 1-877-576-TIME (8463)

e-mail: jagroop@airtimeexpress.ca

ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਬਾਦਲ ਨੇ ਚੋਣ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਲਈ ਸੁਝਾਅ ਮੰਗੇ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਆਫ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਸੂਮਹ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਗਾਮੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਚੋਣ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਨੂੰ ਆਖਰੀ ਰੂਪ ਦੇਣ ਲਈ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੀ.ਪੀ.ਪੀ. ਦੇ ਚੋਣ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੇ ਸੁਝਾਵਾਂ ਉਪਰੰਤ ਹੀ ਆਖਰੀ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੀ.ਪੀ.ਪੀ. ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਰੂਪ 'ਚ ਤੇ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣ ਦਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਸੱਦਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਉਹ ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਸਥਿਤ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਦਫਤਰ 'ਚ ਜਾਂ ਈ-ਮੇਲ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਪਤੇ ਠਖਣ ਬਬਬ(0)ਪਠ 'ਤੇ ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਸੀ.ਆਈ.ਆਈ. ਆਦਿ ਗਰੁੱਪਾਂ ਤੋਂ ਤੇ ਐਕਸ-ਸਰਵਿਸਮੈਨ, ਸੀਨੀਅਰ ਸ਼ਿਟੀਜ਼ਨ, ਔਰਤਾਂ, ਨੌਜਵਾਨਾਂ, ਕਿਸਾਨ ਤੇ ਉਦਯੋਗਪਤੀ, ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਤੇ ਆਈ. ਟੀ. ਮਾਹਿਰਾਂ ਤੱਕ ਵੀ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨਗੇ ਤਾਂ ਜੋ ਚੋਣ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਵੀ ਸੁਝਾਅ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣਗੇ ਉਹ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ ਬਸ਼ਰਤੋਂ ਕਿ ਉਹ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

JR Brothers, LLC

Greenwood, IN 46143

ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਅਤੇ ਓਨਰ ਅਪਰੇਟਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਮਿਡਵੈਸਟ ਤੋਂ ਨਿਊ ਜਰਸੀ, ਪੈਨਸਿਲਵੇਨੀਆ, ਕਨੈਕਟੀਕਟ, ਨਿਊ ਯਾਰਕ, ਮੈਰੀਲੈਂਡ ਅਤੇ ਵਾਪਸੀ ਰੂਟ।
ਬਹੁਤੇ ਗੇੜੇ ਇੰਡੀਆਨਾ ਤੋਂ ਨਿਊ ਜਰਸੀ-ਪੈਨਸਿਲਵੇਨੀਆ ਵਿਚਾਲੇ

ਵੀਕਐਂਡ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਘਰ ਅਦਾਇਗੀ ਹਰ ਹਫਤੇ

Ph:317-534-5136, Cell:317-702-2803

Asian International Foods Indian Grocery Store

ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਾਜਬ ਕੀਮਤ 'ਤੇ

- ਗਰੋਸਰੀ
- ਸਬਜ਼ੀਆਂ
- ਮਿਠਾਈਆਂ

1950 West Columbia Ave., Battle Creek (MI)
Ph#269-288-0574, 269-420-8135

ਕਾਰਪੈਟ ਅਤੇ ਕਾਲੀਨਾਂ ਦਾ ਨਵਾਂ ਨਕੋਰ ਸ਼ੋਅ ਰੂਮ

ਘਰਾਂ/ਦਫਤਰਾਂ ਅਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਕਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵਧੀਆ ਕੁਆਲਟੀ ਦਾ ਕਾਰਪੈਟ ਸਸਤੇ ਭਾਅ ਪੁਆਉ

ਸਾਡੇ ਪਾਸ ਬਿਲਕੁਲ ਨਵੇਂ ਤੋਂ ਨਵੇਂ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਦੇ ਰੱਗ ਹਰ ਇਕ ਕਵਾਲਿਟੀ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਹਨ। ਕੀਮਤਾਂ ਇਨੀਆਂ ਘੱਟ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸੋਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ! ਆਓ! ਦੇਖੋ ਖਾਲਸਾ ਕਾਰਪੈਟਸ ਦਾ ਬੇਹਤਰੀਨ ਚੋਣ ਭਰਪੂਰ ਨਵਾਂ ਅਤੇ ਵੱਡਾ ਸ਼ੋਅਰੂਮ ਫਰੀ ਐਸਟੀਮੇਟ, ਆਰਡਰ ਕਰਨ ਦੇ ਅਗਲੇ ਹੀ ਦਿਨ ਕਾਰਪੈਟ ਪਾਵਾਂਗੇ

ਪਰਮਵੀਰ ਸਿੰਘ

Khalsa Carpet House Inc.

2507 W. Devon Ave., Chicago, IL 60659,
Ph:773-465-5511, Cell:773-727-5530

PANNUN THE LAW FIRM
ATTORNEYS & COUNSELLORS

ਗੁਰਪਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂੰ

ਅਟਾਰਨੀ ਐਂਡ ਲਾਅ

ਤੁਹਾਡਾ ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਕੇਸ ਬੰਦ ਹੈ ਜਾਂ ਤੁਸੀਂ ਡੀਪੋਰਟ ਹੋ ਰਹੇ ਹੋ? ਤੁਹਾਡੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ

ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਾਅ

- ਸਿਟੀਜ਼ਨਸ਼ਿਪ ਅਪੀਲਜ਼
- ਰੀਲੀਜ਼ਿਅਸ ਵਰਕਰਜ਼
- ਬੇਨਾਫਾਇਡ ਅਸਾਇਲਮ ਪਟੀਸ਼ਨਜ਼

ਡੀਪੋਰਟੇਸ਼ਨ ਕੇਸਿਜ਼

- ਬੋਰਡ ਆਫ ਇੰਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਪੀਲਜ਼
- 9th & 2nd ਸਰਕਿਟ ਅਪੀਲਜ਼
- ਕੈਨਸੇਲੇਸ਼ਨ ਆਫ ਡੀਪੋਰਟੇਸ਼ਨ

NEW YORK
T 718.672.8000

JACKSON HEIGHTS, NY 11370

CALIFORNIA
T 510.796.9000

3930D CIVIC CENTER DR.
SUITE 170 FREMONT, CA 94538
FREMONT, CA 94538

* ADMITTED IN THE STATE OF NEW YORK ONLY

Punjab Times

Established in 2000
12th Year in Publication

Published every Saturday
by **A B Publication Inc.**
20451 N Plum Grove Rd.
Palatine, IL 60074-2018

Ph:847-359-0746
Fax:847-705-9388

Editor:

Amolak Singh Jammu
Astt. Editor:
Jaspreet Kaur
Kuljeet Singh

Graphics:

Mandeep Singh

Photographer

Kamaljit Singh Virdi
Ph. 847-502-2703

Our Columnists

Ashok Bhaura
Tarlochan Singh Dupalpur
Baljit Basi
Prof. Kulwant S. Romana

Corrpondents

Detroit, MI
Rajinder Syan
734-261-0936
New York
Iqbal S. Jabowalia
917-375-6395

Distributed in:

California, Illinois, Indiana, Michigan, Wisconsin, Ohio, Iowa, Mississippi, Arkansas, Texas, Nevada, Virginia, Oregon, Arizona, Georgia, Florida, Massachusetts, Washington, New York, Missouri

ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਪਰਚਾ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ
ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਾ: 85 ਡਾਲਰ,
ਪੰਜ ਸਾਲ ਲਈ: 400 ਡਾਲਰ

ਨੋਟ: ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਲੇਖਾਂ ਵਿਚਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਮਹਿਜ਼ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਿੱਤ ਛਪੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਤਾਈਦ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ। ਪਾਠਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਆਪ ਕਰ ਲੈਣ।

Disclaimer

The views expressed in the articles published in the columns of Punjab Times are that of their writers, and it is not implied that Punjab Times endorses them.

Sameway Punjab Times does not necessarily endorses the claims made in the advertisements published in Punjab Times.

All disputes subject to Chicago jurisdiction.

ਕਾਂਗਰਸ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਫੇਰੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ

ਪੰਜਾਬ ਫੇਰੀ ਦਾ ਸਖ਼ਤ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਫੇਰੀ 'ਤੇ ਬੁਲਾ ਕੇ ਇਸ ਦਾ ਸਿਆਸੀ ਲਾਹਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਨਵੰਬਰ ਦੇ ਅੱਧ ਤੱਕ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਾ ਆਉਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਇਸ ਭਵਨ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਆਪਣੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੀ ਨਵੰਬਰ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਆਖ਼ਰੀ ਹਫ਼ਤੇ ਵਿਚ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦੌਰਾਨ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕਰਨ ਲਈ ਨਵੰਬਰ ਦੇ ਅੱਧ ਤੱਕ ਪੰਜਾਬ ਆਉਣ ਦੀ ਹਾਮੀ ਭਰੀ ਸੀ ਪਰ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕਰਨ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਨਾ ਆਉਣ ਬਾਰੇ ਲਿਖੇ ਗਏ ਪੱਤਰ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਫੇਰੀ ਦੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਰੋਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸਕੱਤਰੇਤ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਖ਼ਾਮੋਸ਼ੀ ਪਾਰ ਲਈ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਮਾਮਲਾ ਵਿਚ-ਵਿਚਾਲੇ ਲਟਕ ਗਿਆ ਹੈ।

ਉੱਜ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਟੀਮ ਵੱਲੋਂ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ

ਉਦਘਾਟਨ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਹੀ ਕਰਨ: ਬਾਦਲ

ਬਠਿੰਡਾ: ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਖਾਲਸਾ ਵਿਰਾਸਤ ਕੰਪਲੈਕਸ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕਰਨ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਆਉਣ। ਉਹ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਹਨ ਤੇ ਉਹ 15 ਤੋਂ 25 ਨਵੰਬਰ ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕਰਨ।

ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਕੇਂਦਰੀ ਫਾਰਮੂਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਦੁਆਨੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨ 'ਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਤੀ ਸਤਿਕਾਰ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਆਉਣ 'ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂ ਤਕਲੀਫ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?

ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਮੌਕੇ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਜ਼ਰੂਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਮਗਰਲੀ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਉਥੇ ਲੱਗੇ ਪੱਥਰ 'ਤੇ ਵੀ ਉਕਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਉਘੀਆਂ ਤੇ ਸਨਮਾਨਤ ਸਿੱਖ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਇਹ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਅਰਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੈਪਟਨ ਦੇ ਦਾਅਵੇ 'ਚ ਵੀ ਭਾਵੇਂ ਸੱਚਾਈ ਹੈ ਪਰ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਵੇਲੇ ਕੇਵਲ

ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਨਹੀਂ, ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ: ਸੁਖਬੀਰ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਉਹ ਸਮੁੱਚੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਹਨ ਤੇ ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦੋ ਅਹਿਮ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਲਈ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸੱਦਾ ਪੱਤਰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਫਸੋਸ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਅਜਿਹੇ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਵੀ ਸਿਆਸਤ ਖੇਡ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਆਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਲਟਕਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਅਕਾਲੀਆਂ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਦੀ ਖਹਿਬਾਜ਼ੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਿੱਤ 'ਚ ਨਹੀਂ: ਬੀਰਦਵਿੰਦਰ

ਪਟਿਆਲਾ: ਸਾਬਕਾ ਡਿਪਟੀ ਸਪੀਕਰ ਬੀਰਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਫੇਰੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਅਕਾਲੀ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਖਹਿਬਾਜ਼ੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵੱਡੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਢਾਹ ਲਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਜਦੋਂ ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਨਫ਼ੇ-ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਕਿਤਾਬ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਇਹ ਪੱਖ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਤੀ ਵੀ ਕੁਝ ਫ਼ਰਜ਼ ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ

ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਤੇ ਕੈਫ਼ੇ ਏਰੀਆ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਹੀ ਬਣੀ ਸੀ। ਵਿਰਾਸਤ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦੇ ਮਿਊਜ਼ੀਅਮ ਦੀਆਂ ਗੈਲਰੀਆਂ ਤੇ ਦੂਜੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਬਣੀਆਂ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਫੇਰੀ ਬਾਰੇ ਭਾਵੇਂ ਅਜੇ ਕੁਝ ਵੀ ਸਪਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ ਪਰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਇਸ ਭਵਨ ਦੇ ਉਦਘਾਟਨ ਲਈ ਤਿਆਰੀਆਂ ਜਾਰੀ ਹਨ ਤੇ ਇਸ ਮੌਕੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵੱਡੇ ਸਮਾਗਮ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਜਾਇਜ਼ੇ ਲਈ ਰਾਜ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਵੱਲੋਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਲਈ ਵੀ ਦੂਜੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਡਿਊਟੀਆਂ ਲਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਸਰਕਾਰੀ ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਉਦਘਾਟਨ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸੂਚਨਾ ਜਾਂ ਹੁੰਗਾਰਾ ਨਾ ਮਿਲਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਘੱਲ੍ਹਘਾਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਯਾਦਗਾਰਾਂ ਦੇ ਉਦਘਾਟਨ ਸਮਾਰੋਹਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ 25 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਵਿਰਾਸਤ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ 24 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਵਸ ਤੋਂ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਹੀ ਇਹ ਸਮਾਗਮ ਰੱਖਣ ਦੀ ਇੱਛੁਕ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਚੋਣ ਜ਼ਾਬਤਾ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਸ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਅਚਾਨਕ ਚੋਣ ਜ਼ਾਬਤਾ ਲੱਗਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਨਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇ। ਮੁਹਾਲੀ ਵਿਖੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਖ ਵਿਰਾਸਤ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਨੀਂਹ

ਪੱਥਰ ਰੱਖੇ ਜਾਣ ਦਾ ਸਮਾਗਮ ਵੀ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਏਅਰਪੋਰਟ ਅਥਾਰਟੀ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਵੱਲੋਂ ਤੈਅ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਲਈ ਉਸਾਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕਿਸੇ ਨਿੱਜੀ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ 31 ਦਸੰਬਰ 2011 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਬਣੇ ਖਾਲਸਾ ਵਿਰਾਸਤੀ ਕੰਪਲੈਕਸ ਤੇ ਮੁਹਾਲੀ ਦੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਦਾ ਰਸਮੀ ਉਦਘਾਟਨ ਕਰਨ ਲਈ ਆਉਣ ਬਾਰੇ ਸਿਧਾਂਤਕ ਰੂਪ 'ਚ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਨਵੰਬਰ ਮਹੀਨੇ ਕੋਈ ਤਰੀਕ ਤੈਅ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਪਰ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਾਂਗਰਸ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਨਾਲ ਹੋਈ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ 'ਨਰਮ' ਹੋਣ ਦੇ ਲਾਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਦਘਾਟਨਾਂ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਉਣ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਘਟ ਗਈ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਅਹਿਮ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕਰਨ ਲਈ ਆਉਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਫੇਰੀ ਨੂੰ ਸਿਆਸਤ ਨਾਲ ਨਾ ਜੋੜਿਆ ਜਾਵੇ: ਰਾਮੂਵਾਲੀਆ

ਸੈਕਰਮੈਂਟੋ: ਲੋਕ ਭਲਾਈ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰਾਮੂਵਾਲੀਆ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਆਗੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਫੇਰੀ ਨੂੰ ਸਿਆਸਤ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਨਾ ਵੇਖਿਆ ਜਾਵੇ।

ਅਮਰੀਕਾ ਫੇਰੀ 'ਤੇ ਆਏ ਸ. ਰਾਮੂਵਾਲੀਆ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਆਗੂ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਫੇਰੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅੱਗੇ ਵਧ ਕੇ ਸਵਾਗਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੱਜਿਆ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਬਿਗਲ

ਗੱਠਜੋਤ ਸਰਕਾਰ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆ ਗਈ ਸੀ। ਮਾਲਵੇ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸਾਰੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰਾਂ ਇਸੇ ਖਿੱਤੇ 'ਚ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਵਧਾਉਣ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸੱਤਾ ਧਿਰ ਇਹ ਵੀ ਭਲੀਭਾਂਤ ਜਾਣਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਮਾਲਵੇ 'ਚ ਹੀ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬਾਗ਼ੀ ਸੂਰਾਂ ਉਠ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਬਗ਼ਾਵਤ ਦਾ ਲਾਹਾ ਕਾਂਗਰਸ ਜਾਂ ਸਾਂਝੇ ਮੋਰਚੇ ਨੂੰ ਹੋਣ ਦਾ ਡਰ ਵੱਢ ਵੱਢ ਖਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਸ ਸੱਤਾ ਵਿਰੋਧੀ ਅਸਰ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਵਿਸ਼ਵ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਬਠਿੰਡਾ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕਬੱਡੀ ਮੈਚਾਂ ਦੀ ਕਮਾਂਡ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਰੱਖੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਹ ਮੁਹਿੰਮ 20 ਨਵੰਬਰ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣੀ ਹੈ। ਸਿਆਸੀ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਇਹੀ ਚਰਚਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਹੇਠ ਹੋ ਰਹੇ ਕਬੱਡੀ ਮੈਚ ਰਾਜਸੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਾ ਹੀ ਸਾਧਨ ਹਨ।

ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਰਾਜਸੀ ਮੁਹਿੰਮ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਵੀ ਬਠਿੰਡਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹੀ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੁਬਾਈ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ

ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਨਵੰਬਰ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਬਚਾਓ ਯਾਤਰਾ ਆਰੰਭ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਪੰਜਵਾਂ ਤਖ਼ਤ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਸ ਧਾਰਮਿਕ ਮਹੱਤਤਾ ਵਾਲੇ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਅਗਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਸਿਆਸੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਮਾਲਵੇ ਵਿਚ ਰਾਜਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਮੋਗਾ ਇਲਾਕੇ ਨੂੰ ਵੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਸਾਬਕਾ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਪੀਪਲਜ਼ ਪਾਰਟੀ ਆਫ਼ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵੱਲੋਂ ਮੋਗਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਢੁੱਡੀਕੇ ਜੋ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਸੰਗਰਾਮੀ ਲਾਲਾ ਲਾਜਪਤ ਰਾਏ ਦਾ ਜੱਦੀ ਪਿੰਡ ਹੈ, ਤੋਂ 'ਪੰਜਾਬ ਬਚਾਓ ਯਾਤਰਾ' ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਕਾਂਗਰਸ ਵੱਲੋਂ ਤਖ਼ਤ ਸ਼੍ਰੀ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ 'ਪੰਜਾਬ ਬਚਾਓ ਯਾਤਰਾ' ਸਾਰੇ 117 ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਘੁੰਮ ਕੇ ਦਸੰਬਰ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਖ਼ਤਮ ਹੋਵੇਗੀ।

ਯਾਤਰਾ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਮੌਕੇ ਕਾਂਗਰਸ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਭਰਵੀਂ ਰੈਲੀ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ

ਕਿ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਸੱਤਾ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ 'ਮਾਇਆ' ਬਾਰੇ ਵੇਰਵੇ ਦੇਣੇ ਪੈਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਕੋਲ ਪੁਸ਼ਟਤੈਨੀ 80 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਸੀ ਤੇ ਅੱਜ ਇਹ ਅਰਬਾਂ ਰੁਪਏ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਮਾਲਕ ਕਿਵੇਂ ਬਣ ਗਿਆ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਵਾਲ ਉਠਾਇਆ ਕਿ ਕਬੱਡੀ ਨੂੰ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਤਾਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਪਰ ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਸਾਹਰੁਖ ਖਾਨ ਵਰਗੇ ਫਿਲਮੀ ਅਦਾਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਜਿਵੇਂ ਪੈਸਾ ਰੋੜ੍ਹ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੇ ਲੋਕ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸੱਤਾ 'ਤੇ ਬਾਦਲਾਂ ਦੀ ਜਕੜ ਦੀ ਲਿਖੀਆਂ ਦੇ ਮੁਅੱਮਰ ਗੱਦਾਫ਼ੀ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਕਰਦਿਆਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਇਸ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਅੰਤ ਕਰਕੇ ਹੀ ਦਮ ਲੈਣਗੇ। ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਜ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣਨ 'ਤੇ ਲੋਕਪਾਲ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਰਦਾਸ ਮੌਕੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਗੁਲਚੈਨ ਸਿੰਘ ਚੜਕ ਤੇ ਹੋਰ ਪਾਰਟੀ ਆਗੂ ਵੀ ਹਾਜ਼ਿਰ ਸਨ।

ਰੈਲੀ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਪੰਜ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਪਾਰਟੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ

ਬਰਾੜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਇਸ ਸਮੇਂ ਆਪਸੀ ਮਤਭੇਦ ਮਿਟਾ ਕੇ ਇਕਮੁੱਠ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਅਕਾਲੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੀਆਂ ਵਧੀਕੀਆਂ ਅਤੇ ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀਆਂ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੈਂਸਰ, ਡੋਂਗੂ, ਮਲੇਰੀਆ ਵਰਗੀਆਂ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਕੋਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਮੰਗਿਆ ਪਰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਕੀਮਾਂ ਲਈ ਭੇਜੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਰਾਜ ਅੰਦਰ ਭੂਮੀ ਮਾਫੀਆ, ਰੇਤ ਮਾਫੀਆ, ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਮਾਫੀਆ ਦਾ ਜੰਗਲ ਰਾਜ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਬਚਾਓ ਯਾਤਰਾ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਖਾੜ ਦੇਵੇਗੀ। ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੀ ਨੇਤਾ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬੀਬੀ ਰਾਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਭੱਠਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਧੀ ਕੈਬਨਿਟ ਇਕੱਲੇ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ 'ਤੇ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਤੇ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆ ਦਾ ਦਬਦਬਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਹ ਹੁਣ ਬਾਦਲ-ਮਜੀਠੀਆ ਦਲ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਬਦਲਾਖੋਰੀ ਵਾਲੀ ਨੀਤੀ 'ਚ ਪੈਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸੀ ਪਰ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ 'ਤੇ ਝੂਠੇ ਪਰਚੇ ਦਰਜ ਕਰਕੇ ਨਵੀਂ ਖਿਚੜ ਤੋੜੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ

ਬੀਬੀ ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ (ਡਾ.)

ਸ਼੍ਰੀ ਸੰਨੀ ਧੂੜ (ਮਿਸ਼ੀਗਨ)

ਪ੍ਰੋ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦੇਵ

ਸ. ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ

ਸ. ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ

ਸ. ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ

ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨ

ਸ. ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ

ਸ. ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ

ਸ਼੍ਰੀ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ

ਸ. ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ

ਸ. ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਬੋਪਾਰਾਏ

ਸ. ਜਗਦੀਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ (ਮਿਲਵਾਕੀ)

ਸ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰੜ

ਸ. ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਸ

ਸ. ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੁਰਾ

ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ

ਸ਼੍ਰੀ ਹੈਪੀ ਹੀਰ

ਬਾਦਲ ਦੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਂਚ ਰੋਕਣ ਲਈ ਆਈ.ਜੀ. ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਸਣੇ ਹੋਰ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂਆਂ ਦੀਆਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਬੱਸਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਤਾਰਪੀਡੋ ਕਰਨ ਲਈ ਹਰ ਹਰਬਾ ਵਰਤ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਟਾਫ ਨਾ ਦੇ ਕੇ ਲੋਕਪਾਲ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਵਿਚ ਅੜਿੱਕੇ ਡਾਹੁਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੀ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹੁਣ ਉਸ

ਪੁਲਿਸ ਆਈ.ਜੀ. ਦਾ ਹੀ ਤਬਾਦਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਣੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵੱਡੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੀਆਂ ਏ.ਸੀ. ਬੱਸਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚਲਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਸੀ। ਆਈ.ਜੀ. ਸ਼ਾਮ ਲਾਲ ਗੱਖੜ ਦਾ ਸਰਕਾਰ

ਨੇ ਆਈ.ਜੀ. ਪਟਿਆਲਾ ਜ਼ੋਨ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉੱਜ ਆਈ.ਜੀ. ਗੱਖੜ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਤੋਹਫਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਕ ਵਾਰ ਆਈ.ਜੀ. ਲੋਕਪਾਲ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਚਲੀ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਵਿਚ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਰਹਿਣ ਕਾਰਨ ਸ਼੍ਰੀ ਗੱਖੜ ਨੂੰ ਉਸ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਤੋਂ ਜਬਰੀ ਕੱਢ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਆਸਾਰ ਸਨ। ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਵਧੀਆ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਅਚਾਨਕ ਤਾਇਨਾਤ ਕਰਨਾ ਕਈ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਖਾਸਕਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਤੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਸਣੇ ਹੋਰ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਏ.ਸੀ. ਬੱਸਾਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਉਠਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵਕੀਲ ਤੇ ਗਲੋਬਲ ਹਿਊਮਨ ਰਾਈਟਸ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਰਵਿੰਦ ਠਾਕੁਰ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਤਬਾਦਲਾ ਬੱਸਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਲਟਕਾਉਣ ਲਈ ਹੀ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਜਸਟਿਸ ਧਾਲੀਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹਿਫਾਜ਼ਤ ਨਾਲ ਸਾਂਭ ਕੇ ਆਈ.ਜੀ. ਲੋਕਪਾਲ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਰੱਖੇ ਹੋਏ ਹਨ ਤੇ ਹੁਣ ਜਾਂਚ ਅੱਗੇ ਤੋਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਵੇਂ ਨਿਯੁਕਤ ਹੋਏ ਆਈ.ਜੀ. ਦੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਅਹਿਮ ਮੌਕੇ ਆਈ.ਜੀ. ਨੂੰ ਬਦਲੇ ਜਾਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਸੂਤਰਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲੋਕਪਾਲ ਦੇ ਨਵੇਂ ਆਈ.ਜੀ. ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਤੱਕ ਜਾਂਚ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ਕਦਮੀ ਹੋਣ ਦੇ ਕੋਈ ਆਸਾਰ ਨਹੀਂ।

ਬਾਦਲ ਨੇ ਲੋਕਪਾਲ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕੀਤਾ: ਕੈਪਟਨ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪੁੱਤਰ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਖਿਲਾਫ ਦੋ ਜਾਂਚਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਆਈ.ਜੀ. ਸ਼ਾਮ ਲਾਲ ਗੱਖੜ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਕਰਕੇ ਲੋਕਪਾਲ ਦੀ ਫੂਕ ਕੱਢ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਬਾਦਲ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਵਿਭਾਗ 'ਚ ਆਪਣੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਬਾਰੇ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਬਦਲਣ 'ਚ ਉਲਝੇ ਹਨ ਤੇ ਇਸੇ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਈ.ਜੀ. ਦਾ ਲੋਕਪਾਲ ਵਿਚੋਂ ਤਬਾਦਲਾ ਕਰਕੇ ਇਸ ਲਈ ਫੁਕਵਾਂ ਸਮਾਂ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਲੋਕਪਾਲ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਚਾਈ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਆਈ.ਜੀ. ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਹੀ ਬਦਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਉਹ ਦੋ ਪਤਤਾਲਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਾਦਲ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਚ ਤਬਦੀਲੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਜਿਲ੍ਹਾ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਅਫਸਰਾਂ 'ਤੇ ਇਹ ਤਬਦੀਲੀ ਕਰਨ ਲਈ ਦਬਾਅ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਵਾਸਤੇ ਸਮਾਂ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਹੀ ਆਈ.ਜੀ. ਨੂੰ ਬਦਲਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਨਵੇਂ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿਚ ਛੇਤਛਾਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਸ. ਬਾਦਲ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਫਲ ਵੀ ਹੋ ਜਾਣ ਤਾਂ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਆਉਣ 'ਤੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕਰਵਾ ਕੇ ਦੋਸ਼ੀ ਬਖਸ਼ੇ ਨਹੀਂ ਜਾਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਈ.ਜੀ. ਦੀ ਬਦਲੀ ਰੁਟੀਨ 'ਚ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸਗੋਂ ਸੋਚੀ ਸਮਝੀ ਰਣਨੀਤੀ ਤਹਿਤ ਉਸ ਨੂੰ ਲੋਕਪਾਲ ਤੋਂ ਲਾਭੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ ਦਾ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਸਵਾਗਤ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਸ. ਬਾਦਲ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਬਿਆਨਾਂ ਉਪਰ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਦਿਆਂ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੀ ਹਜ਼ਾਰੇ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਲੋਕਪਾਲ ਨੂੰ ਖੋਖਲਾ ਕਰਕੇ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਬੱਸਾਂ ਬਿਨਾਂ ਪਰਮਿਟਾਂ ਤੋਂ ਚਲਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸ਼੍ਰੀ ਗੱਖੜ ਨੂੰ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਇਹ ਮਿਆਦ ਪਹਿਲੀ ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਹੋਣੀ ਹੈ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਪਾਲ ਆਈ.ਜੀ. ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਛੱਡਣ ਤੱਕ ਲੋਕਪਾਲ ਜਸਟਿਸ (ਰਿਟਾ.) ਡੀ.ਐਸ. ਧਾਲੀਵਾਲ ਨੂੰ ਕੋਈ

Matrimonials

ਵਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

Parents seek US citizen Jatt Sikh boy in Medical profession for Jatt Sikh, 27, 5'-7" MBBS girl, preparing for USMLE, 1st step cleared. Call:510-304-9292 or e-mail: jassi@jassigill.com

Wanted US/Canadian/UK/Australian citizen match for Amritdhari Sidhu girl from educated urban family in India, 5.4, 23 yrs, doing MSc Biochem. Call: 850-225-6388 in the US or email: sukhssoshi@yahoo.com

ਸੁੰਦਰ ਸੈਣੀ ਲੜਕੇ 24 ਸਾਲ, ਬੀ. ਐਸ. ਸੀ. ਨਰਸਿੰਗ ਵਾਸਤੇ ਯੋਗ ਸੁਸ਼ੀਲ ਜੀਵਨ ਸਾਥਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਕੈਨੇਡਾ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ। ਜਾਤ ਗੋਤ ਕੋਈ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ। ਫੋਨ ਨੰਬਰ 408-518-2031 ਜਾਂ email: gsaini125@gmail.com 'ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਜੱਟ ਸਿੱਖ ਸੁੰਦਰ ਤੇ ਸਾਊ ਲੜਕੀ, 24 ਸਾਲ, ਕੱਚ 5.0', ਬੀ ਐਸ ਨਰਸਿੰਗ ਲਈ ਯੋਗ ਜੱਟ ਸਿੱਖ ਵਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ/ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਸਿਟੀਜ਼ਨ, ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ, ਜਾਂ ਪੀ ਆਰ ਹੋਲਡਰ 510-300-7682 ਜਾਂ 91-99155-50180 'ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ।

ਬੀ.ਕਮ ਤੇ ਬਿਜਨਸ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਵਿਚ ਡਿਪਲੋਮਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਇਕ ਚੰਗੀ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਵਿਚ ਚੰਗੀ ਜਾਬ ਕਰਦੀ 28 ਸਾਲਾ, 5'6" ਖੂਬਸੂਰਤ ਰਵੀਦਾਸੀਆ ਲੜਕੀ ਲਈ ਕੈਨੇਡਾ ਜਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਲੜਕੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਲੜਕੀ ਦਾ ਪਿਤਾ ਅਸ਼ੋਕਾ ਹੋਟਲ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਗਜਟਿਡ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਅਤੇ ਮਾਮਾ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ। ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ 559-495-9871 ਜਾਂ ਈਮੇਲ ਕਰੋ: kashmirkaur67@gmail.com

ਕੰਨਿਆ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

Suitable match for 29/5'-9" cleanshaven, slim, Ramgarhia Sikh boy, Software Engineer well settled in US. Caste no bar. Call: 425-307-1050: Email: biodata/photo: psingh03850@gmail.com

ਹਰਦੀਪ ਪੁਰੀ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ 'ਚ ਵਾਧਾ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕੌਂਸਲ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦਾ ਅਸਥਾਈ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਦਾਖਲਾ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਥਾਈ ਤਰਜ਼ਮਾਨ ਹਰਦੀਪ ਪੁਰੀ ਲਈ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਸੋਗਾਤ ਸਾਬਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਇਸ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਇਸ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਬਾਰੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲੇ ਵਿਚ ਚਰਚਾ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਦੋਂ ਤਕ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਚਲੀ ਇਸ ਉੱਚ ਸੰਸਥਾ ਵਿਚ ਅਸਥਾਈ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਕਾਰਜਕਾਲ ਵੀ ਪੂਰਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

ਉਧਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕੌਂਸਲ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਹਾਲੀਆ ਦਾਖਲੇ ਨਾਲ ਸ. ਪੁਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਮਿਆਦ ਵਿਚ ਵਾਧੇ ਨੂੰ ਬਲ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਇਸ ਮੌਕੇ ਅਜਿਹੇ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਡਿਪਲੋਮੈਟ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕੌਂਸਲ ਵਿਚ ਪਾਕਿ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਏ ਉਲਝਾਵੇਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨਾਲ ਸਿੱਝ ਸਕੇ ਪਰ ਸ. ਪੁਰੀ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਇਸ ਮਿਹਰਬਾਨੀ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਸਕੱਤਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਦੌੜ ਤੋਂ ਖੁੰਝ ਜਾਣ ਦੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਵਜੋਂ ਵੀ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

SUPER TRAVEL
847-676-9090, 773-465-5566
 E-mail: supertravel2003@yahoo.com
Lowest Fares With Excellent Service
AMERICAN AIR, CONTINENTAL AIR **JET AIRWAYS, DELTA, AIR INDIA, KLM, LUFTHANSA.**
For Emergency Call anytime at 847-673-3825 **EARLY BIRD SALE!!!!** **India \$545 London \$250**

Best Way Travels & Tour Inc.
Since 1975 **6353 N Claremont (Corner of Devon & Claremont) Chicago, IL 60659**
Best Fares For India/Pakistan. Europe 50% Discount Business Class.
Ph:773-465-4949, Fax:773-465-8599

Desi Bazar
916 E. Main Street #118, Greenwood, IN, 46143
Tel: 317-888-2040, Fax: 317-887-6116
We specialize in all kind of Indian Groceries and Sweets
• FRESH VEGETABLES EVERY THURSDAY
• FRESH GOAT MEAT
10% off on all Gurudwara supplies and Religious programs!!
We Are Open 7 Days a Week
ਖੁਲ੍ਹਾ ਤੇ ਸਾਫ਼ ਸੁਥਰਾ ਸਟੋਰ, ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਮਾਣ ਦੇਸੀ ਬਾਜ਼ਾਰ

Freeway Travel Inc
ਸਸਤੀਆਂ ਟਿਕਟਾਂ, ਖਰਾ ਸੌਦਾ, ਬਿਹਤਰ ਸਰਵਿਸ
Call Raju
Tel: 773-973-0200
Fax: 773-973-0557
2542 W Devon Ave. Chicago IL 60659

Satwant Kaur Takk
Lose Weight Feel Great
All Herbal, American Doctors' formulated and Guaranteed Results
ਅਮਰੀਕਨ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦਾ ਕੁਦਰਤੀ ਜੜੀ ਬੂਟੀਆਂ ਤੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਫਾਰਮੂਲਾ ਅਤੇ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਨਤੀਜੇ
Before: 165 Lbs. After: 125 Lbs. Lost 40 Lbs.

Business Opportunity
International Company looking for serious people to work from home-part time or full time. Great earning potential, full training and support provided. To attend training in your area.
For more info. call:
Sukhpreet Kaur Indiana
Ph:317-884-3557
Sharanjeet Kaur
Ph:317-332-1387
spkaurus@yahoo.co.in - www.shopherbaliife.com/skaur

ਮੈਚਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਤੇ ਸਥਾਨ

- ਦੋ ਨਵੰਬਰ (ਫਰੀਦਕੋਟ)** 1 ਵਜੇ ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ ਸਾਢੇ ਪੰਜ ਵਜੇ ਤੱਕ
ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਬਨਾਮ ਨੇਪਾਲ
ਭਾਰਤ ਬਨਾਮ ਜਰਮਨੀ
ਕੈਨੇਡਾ ਬਨਾਮ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ
- 3 ਨਵੰਬਰ (ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ)** ਸ਼ਾਮ ਸਾਢੇ ਪੰਜ ਵਜੇ ਤੋਂ ਰਾਤ 10 ਵਜੇ ਤੱਕ
ਨਾਰਵੇ ਬਨਾਮ ਸਪੇਨ
ਇਟਲੀ ਬਨਾਮ ਅਰਜਨਟੀਨਾ
ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਨਾਮ ਅਮਰੀਕਾ
- 4 ਨਵੰਬਰ ਢੁੱਡੀਕੇ (ਮੋਗਾ)** 1 ਵਜੇ ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ ਸਾਢੇ ਪੰਜ ਵਜੇ ਤੱਕ
ਭਾਰਤ ਬਨਾਮ ਨੇਪਾਲ
ਯੂ.ਕੇ. ਬਨਾਮ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ
ਕੈਨੇਡਾ ਬਨਾਮ ਆਸਟਰੇਲੀਆ
- 5 ਨਵੰਬਰ (ਰੂਪਨਗਰ)** 1 ਵਜੇ ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ ਸਾਢੇ ਪੰਜ ਵਜੇ ਤੱਕ
ਅਰਜਨਟੀਨਾ ਬਨਾਮ ਨਾਰਵੇ
ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਨਾਮ ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ
ਅਮਰੀਕਾ ਬਨਾਮ ਇਟਲੀ
- 6 ਨਵੰਬਰ (ਸੰਗਰੂਰ)** 1 ਵਜੇ ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ ਸਾਢੇ ਪੰਜ ਵਜੇ ਤੱਕ
ਜਰਮਨੀ ਬਨਾਮ ਨੇਪਾਲ
ਭਾਰਤ ਬਨਾਮ ਆਸਟਰੇਲੀਆ
ਕੈਨੇਡਾ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਕੇ.
- 7 ਨਵੰਬਰ ਚੋਹਲਾ ਸਾਹਿਬ (ਤਰਨਤਾਰਨ)** 1 ਵਜੇ ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ ਸਾਢੇ ਪੰਜ ਵਜੇ ਤੱਕ
ਸਪੇਨ ਬਨਾਮ ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ
ਅਮਰੀਕਾ ਬਨਾਮ ਅਰਜਨਟੀਨਾ
ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਨਾਮ ਇਟਲੀ
- 8 ਨਵੰਬਰ (ਪਟਿਆਲਾ)** ਸ਼ਾਮ ਸਾਢੇ ਪੰਜ ਵਜੇ ਤੋਂ ਰਾਤ 10 ਵਜੇ ਤੱਕ
ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਬਨਾਮ ਨੇਪਾਲ
ਭਾਰਤ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਕੇ.
ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਬਨਾਮ ਜਰਮਨੀ
- 9 ਨਵੰਬਰ (ਕਪੂਰਥਲਾ)** 1 ਵਜੇ ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ ਸਾਢੇ ਪੰਜ ਵਜੇ ਤੱਕ
ਨਾਰਵੇ ਬਨਾਮ ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ
ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਨਾਮ ਅਰਜਨਟੀਨਾ
ਇਟਲੀ ਬਨਾਮ ਸਪੇਨ
- 10 ਨਵੰਬਰ ਦੋਦਾ (ਮੁਕਤਸਰ)** 1 ਵਜੇ ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ ਸਾਢੇ ਪੰਜ ਵਜੇ ਤੱਕ
ਯੂ.ਕੇ. ਬਨਾਮ ਨੇਪਾਲ
ਭਾਰਤ ਬਨਾਮ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ
ਕੈਨੇਡਾ ਬਨਾਮ ਜਰਮਨੀ
- 11 ਨਵੰਬਰ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ)** ਸ਼ਾਮ ਸਾਢੇ ਪੰਜ ਵਜੇ ਤੋਂ ਰਾਤ 10 ਵਜੇ ਤੱਕ
ਭਾਰਤ ਬਨਾਮ ਤੁਰਕਮੇਨਿਸਤਾਨ (ਮਹਿਲਾ ਵਰਗ)
ਅਰਜਨਟੀਨਾ ਬਨਾਮ ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ
ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਨਾਮ ਨਾਰਵੇ
ਅਮਰੀਕਾ ਬਨਾਮ ਸਪੇਨ
- 12 ਨਵੰਬਰ (ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ)** ਸਾਢੇ ਬਾਰਾਂ ਵਜੇ ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ ਸਵਾ ਪੰਜ ਵਜੇ ਤੱਕ
ਯੂ.ਕੇ. ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ (ਮਹਿਲਾ ਵਰਗ)
ਕੈਨੇਡਾ ਬਨਾਮ ਨੇਪਾਲ
ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਬਨਾਮ ਅਰਜਨਟੀਨਾ
ਯੂ.ਕੇ. ਬਨਾਮ ਜਰਮਨੀ
- 14 ਨਵੰਬਰ (ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ)** ਸਾਢੇ ਬਾਰਾਂ ਵਜੇ ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ ਸਵਾ ਪੰਜ ਵਜੇ ਤੱਕ
ਅਮਰੀਕਾ ਬਨਾਮ ਤੁਰਕਮੇਨਿਸਤਾਨ (ਮਹਿਲਾ ਵਰਗ)
ਅਮਰੀਕਾ ਬਨਾਮ ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ
ਇਟਲੀ ਬਨਾਮ ਨਾਰਵੇ
ਅਰਜਨਟੀਨਾ ਬਨਾਮ ਸਪੇਨ
- 15 ਨਵੰਬਰ (ਮਾਨਸਾ)** ਸਾਢੇ ਬਾਰਾਂ ਵਜੇ ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ ਸਵਾ ਪੰਜ ਵਜੇ ਤੱਕ
ਅਮਰੀਕਾ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਕੇ. (ਮਹਿਲਾ ਵਰਗ)
ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਕੇ.
ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਬਨਾਮ ਜਰਮਨੀ
ਭਾਰਤ ਬਨਾਮ ਕੈਨੇਡਾ
- 16 ਨਵੰਬਰ (ਜਲੰਧਰ)** ਸ਼ਾਮ ਸਾਢੇ ਪੰਜ ਵਜੇ ਤੋਂ ਰਾਤ 10 ਵਜੇ ਤੱਕ
ਯੂ.ਕੇ. ਬਨਾਮ ਤੁਰਕਮੇਨਿਸਤਾਨ (ਮਹਿਲਾ ਵਰਗ)
ਇਟਲੀ ਬਨਾਮ ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ
ਅਮਰੀਕਾ ਬਨਾਮ ਨਾਰਵੇ
ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਬਨਾਮ ਸਪੇਨ
- 17 ਨਵੰਬਰ (ਆਰਾਮ ਦਾ ਦਿਨ)**
- 18 ਨਵੰਬਰ (ਬਠਿੰਡਾ)** ਸ਼ਾਮ ਸਾਢੇ ਪੰਜ ਵਜੇ ਤੋਂ ਰਾਤ 10 ਵਜੇ ਤੱਕ
ਭਾਰਤ ਬਨਾਮ ਅਮਰੀਕਾ (ਮਹਿਲਾ ਵਰਗ)
ਪੁਰਸ਼ ਵਰਗ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸੈਮੀ ਫਾਈਨਲ
(ਪੂਲ 'ਏ' ਦੀ ਜੇਤੂ ਬਨਾਮ ਪੂਲ 'ਬੀ' ਦੀ ਉਪ ਜੇਤੂ
ਦੂਜਾ ਸੈਮੀ ਫਾਈਨਲ
ਪੂਲ 'ਏ' ਦੀ ਉਪ ਜੇਤੂ ਬਨਾਮ ਪੂਲ 'ਬੀ' ਦੀ ਜੇਤੂ
- 20 ਨਵੰਬਰ (ਲੁਧਿਆਣਾ)** ਸ਼ਾਮ ਸਾਢੇ ਚਾਰ ਵਜੇ ਤੋਂ ਰਾਤ 10 ਵਜੇ ਤੱਕ
ਪੁਰਸ਼ ਵਰਗ ਵਿਚ ਤੀਜੇ ਤੇ ਚੌਥੇ ਸਥਾਨ ਲਈ ਮੈਚ
ਮਹਿਲਾ ਵਰਗ ਦਾ ਫਾਈਨਲ, ਪੁਰਸ਼ ਵਰਗ ਦਾ ਫਾਈਨਲ

ਦੂਜੇ ਕਬੱਡੀ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ 'ਚ 14 ਟੀਮਾਂ ਦਾ ਭੇੜ

■ ਭਾਰਤ, ਕੈਨੇਡਾ ਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਪੂਲ 'ਏ' 'ਚ ■ ਪਾਕਿਸਤਾਨ, ਅਮਰੀਕਾ ਤੇ ਸਪੇਨ ਪੂਲ 'ਬੀ' 'ਚ

ਅਰਜਨਟੀਨਾ, ਨਾਰਵੇ, ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ, ਜਰਮਨੀ, ਨੇਪਾਲ ਤੇ ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣਗੇ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਗੁਰਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੀਰਜੈਨ): ਪਹਿਲੀ ਨਵੰਬਰ ਤੋਂ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਖੇ ਧੂਮ ਧੜੱਕੇ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ ਦੂਜੇ ਪਰਲਜ਼ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਕਬੱਡੀ 'ਚ 14 ਟੀਮਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਫਸਵੇਂ ਮੁਕਾਬਲੇ ਹੋਣਗੇ। ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਰਹੀਆਂ 14 ਟੀਮਾਂ ਨੂੰ ਦੋ ਪੂਲਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। 2010 ਵਿਚ ਖੇਡੇ ਗਏ ਪਹਿਲੇ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਵਾਲੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਸ ਵਾਰ ਅਰਜਨਟੀਨਾ, ਨਾਰਵੇ, ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ, ਜਰਮਨੀ, ਨੇਪਾਲ ਤੇ ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣਗੀਆਂ। ਪੂਲ 'ਏ' ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਚੈਂਪੀਅਨ ਭਾਰਤ, ਕਾਂਸੀ ਦਾ ਤਮਗਾ ਜੇਤੂ ਕੈਨੇਡਾ, ਯੂ.ਕੇ., ਆਸਟਰੇਲੀਆ, ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ, ਜਰਮਨੀ ਤੇ ਨੇਪਾਲ ਤੇ ਪੂਲ 'ਬੀ' ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਉਪ ਜੇਤੂ

ਪਾਕਿਸਤਾਨ, ਅਮਰੀਕਾ, ਇਟਲੀ, ਅਰਜਨਟੀਨਾ, ਨਾਰਵੇ, ਸਪੇਨ ਤੇ ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਵੀ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਭਾਰਤ, ਅਮਰੀਕਾ, ਯੂ.ਕੇ. ਤੇ ਤੁਰਕਮੇਨਿਸਤਾਨ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਕਬੱਡੀ ਦਾ ਆਗਾਜ਼ ਪਹਿਲੀ ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਖੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਅਤਿ ਆਧੁਨਿਕ ਸਪੋਰਟਸ ਸਟੇਡੀਅਮ ਵਿਚ ਰੰਗਾਰੰਗ ਉਦਘਾਟਨੀ ਸਮਾਰੋਹ ਨਾਲ ਹੋਇਆ। ਦੇਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਈਵੈਂਟ ਕੰਪਨੀ ਵਿਜ਼ ਕਰਾਫਟ ਵੱਲੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਉਦਘਾਟਨੀ ਸਮਾਰੋਹ ਵਿਚ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਸਟਾਰ ਸ਼ਾਹਰੁਖ ਖਾਨ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਖਿੱਚ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਰਹੀ। ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਦੇ ਫਸਵੇਂ ਮੈਚਾਂ ਦਾ ਆਰੰਭ ਦੋ ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਨਹਿਰੂ

ਸਟੇਡੀਅਮ ਫਰੀਦਕੋਟ ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ ਜਿੱਥੇ ਪੂਲ 'ਏ' ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਤੇ ਨੇਪਾਲ, ਭਾਰਤ ਤੇ ਜਰਮਨੀ ਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਤੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚਾਲੇ ਮੈਚ ਖੇਡਿਆ ਗਿਆ। ਤਿੰਨ ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਵਿਖੇ ਨਾਰਵੇ ਤੇ ਸਪੇਨ, ਇਟਲੀ ਤੇ ਅਰਜਨਟੀਨਾ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚਾਲੇ ਮੈਚ ਖੇਡੇ ਗਏ। ਚਾਰ ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਢੁੱਡੀਕੇ (ਮੋਗਾ) ਵਿਖੇ ਭਾਰਤ ਤੇ ਨੇਪਾਲ, ਯੂ.ਕੇ. ਤੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਤੇ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਵਿਚਾਲੇ ਮੈਚ ਖੇਡੇ ਜਾਣਗੇ। 20 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਟੇਡੀਅਮ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿਖੇ ਪੁਰਸ਼ ਤੇ ਮਹਿਲਾ ਵਰਗ ਦੇ ਫਾਈਨਲ ਖੇਡੇ ਜਾਣਗੇ ਤੇ ਅੰਤ ਵਿਚ ਰੰਗਾਰੰਗ ਸਮਾਪਤੀ ਸਮਾਰੋਹ ਸ਼ਾਮ ਸਾਢੇ ਚਾਰ ਵਜੇ ਤੋਂ ਰਾਤ 10 ਵਜੇ ਤੱਕ ਹੋਵੇਗਾ।

ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੀ ਬਜਾਏ ਕਲਾਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਲਕਸ਼ਮੀ ਦੀ ਬਾਰਸ਼

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਰੁੱਤ ਨੇ ਦੂਸਰਾ ਵਿਸ਼ਵ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਮਹਿੰਗਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਐਤਕੀ ਕਲਾਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਸੱਤ ਗੁਣਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੈਸਾ ਖਰਚਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੇ ਇਨਾਮਾਂ 'ਤੇ ਖਰਚਾ ਢਾਈ ਗੁਣਾ ਹੀ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਖਿੱਚਣ ਲਈ ਉਦਘਾਟਨੀ ਤੇ ਸਮਾਪਤੀ ਸਮਾਰੋਹਾਂ 'ਤੇ ਵੱਡਾ ਖਰਚਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮਾਰੋਹਾਂ 'ਚ ਸ਼ਾਹਰੁਖ ਖਾਨ ਤੇ ਕੈਟਰੀਨਾ ਕੈਫ ਪੁੱਜ ਰਹੇ ਹਨ। ਸੂਚਨਾ ਅਧਿਕਾਰ ਤਹਿਤ ਹਾਸਲ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਪਹਿਲੇ ਵਿਸ਼ਵ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਤੋਂ ਐਤਕੀ ਵਧੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਦੇ ਉਦਘਾਟਨੀ ਤੇ ਸਮਾਪਤੀ ਸਮਾਰੋਹਾਂ 'ਤੇ 74,99,772 ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਸਨ ਜਦੋਂਕਿ ਐਤਕੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮਾਰੋਹਾਂ 'ਤੇ 5.74 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਖਰਚੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਜੋ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਨਾਲੋਂ ਸੱਤ ਗੁਣਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਨ। ਖੇਡ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਵਿਜ਼ ਕਰਾਫਟ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ 5.74 ਕਰੋੜ 'ਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮਾਰੋਹਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਸਟਾਰ ਸ਼ਾਹਰੁਖ ਖਾਨ ਸਿਰਫ ਅੱਧੇ ਘੰਟੇ ਦੇ ਤਿੰਨ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਲੈਣਗੇ ਜਦੋਂਕਿ ਕੈਟਰੀਨਾ ਕੈਫ ਨੂੰ ਵੀ ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮਾਗਮਾਂ ਲਈ ਸਪੋਰਟਰ ਵਿਭਾਗ ਕੋਲ ਅੱਧੀ ਦਰਜਨ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਿਸ 'ਚੋਂ ਵਿਜ਼ ਕਰਾਫਟ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਸੂਚਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਪਹਿਲੇ ਵਿਸ਼ਵ ਕਬੱਡੀ ਦੇ ਉਦਘਾਟਨੀ ਤੇ ਸਮਾਪਤੀ ਸਮਾਗਮਾਂ 'ਤੇ ਨਾਰਥ ਜ਼ੋਨ ਕਲਚਰਲ ਸੈਂਟਰ ਵੱਲੋਂ ਸਾਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ 57 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਲਏ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਗਾਇਕਾਂ 'ਤੇ 17.99 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਖਰਚੇ ਗਏ ਸਨ। ਐਤਕੀ ਇਹ ਖਰਚਾ ਸਮੇਤ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦੇ 5.74 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੁੱਲ 5.66 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਸਨ ਜਦੋਂਕਿ ਐਤਕੀ 17 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਬਜਟ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਨਾਲੋਂ ਤਿੰਨ ਗੁਣਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ 2.19 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਇਨਾਮ ਦਿੱਤੇ ਸਨ ਤੇ ਹੁਣ ਦੂਸਰੇ ਕੱਪ 'ਤੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ 5.25 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਇਨਾਮ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣੇ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੇ ਇਨਾਮਾਂ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ 'ਚ ਢਾਈ ਗੁਣਾ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਪਰ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਫਿਰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਘੱਟ ਰਾਸ਼ੀ ਨਸੀਬ ਹੋਣੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਵੇਰਵਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪਹਿਲੇ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਲਈ 3.32 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਸਪਾਂਸਰਸ਼ਿਪ ਲਈ ਗਈ ਸੀ ਜਦੋਂਕਿ ਐਤਕੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਪਾਂਸਰਾਂ ਤੋਂ 11 ਕਰੋੜ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਦਾ ਟੀਚਾ ਮਿਥਿਆ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਲਈ ਨੌਂ ਸ਼ਰਾਬ ਸਨਅਤਾਂ ਤੇ ਰੀਅਲ ਅਸਟੇਟ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਅੱਠ ਲੋਕਾਂ ਨੇ 3.32 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੱਲਿਓ 2,33,98,929 ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਇਸ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੂਸਰੇ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ 'ਚ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੇ ਪੱਲਿਓ 5.25 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਖੇਡ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ ਦੇ

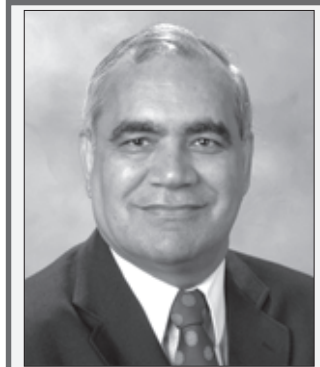
ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਪਰਗਟ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ 28 ਅਕਤੂਬਰ ਤੱਕ 8 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਸਪਾਂਸਰਸ਼ਿਪ ਮਿਲ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਵਿਜ਼ ਕਰਾਫਟ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ 5.74 ਕਰੋੜ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣੇ ਹਨ ਤੇ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦਾ ਖਰਚਾ ਇਸ ਕੰਪਨੀ ਵੱਲੋਂ ਇਸੇ ਰਾਸ਼ੀ 'ਚੋਂ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੇ ਇਨਾਮ ਇਸ ਵਾਰ ਦੁੱਗਣੀ ਰਾਸ਼ੀ ਦੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਦੇ ਕਲਾਕਾਰ ਸੱਦਣ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਫਰਵਰੀ-ਮਾਰਚ 2011 'ਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਸਮਾਪਤੀ ਸਮਾਰੋਹਾਂ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਧਰਮਿੰਦਰ, ਬੋਬੀ ਦਿਲੋਲ ਤੇ ਸੰਨੀ ਦਿਲੋਲ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਨਾਰਥ ਜ਼ੋਨ ਕਲਚਰ ਸੈਂਟਰ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਉਦਘਾਟਨੀ ਤੇ ਸਮਾਪਤੀ ਸਮਾਰੋਹਾਂ ਦੇ 1.72 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਲਏ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਵੀ 21.50 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਖਰਚੇ ਸਨ। ਸਮਾਪਤੀ ਸਮਾਰੋਹ 'ਤੇ ਕੈਟਰੀਨਾ ਕੈਫ ਪੁੱਜੇਗੀ। ਬਾਕੀ ਜਿਸ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਕਬੱਡੀ ਦਾ ਮੈਚ ਹੋਵੇਗਾ, ਉਸ 'ਚ ਇਕ-ਇਕ ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਾਕਾਰ ਪੁੱਜੇਗਾ।

ਪੂਲ 'ਏ' ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ	ਪੂਲ 'ਬੀ' ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ	ਮਹਿਲਾ ਵਰਗ ਦੀਆਂ ਟੀਮਾਂ
1 ਭਾਰਤ	1 ਪਾਕਿਸਤਾਨ	1 ਭਾਰਤ
2 ਕੈਨੇਡਾ	2 ਅਮਰੀਕਾ	2 ਅਮਰੀਕਾ
3 ਯੂ.ਕੇ.	3 ਇਟਲੀ	3 ਯੂ.ਕੇ.
4 ਆਸਟਰੇਲੀਆ	4 ਅਰਜਨਟੀਨਾ	4 ਤੁਰਕਮੇਨਿਸਤਾਨ
5 ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ	5 ਨਾਰਵੇ	
6 ਜਰਮਨੀ	6 ਸਪੇਨ	
7 ਨੇਪਾਲ	7 ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ	

ਪੰਜਾਬ ਦੇ 14 ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਟੇਟ ਐਵਾਰਡ

ਜਲੰਧਰ: 45ਵੇਂ ਪੰਜਾਬ ਦਿਵਸ ਮੌਕੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਮਨਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਪਤਾਹ ਦੇ ਉਦਘਾਟਨੀ ਸਮਾਰੋਹ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਤੇ ਹਿੰਦੀ ਦੇ 14 ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਦਾ ਰਾਜ ਪੱਧਰੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਸਾਲ ਦਾ ਬਾਲ ਸਾਹਿਤ ਐਵਾਰਡ ਡਾ. ਹਰਜਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਮੁਸਾਫਿਰ ਪੁਰਸਕਾਰ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਅਰਜ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਵਿ ਪੁਸਤਕ 'ਹਰਫਾਂ ਦੀ ਸੰਵੇਦਨਾ' ਲਈ, ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ ਪੁਰਸਕਾਰ (ਕੋਸ਼ਕਾਰੀ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਕੋਸ਼ਕਾਰੀ ਲਈ) ਡਾ. ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ, ਡਾ. ਅਤਰ ਸਿੰਘ ਪੁਰਸਕਾਰ ਡਾ. ਰਜਵੰਤ ਕੌਰ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ, ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਪੁਰਸਕਾਰ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਸੌਂਕੀ ਤੇ ਡਾ. ਤੇਜਵੰਤ ਮਾਨ ਨੂੰ, ਈਸ਼ਵਰ ਚੰਦਰ ਨੰਦਾ ਪੁਰਸਕਾਰ ਡਾ. ਤਰਸੇਮ ਧਾਰੀਵਾਲ ਨੂੰ, ਐਮ.ਐਸ. ਰੰਧਾਵਾ ਪੁਰਸਕਾਰ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ, ਭਾਈ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਪੁਰਸਕਾਰ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਧੀਮਾਨ ਤੇ ਹਿੰਦੀ ਵਿਚ ਇੰਦਰ ਨਾਥ ਮਦਾਨ ਪੁਰਸਕਾਰ ਡਾ. ਹਰਸਿਮਰਨ ਕੌਰ ਨੂੰ, ਗਿਆਨੀ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਪੁਰਸਕਾਰ ਜਸਪਾਲ ਬਾਂਗੀਆਂ ਨੂੰ, ਹਿੰਦੀ ਬਾਲ ਸਾਹਿਤ ਪੁਰਸਕਾਰ ਸੁਕੀਰਤੀ ਭਟਨਾਗਰ ਤੇ ਗਿਆਨੀ ਸੰਤ ਸਿੰਘ

ਪੁਰਸਕਾਰ ਜਸਬੀਰ ਚਾਵਲਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਨਾਮ ਵਿਚ 5-5 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ, ਸਨਮਾਨ ਚਿੱਠੀ ਤੇ ਸ਼ਾਲ ਭੇਟ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਸਿੱਖਿਆ ਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਮੰਤਰੀ ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਸੇਖਵਾਂ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਤੇ ਸਮਾਗਮ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਉਪ ਕੁਲਪਤੀ ਡਾ. ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੀਤੀ। ਸ. ਸੇਖਵਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਪੰਜਾਬੀ ਤੇ ਹੋਰ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਮਾਣ ਸਨਮਾਨ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਵਿੱਛੜ ਚੁੱਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਨਾਮਵਰ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਤੇ ਸ਼ਾਇਰਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਨੂੰ ਤਾਜ਼ਾ ਰੱਖਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਯਾਦਗਾਰਾਂ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਉਘੇ ਕਵੀ ਸ਼ਿਵ ਕੁਮਾਰ ਬਟਾਲਵੀ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਬਟਾਲਾ ਵਿਖੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸ਼ਿਵ ਕੁਮਾਰ ਆਡੀਟੋਰੀਅਮ ਦੀ ਦਿੱਖ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ 1.80 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਉਘੇ ਕਵੀ ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ ਦੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਕੂਲ ਦਾ ਨਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

Market is Tuff! Right? But, 14,000 homes are sold daily nationwide!
Buy Home NOW !!
INTEREST RATES BELOW 4.75% and PRICES ARE DOWN 30% !
Don't miss an Opportunity in Your Life time
*****Motel available in Central Iowa 34 Rooms & 3-BR apt. Positive Cash flow, For \$399K.**
If you want a Broker who can work with you from beginning to the end, Call Now!

Call: Madan Khatri
1-847-530-1550
www.PropertyZoo.com
 Prudential at
 25 Turner Ave.,
 Elk Grove Village, IL

12 Oct., 2011 new flight to Amritsar by London Wed-Fri. Sun from US-Canada

Punjab Super Travels

Offer 22 Airlines

Cheap Fares to Delhi-Amritsar

Check cheap ticket to London-Nairobi or Worldwide

Delhi-Mumbai-Hyderabad-Bengaluru-Kolkotta-Pune-Goa-Chennai-Cochin-Trivandrum-Coimbatore-Amritsar-Ahmedabad-Agra-Jaipur-Chandigarh

Texas 832-213-6303	Atlanta 770-687-2228
Washington 703-349-1717	Toll Free 855-855-1445

Coming soon - www.punjabsupertravels.com
 E-mail us ipunjabtravel@gmail.com

ਮਰਦਾਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦਾ ਹੱਲ ਆਯੁਰਵੈਦ ਦੇ ਸੰਗ

ਮਰਦਾਨਾ ਤਾਕਤ ਲਈ ਸਿਹਤ ਰੀਯੋਗ ਕੋਰਸ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹੀ ਤਿੱਲਾ (ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ)

ਇਕ ਹਫ਼ਤਾ ਦਵਾਈ ਖਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੁਸੀਂ ਗ੍ਰਹਿਸਥ ਜੀਵਨ ਦਾ ਭਰਪੂਰ ਅਨੰਦ ਉਠਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੋਵੇ-ਗਲਤ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਨਸ਼ੇ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਸੁਗਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਵਧਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਕਾਰਨ।

ਹਿਰੇ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ	ਮੋਟਾਪਾ ਘਟਾਓ	ਸਿਹਤ ਬਣਾਓ
ਵਾਲਾਂ ਦਾ ਬੜ੍ਹਨਾ	ਸੁਗਰ ਕੰਟਰੋਲ	ਇਸਤਰੀ ਰੋਗ

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਫਾਰਮੇਸੀ ਜਿੱਥੇ ਮਰਦਾਂ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਪਿਛਲੇ 50 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਤਸੱਲੀਬਖ਼ਸ਼ ਇਲਾਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਨਸਾਂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹੀ (ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ) ਤੇਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਮਰਦਾਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਬੁਢਾਪੇ ਵਿਚ ਜਵਾਨੀ ਵਰਗੀ ਤਾਕਤ ਦੁਬਾਰਾ ਹਾਸਿਲ ਕਰੋ।

ਪੂਰਾ ਕੋਰਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੁਬਾਰਾ ਦਵਾਈ ਖਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ।

ਡਾ. ਨੰਦ ਕਿਸ਼ੋਰ ਓਬਰਾਏ
 ਆਯੁਰਵੈਦਿਕ ਰਤਨ
 ਰਜਿ. ਨੰ. 59/AY/PB.

ਅੱਜਕਲ੍ਹ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਭੈੜੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਵਿਚ ਫਸ ਕੇ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਤਰਨਾਕ ਅਤੇ ਗੁਪਤ ਰੋਗਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਔਰਤ ਦੇ ਕਾਬਿਲ ਨਾ ਰਹਿਣਾ, ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ, ਮਸਾਨੇ ਦੀ ਗਰਮੀ, ਪਿਸ਼ਾਬ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਉਣਾ, ਖੂਨ ਨਾ ਬਣਨਾ, ਖਾਂਦਿਆਂ ਪੀਂਦਿਆਂ ਸੁੱਕਦੇ ਜਾਣਾ ਆਦਿ ਤਮਾਮ ਤਕਲੀਫਾਂ ਤੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਸਾਡੀ 50 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਅਜਮਾਈ ਹੋਈ ਦਵਾਈ ਅਤੇ ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ ਤੇਲ ਦੇ ਕੋਰਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। ਇਸ ਦੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਵਰਤਣ ਨਾਲ ਸੁਪਨਦੋਸ਼ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਰਦਾਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਵਾਈ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਗਏ ਗੁਜ਼ਰੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਜਵਾਨੀ ਦੀ ਝਲਕ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।

Surajvanshi Pharmacy (R)

MANUFACTURE & EXPORTER OF HERBAL PRODUCTS
 25, New Model Town, Jalandhar (Punjab) INDIA.
 Contact : Dr. Shweta Oberoi E-mail : shweta077@yahoo.com
 Mobile : 98155-33933 Fax : 0091-181-5062627

ਨੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ

National Truck Driving School

ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ
 ਜੋਰਦਾਰ ਮੰਗ 'ਤੇ ਹੁਣ ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ ਲੋਕੇਸ਼ਨ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ

ਓਨਰ ਅਪਰੇਟਰ ਅਤੇ ਡਰਾਈਵਰ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ
 ਕੰਪਨੀ ਡਰਾਈਵਰ ਨੂੰ 35 ਸੈਂਟ ਪ੍ਰਤੀ ਮੀਲ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ

- *ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ
- *ਲਾਇਸੈਂਸ ਲੈਣ ਉਪਰੰਤ ਕੰਮ/ਜੋਬ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ
- *ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦਾ ਵੀ ਖਾਸ ਪ੍ਰਬੰਧ
- *2-3 ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰ ਬਣੋ

Call For Special Price

Kashmir S. Thandi
 Office: (866) 933-3038
 Balhar S. Ranu Cell: 916-502-7733
 Yuba City Ph: 530-383-2785
 4585 Pell Dr. Sacramento CA, 95838

ਬਾਬਾ ਭਨਿਆਰਾਂਵਾਲਾ 'ਤੇ ਮੁੜ ਕਾਤਲਾਨਾ ਹਮਲਾ

ਰੋਪੜ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਪਿੰਡ ਧਮਾਣਾ ਸਥਿਤ ਡੇਰਾ ਭਨਿਆਰਾਂਵਾਲੀ ਇਤਿਹਾਸਗੜ੍ਹ ਦੇ ਮੁਖੀ ਬਾਬਾ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਭਨਿਆਰਾਂਵਾਲੇ 'ਤੇ ਤਿੰਨ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਚਾਕੂਆਂ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕਰਕੇ ਬਾਬੇ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਲਈ ਮੁਸੀਬਤ ਖੜ੍ਹੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਹਮਲਾ ਬਾਬੇ ਦੀ ਕੋਠੀ 'ਚ ਜਾ ਕੇ ਸ਼ਰੇਆਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਹਾਸਲ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਜਦੋਂ ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਵਜੇ ਬਾਬਾ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਆਪਣੀ ਕੋਠੀ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਵਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਪੈਰੋਕਾਰ ਬਣ ਕੇ ਆਏ ਤਿੰਨ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੇ ਛੁਰਿਆਂ ਨਾਲ ਬਾਬੇ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਬਾਬਾ ਕਾਫੀ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਉੱਚ ਉਥੇ ਤਾਇਨਾਤ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਐਫ. ਦੇ ਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰ ਲਿਆ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਨੇ ਬਾਬੇ ਦੀ ਗਰਦਨ, ਕੰਨ ਤੇ ਸਿਰ 'ਚ ਛੁਰਿਆਂ ਨਾਲ ਵਾਰ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਡੇਰੇ ਵਿਚਲੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਨੇ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨਾ-ਕੱਟਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਵਿਚ ਹੌਈ ਝੜਪ 'ਚ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਕਈ ਜਵਾਨ ਵੀ ਫੱਟੜ ਹੋ ਗਏ।

ਬਾਬੇ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤਿੰਨੋਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਰੋਣੀ ਥਾਣਾ ਪਾਇਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਲੁਧਿਆਣਾ, ਧਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਰਾਜੇਵਾਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਜੋਂ ਹੋਈ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਬਾਬੇ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਪਹਿਲਾਂ ਪੀ.ਏ.ਪੀ. ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਨਾਕਾ ਤੇ ਦੂਜਾ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਤੇ ਤੀਜਾ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਐਫ. ਜਵਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਨਾਕਾ ਲਾਇਆ

ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਮੈਟਲ ਡਿਟੈਕਟਰ ਲਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਬਾਬੇ ਨੇ ਪੀ.ਏ.ਪੀ. ਨੂੰ ਹਟਾ ਕੇ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਐਫ. ਦੀ ਇਕ ਹੋਰ ਬਟਾਲੀਅਨ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਬਾਬਾ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਇਹ ਤੀਜਾ ਕਾਤਲਾਨਾ ਹਮਲਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਡੇਰੇ ਵਿਚ ਬਣੇ ਅਜਾਇਬਘਰ ਦੀ ਡਿਊਚੀ (ਗੇਟ) 'ਤੇ ਖਾੜਕੂ ਜਥੇਬੰਦੀ ਵੱਲੋਂ ਬੰਬ ਧਮਾਕਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਬਾਬੇ ਦੇ ਦੇਰ ਨਾਲ ਪਹੁੰਚਣ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਚਾਅ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਬੰਬ ਧਮਾਕੇ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬੱਬਰ ਖਾਲਸਾ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਜਥੇਬੰਦੀ ਨੇ ਲਈ ਸੀ। ਬਾਬਾ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਇਸ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੀ ਹਿੱਟ ਲਿਸਟ 'ਤੇ ਹੈ। ਉਸ 'ਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਹਮਲਾ ਅੰਬਾਲਾ ਵਿਖੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਨੌਜਵਾਨ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ੀ 'ਤੇ ਜਾਣ ਲੱਗੇ ਸਨ। ਇਹ ਹਮਲਾ ਵੀ ਚਾਕੂਆਂ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਬਾਬੇ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕਾਰਨ ਹੋਇਆ ਹਮਲਾ

ਰੂਪਨਗਰ: ਬਾਬਾ ਭਨਿਆਰਾਂਵਾਲੇ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਕਾਰਾ ਬਾਬੇ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਰੋਧੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਕਾਰਨ ਹੋਰ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਰੂਪਨਗਰ ਸਿਵਲ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਰੋਣੀ (ਲੁਧਿਆਣਾ) ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਭਨਿਆਰਾਂਵਾਲਾ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਖਿਲਾਫ ਬੋਲਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਗੁੱਸਾ ਸੀ। ਹਰਵਿੰਦਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਦੋ ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਵੀ ਭਨਿਆਰਾਂਵਾਲੇ ਦੇ ਡੇਰੇ 'ਤੇ ਗਏ ਸਨ ਜਿਥੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਗੁਰੂ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗੁੱਸਾ ਹੋਰ ਵਧ ਗਿਆ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਾਬੇ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾ ਲਈ।

ਹਰਵਿੰਦਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਕਾਲਜ ਮੰਡੀ ਗੋਬਿੰਦਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਹੋਟਲ

ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਦਾ ਕੋਰਸ ਕਰਦਾ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿਚਾਲੇ ਹੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿਚ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹਮਲੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਉਸ ਦਾ ਇਕ ਸਾਥੀ ਉਸ ਦੇ ਸਕੂਲ ਸਮੇਂ ਦਾ ਦੋਸਤ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ ਦੂਜਾ ਸਾਥੀ ਉਸ ਦੇ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਸਕੂਲ ਵੈਨ ਚਲਾਉਂਦਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨਾਲ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਸੀ।

ਹਰਵਿੰਦਰ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹ ਬਾਹਰੋਂ ਹੀ ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੀਆਂ ਪਾਈਪਾਂ ਨੂੰ ਚਾਕੂ ਬਣਾ ਕੇ ਭਨਿਆਰੇ ਵਾਲੇ ਦੇ ਡੇਰੇ ਅੰਦਰ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਗਏ ਸਨ। ਉਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਰੋਹ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਭਨਿਆਰੇ ਵਾਲੇ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੁਝ ਅਰਸਾ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਪਿੰਡ ਧਮਾਣਾ ਵਿਖੇ ਡੇਰੇ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤੇ ਇਥੇ ਲੰਗਰ ਵੀ ਛੁਕਿਆ ਸੀ। ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਨੌਜਵਾਨ ਆਪਣੇ ਘਰ ਤੋਂ 24

ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਆਏ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਸ੍ਰੀ ਹਰਮੰਦਿਰ ਸਾਹਿਬ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਬਾਬਾ ਭਨਿਆਰਾਂਵਾਲੇ 'ਤੇ ਲੁਧਿਆਣਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਖਬਰ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀ ਹੈਰਾਨ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਨੌਜਵਾਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਮਰ 20 ਤੋਂ 22 ਸਾਲ ਦੇ ਦਰਮਿਆਨ ਹੈ, ਬੇਹੱਦ ਸ਼ਰੀਫ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਤੀਸਰਾ ਸਾਥੀ ਧਰਮਿੰਦਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ ਵੀ ਸਿੱਖੀ-ਸਾਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਸਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਹਰਵਿੰਦਰ ਦੇ ਪਿਤਾ ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਲੜਕੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖਾੜਕੂ ਸੰਗਠਨ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਰੋਣੀ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੈਲਫੇਅਰ ਮਟੀਰੀਅਲ ਦੀ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਬੈਠਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਦੇ ਹੀ ਪਿੰਡ ਰਾਜੇਵਾਲ ਦਾ ਵਾਸੀ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਦੇ

ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਦੋਸਤ ਹੈ। ਤੀਸਰਾ ਲੜਕਾ ਧਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਜਿਗਰੀ ਦੋਸਤ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹਰਵਿੰਦਰ ਹੋਟਲ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਦਾ ਡਿਪਲੋਮਾ ਵਿਖੇ ਛੱਡ ਕੇ ਉਸ ਨਾਲ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ। ਜਦਕਿ ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੁੱਧ ਦੇ ਚਿਲਿੰਗ ਸੈਂਟਰ 'ਤੇ ਮਲੇਰਕੋਟਲਾ ਵਿਚ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦਾ ਸੀ।

ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮਹੀਨਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਤਿੰਨੋਂ ਦੋਸਤ ਰੋਪੜ ਵੱਲ ਘੁੰਮਣ ਚਲੇ ਗਏ ਜਿਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਪੈਸੇ ਮੁੱਕ ਗਏ ਸਨ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਭੁੱਖ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਡੇਰਾ ਭਨਿਆਰਾਂਵਾਲਾ ਵਿਖੇ ਪੁੱਜ ਗਏ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਉਥੇ ਲੰਗਰ ਛੁਕ ਸਕਣ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਭਨਿਆਰਾਂਵਾਲੇ ਦੇ ਡੇਰੇ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਬਾਰੇ ਅਪੱਤੀ ਭਰੇ ਸ਼ਬਦ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਦੁਖ ਲੱਗਾ। ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ

ਸਾਂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਖਿਆਲ ਨੂੰ ਦਿਲੋਂ ਕੱਢ ਦੇਣ ਲਈ ਸਮਝਾਇਆ ਪਰ ਉਹ ਅੰਦਰੋਂ-ਅੰਦਰੀਂ ਦੁਖੀ ਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ ਕੁਝ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਉਹ ਆਮ ਵਾਂਗ ਹੋ ਗਿਆ। ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਦੋ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਦੱਸੇ ਬਗੈਰ ਘਰੋਂ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਉਹ ਲੱਭ ਹੀ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਨਿਆਰਾਂਵਾਲੇ ਬਾਬਾ ਉਪਰ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਖਬਰ ਮਿਲੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਹਰਵਿੰਦਰ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਦੋ ਹੋਰ ਦੋਸਤ ਇਸ ਹਮਲੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੁਖ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਹੈਰਾਨੀ ਹੋਈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਤੇ ਦੋ ਹੋਰ ਦੋਸਤਾਂ 'ਤੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਡੇਰੇ ਵਿਚ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਗਹਿਰਾ ਅਸਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜਿਸ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਏਡਾ ਵੱਡਾ ਜੋਖਮ ਉਠਾਉਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾ ਲਈ ਸੀ।

ਖਾਲੜਾ ਹੱਤਿਆ ਕਾਂਡ ਦੇ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਦੀ ਮੌਤ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਸਰਗਰਮ ਕਾਰਕੁਨ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲੜਾ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਅਗਵਾ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਮਾਰ ਮੁਕਾਉਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ 42 ਸਾਲਾ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਬਚੜੇ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਹੋਮ ਗਾਰਡ (ਪੀ.ਐਚ.ਜੀ.) ਦਾ ਜਵਾਨ ਸੀ, ਨੂੰ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਐਫ. ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮਿਲੀ ਹੋਈ ਸੀ।

ਹਾਸਲ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਦੀਵਾਲੀ ਵਾਲੀ ਰਾਤ ਕੁਲਦੀਪ ਦੀ ਪਤਨੀ ਕੰਵਲਜੀਤ ਨੇ 9 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਸੁਰੱਖਿਆ ਡਿਊਟੀ ਦੇ ਰਹੇ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਐਫ. ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕੁਲਦੀਪ ਦੀ ਅਚਾਨਕ ਵਿਗੜੀ ਸਿਹਤ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ। ਕੁਲਦੀਪ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚੋਂ ਝੱਗ ਵਹਿ ਰਹੀ ਸੀ। ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਐਫ. ਦੇ ਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਵਾਹਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਕੇ ਕੁਲਦੀਪ ਨੂੰ ਇਥੋਂ ਦੇ ਸਿਵਲ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ। ਜਿਥੇ ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਕੋਈ ਪੰਜ ਕੁ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਅਚਾਨਕ ਘਰੋਂ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਅਗਲੇ ਹੀ ਦਿਨ ਉਸ ਨੂੰ ਬਟਾਲਾ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ 'ਚੋਂ ਲੱਭ ਲਿਆ ਸੀ।

ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ 1985 ਵਿਚ ਮੌਕੇ ਦੇ ਐਸ.ਐਚ.ਓ. (ਝਬਾਲ) ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦਾ ਗੰਨਮੈਨ ਸੀ ਜਦੋਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲੜਾ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਥਿਤ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਕਬੀਰ ਪਾਰਕ ਤੋਂ ਅਗਵਾ ਕਰਨ ਉਪਰੰਤ ਤਸੱਦਦ ਕਰਕੇ ਮਾਰ ਮੁਕਾਇਆ ਸੀ। ਕੁਲਦੀਪ ਇਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਵੱਲੋਂ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਸੀ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਹੱਥ ਧੋਣੇ ਪਏ ਸਨ। ਕੁਲਦੀਪ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲੈਣ ਲਈ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੜਕਾਉਣਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਛੋਟੀ ਕਿਸਾਨੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੁਲਦੀਪ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਦੋ ਲੜਕੀਆਂ ਤੇ ਅੱਠ ਸਾਲ ਦਾ ਇਕ ਲੜਕਾ ਹੈ।

ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲੜਾ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਖਾੜਕੂਵਾਦ ਨਾਲ ਸਿੱਝਣ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਕੋਈ 25000 ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦੇਣ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਅਣਪਛਾਤੀਆਂ ਕਹਿ ਕੇ ਜਲਾ ਦੇਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਵੱਲੋਂ ਜਾਂਚ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਖਾਲੜਾ ਕੇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. (ਤਰਨ ਤਾਰਨ) ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਨੇ 2006 ਵਿਚ ਗੱਡੀ ਅੱਗੇ ਛਲਾਂਗ ਮਾਰ ਕੇ ਆਤਮ ਹੱਤਿਆ

ਕਰ ਲਈ ਸੀ ਜਦੋਂਕਿ ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ. ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿਚ ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ. ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸਮੇਤ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸੁਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ, ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਗਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਬਹਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਹੁਣ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਧਿਰ ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਕੇ.ਪੀ.ਐਸ. ਗਿੱਲ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਅਸਰ ਪੈਣ ਦਾ ਖਦਸ਼ਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਖਾਲੜਾ ਕਤਲ ਕੇਸ ਦੇ ਮੁੱਖ ਗਵਾਹ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਬਚੜੇ ਦੀ ਮੌਤ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁਖੀ ਕੇ.ਪੀ.ਐਸ. ਗਿੱਲ ਖਿਲਾਫ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਸਰਅੰਦਾਜ਼ ਹੋਣ ਦੇ ਆਸਾਰ ਹਨ। ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਕੇ.ਪੀ.ਐਸ. ਗਿੱਲ ਨੂੰ ਵੀ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲੜਾ ਦੇ ਕਤਲ ਬਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀ ਸਮਝੇ ਜਾਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਇਹ ਚਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਮਰਹੂਮ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲੜਾ ਦੀ ਪਤਨੀ ਬੀਬੀ ਪਰਮਜੀਤ ਕੌਰ ਖਾਲੜਾ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਵਕੀਲ ਰਾਜਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਸ ਰਾਹੀਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲੜਾ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰਕੇ ਮਾਰ ਮੁਕਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬਾਣਾ ਝਬਾਲ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀ ਐਸ.ਐਚ.ਓ. ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਦੀ ਮਾਨਵਾਲਾ ਸਥਿਤ ਰਿਹਾਇਸ਼ 'ਤੇ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਥੇ ਖਾਲੜਾ ਨੂੰ ਕੇ.ਪੀ.ਐਸ. ਗਿੱਲ ਨਾਲ ਮਿਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਖਾਲੜਾ ਨੂੰ ਝਬਾਲ ਬਾਣੇ

ਵਾਪਸ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਹ ਕੇ.ਪੀ.ਐਸ. ਗਿੱਲ ਦੀ ਗੱਲ ਮੰਨ ਲਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਬਚਾਅ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਬਚੜੇ ਨੇ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਗਵਾਹੀ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੀ ਬੀਬੀ ਖਾਲੜਾ ਨੇ ਕੇ.ਪੀ.ਐਸ. ਗਿੱਲ ਨੂੰ ਖਾਲੜਾ ਦੇ ਕਤਲ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸਮਝੇ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪਾਈ ਹੈ।

ਬੀਬੀ ਖਾਲੜਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਰਾਜਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਬਚੜੇ ਦੀ ਮੌਤ ਨਾਲ ਕੇ.ਪੀ.ਐਸ. ਗਿੱਲ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਰਾਹਤ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਚਿੱਟ ਬਾਰੇ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਖਾਲੜਾ ਮਿਸ਼ਨ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਨੇ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਕੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਬਚੜੇ ਵੱਲੋਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਦਰਜ ਗਵਾਹੀ ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਪੰਜ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਹੋਈ ਹੈ, ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੀ ਕੇ.ਪੀ.ਐਸ. ਗਿੱਲ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਇਜ਼ਹਾਰ ਆਲਮ ਨੂੰ ਕਲੀਨ ਚਿੱਟ ਦੇ ਕੇ ਬਾਦਲ ਕਸੂਤੇ ਫਸੇ

■ ਬਾਬਾ ਧੁੰਮਾ ਨੇ ਮੋਰਚਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਵਿਚ ਘਿਰੇ ਸਾਬਕਾ ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ. ਮੁਹੰਮਦ ਇਜ਼ਹਾਰ ਆਲਮ ਨੂੰ ਕਲੀਨ ਚਿੱਟ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਆਲਮ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕਾਤਲ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਦੇ ਆਲਮ ਬਾਰੇ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਹੀ ਸੁਣੀ ਹੈ।

ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਉਲਟਾ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਕਿ ਦਿਖਾਉ ਜੋ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਹੈ। ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਤੇ ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਦੇ ਮੁਖੀ ਸੰਤ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਧੁੰਮਾ ਵੱਲੋਂ ਇਜ਼ਹਾਰ ਆਲਮ 'ਤੇ ਲਾਏ ਗੰਭੀਰ ਦੋਸ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਇਥੇ ਸੰਗਤ ਦਰਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਪੁੱਛਣ 'ਤੇ ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ ਤਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਆਲਮ ਵਿਰੁੱਧ ਨਹੀਂ ਬੋਲਿਆ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਦੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਮਾਮਲਾ ਉਠਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਆਲਮ ਗਲਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ. ਇਜ਼ਹਾਰ ਆਲਮ ਮਲੇਰਕੋਟਲਾ ਤੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਹਲਕਾ ਇੰਚਾਰਜ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਗਾਮੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੰਭਾਵੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸੰਤ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਧੁੰਮਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਆਲਮ ਨੂੰ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਸਿੱਖਾਂ

ਦਾ ਕਾਤਲ ਦੱਸ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਧਰ ਸ. ਬਾਦਲ ਦੀ ਇਸ ਟਿੱਪਣੀ ਤੋਂ ਖਫ਼ਾ ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਤੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਤਸੀਹੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਆਲਮ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕਾਤਲ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਦੇ ਆਲਮ ਬਾਰੇ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਹੀ ਸੁਣੀ ਹੈ।

ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਉਲਟਾ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਕਿ ਦਿਖਾਉ ਜੋ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਹੈ। ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਤੇ ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਦੇ ਮੁਖੀ ਸੰਤ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਧੁੰਮਾ ਵੱਲੋਂ ਇਜ਼ਹਾਰ ਆਲਮ 'ਤੇ ਲਾਏ ਗੰਭੀਰ ਦੋਸ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਇਥੇ ਸੰਗਤ ਦਰਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਪੁੱਛਣ 'ਤੇ ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ ਤਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਆਲਮ ਵਿਰੁੱਧ ਨਹੀਂ ਬੋਲਿਆ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਦੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਮਾਮਲਾ ਉਠਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਆਲਮ ਗਲਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ. ਇਜ਼ਹਾਰ ਆਲਮ ਮਲੇਰਕੋਟਲਾ ਤੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਹਲਕਾ ਇੰਚਾਰਜ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਗਾਮੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੰਭਾਵੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸੰਤ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਧੁੰਮਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਆਲਮ ਨੂੰ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਸਿੱਖਾਂ

ਮਾਰ ਮੁਕਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕੀ ਹੁਣ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨਗੇ। ਆਉਂਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਸੰਭਾਵਿਤ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਚਰਚਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਜਥੇਬੰਦੀ ਨੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਘਾਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਜ਼ਹਾਰ ਆਲਮ ਨੂੰ ਟਿਕਟ ਨਾਲ ਨਿਵਾਜ਼ ਕੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਖਮੀ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵਲੂੰਧਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦਲ ਖਾਲਸਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਰਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਧਾਮੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਆਲਮ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਘਾਣ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਹੇਠ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕਟਹਿਰੇ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਜਗ੍ਹਾ ਦੇ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਜ਼ਖਮਾਂ 'ਤੇ ਲੁਣ ਛਿੜਕਿਆ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਲਮ ਨੂੰ ਕਲੀਨ ਚਿੱਟ ਦੇ ਕੇ ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਮੌਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਵਾਲੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖੀ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਆਲਮ ਨੇ ਪੱਟੀ ਵਿਖੇ ਹੋਏ ਇਕ ਜਨਤਕ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਫਰਜ਼ੀ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੀ ਘਟਨਾਵਾਂ ਬਾਬਤ ਮੰਨਿਆ ਹੈ।

“ਕਿਉਂ ਕੀਤੇ ਹ ਵਿਸਾਹੁ”

ਅੱਜ ਵੀ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਲੋਕ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਨਾਲੋਂ ਗਵਾਂਢੀ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਫਿਕਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਧੀ 6 ਵਜੇ ਤੱਕ ਘਰ ਨਾ ਮੁੜੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਨਹੀਂ, ਗਵਾਂਢੀਆਂ ਦੇ ਧੀ-ਪੁੱਤ ਤਿਆਰ ਹੋ ਕੇ ਕਿਥੇ ਗਏ ਹੋਣਗੇ? ਇਸ ਦਾ ਫਿਕਰ ਵੱਧ ਖਾਈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਘਰ ਦਾ ਹਿਸਾਬ-ਕਿਤਾਬ ਰੱਖਣ ਨਾਲੋਂ ਦੂਜੇ ਦੀ ਆਮਦਨ-ਖਰਚ ਦਾ ਫਿਕਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੱਗਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਜਸਜੀਤ ਚੇਲੇ ਨੂੰ ਜਿਹੜੀਆਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵਿਚ ਉਹ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫਿਕਰ ਨਹੀਂ ਪਰ ਸ. ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਬਹੁਤ ਫਿਕਰਮੰਦ ਹੈ ਕਿ ਸ. ਮਾਨ ਕੋਈ ਸਿਆਸੀ ਢਾਂਚਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਣਾਂ-ਮੁੰਗੀ ਪੈਸਾ ਇਕੱਠਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਕੋਈ ਖਜ਼ਾਨਚੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸਿੱਖ ਯੂਥ ਆਫ ਅਮਰੀਕਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਲਗਭਗ 18-

19 ਸਾਲ ਇਕੱਠੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦਾ ਖਜ਼ਾਨਚੀ ਲਗਾਤਾਰ 17 ਸਾਲ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਵਿੱਲੋਂ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਕੀ ਕੋਈ ਸਿੱਖ ਯੂਥ ਆਫ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਜਾਂ ਸੀਨੀਅਰ ਮੈਂਬਰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਦੱਸ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ 17 ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਕਿੰਨੇ ਪੈਸੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਤੇ ਕਿੱਥੇ ਖਰਚੇ ਗਏ? ਅੱਜ ਤੱਕ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦਾ ਹਿਸਾਬ-ਕਿਤਾਬ ਕਿਹੜੇ ਬੋਰਡ 'ਤੇ ਲਿਖ ਕੇ ਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ? ਏ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. (ਅਮੈਰੀਕਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ) ਜਿਹੜੀ ਸੰਨ 2000 'ਚ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਈ, ਜਿਸ ਦੀ ਮਾਂ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਜਸਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ 40 ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨਚੀ ਅਤੇ ਪਿਛਲੇ 11 ਸਾਲ ਦੇ ਹਿਸਾਬ-ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਆਮ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਤਾਂ ਕੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ 40 ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪਤਾ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਕਿ ਖਾੜਕੂ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਪੈਸੇ ਦਾ ਹਿਸਾਬ-ਕਿਤਾਬ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਪਰ ਪਿਛਲੇ 15 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸ. ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਚਲਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਰਾਜਨੀਤਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਜਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਹਿਸਾਬ-ਕਿਤਾਬ ਕਿਹੜੇ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਪਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਵਿਚ ਕਿੰਨਾ ਪੈਸਾ ਆਇਆ ਤੇ ਕਿੱਥੇ ਕਿੱਥੇ ਖਰਚਿਆ ਗਿਆ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਜਸਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਹੈ?

ਲਗਭਗ 15 ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਵਾਪਿਸ ਜਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਫਿਰੋਤੀਆਂ ਦੇ ਪੈਸੇ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲੋਂ ਮੰਗਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਉਹ ਪੈਸੇ ਲੁਕਾਏ ਗਏ ਸਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਈਆਂ ਦਾ ਕੀ ਬਣਿਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਈ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੈਨੇਡਾ ਜਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਇਨਵੈਸਟ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਸ. ਜਸਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੇਲਾ ਲਗਾਤਾਰ ਪਿਛਲੇ 15 ਸਾਲ ਤੋਂ ਡਾ. ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੱਪੜਿਆਂ, ਭਾਂਡਿਆਂ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਪਏ ਫਰਨੀਚਰ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਮੰਗਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰੀ ਪੰਥਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਉਕਸਾ ਕੇ ਡਾ. ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਦਫਤਰ ਬੰਦ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਵਾਰ ਵਾਰ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸਿੱਖ ਯੂਥ ਆਫ ਅਮਰੀਕਾ ਵੱਲੋਂ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਪੈਸਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਡਾਲਰ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਦੱਬ ਲਿਆ ਕਿ ਸੱਤ ਹਜ਼ਾਰ ਡਾਲਰ ਚੜ੍ਹਦੀਕਲਾ ਅਖਬਾਰ ਦੀਆਂ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਲਈ ਉਧਾਰ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਹਜ਼ਾਰ ਡਾਲਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਛਤਾ ਤਾਇਆ ਜੇ ਅਖਬਾਰ ਚਲਾਉਂਦਾ ਸੀ, ਉਸ ਦਾ ਬਕਾਇਆ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਜਦੋਂ 6 ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਹਰਕੀਰਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਚੜ੍ਹਦੀਕਲਾ ਅਖਬਾਰ ਦੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਸਿਆਟਲ ਵਿਚ ਪੈਂਤੀ ਹਜ਼ਾਰ ਡਾਲਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਚੜ੍ਹਦੀਕਲਾ ਅਖਬਾਰ ਦਾ ਬਕਾਇਆ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਅੱਜ ਤੱਕ ਭੁਗਤਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੈਸਿਆਂ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਮੰਗਿਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਪਰ ਇਹ ਗੱਲ ਕਿਸ ਆਧਾਰ ਉਤੇ ਕਹੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਹਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਮਾਣਾ ਦੇ ਘਰ ਹੇਵਰਡ ਵਿਚ ਮਾਨ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਲੱਖਾਂ ਡਾਲਰ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ? ਜਦੋਂ ਹਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਮਾਣਾ ਤੋਂ ਇਸ ਫੰਡ ਰੇਜ਼ਰ ਬਾਰੇ ਪੁਛਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ, “ਨਾ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਘਰੇ ਕੋਈ ਫੰਡ ਰੇਜ਼ਰ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਯੂਥ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਚੈਕ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।”

ਵੀ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹਨ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਗੱਲ ਸ. ਜਸਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜੇ ਲਗਾਤਾਰ ਬਹੁਤਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਨ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਹ ਹੈ ਸ. ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਵੱਲੋਂ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬੁੱਤ ਦੇ ਗਲ ਵਿਚ ਛਿੱਤਰਾਂ ਜਾਂ

ਭਾਈ ਦਿਲਾਵਰ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦਾ ਹਾਰ ਪਾਉਣਾ। ਸ. ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪੰਥਕ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰਕੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜਿਤਾਉਣਾ ਤੇ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਉਣਾ, ਸ. ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ ਦਾ ਚਾਰ ਸਾਲ ਲਈ ਰੂਪੋਸ਼ ਹੋਣਾ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਜੁਝਾਰੂਆਂ ਦਾ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕਤਲੇਆਮ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਕਿ ਭਾਈ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਹਵਾਰਾ ਤੇ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਰਾਜੇਆਣਾ ਵਿਰੁਧ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਤਲ ਕੇਸ ਵਿਚ ਸੁਣਵਾਈ ਚਲ ਰਹੀ ਹੈ, ਮੀਡੀਆ, ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਣ ਲਈ ਕਿ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕਾਤਲ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਜ ਵੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਬਦਲੇ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਉਠੀ ਹੀ ਹੈ, ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਰੁਪ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸ. ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਗਲ ਵਿਚ ਭਾਈ ਦਿਲਾਵਰ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ ਦਾ ਹਾਰ ਪਾਇਆ।

ਜੇ ਵਿਸਾ ਪਿਛਲੇ ਹਫਤੇ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਉਸ ਵਿਚ ਕੱਥੂ ਨੰਗਲ ਵਿਚ ਵਾਪਰੀ ਘਟਨਾ ਅਤੇ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸੋਚ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰਵੱਈਏ ਦੀ ਗੱਲ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਥੇ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਬਣਾਏ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਬਿਕਰਮਜੀਤ ਮਜੀਠੀਆ, ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਜਿਲ੍ਹਾ ਜਥੇਦਾਰ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੰਡਾਲ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੁੱਝ ਦੇਸੀ ਤੇ ਕੁੱਝ ਬਿਗਾਰੀ ਭਈਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਾਬ ਪਿਲਾ ਕੇ ਲੜਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਸ. ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਉਲਝਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਪੰਡਾਲ ਵਿਚ ਜਾਂਦੇ ਮੇਨ ਗੇਟ ਦੀ ਬਜਾਇ ਦੂਸਰੇ ਪਾਸਿਉਂ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਥੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਗੁੰਡੇ ਮਹਿਤੇ, ਚਾਵਲੇ ਅਤੇ ਮਜੀਠੇ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਤਿਆਰ ਖੜੇ ਸਨ। ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸ. ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਕੋਲੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਵਾਇਤੀ ਹਥਿਆਰ ਵੀ ਜਮਾ ਕਰਵਾ ਲਏ ਗਏ ਸਨ। ਸ. ਮਾਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅੱਜ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਪ੍ਰੋਟੈਸਟ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਆਪਣੇ ਯੂਥ ਵਿੰਗ ਦੇ ਕੁੱਝ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੇ ਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੰਡਾਲ ਵਿਚ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਜਦੋਂ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਸ. ਮਾਨ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਪਾਸਿਉਂ ਲਿਜਾ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਬਾਦਲ ਦਲੀਆਂ ਦੇ ਉਸ ਸ਼ਰਾਬੀ ਟੋਲੇ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸ. ਮਾਨ ਉਥੇ ਹੀ ਬੈਠ ਗਏ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਦਲੀ ਗੁੰਡਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਛੱਲੀਆਂ ਵਾਂਗ ਕੁੱਟਿਆ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਾਰ ਪੁਰਾਣੇ ਸਾਥੀ ਫੱਟਣ ਹੋਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਹਸਪਤਾਲ ਭਿਜਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸ. ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਗ ਰੱਖਿਅਕ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਰੁਪ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਦੂਸਰੇ ਨੌਜਵਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਧਾੜਵੀਆਂ ਤੋਂ ਬਚਦੇ ਹੱਥੋ-ਪਾਈ ਹੁੰਦੇ ਪਿਛਾਂਹ ਹਟਦੇ ਗਏ ਅਤੇ ਅਖੀਰ ਉਸ ਥਾਂ ਤੋਂ ਨਿਕਲਣ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਏ।

ਇੱਧਰ ਸ. ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੂੰ ਜਿੰਨਾ ਕੁ ਉਹ ਕੁੱਟ ਸਕਦੇ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੁੱਟਿਆ ਅਤੇ ਅਖੀਰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੀ ਦਾਣਾ ਮੰਡੀ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੱਤਾ। ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਸਲਾਹ ਮੁਤਾਬਿਕ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਗੈਸਟ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਮੀਟਿੰਗ ਹੋਈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪ੍ਰੈਸ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਸ. ਮਾਨ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਵਾਲ ਕੀਤੇ ਤੇ ਉਹ ਧਰਮੀ ਯੋਧਾ ਡਾਂਗਾਂ ਅਤੇ ਕਿਰਪਾਨਾਂ ਦਾ ਝੰਬਿਆ ਪੂਰੇ 45 ਮਿੰਟ ਮੀਡੀਏ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਾ ਰਿਹਾ। ਮੇਰੇ ਵਾਰ ਵਾਰ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਵੀ ਨਾ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਨਾ

ਭਾਈ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੀਡੀਏ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਅਖੀਰ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਰੋਕਣੀ ਪਈ ਜਿਸ ਦਾ ਮੀਡੀਏ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਰੋਸ ਵੀ ਜਤਾਇਆ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ

ਢਾਈ ਸੌ ਦੇ ਕਰੀਬ ਪਾਰਟੀ ਵਰਕਰ ਉਸ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਨ ਅੰਦਰ ਬਾਹਰ ਘੁੰਮ ਰਹੇ ਸਨ, ਕਿਸੇ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਤੱਕ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪੁਛਿਆ।

ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਇੱਕ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਡਾਕਟਰ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦਾ ਡਾਕਟਰੀ ਮੁਆਇਨਾ ਅਤੇ ਮੱਲੂਮ ਪੱਟੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਭਾਈ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ 15 ਤੋਂ 18 ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚਾਹ-ਪਾਣੀ ਤੇ ਸਮੱਸੇ ਬਰਫੀਆਂ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਕਮਰੇ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਦੇਖ ਕੇ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਵੀ ਹੋਈ ਪਰ ਮੈਂ ਇੰਨੀ ਗੱਲ ਹੀ ਕਹੀ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਢਾਈ

ਸੌ ਵਰਕਰ ਬਾਹਰ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਚਾਹ-ਪਾਣੀ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਭਾਈ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲਾਈ ਗਈ ਕਿ ਉਹ ਜ਼ਖਮੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਦੇਖ-ਰੇਖ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸ. ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਉਸ ਘਟਨਾ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਾਉਣ ਪਰ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸੁਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਠਰੂਆ ਨੇ ਕੋਈ ਵੀ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਾਉਣ ਤੋਂ ਸਾਫ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

ਸ਼ਾਮੀਂ ਜਦੋਂ ਮੈਂ, ਭਾਈ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਭਾਈ ਸੁਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਠਰੂਆ ਜਲੰਧਰ ਤੱਕ ਇਕੋ ਗੱਡੀ ਵਿਚ ਆਏ, ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਆਉਂਦਿਆਂ ਇਸ ਘਟਨਾ ਦੀ ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਭਾਈ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਉਪਰ ਸੁਟੀ ਗਈ ਅਤੇ ਉਸ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਬੋਲ ਕੁਬੋਲ ਵੀ ਬੋਲੇ ਗਏ ਪਰ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਭਾਈ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਉਥੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਅਤੇ ਸ. ਮਾਨ ਨੂੰ ਉਥੇ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਇਕੱਲੇ ਛੱਡ ਕੇ ਨਿਕਲ ਜਾਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪੁਛਿਆ, ਭਾਈ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਵਰਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਬਾਰੇ ਮੋੜਵਾਂ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਇੰਨੀ ਤਲਖੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈ ਕਿ ਬਿਆਸ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਜਲੰਧਰ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਬੋਲਿਆ।

ਜਦੋਂ ਜਲੰਧਰ ਵਾਲੀ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ, ਸ. ਮਾਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਲੁਧਿਆਣੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਭਾਈ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਐਕਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੰਭਾਲ ਲਈ। ਇਹ ਐਕਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਸਿਰਸੇ ਵਾਲੇ ਸਾਧ ਗੁਰਮੀਤ ਰਾਮ ਰਹੀਮ ਵੱਲੋਂ ਰਚਾਏ ਗਏ ਅਡੰਬਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਉਹ ਸਾਰੇ ਭਗੋਤੇ ਲੀਡਰ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸਨ, ਉਸ ਤੋਂ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣ ਲਈ ਵੀ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪਰੇਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸ. ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਵੱਲੋਂ ਦੋ ਵਾਰ ਸ. ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਕੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਤੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੁੰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਰੁਚੀ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੌਮ ਵੱਲੋਂ ਪਰਖੇ ਗਏ ਸਨ, ਪ੍ਰਤੀ ਸੁਚੇਤ ਕਰਦਿਆਂ ਉਸ ਨਾਲ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨੁਕਸਾਨ ਬਾਰੇ ਵੀ ਸਮਝਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹਠੀ ਰਵੱਈਏ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾ ਉਸ ਕੰਮ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲਈ। ਨਤੀਜਾ ਕੀ ਹੋਇਆ? ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵਰਤ ਕੇ ਇੱਕ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਮਾਹੌਲ ਖੜਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਸਾਰੀ ਕੌਮ ਮਰ ਮਿਟਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਈ। ਆਪ ਇਹ ਲੀਡਰ ਉਸ ਇਕੱਠੀ ਹੋਈ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦੇ ਕੇ ਕਿਵੇਂ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਤੇ ਡੇਰੇ ਵਾਲੇ ਸਾਧ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਕਰਦੇ ਰਹੇ? ਇਸ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਦਿਆਂਗੇ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਨਹੀਂ ਸ. ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਸ. ਮੋਹਕਮ ਸਿੰਘ, ਸ. ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਰਨਿਆਂ, ਬਰਨਾਲਿਆਂ ਨੇ ਵਾਰ ਵਾਰ ਕੌਮ ਨੂੰ ਪਿੱਠ ਵਿਖਾਈ, ਇਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਚੱਲਦਾ ਰਹੇਗਾ।

(ਚਲਦਾ)

ਰੇਸ਼ਮ ਸਿੰਘ, ਬੇਕਰਜ਼ਫੀਲਡ
ਫੋਨ:661-209-0118

ਜਿਹੜੇ ਪਾਠਕ ਲਗਾਤਾਰ ਇਹ ਲਿਖਤਾਂ ਪੜ੍ਹ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਹ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

ਸਨਿਚਰਵਾਰ, 5 ਨਵੰਬਰ 2011

ਵਿਰਾਸਤ ਨਾਲ ਵਧੀਕੀ

ਖਾਲਸਾ ਵਿਰਾਸਤ ਕੰਪਲੈਕਸ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਪਿਰ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਲਗਾਤਾਰ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਮਸਲਾ ਇਸ ਵਾਰ ਇਸ ਕੰਪਲੈਕਸ ਦੇ ਉਦਘਾਟਨ ਦਾ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਅਗਲੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਸਿਰ 'ਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਪਿਰਾਂ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਸਿਆਸੀ ਮੁਢਾਦ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਰੱਖ ਕੇ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਭੁਗਤਾਉਣ ਲਈ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਚੁੱਪ-ਚੁੱਪੀਏ ਇਸ ਕੰਪਲੈਕਸ ਦੇ ਉਦਘਾਟਨ ਲਈ ਸੱਦਾ 'ਸਿੱਖ' ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦੇ ਆਏ। ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਇਹ ਕਦੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਚਾਹੇਗੀ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਇਉਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਆਉਣ। ਇਉਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਤੀਜੀ ਪਿਰ ਵੀ ਬਣ ਗਈ ਤੇ ਉਹ ਪਿਰ ਹੈ ਖੁਦ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਸੱਦਾ ਚਾਈਂ ਚਾਈਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਪਰ ਜਦੋਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਦੋਹਾਂ ਪਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਤਿੱਖੀ ਹੋਈ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਕੇਂਦਰੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਜਾ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਖਾਮੋਸ਼ ਹੋ ਗਏ। ਦਰਅਸਲ, ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਪਿੜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਵੀ ਦਿਨ ਰਾਸ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਹੈ। ਸਿਆਸੀ ਸ਼ਤਰੰਜ ਵਿਚ ਹੁਣ ਤੱਕ ਜਿੰਨੀ ਹੋਠੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਕਰਵਾਈ ਹੈ, ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਆਗੂ ਜਾਂ ਸ਼ਖ਼ਸ ਨੇ ਕਰਵਾਈ ਹੋਵੇ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਦੇ ਸਿੱਖ ਅਤੇ ਕਦੇ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰੀ ਵਜੋਂ ਨਾਂ ਚਲਾ ਕੇ ਲਾਹਾ ਲਿਆ। ਸਿਤਮ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਰਹੀ ਕਿ ਉਹ ਅਚੇਤ ਜਾਂ ਸੁਚੇਤ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਾਲਾਂ-ਕੁਚਾਲਾਂ ਦਾ ਲਗਾਤਾਰ ਹਿੱਸਾ ਬਣਦੇ ਰਹੇ। ਕਈ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਕਈ ਤਿੱਖੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਲਾਉਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਹ ਟੱਸ ਤੋਂ ਮੱਸ ਨਹੀਂ ਹੋਏ। ਪਹਿਲਾਂ ਫ਼ਿਜ਼ਟਾਚਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹੀ ਪਹੁੰਚ ਅਪਨਾ ਲਈ ਸੀ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੀ ਥਾਂ ਉੱਕਾ ਹੀ ਖਾਮੋਸ਼ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਬੋਲੇ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਵਾਲਾ ਮਸਲਾ ਤਾਂ ਐਨ ਵੱਖਰਾ ਹੈ। ਉੱਜ ਇਸ ਨਾਲ ਇਕ ਗੱਲ ਤਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਕਿ 'ਕਠਪੁਤਲੀਆਂ' ਨਾਲ ਮੁੱਢ ਤੋਂ ਹੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਆਇਆ ਹੈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਇਸ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਅਤੇ ਵਿਕੋਲਿਤਰੀ ਮਿਸਾਲ ਨਹੀਂ ਬਣੇ ਹਨ!

ਫਿਰ ਵੀ ਜੇ ਰਤਾ ਕੁ ਗਹਿਰਾਈ ਨਾਲ ਵਾਚਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਮਸਲਾ ਇਕੱਲੇ ਉਦਘਾਟਨ ਜਾਂ ਦੋ ਪਿਰਾਂ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਖਿੱਚੋਤਾਣ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ। ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਿਆਸੀ ਪਿਰਾਂ ਲਈ ਇਹ ਉਦਘਾਟਨ ਤਾਂ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਲਾਹਾ ਲੈਣ ਦਾ ਕੋਈ ਜ਼ਰੀਆ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਅੱਜ ਅਸਲ ਮਸਲਾ ਤਾਂ ਵਿਰਾਸਤ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਹਰ ਪਿਰ ਬੇਮੁੱਖ ਹੋਈ ਬੈਠੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਰ ਸਰਗਰਮੀ ਤੋਂ ਬੇਰੁਖੀ ਦੀ ਝਲਕ ਦੇਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਿਸ ਖਾਲਸਾ ਵਿਰਾਸਤ ਕੰਪਲੈਕਸ ਦੇ ਉਦਘਾਟਨ ਦਾ ਹੁਣ ਇੰਨਾ ਰੌਲਾ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਸ ਬਾਰੇ ਵੀ ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਹੀ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਬਣਦੀ ਹੈ ਤੇ ਵਾਰ ਵਾਰ ਕਰਨੀ ਬਣਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਇਹ ਸਿਆਸੀ ਪਿਰਾਂ ਅਤੇ ਆਗੂ ਅਗਾਂਹ ਤੋਂ ਵਿਰਾਸਤ ਨਾਲ ਇਉਂ ਖਿਲਵਾੜ ਨਾ ਕਰਨ! ਖਾਲਸਾ ਵਿਰਾਸਤ ਕੰਪਲੈਕਸ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਸਾਂਭਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਕੰਪਲੈਕਸ ਦੇ ਆਸੇ-ਪਾਸੇ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਉਹ ਥਾਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਖਾਲਸਾ ਸਾਜਿਆ, ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਅਨਿਆਂ ਖਿਲਾਫ ਡਟਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਨਾਲ ਲੋਹਾ ਲਿਆ। ਚਾਹੀਦਾ ਤਾਂ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਭ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਸਾਂਭੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ, ਜਿੱਥੇ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿੱਖ ਵਿਚਰਦੇ ਰਹੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜਿਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਵੀ ਹੁਣ ਇਹ ਹਨ, ਸੰਭਾਲ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਪਰ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਜਿਉਂ ਦੀਆਂ ਤਿਉਂ ਸਾਂਭਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਕੰਕਰੀਟ ਦਾ ਜੰਗਲ ਉਸਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਅਜਿਹਾ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਸਦਾ ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਵਿਰਾਸਤ ਸਾਂਭਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਪਿਰਾਂ ਦੀ ਢਿੱਲ-ਮੱਠ ਦਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਰੱਜ ਕੇ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਇਆ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਇਸ ਕਰਕੇ ਵੀ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਹਰ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਸਿਆਸਤ ਦੀ ਐਨਕ ਵਿਚੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਮੁਤਾਬਕ ਕੰਮ ਵਿੱਢੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਖਾਲਸਾ ਵਿਰਾਸਤ ਕੰਪਲੈਕਸ ਇਸ ਦੀ ਉੱਘੜਵੀਂ ਮਿਸਾਲ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵੇਲੇ ਇਸ ਕੰਪਲੈਕਸ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਕੰਪਲੈਕਸ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪੜਾਅ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ 14 ਅਪਰੈਲ 2006 ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੀ ਇਹ ਉਦਘਾਟਨ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਹਲੀ ਵਿਚ ਹੀ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੁਣ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਕਰਵਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਫਰਕ ਕਿੱਥੇ ਹੈ? ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਦੋਹਾਂ ਪਿਰਾਂ ਲਈ ਮਸਲਾ ਸਿਰਫ ਸਿਆਸੀ ਲਾਹੇ ਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ; ਸਿੱਖੀ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਗੌਣ ਹੈ। ਖਾਲਸੇ ਦਾ ਤਿੰਨ ਸੌ ਸਾਲਾ ਸਥਾਪਨਾ ਦਿਹਾੜਾ ਵੀ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਹੀ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਕੰਪਲੈਕਸ ਤਿਆਰ ਹੋਣ ਵਿਚ ਇੰਨੇ ਸਾਲ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ! ਇਹ ਵੱਡੇ ਸਵਾਲ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਣੇ ਬਣਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਪੰਥ ਦੀ ਥਾਂ ਆਪਣੀ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਿਆ। ਕੇਂਦਰ ਦੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਕਲਾਬਾਜ਼ੀਆਂ ਤਾਂ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਲੀਡਰ ਸਿਰਫ ਇਹ ਦੇਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਹੜਾ ਲੀਡਰ ਵਧੇਰੇ ਮੁਆਫਕ ਬੈਠਦਾ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਇਸ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਸ਼ਾਇਦ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸੇ ਲੀਡਰ ਕੋਲ ਨਾ ਵਕਤ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਮਝ।

ਨਾ-ਬਰਾਬਰੀ ਖਿਲਾਫ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਲੋਕ ਰੋਹ

'ਔਕਿਉਪਾਈ ਵਾਲ ਸਟਰੀਟ' ਮੁਹਿੰਮ ਨੇ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਵਿਚ ਰੋਸ ਅਤੇ ਰੋਹ ਵਿਖਾਵਿਆਂ ਲਈ ਰਾਹ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਰੋਸ ਵਿਖਾਵਿਆਂ ਦੀ ਤੀਬਰਤਾ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੂੰਜੀ ਦਾ ਸੰਕਟ ਕਿਸ ਕਦਰ ਫੈਲ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਇਹ ਬੇਕਾਬੂ ਹੋਇਆ ਵੱਖ ਵੱਖ ਥਾਈਂ ਅਜਿਹੇ ਤਿੱਖੇ ਵਿਖਾਵਿਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਨਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਪੂੰਜੀ ਦੇ ਇਸ ਸੰਕਟ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਨੁਕਤਿਆਂ ਬਾਰੇ ਪੁਣ-ਛਾਣ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇਕ ਖਾਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਦੇਖਣ-ਸਮਝਣ ਦੀ ਲੋੜ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।-ਸੰਪਾਦਕ

"ਅਸੀਂ 99 ਫੀਸਦ ਹਾਂ ਤੇ ਉਹ ਸਿਰਫ 1 ਫੀਸਦ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਰੁਕਣ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਹੁਣ ਨਵਾਂ ਸੰਸਾਰ ਸੰਭਵ ਹੈ।" ਅਜਿਹੇ ਨਾਅਰੇ ਅੱਜ ਅਮਰੀਕਾ ਅੰਦਰ 'ਵਾਲ ਸਟਰੀਟ ਤੋਂ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰੋ' ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਕੇ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ ਅੰਦਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਰੋਧ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਬਣ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਖਿਲਾਫ ਦੁਨੀਆ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਅੰਦਰੋਂ ਅੰਦਰੀ ਧੁਕ ਰਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼, ਅਮਰੀਕੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ 'ਚ ਮਿਲਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਹਰ ਥਾਂ ਲੋਕ ਅਮੀਰੀ ਤੇ ਗਰੀਬੀ ਦੇ ਵਧਦੇ ਪਾੜੇ, ਰੁਜ਼ਗਾਰ, ਸਿਹਤ ਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਉੱਤੇ ਕਟੌਤੀਆਂ, ਘਟਦੀਆਂ ਉਜਰਤਾਂ ਆਦਿ ਲਈ

■ ਨਰਦੇਵ ਸਿੰਘ

ਵੱਡੀਆਂ ਪੂੰਜਪਤੀ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਤੇ ਬੈਂਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਬਰਾਬਰੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਨਿਊਯਾਰਕ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਕੇ ਇਹ ਮੁਹਿੰਮ ਪਹਿਲਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸੈਕਤੋਂ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਤੱਕ ਫੈਲ ਗਈ, ਫਿਰ 15 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਨਾਲ ਇਕਜੁੱਟਤਾ ਪ੍ਰਗਟਾਉਣ ਲਈ ਯੂਰਪ, ਉੱਤਰੀ ਅਮਰੀਕਾ, ਲਾਤੀਨੀ ਅਮਰੀਕਾ, ਏਸ਼ੀਆ ਤੇ ਅਫਰੀਕਾ ਦੇ 82 ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ 951 ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਅੰਦਰ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਰੋਹ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ। ਰੋਮ ਅੰਦਰ ਦਿਹ-ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਲੋਕ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਆਏ। ਲੰਡਨ, ਸਿਡਨੀ, ਜਨੇਵਾ, ਜੇਹਨਸਬਰਗ, ਬਰੱਸਲਜ਼, ਟੋਕੀਓ, ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਦੇ ਆਕਲੈਂਡ ਆਦਿ ਥਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਵਿੱਤੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਖਿਲਾਫ ਖੁੱਲ੍ਹੇਆਮ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ। ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਕੇ ਇਹ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਯੂਰਪ ਤੋਂ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ, ਏਸ਼ੀਆ ਤੇ ਅਸਟਰੇਲੀਆ ਤੱਕ ਫੈਲ ਗਏ।

ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਇਕ-ਜੁੱਟ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਰੋਧ ਕੁੱਝ ਪੱਖਾਂ ਤੋਂ ਖਾਸ ਮਾਅਨੇ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ-ਇਸ ਪ੍ਰਤੀਰੋਧ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਪੂੰਜੀਵਾਦ ਦੇ ਗੜ੍ਹ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਯੂਰਪ ਹਨ; ਭਾਵ ਪੂੰਜੀਵਾਦ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਿਲਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਹੀ ਤਿੱਖੀ ਵੰਗਾਰ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੂਜਾ-ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਰੋਧ ਆਪ-ਮੁਹਾਰਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਪੂੰਜੀਵਾਦ ਦੀਆਂ ਰਵਾਇਤੀ ਵਿਰੋਧੀ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੂੰਜੀ ਦੇ ਥੰਮ੍ਹ ਵੱਡੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਤੇ ਬੈਂਕਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਉਣਾ ਅਤੇ ਅਮੀਰੀ-ਗਰੀਬੀ ਦੇ ਪਾੜੇ ਵਿਰੁੱਧ ਬਰਾਬਰੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨਾ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਪੂੰਜੀ ਵਿਰੁੱਧ ਵਧ ਰਹੇ ਲੋਕ ਰੋਹ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ। ਤੀਜਾ-ਧਰਮ, ਨਸਲ, ਫਿਰਕੇ ਜਾਂ ਕੌਮ ਦੇ ਮਸਲਿਆਂ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਉੱਠ ਕੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਸਿੱਧੇ ਰੂਪ 'ਚ ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਉਣਾ ਇਸ ਲੋਕ ਰੋਹ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਦਾਇਰੇ ਤੇ ਉੱਚੀ ਚੇਤਨਾ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਚੌਥਾ-ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਰੋਧ ਕੋਈ ਸਥਾਨਕ ਜਾਂ ਵਕਤੀ ਵਰਤਾਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਗੋਂ ਇਸ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰਤਾ ਨੂੰ ਅਰਥ ਜਗਤ ਦੀਆਂ ਬਗਾਵਤਾਂ, ਬਰਤਾਨੀਆਂ ਅੰਦਰ ਬੁੜਾਂ ਮਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵਿਆਪਕ ਦੰਗਿਆਂ, ਇਸਰਾਈਲ ਅੰਦਰ 4 ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਮਾਜਿਕ ਨਾ ਬਰਾਬਰੀ ਵਿਰੁੱਧ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ, ਯੂਰਪ ਅੰਦਰ ਗਰੀਸ ਅਤੇ ਸਪੇਨੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਰੋਹ ਭਰਭੂਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ, ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਵਿਸਕੋਂਸਿਨ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼, ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਫੀਸਾਂ ਵਿਚ ਵਾਧੇ ਤੇ ਫਰਾਂਸ ਵਿਚ ਪੈਨਸ਼ਨ ਵਿਚ ਕਟੌਤੀ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਸ਼ਾਲ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਵਾਂ-ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਰੋਧ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ 2008 ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਸੰਕਟ ਤੇ ਉਹਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਅਪਣਾਈਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਦੀ ਉਪਜ ਹੈ। ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਇਸ ਸੰਕਟ ਦੇ ਹੱਲ ਹੋਣ

ਦੇ ਕੋਈ ਆਸਾਰ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੇ ਤਾਂ ਇਸ ਪ੍ਰਤੀਰੋਧ ਨੂੰ ਰੋਕ ਸਕਣਾ ਵੀ ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਸਿਆਸੀ-ਆਰਥਿਕ ਮਾਹਿਰਾਂ ਲਈ ਕਾਫੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ। ਨਿਸ਼ਚਤ ਹੀ ਇਸ ਲੋਕ ਰੋਹ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਜਵਾਬ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜੋ ਅੱਜ ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ 2008 ਦੇ ਸੰਕਟ ਵਿਚੋਂ ਉਭਰ ਆਉਣ ਦੇ ਦਮਗਜ਼ੇ ਮਾਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੁਧੀਜੀਵੀਆਂ ਲਈ ਵੀ ਕਰਾਰਾ ਜਵਾਬ ਹੈ ਜੋ ਰੂਸ ਦੇ ਢਹਿ-ਢੇਰੀ ਹੋਣ ਮਗਰੋਂ ਮਾਰਕਸਵਾਦ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਤੇ ਪੂੰਜੀਵਾਦ ਦੇ ਸਦੀਵੀ ਰਹਿਣ ਦੇ ਹੰਕਾਰ ਭਰੇ ਐਲਾਨ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।

ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਰੋਧ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ 2008 ਦੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਆਰਥਿਕ ਮੰਦੀ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਕਟ ਸਮੇਂ ਜਦੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਵੱਡੇ ਬੈਂਕ ਤੇ ਵਿੱਤੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦਿਵਾਲੀਆ ਹੋ ਗਏ ਤਾਂ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਵਿਚ ਭੁਚਾਲ ਜਿਹਾ ਆ ਗਿਆ। ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਫਿਕਰ ਕੀਤੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰਾਂ ਹਰਕਤ ਵਿਚ ਆ ਗਈਆਂ। ਦਿਵਾਲੀਆ ਹੋਏ ਬੈਂਕਾਂ ਤੇ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਖਰਬਾਂ ਡਾਲਰਾਂ ਦੇ 'ਬੇਲ ਆਊਟ' ਪੈਕੇਜ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਇਸ ਮੰਦੀ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਸਾਡੇ ਵਰਗੇ ਮੁਲਕਾਂ ਨੇ ਵੀ ਵੱਡੇ ਪੂੰਜੀਪਤੀਆਂ ਲਈ ਲੱਖਾਂ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ 'ਉੱਤਸ਼ਾਹ ਵਧਾਓ' (ਸਟਿਮੂਲਸ ਪੈਕੇਜ) ਪੈਕੇਜ ਦਿੱਤੇ। ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਅਨੁਸਾਰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਦਿੱਤੇ ਅਜਿਹੇ ਪੈਕੇਜਾਂ ਕਾਰਣ ਰਾਜਕੀ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਵਿਚ 30 ਫੀਸਦ ਤੱਕ ਵਾਧਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਯੂਰਪ ਦੇ ਕਈ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਦਿਵਾਲੀਏ ਹੋਣ ਜਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਵਰਗੇ ਘਾਗ ਮੁਲਕ ਦੀ ਰੇਟਿੰਗ ਘਟਣ ਦੀ ਨੋਬਤ ਆ ਗਈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੇਲ ਆਊਟਾਂ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਦਿਵਾਲੀਆ ਹੋਏ ਵੱਡੇ ਬੈਂਕ ਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਤਾਂ ਭਾਵੇਂ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਦੁਬਾਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਲਾ-ਮਾਲ ਹੋ ਗਏ, ਲੇਕਿਨ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸਦੀ ਵੱਡੀ ਕੀਮਤ ਚੁਕਾਉਣੀ ਪਈ।

ਇਕ ਪਾਸੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖਰਬਾਂ ਡਾਲਰਾਂ ਦੇ ਬੇਲ ਆਊਟਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਾਰਣ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਵੱਡੇ ਵਿੱਤੀ ਘਾਟਿਆਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਸਿਹਤ, ਸਿੱਖਿਆ ਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨ ਜਿਹੀਆਂ ਸਮਾਜਿਕ ਸਹੂਲਤਾਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਤੇ ਲੋਕ ਭਲਾਈ ਸਕੀਮਾਂ ਤੇ ਵੱਡੇ ਕੱਟ ਲਾਏ ਗਏ; ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਮੰਦੀ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਵਧਦੀ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਘਟਦੀਆਂ ਉਜਰਤਾਂ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਪੱਧਰ 'ਚ ਵੱਡਾ ਨਿਘਾਰ ਲਿਆਂਦਾ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੀਵੀਆਂ ਉਜਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸਰਮਾਏਦਾਰ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੁਨਾਫੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਅਮੀਰ ਤੇ ਗਰੀਬ 'ਚ ਪਾੜਾ ਨਾ-ਸਹਿਣਯੋਗ ਹੱਦ ਤੀਕ ਵਧਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ, ਯੂਰਪ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਚੀਨ ਤੇ ਭਾਰਤ ਤੱਕ ਇਕੋ ਹਾਲਤ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਜੋ ਤਾਜ਼ਾ ਲੋਕ ਰੋਹ ਦਾ ਮੂਲ ਕਾਰਣ ਹੈ।

ਮੈਰਿਲ ਲਾਈਚ ਤੇ ਕੈਪਗਮੀਨੀ ਵੱਜੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਤਾਜ਼ਾ ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਉੱਚੀ ਆਮਦਨ ਵਾਲੇ 1.1 ਕਰੋੜ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ 2009 ਦੌਰਾਨ 17 ਫੀਸਦ ਤੇ 2010 ਦੌਰਾਨ 9.7 ਫੀਸਦ ਵਧ ਕੇ 42700 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਹੋ ਗਈ ਜੋ ਅਮਰੀਕਾ ਤੇ ਯੂਰਪ ਦੇ ਰਾਜਕੀ ਘਾਟਿਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਹੈ। ਖੁਦ ਅਮਰੀਕਾ ਜੋ ਬੇਲ ਆਊਟ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ 'ਚੋਂ ਮੋਹਰੀ ਹੈ, ਤੇ ਜੋ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦਹਾਕੇ 'ਚ ਸਮਾਜਿਕ ਖਰਚਿਆਂ ਉੱਤੇ 4000 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਦੀ ਕਟੌਤੀ ਕਰਨ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦੀ ਦਰ 10 ਫੀਸਦ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਜਿਸਦੇ ਆਮ ਔਸਤਨ ਘਰ ਦੀ ਆਮਦਨ 'ਚ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 2.3 ਫੀਸਦ (ਭਾਵ 1154 ਡਾਲਰ) ਦੀ ਕਮੀ ਆਈ ਹੈ ਜੋ ਪਿਛਲੇ ਦਹਾਕੇ ਨਾਲੋਂ 7.1 ਫੀਸਦ ਤੱਕ ਘੱਟ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ 30 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਵਾਲੇ 37.3 ਫੀਸਦ ਜੋੜੇ ਗਰੀਬੀ 'ਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਰਕਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ, ਜੋ ਆਮ ਨਾਲੋਂ ਅੱਧੀਆਂ ਉਜਰਤਾਂ (14 ਡਾਲਰ ਪ੍ਰਤੀ ਘੰਟਾ) 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਰਹਿਣ ਦਾ ਔਸਤਨ ਸਮਾਂ 2007 ਵਿਚ 16.6 ਹਫਤਿਆਂ ਤੋਂ ਵਧ ਕੇ ਹੁਣ

40.5 ਹਫਤਿਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ ਜੋ 63 ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ, ਉਥੇ ਹੀ ਨਿਊਯਾਰਕ ਦੀ ਕੁਲ ਆਮਦਨ ਦਾ ਅੱਧਾ ਹਿੱਸਾ ਸਿਰਫ 1 ਫੀਸਦ ਉਚ ਵਰਗ ਦੇ ਹੱਥਾਂ 'ਚ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, 2009 ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਕੁਲ ਦੌਲਤ ਦਾ 35.6 ਫੀਸਦ ਹਿੱਸਾ 1 ਫੀਸਦ ਉੱਚ ਵਰਗ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰਤ ਸੀ, ਉਪਰਲੇ 5 ਫੀਸਦ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਕੋਲ ਕੁੱਝ ਆਮਦਨ ਦਾ 21.7 ਫੀਸਦ ਹਿੱਸਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਹੇਠਲੇ 20 ਫੀਸਦ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਕੋਲ ਸਿਰਫ 3.4 ਫੀਸਦ ਹੀ ਸੀ।

ਯੂਰਪ ਇਸ ਦੀ ਇਕ ਹੋਰ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ: ਸਪੇਨ, ਪੁਰਤਗਾਲ, ਇਟਲੀ ਅਤੇ ਗਰੀਸ ਵਰਗੇ ਮੁਲਕ ਡੂੰਘੇ ਕਰਜ਼ਾ ਸੰਕਟ ਵਿਚ ਫਸ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੂਰੇ 'ਯੂਰੋ ਜ਼ੋਨ' ਸਮੇਤ ਅਮਰੀਕੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਵੀ ਸੰਕਟ ਵਿਚ ਧੱਕ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਕਟ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਯੂਰਪੀ ਯੂਨੀਅਨ, ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮੁਦਰਾ ਫੰਡ ਅਤੇ ਯੂਰਪੀ ਕੇਂਦਰੀ ਬੈਂਕ ਦੀ ਤਿਕਤੀ ਵੱਲੋਂ ਅਪਣਾਈਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਦਿਵਾਲਾ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਹੈ; ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਗਰੀਸ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। 2011 ਦੌਰਾਨ ਗਰੀਸ ਦਾ ਕੁਝ ਘਰੇਲੂ ਉਤਪਾਦਨ 5.5 ਫੀਸਦ ਸੁੰਗੜ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ 2012 ਦੌਰਾਨ 2.5 ਫੀਸਦ ਹੋਰ ਸੁੰਗੜਨ ਦਾ ਖਦਸ਼ਾ ਹੈ। ਸਿੱਟੇ ਵੱਜੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਖਰਚੇ 'ਚ ਕਟੌਤੀ, ਲੋ-ਆਫ, ਉਜਰਤਾਂ ਤੇ ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ 'ਚ ਕਟੌਤੀ ਤੇ ਨਵੇਂ ਟੈਕਸਾਂ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਬੇਹੱਦ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦੀ ਦਰ 2010 ਵਿਚ 11 ਫੀਸਦ ਤੋਂ ਵਧ ਕੇ 16 ਫੀਸਦ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਗਰੀਸ ਵਰਕਰਾਂ ਦੀ ਆਮ ਸਭਾ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਦਰ 26 ਫੀਸਦ ਹੈ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਨਿਆਂ ਮੰਤਰਾਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਸਾਲ ਦਿਵਾਲੀਏ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ 60 ਫੀਸਦ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ 2007 ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਇਹ ਵਾਧਾ 206 ਫੀਸਦ ਹੈ। ਗਰੀਸ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਤਾਜ਼ਾ 'ਬੇਲ ਆਊਟ' ਦੇ ਇਵਜ਼ ਵਜੋਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਨਵੀਆਂ 'ਸੰਜਮੀ ਨੀਤੀਆਂ' ਵਿਚ 30000 ਪਬਲਿਕ ਸੈਕਟਰ ਦੀਆਂ ਨੌਕਰੀਆਂ ਖਤਮ ਕਰਨਾ, ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸੈਕਟਰ ਨਾਲ ਉਜਰਤਾਂ ਸਬੰਧੀ ਕੀਤਾ ਸਮਝੌਤਾ ਰੱਦ ਕਰਕੇ ਉਜਰਤਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਘਟਾਉਣਾ, ਗਰੀਸ ਦੀ ਰਾਜਕੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਕੋਡੀਆਂ ਦੇ ਭਾਅ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰਨਾ, ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ 'ਚ ਕਟੌਤੀ ਕਰਨਾ ਤੇ ਟੈਕਸਾਂ 'ਚ ਹੋਰ ਵਾਧਾ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਲੱਦਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਇਹ ਅਸਹਿ ਬੋਝ ਹੀ, ਲੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੜਕਾਂ ਤੇ ਲਿਆ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਚੀਨ ਤੇ ਭਾਰਤ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 2008 ਦੇ ਸੰਕਟ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੂੰਜੀਵਾਦ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਉਥੇ ਵੀ ਗਲਤ ਵਿਸਫੋਟਕ ਬਣ ਰਹੀ ਹੈ। ਚੀਨ ਜਿਸਦਾ ਵਿਕਾਸ ਮਾਡਲ ਬੇਹੱਦ ਨੀਵੀਆਂ ਉਜਰਤਾਂ, ਨਿਰਮਾਣ ਖੇਤਰ 'ਚ ਭਾਰੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਤੇ ਨਿਰਯਾਤ ਦੇ ਆਧਾਰਤ ਹੈ, ਡੂੰਘੇ ਸੰਕਟ ਵੱਲ ਵੱਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਚੀਨ ਜਿੱਥੇ ਕੁਝ ਆਰਥਿਕਤਾ ਦਾ 46 ਫੀਸਦ ਹਿੱਸਾ ਸਥਾਈ ਪੂੰਜੀ 'ਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਹੈ, ਲੇਕਿਨ ਲਗਾਤਾਰ ਨੀਵੀਆਂ ਉਜਰਤਾਂ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਕਰਕੇ ਉਸਦੀ ਆਪਣੀ ਮੰਡੀ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਸੀਮਤ ਹੈ। ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਤੇ ਯੂਰਪ ਦੀ ਮੰਡੀ ਸੁੰਗੜ ਰਹੀ ਤਾਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੀ ਚੀਨ ਲਈ ਵਾਧੂ ਪੈਦਾਵਾਰ ਦਾ ਸੰਕਟ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸਦੀ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜੀ ਵੱਲੋਂ ਉਜਰਤਾਂ 'ਚ ਵਾਧੇ ਦੀ ਮੰਗ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਯੂਰਪ ਅੰਦਰ ਡਿਗ ਰਹੀਆਂ ਉਜਰਤਾਂ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਕਰਕੇ ਇਸਦੀ ਮੁਕਾਬਲੇਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਘਟ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਭਾਰਤ ਤੇ ਵੀਅਤਨਾਮ ਜਿਹੇ ਹੋਰ ਵੀ ਨੀਵੀਆਂ ਉਜਰਤਾਂ ਵਾਲੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵੱਲ ਨੂੰ ਪੂੰਜੀ ਦਾ ਜਾਣਾ ਸੁਭਾਵਕ ਹੈ। 2008 ਦੇ ਸੰਕਟ ਮਗਰੋਂ ਦਿੱਤੇ ਸਸਤੇ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਹੋਇਆ ਨਿਰਮਾਣ ਉਦਯੋਗ ਸੁੰਗੜਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਵਧਦੀਆਂ ਵਿਆਜ਼ ਦਰਾਂ ਇਸ ਦੇ ਛੋਟੇ ਤੇ

★ **ਠਾਹ-ਸੋਟਾ** -ਚਾਚਾ ਬੋਲਿਹਾਜ਼ ★

ਹਾਰ ਲਈ ਤਿਆਰ!

ਘੋੜਾ ਅਕਲ ਦਾ ਦੌੜਦਾ ਦਿਸੇ ਜੇਕਰ, ਝੱਟਪੱਟ ਲਗਾਮਾਂ ਨੂੰ ਕੱਸਦੇ ਹਾਂ। ਜੇ ਕੋਈ 'ਨੀਤੀ' ਦਾ ਮਸ਼ਵਰਾ ਦਏ ਸਾਨੂੰ, ਕਹਿ ਕੇ 'ਬੇਵਕੂਫੀ' ਖਿੜਖਿੜ ਹੱਸਦੇ ਹਾਂ। ਦੁਸ਼ਮਣ ਢਾਹੁਣ ਲਈ ਧੜੇ ਜੇ ਹੋਣ 'ਕੱਠੇ, ਐਸੇ 'ਕੱਠ ਤੋਂ' ਦੂਰ ਹੀ ਨੱਸਦੇ ਹਾਂ। ਪਾਇਆ ਜਾਲ ਵਿਰੋਧੀ ਦਾ ਦਿਸੇ ਭਾਵੇਂ, ਚਾਈਂ ਚਾਈਂ ਜਾ ਉਸ ਵਿਚ ਫੱਸਦੇ ਹਾਂ। 'ਤਾਂਹ ਨੂੰ ਜਾਣ ਦੀ ਲਾਲਸਾ ਨਹੀਂ ਕੋਈ, ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚ ਧੱਸਦੇ ਹਾਂ। ਹਾਲੇ ਮੰਨੀ ਨਹੀਂ ਆਪਾਂ ਨੇ ਹਾਰ ਦੇਖੇ! ਹਰ ਚੋਣ ਵਿਚ ਹਾਰ ਕੇ ਦੱਸਦੇ ਹਾਂ!!

ਰਜਤ ਗੁਪਤਾ: ਆਪਣੇ ਵਜ਼ਨ ਹੇਠ ਸ਼ਿਕਨ ਹੋਇਆ ਬੁੱਤ

ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੀ ਆਲਮੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਦਾ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਬੁੱਤ, ਆਪਣੇ ਹੀ ਵਜ਼ਨ ਹੇਠ ਸ਼ਿਕਨ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਆਲਮੀ ਵਿੱਤੀ ਨਿਜ਼ਾਮ ਵੱਲੋਂ ਪਹਿਲਕਦਮੀ, ਕਾਮਯਾਬੀ, ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਮੁਹਾਰਤ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਵਜੋਂ ਵਡਿਆਏ ਗਏ ਰਜਤ ਗੁਪਤਾ ਨੂੰ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਤਹਿਤ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਕ ਕਰੋੜ ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਭਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਤਾਂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਰਾਹਤ ਦੇ ਵਕਤੀ ਸਾਬਤ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਹਨ। ਰਜਤ ਗੁਪਤਾ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਅਜਿਹੇ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਤਹਿਤ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ 56ਵੇਂ ਮੁਲਜ਼ਮ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 51 ਜਣੇ ਮੁਰਜ਼ਮ ਸਾਬਤ ਹੋਏ ਹਨ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਗੁਨਾਹ ਕਬੂਲ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਵਿੱਤੀ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੇ ਉੱਚ ਅਹੁਦਿਆਂ ਅਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਤੱਕ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਠੋਸ ਸਬੂਤਾਂ, ਗਵਾਹਾਂ ਜਾਂ ਸ਼ੱਕੀ ਹਾਲਾਤ ਤੋਂ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਸਵਾਲ ਰਜਤ ਗੁਪਤਾ ਦੇ ਉੱਤੇ ਲੱਗੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਮੌਜੂਦਾ ਦੌਰ ਦੇ ਰਾਜਤੰਤਰੀ ਖਾਸੇ ਨਾਲ ਇਸ ਦਾ ਮੇਲ ਅਸਲ ਸਵਾਲ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਨੇਤਾ, ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦਾ ਪਤਵੰਤਾ ਮਹਿਮਾਨ, ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਅਤੇ ਰੂਸ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਬੈਂਕ ਦਾ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੂਲ ਦਾ ਇਕੋ-ਇਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਰਜਤ ਗੁਪਤਾ ਮੌਜੂਦਾ ਆਲਮੀ ਨਿਜ਼ਾਮ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਚੂਲ ਦਾ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਉੱਤੇ ਲੱਗਿਆ ਇਲਜ਼ਾਮ ਕਿਰਦਾਰ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਦਾ ਮਰਜ਼ ਮੌਜੂਦਾ ਨਿਜ਼ਾਮ ਦੇ ਅਸਲੇ ਨਾਲ ਜੁੜਦਾ ਹੈ।

ਸੰਨ 2006 ਵਿੱਚ ਰਜਤ ਗੁਪਤਾ ਗੋਲਡਮੈਨ ਸੈਕਸ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਬੋਰਡ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਵੈੱਬਸਾਈਟ ਮੁਤਾਬਕ ਗੋਲਡਮੈਨ ਸੈਕਸ ਦੇ ਤਤਕਾਲੀ ਚੇਅਰਮੈਨ ਲਾਇਡ ਸੀ. ਬਲੈਂਕਫੋਨ ਨੇ ਮੀਡੀਆ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਸੀ, "ਆਪਣੇ ਬੱਤੀ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਪੇਸ਼ਾਵਰ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਰਜਤ ਗੁਪਤਾ ਆਲਮੀ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਦਾਰਿਆਂ, ਸਰਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀਆਂ ਦਾ ਬੇਸ਼ਕੀਮਤੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਡੇ ਸ਼ੇਅਰ ਮਾਲਕਾਂ ਦੀ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਣਨੀਤਕ ਤੇ ਵਿਹਾਰਕ ਮੁਹਾਰਤ ਅਤੇ ਸੂਝ ਸਾਡੇ ਬੋਰਡ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਆਏਗੀ।" ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 2007 ਵਿੱਚ

ਰੈੱਜ ਫੰਡ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿੱਤੀ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਉੱਤੇ ਟਿਕਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਜੋਖਮ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਬਚਾਉਣਾ ਰੈੱਜ ਫੰਡ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ। ਰੈੱਜ ਫੰਡ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਤੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦੇ ਲਗਾਤਾਰ ਅਧਿਐਨ ਰਾਹੀਂ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਆਪਣੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਕਿਸੇ ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਗਾਹਕਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਚੋਣਵੀਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਗਾਹਕਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੇ ਵਾਅਦੇ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਰੈੱਜ ਫੰਡ ਕੰਪਨੀਆਂ ਆਪਣੀ ਪੂੰਜੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਲਗਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਕੰਪਨੀਆਂ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵਿੱਤੀ ਅਦਾਰਿਆਂ ਲਈ ਪੂੰਜੀ ਨੂੰ ਘੱਟ-ਤੋਂ

ਉਹ ਪ੍ਰੋਕਟਰ ਐਂਡ ਗੈਂਬਲ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਬੋਰਡ ਵਿੱਚ ਵੀ ਆ ਗਿਆ। ਰਾਜਾਰਤਨਮ ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਮੂਲ ਦਾ ਤਾਮਿਲ ਅਮਰੀਕੀ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਪਿਤਾ ਸਿੰਗਰ ਸਲਾਈ ਮਸ਼ੀਨ ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਦੱਖਣੀ ਏਸ਼ੀਆ ਦਾ ਮੁਖੀ ਸੀ। ਗਿਆਰਾਂ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ 1961 ਵਿੱਚ ਇੰਗਲੈਂਡ ਪੜ੍ਹਨ ਗਿਆ ਰਾਜਾਰਤਨਮ 2009 ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾਈ ਮੂਲ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਅਮੀਰ ਬੰਦਾ ਬਣ ਗਿਆ। ਰਾਜਾਰਤਨਮ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਬੈਂਕ ਵਿੱਚ ਨੌਕਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਨੇ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਅਤੇ ਇਲੈਕਟਰੋਨਿਕ ਸਨਅਤ ਵਿੱਚ ਮੁਹਾਰਤ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ। ਉਹ 1985 ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਬੈਂਕ ਨੀਯਮ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਪੜਚੋਲੀਏ ਵਜੋਂ ਭਰਤੀ ਹੋਇਆ ਅਤੇ 1987 ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਖੋਜ ਮਹਿਕਮੇ ਦਾ ਮੁਖੀ ਬਣ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 1991 ਵਿੱਚ ਉਹ ਨੀਯਮ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣ ਗਿਆ। ਇਸੇ ਕੰਪਨੀ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਨੇ 'ਨੀਯਮ ਐਮਰਜਿੰਗ ਗਰੇਬ ਫੰਡ' ਦੇ ਨਾਮ ਹੇਠ ਰੈੱਜ ਫੰਡ ਕੰਪਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਸ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਨਾਮ ਬਦਲ ਕੇ 'ਗੈਲੀਓਨ ਗਰੁੱਪ' ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਪੂੰਜੀ 2008 ਵਿੱਚ ਸੱਤ ਅਰਬ ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਕਤੂਬਰ 2009 ਵਿੱਚ ਰਾਜਾਰਤਨਮ ਨੂੰ ਫੈਡਰਲ ਬਿਊਰੋ ਆਫ ਇਨਵੈਸਟੀਗੇਸ਼ਨ (ਐਫ.ਬੀ. ਆਈ.) ਨੇ 'ਇੰਨਸਾਈਡ ਟ੍ਰੇਡਿੰਗ' ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ। ਮੁਜਰਮ ਸਾਬਤ ਹੋਣ ਉੱਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਗਿਆਰਾਂ ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਰੈੱਜ ਫੰਡ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਰਜਤ ਗੁਪਤਾ ਅਤੇ ਰਾਜਾਰਤਨਮ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਘੱਟ ਜੋਖਮ ਨਾਲ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਨਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਵਿੱਤੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬੇਤਰਤੀਬਾ ਉਤਰਾਅ-ਚੜ੍ਹਾਅ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿੱਤੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦੇ ਭੇਡਚਾਲ ਖਾਸੇ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਰੈੱਜ ਫੰਡ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਨੁਕਸਾਨ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਤੋਂ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਵਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ ਪੂੰਜੀ ਲਗਾਉਣਾ ਰੈੱਜ ਫੰਡ ਦੀ ਤਰਜੀਹ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਰੈੱਜ ਫੰਡ ਕੰਪਨੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਸ਼ੇਅਰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦੇ ਭਾਅ, ਸੱਟਾ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦੇ ਰੁਖ, ਵਿਆਜ ਦਰਾਂ ਅਤੇ ਮਹਿੰਗਾਈ ਵਿੱਚ ਅਸਰਅੰਦਾਜ਼ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਰਾਜਾਰਤਨਮ ਦੀ ਰੈੱਜ ਫੰਡ ਕੰਪਨੀ 'ਗੈਲੀਓਨ ਗਰੁੱਪ' ਵਿੱਚ ਰਜਤ ਗੁਪਤਾ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ। ਅਦਾਰੇ ਦੀ ਗੈਰ-ਜਨਤਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਲਈ ਵਰਤਣਾ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਇਕ ਬੰਦੇ ਜਾਂ ਅਦਾਰੇ ਦੇ ਫਾਇਦੇ ਲਈ ਬਾਕੀਆਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬੈਂਕਾਂ, ਵਿੱਤੀ ਅਦਾਰਿਆਂ, ਸੱਟਾ ਬਾਜ਼ਾਰ, ਸ਼ੇਅਰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਅਤੇ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦਾ ਸਮੁੱਚਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦੇ ਭੇਡਾਂ ਉੱਤੇ ਟਿਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜੇ ਇਕ ਵਿੱਤੀ ਅਦਾਰੇ ਦਾ ਭੇਡ ਦੂਜੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਸ਼ੇਅਰ ਕੀਮਤਾਂ, ਵਿਆਜ ਦਰਾਂ, ਸੱਟਾਬਾਜ਼ਾਰ ਅਤੇ ਮਹਿੰਗਾਈ ਉੱਤੇ ਅਸਰਅੰਦਾਜ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਵਿੱਤੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦਾ ਕੰਮ ਵਿੱਤੀ ਅਦਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਲਗਾਉਣ, ਨਾ ਲਗਾਉਣ ਜਾਂ ਉਡੀਕ ਕਰਨ ਬਾਬਤ ਸਲਾਹ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਵੱਡੇ ਬੈਂਕ ਜਾਂ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਦਾ ਪਤਾ ਕਿਸੇ ਦੂਜੇ ਬੈਂਕ ਜਾਂ ਅਦਾਰੇ ਨੂੰ ਲੱਗ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅਗਾਮੀ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਕਰੇਗਾ। ਇਸ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਭੇਡਚਾਲ ਵਾਲੇ ਖਾਸਾ ਕਾਰਨ ਬੇਰੋਕ ਰੁਝਾਨ ਚੱਲਣ ਨੂੰ ਦੇਰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦੀ। ਸ਼ੇਅਰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਇਸ ਖਾਸੇ ਦੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਅਹਿਮੀਅਤ ਕਾਰਨ ਵਿੱਤੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਅਦਾਰਿਆਂ ਕੋਲ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦੇ ਉਢਾਲ ਜਾਂ ਨਿਮਾਣ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਤੌਰਨ ਦੀ ਕੁੰਡੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਕੁੰਡੀ ਨਾਲ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਅਤੇ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਮਸਨੂਈ ਕਿੱਲਤ ਅਤੇ ਮਹਿੰਗਾਈ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ।

ਰਜਤ ਗੁਪਤਾ ਉੱਤੇ 'ਇੰਨਸਾਈਡ ਟ੍ਰੇਡਿੰਗ' ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਹੈ। ਅਦਾਰੇ ਦੇ ਭੇਡ ਦੱਸ ਕੇ ਕਿਸੇ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿੱਚ ਮੱਦਦ ਕਰਨਾ 'ਇੰਨਸਾਈਡ ਟ੍ਰੇਡਿੰਗ' ਹੈ। ਜਿਸ ਇਲਜ਼ਾਮ ਤਹਿਤ ਰਾਜਾਰਤਨਮ ਮੁਜਰਮ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਸੇ ਦਾ ਦੂਜਾ ਸਿਰਾ

ਰਜਤ ਗੁਪਤਾ ਹੈ। ਐਫ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਗੋਲਡਮੈਨ ਸੈਕਸ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਕਟਰ ਐਂਡ ਗੈਂਬਲ ਦੀਆਂ ਬੈਂਕਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਰਜਤ ਗੁਪਤਾ ਨੇ ਰਾਜਾਰਤਨਮ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਵੱਡੇ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਕਮਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਈਆਂ। ਐਫ.ਬੀ.ਆਈ. ਮੁਤਾਬਕ ਦੋ ਮੌਕਿਆਂ ਉੱਤੇ ਗੋਲਡਮੈਨ ਸੈਕਸ ਦੇ ਬੋਰਡ ਦੀ ਬੈਠਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 39 ਸੈਕਿੰਡ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਰਜਤ ਗੁਪਤਾ ਨੇ ਅਹਿਮ ਜਾਣਕਾਰੀ ਰਾਜਾਰਤਨਮ ਨੂੰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਰਾਜਾਰਤਨਮ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਜਤ ਗੁਪਤਾ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਲਗਾਤਾਰ ਚਰਚਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਐਫ.ਬੀ.ਆਈ. ਵੱਲੋਂ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਜਤ ਗੁਪਤਾ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਠੋਸ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚੋਂ ਉਸ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਉਘੜ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਰਾਜਾਰਤਨਮ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦੋਸ਼ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਐਫ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਭਾਵੇਂ ਰਜਤ ਗੁਪਤਾ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚੋਂ ਬਰੀ ਵੀ ਹੋ ਜਾਵੇ ਪਰ ਰਾਜਾਰਤਨਮ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਦਾ ਦੂਜਾ ਸਿਰਾ ਉਹੀ ਹੈ।

ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਅਦਾਲਤੀ ਫੈਸਲਾ ਭਾਵੇਂ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਵੇ ਪਰ ਆਲਮੀ ਵਿੱਤੀ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿੱਚ ਹੋ ਰਹੇ ਘਾਲੇ-ਮਾਲੇ ਦੀ ਨਜ਼ਰਸਾਨੀ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਪੂੰਜੀ ਦੇ ਵਹਿਣ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਨਾਲ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਤਾਂ ਭਾਵੇਂ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਸਮੁੱਚੇ ਆਲਮ ਉੱਤੇ ਅਸਰਅੰਦਾਜ਼ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਉੱਤੇ ਅਸਰਅੰਦਾਜ਼ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਲੋਕ ਕਲਿਆਣ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਅਦਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਖੋਰਾ ਲਗਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਨੁਕਤੇ ਨੂੰ ਬਰੀਕੀ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਲਈ ਰਜਤ ਗੁਪਤਾ ਦਾ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚਲਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇਖ ਲੈਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਰਜਤ ਗੁਪਤਾ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਭਾਰੀ ਰਿਅਾਇਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪਬਲਿਕ ਹੈਲਥ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ (ਪੀ.ਐਚ.ਐਫ.ਆਈ.) ਨਾਮ ਦੀ ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾ ਬਣਾਈ ਸੀ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਜੁਲਾਈ 2006 ਵਿੱਚ ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਯਕਮੁਸ਼ਤ 65 ਕੋਰੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ 2007-08 ਦੇ ਬਜਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ 36.15 ਕੋਰੜ ਰੁਪਏ ਹੋਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਤੱਤਕਾਲੀ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਲਾਹਕਾਰ ਟੀ ਕੁੱਟੀ ਅਯੱਪਾ ਨਾਇਰ ਚਾਰ ਹੋਰ ਅਫਸਰਾਂ ਸਮੇਤ ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਹਨ। ਯੋਜਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਡਿਪਟੀ ਚੇਅਰਮੈਨ ਮੋਟੋਕ ਸਿੰਘ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਰਜਤ ਗੁਪਤਾ ਦੀ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਵਾਲੀ ਸੰਸਥਾ ਇੰਡੀਅਨ ਸਕੂਲ ਆਫ ਬਿਜਨਸ (ਆਈ.ਐਸ.ਬੀ) ਦੀ ਚੋਖੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਸਥਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਤੋਂ ਵੱਡੀਆਂ ਫੀਸਾਂ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਰਜਤ ਗੁਪਤਾ ਦੇ ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਮਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਜੋਰ ਪਾ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ 105 ਕੋਰੜ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵਾਲੀ 70 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਰਜਤ ਗੁਪਤਾ ਦੇ ਬਿਜਨਸ ਸਕੂਲ ਨੂੰ ਦਿਵਾਈ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮੁਹਾਲੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੋਂ ਖਰੀਦ ਕੇ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਇਕ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਦੀ ਕੀਮਤ ਉੱਤੇ 99 ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਇਸ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ 280 ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦਾਖਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਰਜਤ ਗੁਪਤਾ ਦਾ ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਕੰਮ ਮੁਹਾਲੀ ਵਿੱਚ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਕਮਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਤਹਿਲਕਾ ਦੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਇਫਤਿਖਾਰ ਗਿਲਾਨੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲੇਖ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ-ਪਬਲਿਕ ਪਾਰਟਨਰਸ਼ਿਪ (ਸਰਕਾਰੀ-ਨਿੱਜੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ) ਤਹਿਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪੀ.ਐਚ.ਐਫ.ਆਈ. ਦੀ ਮੱਦਦ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਚਾਲੀ ਏਕੜ ਮੁਫ਼ਤ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੀ 20 ਤੋਂ 50 ਫੀਸਦੀ ਕੀਮਤ (ਤਕਰੀਬਨ 140 ਕੋਰੜ)। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 43 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ 30 ਕੋਰੜ ਰੁਪਏ

ਸਵਾਲ ਸੰਵਾਦ
ਦਲਜੀਤ ਅਮੀ
ਫੋਨ: +91-97811-21873

ਪੀ.ਐਚ.ਐਫ.ਆਈ. ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਗੁਜਰਾਤ ਨੇ 50 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ 25 ਕੋਰੜ ਰੁਪਏ ਲਗਾਏ ਹਨ। ਉਤੀਸਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਭੁਵਨੇਸ਼ਵਰ ਲਾਗੇ 40 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਮੁਫ਼ਤ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਵੱਡੀਆਂ ਰਕਮਾਂ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਰਕਾਰਾਂ ਰਜਤ ਗੁਪਤਾ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿੱਚ ਨੀਤੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਵੀ ਹਿੱਸਾ ਪਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੀ.ਐਚ.ਐਫ.ਆਈ. ਨੂੰ ਮੈਡੀਕਲ ਕੌਂਸਲ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਜਾਂ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਕੌਂਸਲ ਆਫ ਟੈਕਨੀਕਲ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪੀ.ਐਚ.ਐਫ.ਆਈ. ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਹਰ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਉੱਤੇ 2.5 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਸਾਲਾਨਾ ਖਰਚੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਦੂਜਾ ਪਾਸਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਮਲੇ ਦੀ ਘਾਟ ਅਤੇ ਖਾਲੀ ਖਜ਼ਾਨੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਕੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਉੱਚ ਵਿਦਿਆ ਲਈ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਰਜਤ ਗੁਪਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਨੇਤਾਤਾ ਰੂਸ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਬੈਂਕ ਸਬੋਰਬੈਂਕ ਲਈ ਵੀ ਲਾਹੇਮੰਦ ਸਾਬਤ ਹੋਈ ਹੈ। ਤਹਿਲਕਾ ਵਿੱਚ ਇਫਤਿਖਾਰ ਗਿਲਾਨੀ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, "ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ (ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ) ਨਾਲ ਨੇਤਾਤਾ ਕਾਰਨ ਰੂਸ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਸਰਕਾਰੀ ਬੈਂਕ ਨੇ ਰਜਤ ਗੁਪਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬੋਰਡ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕਰ ਲਿਆ। ਉਹ ਰੂਸੀ ਬੈਂਕ ਦੇ ਬੋਰਡ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸੀ ਅਤੇ ਬਾਕੀਆਂ ਤੋਂ ਪੰਜ ਗੁਣਾ ਤਨਖ਼ਾਹ ਲੈਂਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਕਾਰਨ ਸਬੋਰਬੈਂਕ ਦਾ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਸੁਖਾਲਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਾਲ ਅਗਸਤ 2009 ਦੌਰਾਨ ਸਬੋਰਬੈਂਕ ਦੀ ਸਾਖ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਈ। ਰਜਤ ਗੁਪਤਾ ਦੇ ਅਸਰ-ਰਸੂਖ ਨੂੰ ਵਰਤਣ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਬੈਂਕ ਦੇ ਰਣਨੀਤਕ ਸਲਾਹਕਾਰ (ਸਟਰੈਟੀਜਿਕ ਐਡਵਾਈਜ਼ਰ) ਵਜੋਂ ਰੱਖ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।"

ਪੀ.ਐਚ.ਐਫ.ਆਈ. ਵਰਗੇ ਗੈਰ-ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਦਾਰੇ ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਨਿੱਜੀਕਰਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਵਾਮ ਦੀ ਸਿਹਤ ਦੀ ਕੀਮਤ ਉੱਤੇ ਨਿੱਜੀ ਕਾਰੋਬਾਰੀਆਂ ਦਾ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਮਸ਼ਕ ਹੈ। ਇਹ ਯਕੀਨ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਵਿੱਚ ਘਿਰੀ ਮੈਡੀਕਲ ਕੌਂਸਲ ਆਫ ਇੰਡੀਆ (ਐਮ.ਸੀ.ਆਈ.) ਅਤੇ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਕੌਂਸਲ ਆਫ ਟੈਕਨੀਕਲ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਦਰਕਿਨਾਰ ਕਰਕੇ ਪੀ.ਐਚ.ਐਫ.ਆਈ. ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣੀ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਸਿਹਤ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਵੱਲ ਕੀਤੀ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਪੂੰਜੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਕਮਾਤਰ ਯੋਗਤਾ ਸਿਫਾਰਸ਼ੀ ਚਿੱਠੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਾਜਿਕ ਨਾ-ਬਰਾਬਰੀ ਨੂੰ ਪੱਕੇ ਪੈਰੀਂ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਂਞਾ ਉਸਾਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਤਵੰਤਿਆਂ ਦੇ ਜਮਾਦਰੂ 'ਲਾਇਕ' ਪੁੱਤਾਂ-ਧੀਆਂ ਹੀ ਵਿਦਿਅਕ ਯੋਗਤਾ ਹਾਸਿਲ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਕੰਮ ਵਿੱਚ 'ਛੇ ਤੋਂ ਚੌਦਾਂ ਸਾਲ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਮੁਫ਼ਤ ਤੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸਿੱਖਿਆ' ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਹੈ। ਪੀ.ਐਚ.ਐਫ.ਆਈ. ਦੀ ਵੈੱਬਸਾਈਟ ਉੱਤੇ ਹਿੱਸੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਤੇਰ੍ਹਾਂ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰਾਂ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਿਹਤ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਕਲਿਆਣ, ਵਿਗਿਆਨ ਤੇ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਮੰਤਰਾਲੇ ਅਤੇ ਯੋਜਨਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਕੌਮੀ ਪੇਂਡੂ ਸਿਹਤ ਮਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਵੈਕਟਰ ਬੋਰਨ ਡੀਜ਼ੀਜ਼ ਕੰਟਰੋਲ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਰਗੀਆਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਦੀਆਂ ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਹਨ। ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਐਸਟੇਡ (ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਏਡ), ਯੂਰਪੀਅਨ ਕਮਿਸ਼ਨ, ਨੌਰਵੇਅ ਇੰਡੀਆ ਪਾਰਟਨਰ ਇੰਨੀਸ਼ੀਏਟਿਵ (ਐਨ.ਆਈ.

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਪਾ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ 105 ਕੋਰੜ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵਾਲੀ 70 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਰਜਤ ਗੁਪਤਾ ਦੇ ਬਿਜਨਸ ਸਕੂਲ ਨੂੰ ਦਿਵਾਈ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮੁਹਾਲੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੋਂ ਖਰੀਦ ਕੇ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਇਕ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਏਕੜ ਦੀ ਕੀਮਤ ਉੱਤੇ 99 ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਇਸ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ 280 ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦਾਖਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਰਜਤ ਗੁਪਤਾ ਦਾ ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਕੰਮ ਮੁਹਾਲੀ ਵਿੱਚ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਕਮਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ।

ਸਿਆਣੇ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਹੁਸਨ ਤੇ ਹੁਨਰ 'ਕੌਣੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋਬਨ ਦੀ ਕਿੱਕਲੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ 'ਕੌਣੇ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਬਹੁਤ ਮੱਧਮ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਮੈਂ ਜਿਸ ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨ ਲੱਗਾ ਹਾਂ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ 'ਚ ਹੀ ਘਿਉ-ਖਿਚੜੀ ਹੈ। ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਤੇ ਸੁਣਨ ਵਾਲੇ ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ ਦੇ ਨਾਂ ਤੋਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਾਕਫ਼ ਹਨ। ਉਹਦੇ ਕੋਲ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਜੜ੍ਹਤ ਹੈ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਾਦੂ ਵੀ, ਮਦਾਰੀ ਦੇ ਕ੍ਰਿਸਮੇ ਵਾਂਗ ਉਹਦੀ ਹਰ ਲਿਖਤ ਨਿਖਰਵੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਬੋਲਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸੁਣਨ ਵਾਲੇ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਚੁੱਪ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਵਰਦਾਨ ਉਹਦੇ ਕੋਲ ਹੈ। ਮੈਂ ਸਭਿਆਚਾਰ ਬਾਰੇ ਕਦੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਲਿਖਿਆ। ਪਾਠਕ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੇਰੀ ਲਿਖਣ ਸ਼ੈਲੀ ਵੱਖਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਪਿਛ ਵੱਖਰਾ ਹੈ। ਜੇ ਮੇਰੀ ਲਿਖਤ ਵਿਚੋਂ ਭੌਰੇ ਦੀ ਮਹਿਕ ਆਉਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਸਮਝਿਓ ਇਹ ਉਸੇ ਦੀ ਛੋਹ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ।

ਭੌਰੇ ਦੀ ਉਮਰ ਹੁਣ 48 ਸਾਲ ਹੈ, 35 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਲਿਖ ਹੀ ਨਹੀਂ ਚਿਹਾ, ਛਪ ਵੀ ਚਿਹਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਲਿਖਤ ਉਹਦੀ ਸੱਤਵੀਂ 'ਚ ਪੜ੍ਹਦੇ ਦੀ 'ਅਜੀਤ' ਨੇ ਛਾਪੀ ਸੀ। ਨਿਰੰਤਰ ਲਿਖਣਾ ਤੇ ਸੁਨਿਆਰ ਦੀ ਘੜਤ ਵਾਂਗ ਗਹਿਣਾ ਸ਼ਿੰਗਾਰਨਾ ਭੌਰੇ ਨੂੰ ਹੀ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਖਾਣੇ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਹੋਣ ਤੇ ਉਹ ਵੀ ਸੁਆਦਲੀਆਂ ਤਾਂ ਬੰਦਾ ਸ਼ਸ਼ੋਪੰਜ ਵਿਚ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀ ਖਾਵਾਂ? ਇਹੋ ਹਾਲ ਮੇਰਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਦੀ ਗੱਲ ਕਿਧਰੋਂ ਸੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਲਈ ਖਲਾਰਾ ਪੈ ਗਿਆ ਤਾਂ ਬੁਰਾ ਨਾ ਮੰਨਿਓ। ਉਸ ਵੀ ਜੇ ਕਿਤੇ ਲੀਰੋ ਲੱਥਾ ਜਾਪਾਂ ਤਾਂ ਸਮਝਿਓ ਬਿਗਾਨੇ ਪਿੰਡ ਗਿਆ ਬੰਦਾ ਰਾਹ-ਬਾਂ ਭੁੱਲ ਹੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਕ ਵਾਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਕਾਫ਼ਲੇ ਵਿਚ ਮੈਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਭੌਰੇ ਪਿੰਡ 'ਚੋਂ ਲੰਘਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ 'ਇਥੋਂ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਹੈ ਇਕ ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ ਉਹਦੇ ਘਰੇ ਚਲਣੈ ਦੇ ਮਿੰਟ।' ਹੈਰਾਨੀ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਰੁਝੇਵਿਆਂ 'ਚੋਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਦੋ ਮਿੰਟ ਨਹੀਂ ਢਾਈ ਘੰਟੇ ਉਹਦੇ ਘਰ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਿਆਂ ਗੁਜ਼ਾਰ ਦਿੱਤੇ। ਭੌਰੇ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਉਦੋਂ ਪਹਿਲੀ ਹੱਥ-ਘੁਟਣੀ ਸੀ ਹਾਲਾਂ ਕਿ ਟਾਟਾ ਦੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਵਾਂਗ ਉਹਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਮੇਰੀ ਪਸੰਦ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਤੋਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਮੇਰੇ ਜ਼ਿਹਨ ਵਿਚ ਜਿਹੜਾ ਉਹਦਾ ਸਰਵਪੱਖੀ ਅਨੁਭਵ ਹੈ ਉਹਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੁਝ ਖਾਸ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰਨ ਲੱਗਾ ਹਾਂ।

ਕੁਲਦੀਪ ਮਾਣਕ ਕਹੇਗਾ, "ਭੌਰੇ ਨਾਲ ਢਾਈ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਮੈਂ ਗਲਵੱਕੜੀਆਂ ਪਾਉਂਦਾ ਆਇਆ ਹਾਂ। ਉਹਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਗੀਤਾਂ ਵਾਂਗ ਚੇਤੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਚ ਕਦੇ ਉਹਦੀ ਪਿੱਠ ਨਹੀਂ ਲੱਗਣ ਦਿੱਤੀ।"

ਮਾਹਿਲਪੁਰ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸ਼ੌਂਕੀ ਮੇਲੇ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਆਈ ਤਾਂ ਭਰਵੇਂ ਇਕੱਠ 'ਚ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ, "ਅਸ਼ੋਕ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਲਿਖਾਰੀ ਹੋਵੇਗਾ ਮੇਰਾ ਤਾਂ ਇਹ ਪੁੱਤ ਐ।"

ਗੁਰਦਾਸ ਮਾਨ ਦੀ ਟਿੱਪਣੀ ਦੇਖੋ, "ਜੇ ਪਿਛਲੇ ਢਾਈ ਦਹਾਕਿਆਂ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕੀ 'ਚੋਂ ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰੇ ਨੂੰ ਮਨਫੀ ਕਰ ਲਈਏ ਤਾਂ ਗਾਇਕੀ ਦਾ ਬਹੁਤਾ ਮੇਕਅੱਪ ਉਤਰ ਜਾਵੇਗਾ।"

ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਬੰਮੂ ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੱਸੋਵਾਲ ਨੇ ਜਲੰਧਰ ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ 'ਤੇ ਬੋਲਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, "ਅਸ਼ੋਕ ਜਦੋਂ ਲਿਖਦੇ ਤਾਂ

ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਸੁਗੰਧ ਲੈ ਕੇ ਭੌਰੇ ਉਡ ਜਾਂਦੇ ਨੇ...

ਲੇਖਕ, ਪੱਤਰਕਾਰ ਤੇ ਕਾਲਮਨਵੀਸ ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ ਇਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਫਰਿਜ਼ਨੋ ਵਸਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਕਾਲਮ "ਗੱਲੀ ਬਾਤੀ" ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ 2008 ਤੋਂ 2010 ਤੱਕ ਛਪਦਾ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਉਸ ਦਾ ਕਾਲਮ "ਨੈਣ-ਨਕਸ਼" ਛਪਦਾ ਹੈ। "ਗੱਲੀ ਬਾਤੀ" ਕਾਲਮ ਵਿਚਲੇ ਲੇਖਾਂ ਨੂੰ ਅਸ਼ੋਕ ਨੇ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਪੁਸਤਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਛਪਵਾਇਆ ਜੋ ਰਸਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫਰੀਮਾਂਟ ਵਿਚ 5 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਇਕ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਹਥਲਾ ਲੇਖ ਸ. ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਾਲਪੁਰ ਨੇ 2008 ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਸੀ। ਕੁਝ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਉਤੇ ਅਸੀਂ ਮੁੜ ਛਾਪ ਰਹੇ ਹਾਂ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਉਹਦੇ ਅੰਦਰ ਸ਼ਬਦ ਝਗੜਦੇ ਨੇ 'ਮੈਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢ-ਮੈਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢ' ਲਈ ਮਿਹਨੇ ਤਾਅਨੇ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਹਦੀ ਹਰ ਲਿਖਤ ਮੁਕਲਾਵੇ ਵਾਲੀ ਰਾਤ ਵਰਗੀ ਹੁੰਦੀ ਐ।"

ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਚਰਨਜੀਤ ਅਹੂਜਾ ਦੇ ਲਫਜ਼

ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ

ਹਨ, "ਅਸ਼ੋਕ ਦੇ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਸਰਦੂਲ ਸਿਕੰਦਰ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਗੀਤ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੇ ਤਾਂ ਹੈਰਾਨ ਸਾਂ ਕਿ ਉਹ ਗਾਣੇ ਵੀ ਲਿਖ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।"

ਲੁਧਿਆਣੇ ਪ੍ਰੋ. ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਮੇਲੇ 'ਤੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਭੌਰਾ ਕਿਤੇ ਨਾਵਲ ਲਿਖਣ ਲੱਗ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਨਾਵਲਾਂ 'ਤੇ ਫਿਲਮਾਂ ਬਣ ਜਾਣਗੀਆਂ।"

ਬਰੀਕਿਆਂ ਵਾਲਾ ਦੇਵ ਉਹਨੂੰ "ਮਹਾਨ ਲਿਖਾਰੀ" ਆਖਦੇ, ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿਚ ਉਹ "ਤੇਰਾਂ ਕਲਾਂ ਸੰਪੂਰਨ" ਹੈ, ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਸਫਰੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, "ਅਸ਼ੋਕ ਗਾਇਕੀ ਲਈ ਸੋਨੇ ਦੇ ਆਂਡੇ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਮੁਰਗੀ ਐ।"

ਜਦੋਂ 'ਤਾਰਾ-ਰਾ ਰਾ' ਨਾਲ ਦਲੇਰ ਮਹਿੰਦੀ ਅੱਗੇ ਨਿਕਲਿਆ ਤੇ ਉਹਦੀ ਘਰ ਵਾਲੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ, "ਗਾਇਕ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਜੇ ਤੇਰੇ ਬਾਰੇ ਕਿਤੇ ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ ਲਿਖੇ।"

ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ (ਖੇਡ ਲਿਖਾਰੀ) ਨੇ ਇਕ ਵਾਰ ਕਿਹਾ ਸੀ, "ਭੌਰੇ ਦੀਆਂ ਹਕੀਮਪੁਰ ਤੇ ਮੰਨਣਹਾਣੇ ਦੇ ਕੁਸ਼ਤੀ ਦੰਗਲ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਵੇਖਿਓ ਬਿਨ ਪੀਤਿਓ ਨਸ਼ਾ ਚੜ੍ਹ ਜੂ।"

ਬਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹਮਦਰਦ ਦੇ ਲਫਜ਼ ਹਨ, "ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ ਮੇਰਾ ਪੁੱਤਰ ਵੀ ਹੈ ਤੇ ਭਰਾ ਵੀ।" ਤੇ ਹੁਣ ਦੱਸੋ ਮੈਂ ਕੀਹਦਾ ਕੀਹਦਾ ਮਾਣ ਰੱਖ ਲਾਂ?

ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਲੀ ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਕੌਮੀ ਪ੍ਰਸਾਰਨ ਵਿਚ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਦੀ ਕੁੜੀ ਦੇ ਇਕ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜੁਆਬ ਵਿਚ ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰੇ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਮੈਂ 42 ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਹਾਂ। 17 ਸਾਲ ਪੜ੍ਹਦਾ ਰਿਹਾ। 23 ਸਾਲ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ, 4 (ਹੁਣ 5) ਕਿਤਾਬਾਂ ਲਿਖੀਆਂ, 7 ਸਾਲ ਸ਼ੌਂਕੀ ਮੇਲਾ ਲਾਂ ਤਾਂ, ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਉਪਰ ਲੇਖ ਲਿਖ ਤੇ, 400 ਤੋਂ ਵਧ ਗੀਤ, 24 ਦੇਸ਼ ਦੇਖ ਲਏ, 70 ਵਾਰ ਜਹਾਜ਼ ਚੜ੍ਹ ਆਇਆਂ, ਦੋ ਮੇਰੇ ਬੇਟੇ ਆ ਇਕ ਵਿਆਹ ਪੜ੍ਹਦੇ ਤੇ ਦੂਜਾ ਪੰਜਾਬ ਮੈਡੀਕਲ ਕਰਦੇ। 18 ਸਾਲ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਹੋ ਗਏ, 234 ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ ਤੇ 173 ਰੇਡੀਓ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕਰਤੇ, ਤਿੰਨ ਸੌ ਤੋਂ ਵਧ ਸਟੇਜਾਂ 'ਤੇ ਹਾਲੇ ਚਰਖਾ ਕੱਤ ਰਿਹਾ। ਉਹ ਵਿਚਾਰੀ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਕੇ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗੀ, "ਏਨੀ ਉਮਰ 'ਚ ਇਹ ਕਿਵੇਂ?" ਭੌਰੇ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸੀ, "ਪਤਾ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ, ਉਪਰ ਆਲਾ ਜਾਣੇ।"

ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਸੰਗੀਤ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮੁਖੀ ਡਾ. ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜਦੋਂ ਉਹਦੀ ਕਿਤਾਬ 'ਭਾਰਤ ਦੇ ਮਹਾਨ ਸੰਗੀਤਕਾਰ' ਪੜ੍ਹੀ ਤਾਂ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, "ਅਸ਼ੋਕ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਦਾ ਮੈਂ ਦੀਵਾਨਾ ਹਾਂ, ਵਾਰਤਕ ਵਿਚ ਵੀ ਉਹ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਸੁਰ-ਤਾਲ ਤੇ ਰੁਦਰ ਅਖੀਰ ਤੱਕ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਹੱਕ-ਬੱਕਾ ਇਸ ਕਰਕੇ ਰਹਿ ਜਾਨਾਂ ਕਿ ਮਕੈਨੀਕਲ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਵਿਚ ਮਾਸਟਰ ਡਿਗਰੀ ਵਾਲਾ ਬੰਦਾ ਤਾਨਪੁਰੇ ਦੀਆਂ ਬਾਤਾਂ ਕਿਵੇਂ ਪਾ ਲੈਂਦੇ?"

ਜਿਹੜੇ ਉਹਨੂੰ ਸਿਰਫ ਪੱਤਰਕਾਰ, ਲੇਖਕ ਤੇ ਬੁਲਾਰੇ ਵਜੋਂ ਜਾਣਦੇ ਨੇ ਉਹ ਸੋਚਦੇ ਨੇ ਕਿ ਸਾਇੰਸ ਉਹਦੀ ਫੁੱਲ ਟਾਈਮ ਜਾਬ ਇਹੋ ਹੈ ਪਰ ਅਸਲ 'ਚ ਉਹ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲ 'ਚ ਮਾਸਟਰ ਲੱਗਾ ਹੋਇਐ (ਸੀ), ਇਹਦਾ ਪਤਾ ਡੀ. ਸੀ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਉਦੋਂ ਲੱਗਾ ਜਦੋਂ ਉਹਨੇ ਬੰਗਾ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲ 'ਚ ਉਹਨੂੰ ਬਾਰਵੀਂ ਜਮਾਤ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦਿਆਂ ਵੇਖਿਆ। ਇਕ ਵਾਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਿੱਖਿਆ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, ਅਸ਼ੋਕ ਸਕੂਲ ਵੜਦੇ? ਉਹਦਾ ਜੁਆਬ ਸੀ, "ਬੈਂਕਾਂ ਆਲੇ ਤੇ ਪੁਲੀਸ ਆਲੇ ਵੀ ਖਿਡਾਰੀ ਪਾਲਦੇ ਆ, ਜੇ ਅਸ਼ੋਕ ਵਰਗਾ ਹੁਨਰੀ ਮੁੰਡਾ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ 'ਚ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਮਾਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ।" ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਦੇ ਦੱਸਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਸਕੂਲ ਘੱਟ ਵੜੇ ਜਾਂ ਵਧ ਪਰ ਹਾਲੇ ਤੀਕਰ ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ ਹੈ ਕਿ ਉਹਦਾ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਨਿਆਣਾ ਇਕ ਵੀ ਫੇਲੂ ਨੀ ਹੋਇਆ।

ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰੇ ਨੇ ਨਰਿੰਦਰ ਬੀਬਾ ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਲਤਾ ਮੰਗੇਸ਼ਕਰ ਤੇ ਮੈਡੋਨਾ ਤੱਕ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਕੇ ਲਿਖਿਆ। ਚਮਕੀਲੇ ਤੋਂ ਮਾਈਕਲ ਜੈਕਸਨ ਤੱਕ ਲਿਖਣ ਵਾਲਾ ਵੀ ਭੌਰਾ ਹੀ ਹੈ। ਢਾਡੀ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਆਲਮਗੀਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਸੀਤਲ ਤੱਕ ਅਸ਼ੋਕ ਹੀ ਲਿੱਖ ਸਕਦੇ। ਸਬੂਤ 'ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਢਾਡੀ' ਕਿਤਾਬ ਹੈ। ਫਿਰੋਜ਼ਦੀਨ ਸ਼ਰਫ ਤੋਂ ਬਚਨ ਬੇਦਿਲ ਤੱਕ ਗੀਤਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ 'ਤੇ ਉਹਨੇ ਕਿਤਾਬ ਲਿਖੀ 'ਕਲਮਾਂ ਦੇ ਸਿਰਨਾਵੇਂ'।

ਇਮਰਾਨ ਖਾਨ, ਮੁਹੰਮਦ ਅਜ਼ਹਰੂਦੀਨ, ਸਚਿਨ ਤੇ ਫੁੱਟਬਾਲਰ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਪਨਾਮ ਤੇ ਹਾਕੀ ਆਲੇ ਸੁਰਜੀਤ ਬਾਰੇ ਵੀ ਖੇਡ ਜਗਤ 'ਚ ਚੰਗਾ ਲਿਖਿਐ। ਉਹਨੇ ਢਾਡੀਆਂ, ਕਵੀਸ਼ਰਾਂ, ਗੀਤਕਾਰਾਂ, ਗਾਇਕਾਂ, ਸੰਗੀਤਕਾਰਾਂ, ਸਾਜ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਰੱਜ ਕੇ ਲਿਖਿਆ ਹੀ ਹੈ ਪਰ ਹੋਰ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਸ਼ਾ ਉਹਨੇ ਛੱਡਿਆ ਕੋਈ ਨਹੀਂ। ਸਾਇੰਸ, ਸਿੱਖਿਆ, ਵਪਾਰ, ਰਾਜਨੀਤੀ ਬਾਰੇ ਲਿਖ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਮਸ਼ਕਰੀ 'ਚ ਕਹੇਗਾ, "ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਕਰਿਆਨੇ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਖੋਲ੍ਹੀ ਹੈ ਲਿਖਣ ਦੀ, ਜਿਹੜਾ ਮਰਜ਼ੀ ਸੌਦਾ ਲੈ ਜੇ।"

ਦੁਰਗੇ ਚੰਗੀਲੇ ਦਾ 'ਚੰਗਲੇ ਤੋਤੇ ਨੇ ਛਾਲ ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਮਾਰੀ', ਕੁਲਦੀਪ ਮਾਣਕ ਦਾ 'ਕਿਸਾ ਡਾਰੂ ਹਰਫੂਲ ਸਿੰਘ', ਨੂਰੀ ਦਾ 'ਸੱਪ ਬਾਰੀ ਵਿਚੋਂ ਸਾਹ ਦੇਵੇ', ਸਰਦੂਲ ਦਾ 'ਬਿਸ਼ਨ ਕੌਰ ਭਾਬੀ', ਪ੍ਰਵੀਨ ਭਾਰਟਾ ਦਾ 'ਮਾਹੀ ਦੀਏ ਮੂਰਤੇ' ਅਤੇ ਪੁਮਿੰਦਰ ਸੰਧੂ ਦਾ 'ਪਿੱਪਲਾਂ ਦੇ ਟਾਹਣ ਹਿੱਲਦੇ' ਗੀਤ ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰੇ ਦੇ ਲਿਖੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਉਹ ਆਪਣਾ ਢਿੱਡ ਨੰਗਾ ਕਿਵੇਂ ਕਰਦੇ, "ਮੈਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਕੁਲਦੀਪ ਮਾਣਕ ਨਾਲ ਬੜੇ ਜਾਮ ਖੜਕਾਏ ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਮਾਣ ਹੈ ਕਿ ਪੈਗ ਮੈਂ ਮਾਈ ਮੋਹਣੇ ਜਾਣੀ ਕਿ ਜਗਮੋਹਣ ਕੌਰ ਨਾਲ ਵੀ ਪੀਤੇ। ਵਿਕਾਸ ਜਿੰਨਾ ਕਰੇਗੇ ਵਿਰੋਧ ਉਨਾ ਹੀ ਵਧੇਗਾ ਤੇ ਵਿਰੋਧ ਬਿਨਾ ਵਿਕਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਲਈ ਹੋ ਸਕਦੇ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਸੰਸਕਾਂ, ਪਾਠਕਾਂ, ਹਿਤੈਸ਼ੀਆਂ, ਮਿੱਤਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵਿਰੋਧੀਆਂ, ਈਰਖਾਲੂਆਂ ਤੇ ਜ਼ਹਿਰ ਉਗਲਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵੀ ਸਾਇੰਸ ਵਧ ਹੋਵੇ।"

ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਭੌਰੇ ਨੇ

ਜੋ ਖੱਟਿਆ-ਵੱਟਿਆ ਹੈ ਉਹ ਵਾਧੂ ਗੁਣਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਹਥਿਆਇਆ ਹੈ। ਉਹਦੇ ਵਰਗੇ ਮਕੈਨੀਕਲ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਹੋਰ ਬੜੇ ਨੇ। ਉਹ ਮੰਨਦੇ ਕਿ ਮੈਂ 27 ਦੇਸ਼ ਆਪਣੀ ਲਿਖਣ ਕਲਾ ਕਰਕੇ ਵੇਖੋ ਨੇ। ਉਹਨੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਰੱਜ ਕੇ ਵੇਖ ਲਈ ਹੈ, ਉਹ ਯੂ.ਐਨ.ਓ. 'ਚ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇ ਆਇਐ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਹਦੇ ਏਡਜ਼ ਬਾਰੇ ਲੇਖ ਪੜ੍ਹੇ ਨੇ ਉਹ ਉਹਨੂੰ ਡਾਕਟਰ ਹੀ ਸਮਝੀ ਜਾਂਦੇ ਨੇ, ਕਈ ਵਿਗਿਆਨੀ ਤੇ ਕਈ ਸਟੇਜ ਦਾ ਧਨੀ।

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਮਾਹਿਲਪੁਰ ਦਾ ਸ਼ੌਂਕੀ ਮੇਲਾ ਵੇਖਿਆ ਹੈ ਉਹੀ ਜਾਣਦੇ ਨੇ, ਉਹ ਕਿੱਡਾ ਵੱਡਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸਾਰਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਉਹਦੇ ਪਿੱਛੇ ਤੁਰਿਆ ਫਿਰਦਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮੇਲੇ 'ਤੇ ਛੁੱਟੀ ਕਰਨੀ ਪਈ। ਵਰੁਦੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ 'ਚ ਉਹਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਘੇਰਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ, ਢਾਡੀ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ੌਂਕੀ ਨੂੰ ਮੁੜ ਕੇ ਅਮਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਭੌਰਾ ਹੀ ਹੈ। ਉਹਦੇ ਮੇਲੇ 'ਚ ਭੌਰੇ ਦੇ ਸੱਦੇ 'ਤੇ ਗਵਰਨਰ ਤੇ ਉਹਦੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਆਉਂਦੇ ਰਹੇ ਤੇ ਇਕ ਵਾਰ ਤਤਕਾਲੀਨ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਮੰਤਰੀ ਹੁੰਦਿਆਂ ਜਦੋਂ ਦਿਲਬਾਗ ਸਿੰਘ ਆਏ ਤਾਂ 'ਕੱਠ ਤੇ ਕਲਾਕਾਰ ਵੇਖ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, "ਅੱਜ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਮੇਰੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਅਖਬਾਰਾਂ ਹੀ ਲਿਖ ਲਿਖ ਕੇ ਨਹੀਂ ਭਰਦਾ, ਏਨੇ ਵੱਡੇ 'ਕੱਠ ਵੀ ਕਰ ਲੈਂਦੇ। ਮੈਂ ਉਹਦੀ ਹਿੰਮਤ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ ਦੇਂਦੀ।"

ਉਹਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਦੁੱਖ ਇਹ ਰਿਹਾ ਕਿ ਉਹਦਾ ਨਿੱਕੇ ਹੁੰਦੇ ਦਾ ਬਾਪ ਰਾਮ ਦਿੱਤਾ ਤੁਰ ਗਿਆ ਤੇ ਪਿਓ ਆਲਾ ਪਿਆਰ ਫਿਰ ਮਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੌਰ ਦੀ ਮਮਤਾ 'ਚੋਂ ਹੀ ਮਿਲਿਆ ਤੇ ਉਹ ਖੁਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹਦੀ ਮਾਂ 95 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਹੋ ਕੇ ਵੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ 'ਚ ਹੈ (ਹੁਣ ਮਾਤਾ ਇਸ ਜਹਾਨ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਰਹੀ) ਤੇ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦਾ ਸ਼ਗਨ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਕਸ਼ਮੀਰ ਕੌਰ ਤੇ 'ਅਜੀਤ' ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ ਬਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹਮਦਰਦ ਦੀ ਝੋਲੀ ਵਿਚ ਹੀ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਕਸ਼ਮੀਰ ਕੌਰ ਅਤੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਮਨਵੀਰ ਭੌਰਾ ਤੇ ਅਨਮੋਲ ਭੌਰਾ ਨਾਲ

ਉਹਦੇ ਲਈ ਬਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪਿਓ ਸਮਾਨ ਹੈ। ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜਲੰਧਰ ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ ਨੇ ਭੌਰੇ ਦੇ ਕੱਦ ਦਾ ਪੈਮਾਨਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਕੀਤੇ। ਸਤਿੰਦਰ ਸੱਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 'ਲਿਸ਼ਕਾਰਾ' ਉਹੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਉਹਨੇ ਆਪ 'ਚੰਗੀਲੇ ਧਰਤ ਪੰਜਾਬ ਦੀ' ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ 'ਢਾਈਆਂ-ਮਾਈਆਂ' ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਤੇ 2006 ਦਾ ਨਵੇਂ ਵਰ੍ਹੇ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਇਸੇ ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ 'ਛਣਕਾਟਾ ਪੈਦਾ ਗਲੀ ਗਲੀ' ਚਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਵੀ ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ ਹੀ ਸੀ।

ਸਾਡਾ ਸਮਾਜ ਵਧ ਉਮਰ ਦੇ ਪੁਰਸ਼ ਤੇ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੀ ਇਸਤਰੀ ਦੇ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਸਵਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਇਹ ਰਿਸ਼ਤੇ ਅਕਸਰ ਹਾਸੇ ਮਖੌਲ ਤੇ ਤਰਸ ਦੇ ਪਾਤਰ ਬਣਦੇ ਹਨ ਪਰ ਕਮਾਲ ਵੇਖੋ ਕਿ ਆਪਣੀ ਉਮਰ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਕੰਮਾਂ ਨਾਲ ਫੇਰੇ

ਲਿਖਤਮ

ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਾਲਪੁਰ

ਫੋਨ: 408-903-9952

ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਭੌਰਾ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਹੈ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਗਨਾਂ ਦਾ ਬੁਗਢੂ ਵੱਜੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਭੌਰੇ ਨੂੰ ਜੇ ਕਦੇ ਪੁੱਛੋ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਨਾਂ ਅੱਗੇ 'ਐਸ.' ਕੀ ਹੈ? ਤਾਂ ਉਹਦਾ ਲੜ ਸਿਰਾ ਘੱਟ ਹੀ ਫੜਉਂਦੇ ਪਰ ਸੁਣਨ ਵਿਚ ਇਹ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਾਦਨ ਪਿਆਰ ਦੀ ਪੀਘ 'ਚੋਂ ਧਮਾਲ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਐਸ. ਕੌਣ ਹੈ, ਕੌਣ ਨਹੀਂ, ਇਹਦੇ ਬਾਰੇ ਉਹਦੀ ਵਹੁਟੀ ਕਸ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪਤਾ। ਜੇ ਨਿਮਰਤਾ, ਸਾਦਗੀ, ਸਬਰ, ਸੰਤੋਖ, ਸੰਜਮ ਦੇ ਗੁਣ ਸਿਖਣੇ ਹਨ ਤਾਂ ਭੌਰੇ ਦੇ ਕਲਾਵੇ 'ਚ ਵੜ ਕੇ ਵੇਖਿਓ ਉਹ ਗਰਮ ਲੋਹੇ ਨੂੰ ਵੀ ਠੰਡਾ ਸੀਤ ਕਰਨਾ ਜਾਣਦੇ।

ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਨਿੱਕੇ ਜਿਹੇ ਪਿੰਡ ਭੌਰੇ ਦਾ ਵੱਡੇ ਕੱਦ ਵਾਲਾ ਭੌਰਾ ਮੰਨਦੇ ਕਿ ਮੈਂ ਨਿੱਕੀ ਉਮਰੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਜੋਬਨ ਵੀ ਵੇਖਿਆ ਹੈ। ਦਰਦ ਵੀ, ਜੰਮਦੇ ਵੀ ਵੇਖੇ ਨੇ ਮਰਦੇ ਵੀ, ਅਮਿਤੋਜ ਨਾਲ ਯਾਰੀ ਪਾਲੀ ਐ, ਪਾਸ਼ ਨਾਲ, ਸਮਸ਼ੋਰ ਨਾਲ ਤੇ ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਦਾਸੀ ਨਾਲ ਵੀ। ਚਿੰਠੀਆਂ ਉਹ ਵੀ ਆਈਆਂ ਨੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਲਿਖਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਸ਼ੋਕ ਮੈਂ ਤੇਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਦੀ ਆਂ ਚੱਲ ਬੈਠ ਰੂਮ 'ਚ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਾਵਾਂ ਲਈਏ। ਤੇ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਖ਼ਤ ਵੀ ਮਿਲੇ ਹਨ 'ਤੇਰੇ ਢੂਹੇ ਚੀ ਗੋਲੀਆਂ ਲੰਘਾ ਦਿਆਂਗੇ।' ਅਜਿਹੇ ਤਿੰਨ ਸੌ ਸੋਲਾਂ ਖ਼ਤਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨੇ ਕਿਤਾਬੀ ਰੂਪ 'ਚ ਛਾਪਣ ਦਾ ਯਤਨ ਵੀ ਕੀਤੇ। ਤੇ ਜਾਣਦਾ ਮੈਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅੱਗ ਤੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਮੇਲ ਉਹ ਕਿਵੇਂ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਕ ਵਾਰ ਮੈਂ ਉਹਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਹਦਾ ਕਰੋਗੇ ਤਾਂ ਜੁਆਬ ਸੀ, "ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਆਪਣਾ ਘਰ ਹੈ, ਜੀਵਨ ਅਰੰਗ ਹੈ, ਚਾਰ ਚੰਗੇ ਮਿੱਤਰ ਹਨ, ਵਹੁਟੀ ਚੰਗੀ ਐ, ਬੱਚੇ ਹੋਣਹਾਰ ਨੇ, ਭੋਜਨ ਮਨਪਸੰਦ ਮਿਲਦੇ, ਪੜ੍ਹਨ-

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਰੰਗਮੰਚ

ਗੱਲੀ ਬਾਤੀ

Gallin Batin

ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ
S. Ashok Bhaura

ਇੰਡੀਅਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਓਵਰਸੀਜ਼ ਕਾਂਗਰਸ, ਨਾਰਥ ਅਮੈਰਿਕਾ, ਯੂ ਐਸ ਏ

ਪਿਛਲੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਭਾਜਪਾ-ਅਕਾਲੀ ਰਾਜ ਦੌਰਾਨ ਨਿੱਘਰ ਚੁਕੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ, ਨਸ਼ਾਖੇਰੀ, ਗਰੀਬੀ, ਕੁਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰਪ੍ਰਸਤੀ ਦੀ ਦਲਦਲ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਦੂਰਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਵਾਲੇ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਆਗੂ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਅਰੰਭੀ ਗਈ

“ਪੰਜਾਬ ਬਚਾਓ” ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਸਵਾਗਤ

ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ 'ਚ ਯਾਤਰਾ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵੇਲੇ ਹੋਏ ਰਿਕਾਰਡਤੋੜ ਇਕੱਠ ਲਈ ਪਾਰਟੀ ਆਗੂਆਂ ਰਾਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਭੱਠਲ, ਕੇਵਲ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਜੱਸੀ ਖੰਗੂੜਾ, ਜੀਤ ਮਹਿੰਦਰਾ ਸਿੱਧੂ ਅਤੇ ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਭੱਟੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਬਹੁਤ ਵਧਾਈ

ਆਓ ਸਾਰੇ ਰਲ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਮਯਾਬ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣਾ ਤਿਲਫੁਲ ਪਾਈਏ।

ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਕਾਂਗਰਸ

ਅਜੈਬ ਸਿੰਘ ਲੱਖਣ (ਪ੍ਰਧਾਨ), ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਡੀ ਸੀ (ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ), ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਂ, ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਸੀਹਰਾ, ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖੰਗੂੜਾ, ਸਤਨਾਮ ਮਿਨਹਾਸ, ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਸਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੁਸਾਣਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਗਿੱਲ, ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਯਸ਼ਪਾਲ ਮਾਇਰ, ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ, ਨੀਲ ਕੰਠ ਸ਼ਰਮਾ, ਹੈਪੀ ਹੀਰ, ਲੱਕੀ ਸਹੋਤਾ, ਜੱਸੀ ਸਹੋਤਾ, ਲਵ ਕੁਮਾਰ ਮਿਨਹਾਸ, ਸੁਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ, ਸੰਜੀਵ ਸਿੰਘ ਬਿੱਲੂ, ਜਿੰਦਰ ਬੈਨੀਪਾਲ, ਪੀਟਾ ਸਹੋਤਾ, ਜਸਵਿੰਦਰ ਜੱਸੀ, ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਨਾਜ਼ਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਭੱਟੀ, ਪਰਮਜੀਤ ਖੰਗੂੜਾ, ਰਛਪਾਲ ਖੰਗੂੜਾ, ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਿਆਲ, ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਕਾਲਾ, ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਿੱਲਾ।

ਮਿਲਵਾਕੀ, ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ ਕਾਂਗਰਸ

ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ (ਪ੍ਰਧਾਨ), ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ (ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ), ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧਰ, ਜਗਦੀਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ, ਸਤਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੋਪੀ, ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ ਬੋਪਾਰਾਏ, ਹਰਵਿੰਦਰ

ਸਿੰਘ ਚਾਹਲ, ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿਲਕੂ, ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ।

ਇੰਡੀਆਨਾ ਕਾਂਗਰਸ

ਸਤਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨਿੱਜਰ, ਪ੍ਰਿਥਪਾਲ ਸਿੰਘ ਘੋਤੜਾ, ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ, ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨਿੱਜਰ, ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾਗਰਾ, ਸੰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਲਾਡੀ, ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ, ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ, ਚਤਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ, ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਿੱਜਰ।

ਓਹਾਇਓ ਕਾਂਗਰਸ

ਚਮਕੌਰ ਸਿੰਘ (ਪ੍ਰਧਾਨ ਕਾਂਗਰਸ ਓਹਾਇਓ), ਮੁਖਤਿਆਰ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ, ਗੁਰਜੰਟ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੁੱਖੀ, ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹੈਪੀ (ਡੇਅਟਨ), ਰੂਬੀ (ਡੇਅਟਨ), ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮਾਸਟਰ (ਡੇਅਟਨ), ਸੁਖਵੀਰ ਸੁੱਖੀ, ਹਰਬੰਸ ਗਿੱਲ, ਅਮਨਦੀਪ ਧਾਰਨੀ, ਸੁਖਦੇਵ ਰਕਬਾ, ਚਮਕੌਰ ਚੱਕਰ, ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿਨਸਿਨੈਟੀ, ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿਨਸਿਨੈਟੀ, ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਪਰਿੰਗਫੀਲਡ-ਸਕੱਤਰ।

ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਕਾਂਗਰਸ

ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਹੀ, ਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ, ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੂਰ, ਜਗੀਰ

ਸਿੰਘ ਸਬਜੀ ਮੰਡੀ, ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ, ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ।

ਮਿਸ਼ੀਗਨ ਕਾਂਗਰਸ: ਪਲਵਿੰਦਰ ਬਾਠ (ਪ੍ਰਧਾਨ), ਮਨਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਣੀਪਾਲ (ਚੇਅਰਮੈਨ), ਹਰਦੇਵ ਸਰਾਓ, ਲਾਲੀ ਧਾਲੀਵਾਲ ਅਤੇ ਪਾਲੀ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਇੰਦਰਜੀਤ ਬਾਠ, ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ, ਨਿਰਮਲ ਹੇਅਰ, ਜਸਵੰਤ ਚਾਹਲ ਤੇ ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਗਿੱਲ, ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ।

ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ: ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ, ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ ਭੰਡਾਲ।

ਸ਼ਿਅਾਟਲ: ਚੰਨਾ ਆਲਮਗੀਰ, ਪਰਮ ਸਿੰਘ ਮੈਰੀਪੁਰ, ਡਾ. ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ, ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਪਰਮਿੰਦਰ ਭੱਟੀ, ਜਗਦੇਵ ਸਿੱਧੂ, ਜੱਸੀ ਸਪਰਾਏ, ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਧਾਲੀਵਾਲ ਝਲਵਾਣਾ, ਰਵਿੰਦਰ ਕੰਗ

ਮਿਸੀਸਿਪੀ ਕਾਂਗਰਸ: ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਆਦਰ ਮਾਨ, ਚੰਦਰਪਾਲ ਖੁਰਾਣਾ, ਪਵਨ ਕੁਮਾਰ ਅਰੋੜਾ, ਸੁਖਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜਿੰਦਾ, ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਬਿੰਦ, ਨੀਲਮ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ।

ਅਰਕਨਸਾਸ ਕਾਂਗਰਸ: ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚਾਹਲ, ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਸੋਮਲ, ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੰਗ, ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਰਾਜਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਚਾਹਲ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ।

ਸੇਂਟ ਲੂਇਸ (ਮਿਜ਼ੋਰੀ): ਸੁਖਚੈਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ।

Issued by: Indian National Overseas Congress, North America, USA ®

CURRY LEAF BANQUETS

ਆਪਣੀ ਅਗਲੀ ਪਾਰਟੀ ਸਾਡੇ ਪਾਸ ਕਰੋ

Come Celebrate Any Gathering With Us

100+ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਲਈ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਬੈਂਕੁਇਟ ਹਾਲ

- Sumptuous food
- Hardwood floors
- Alcoholic Drinks
- Elegant Interior
- Big Parking Lot
- DJ Music

Packages start from \$15 per Guest (all inclusive)
Weekday Packages start from \$10 per Guest

Available for Lunch and Dinner Available for Corporate conferences

1904 Brookdale Road, Naperville, IL 60563
 Phone: (630)305-9800 • E-mail: sri@raavstar.com
www.mycurryleaf.com

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਰਾਊਨ ਪੁਆਇੰਟ ਵਿਖੇ ਬੰਦੀਫੋੜ ਦਿਵਸ ਦੀਆਂ ਰੌਣਕਾਂ

ਕਰਾਊਨ ਪੁਆਇੰਟ, ਇੰਡੀਆਨਾ (ਬਿਊਰੋ): ਸਥਾਨਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਰਿਲੀਜੀਅਸ ਸੁਸਾਇਟੀ ਵਿਖੇ ਬੰਦੀਫੋੜ ਦਿਵਸ

ਸਜਾਇਆ ਗਿਆ। ਲਾਈਟਾਂ ਦੀ ਇਹ ਸਜਾਵਟ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਹਾੜੇ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ। ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ

ਮੌਕੇ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਵਲੋਂ ਇਸ ਦਿਹਾੜੇ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅੱਧੇ ਘੰਟੇ ਦੀ ਆਤਿਸ਼ਬਾਜ਼ੀ ਦਾ ਵੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਦਾ ਅਨੰਦ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਪੂਰੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਾਲ ਮਾਣਿਆ। ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਦੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਕਰਕੇ ਇਹ ਸਮਾਗਮ ਆਪਣੇ ਆਪ 'ਚ ਯਾਦਗਾਰੀ ਹੋ ਨਿਬੜਿਆ। ਮੰਚ ਸੰਚਾਲਨ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਕੱਤਰ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਿਲਜੀਆਂ

ਨੇ ਕੀਤਾ। ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਬੰਦੀਫੋੜ ਦਿਵਸ ਅਤੇ ਦੀਵਾਲੀ ਦੀਆਂ ਵਧਾਈਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ।

ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ

ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਥਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ 'ਤੇ ਆਉਂਦੀ 10 ਨਵੰਬਰ, ਵੀਰਵਾਰ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੀਵਾਨ ਸਜਾਏ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਦੀਵਾਨ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਉਪਰੰਤ ਆਤਿਸ਼ਬਾਜ਼ੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ੋਅ ਰਾਤ 8 ਵਜੇ ਹੋਵੇਗਾ। ਗੁਰਪੁਰਬ ਸਬੰਧੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦਾ ਅਰੰਭ 11 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਮਾਗਮ ਐਤਵਾਰ 13 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਹੋਵੇਗਾ।

ਅਤੇ ਦੀਵਾਲੀ ਦਾ ਦਿਹਾੜਾ 26 ਅਕਤੂਬਰ, ਬੁੱਧਵਾਰ ਨੂੰ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਬੜੇ ਚਾਅ ਅਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ। ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਭਾਈ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਬੀਬੀ ਵਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਅਤੇ ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਗੀ ਭਾਈ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜਥੇ ਨੇ ਰਹਿਰਾਸ ਉਪਰੰਤ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਬਾਰੇ ਕਥਾ ਵਿਆਖਿਆ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਰਾਹੀਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਚਰਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਨੂੰ ਅੰਦਰੋਂ ਅਤੇ ਬਾਹਰੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲਾਈਟਾਂ ਅਤੇ ਦੀਪ ਮਾਲਾ ਨਾਲ

ਵੀ ਦੀਵੀਆਂ ਅਤੇ ਮੋਮਬੱਤੀਆਂ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਜਾਵਟ ਕੀਤੀ। ਬਾਬਾ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਗਰਮ ਗਰਮ ਜਲੇਬੀਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਦੋਂਕਿ ਚਾਹ ਅਤੇ ਮਿਠਾਈਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸ. ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸ. ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਮਿਸ਼ੀਗਨ, ਇੰਡੀਆਨਾ ਅਤੇ ਇਲੀਨਾਏ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਸੰਗਤਾਂ ਇਸ

ਖੱਬੇ ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਲਾਈਟਾਂ ਨਾਲ ਸਜਾਵਟ ਅਤੇ ਆਤਿਸ਼ਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਨਜ਼ਾਰੇ

ਨੀਰਾ ਰਾਡੀਆ ਕਾਰੋਬਾਰ ਬੰਦ ਕਰੇਗੀ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਵਿਵਾਦਗ੍ਰਸਤ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਲਾਬੀਕਾਰ ਨੀਰਾ ਰਾਡੀਆ ਨੇ ਆਪਣਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਬੰਦ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪੀ.ਆਰ. ਫਰਮ ਦੀ ਮਾਲਕ ਨੀਰਾ ਤੋਂ ਟਾਟਾ ਸਮੂਹ ਤੇ ਮੁਕੇਸ਼ ਅੰਬਾਨੀ ਦੀ ਆਰ.ਆਈ.ਐਲ. ਜਿਹੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਫਰਮਾਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲੈਂਦੀਆਂ ਸਨ।

ਵੈਸ਼ਨਵੀ ਗਰੁੱਪ ਦੀ ਮਾਲਕ ਤੇ ਪ੍ਰਮੋਟਰ 51 ਸਾਲਾ ਰਾਡੀਆ 2-ਜੀ ਸਪੈਕਟ੍ਰਮ ਵੰਡ ਬਾਰੇ ਟੇਪ ਹੋਈ ਗੱਲਬਾਤ ਦੇ ਸਿਲਸਿਲੇ 'ਚ ਚਰਚਾ 'ਚ ਆਈ ਸੀ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਵਿਖੇ ਬੰਦੀਫੋੜ ਦਿਵਸ ਮਨਾਇਆ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ: ਸਥਾਨਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੈਲਾਟਾਈਨ ਵਿਖੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਗੁਰਤਾਗੋਦੀ ਦਿਵਸ ਅਤੇ ਬੰਦੀਫੋੜ ਦਿਵਸ ਦੀਵਾਲੀ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ ਬੜੀ ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ ਸੰਗਤਾਂ ਵਲੋਂ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਵੀਰਵਾਰ ਦੀਵਾਲੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰੀ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਚ ਦੀਪਮਾਲਾ ਕੀਤੀ। ਗੁਰੂ ਘਰ ਨੂੰ ਰੰਗ-ਬਰੰਗੀਆਂ ਲਾਈਟਾਂ ਨਾਲ ਸਜਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਜੇ ਦੀਵਾਨ ਵਿਚ ਹੈਡਗ੍ਰੰਥੀ ਭਾਈ ਗੁਰਜੰਟ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਾਈ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜਲੰਧਰ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਜਥੇ ਨੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰ ਸ਼ਬਦ ਵਿਆਖਿਆ ਅਤੇ ਕੀਰਤਨ ਰਾਹੀਂ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਸਬੰਧੀ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੀਵਾਨ ਸਜਾਏ ਗਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਉਪਰੋਕਤ ਜਥਿਆਂ ਨੇ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਰਾਹੀਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰ ਚਰਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ। ਭਾਈ ਗੁਰਜੰਟ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗੁਰਤਾਗੋਦੀ ਦਿਵਸ ਸਬੰਧੀ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਲੜ ਲਾਇਆ। ਭਾਈ ਗੁਰਜੰਟ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਾਕਾ ਪੰਜਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਵਾਰਤਾ ਵੀ ਸੰਗਤਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਦੀਵਾਨ ਐਵਨਿਊ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਵ੍ਰੀਟਨ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰਜੋਤਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਆਈਲੈਂਡ ਲੇਕ ਵਿਖੇ ਵੀ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਹਾੜਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਮਾਗਮ ਕੀਤੇ।

ਭਾਈ ਗੁਰਜੰਟ ਸਿੰਘ ਕੀਰਤਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ

ਇੰਡੀਆ ਕਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਤੇ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਸਰਵਿਸ

www.011india.com

\$25
2000
MINUTES*

* SOME RESTRICTIONS APPLY

- ✓ No Pin Needed
- ✓ No Connection Fee
- ✓ No Monthly Fee

USE FROM HOME OR CELL PHONE

GlobeTel Comm.

ਇਹ ਸਰਵਿਸ ਹਰ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਰਤੋਂ।
ਪੰਜਾਬੀ, ਹਿੰਦੀ ਜਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ:
1.800.914.1013

ਦੇਸੀ ਵਰਲਡ ਰੇਡੀਓ ਵਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੈ
ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਖਾਲਸ
ਦੇਸੀ ਰੇਡੀਓ

ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਮਨ ਪਸੰਦ ਦਾ ਰੇਡੀਓ ਸੁਣ ਸਕਦੇ ਹੋ।
35000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਰੇਡੀਓ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ, WIFI ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਰੇਡੀਓ 24 ਘੰਟੇ

*ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਸੁਣੋ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 27 ਹੋਰ ਧਾਰਮਿਕ ਸਟੇਸ਼ਨ ਜਿਥੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਕਥਾ ਕੀਰਤਨ ਸੁਣੋ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬੀ ਗੀਤ-ਸੰਗੀਤ, ਖਬਰਾਂ ਤੇ ਚਲੰਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਉਤੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ 125 ਤੋਂ ਵੱਧ ਰੇਡੀਓ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ 'ਤੇ ਸੁਣੋ

*ਭਾਰਤ, ਅਮਰੀਕਾ, ਕੈਨੇਡਾ, ਇੰਗਲੈਂਡ, ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਅਤੇ ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਦੇ ਰੇਡੀਓ ਸਟੇਸ਼ਨ ਸੁਣੋ। ਰੇਡੀਓ ਹਮਸਫਰ, ਸ਼ੇਰੇ ਪੰਜਾਬ, ਧਮਾਲ ਰੇਡੀਓ, ਹੱਸਦਾ ਪੰਜਾਬ, ਦੇਸ ਪਰਦੇਸ, ਸਾਡੀ ਆਵਾਜ਼, ਪੰਜ ਪਾਣੀ, ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ, ਦੇਸੀ ਰੇਡੀਓ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬਾਣੀ, ਬੀ ਬੀ ਸੀ ਹਿੰਦੀ, ਆਕਾਸ਼ਵਾਣੀ, ਪੰਜਾਬੀ ਰੇਡੀਓ, ਸ਼ਬਨਮ ਰੇਡੀਓ, ਢੋਲ ਰੇਡੀਓ ਅਤੇ ਹੋਰ ਹਿੰਦੀ, ਉਰਦੂ ਅਤੇ ਮਨਪਸੰਦ ਜ਼ੁਬਾਨਾਂ ਦੇ ਸੈਂਕੜੇ ਹੀ ਰੇਡੀਓ ਸੁਣੋ।

*ਰੇਡੀਓ ਰਿਮੋਟ ਕੰਟਰੋਲ ਨਾਲ ਉਪਲਬਧ *ਰੇਡੀਓ ਵਰਤਣਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਆਸਾਨ *ਰੇਡੀਓ ਵਿਚ ਦੋ ਅਲਾਰਮ ਹਨ-ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਰ ਸਟੇਸ਼ਨ ਆਪਣੇ ਅਲਾਰਮ ਵਿਚ ਫਿਟ ਕਰਕੇ ਸੁਣ ਸਕਦੇ ਹੋ।

Punjabi, Hindi, Urdu, Fijian, South Indian Radio Stations.

ਡੀਲਰਸ਼ਿਪ ਲੈ ਕੇ ਚੰਗੇ ਪੈਸੇ ਕਮਾਓ

ਆਰਡਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਰੇਡੀਓ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚੇਗਾ

ਇੰਡੀਅਨਐਪੋਲਿਸ ਵਿਚ ਦੇਸੀ ਰੇਡੀਓ
Desi Bazar, 916 E. Main Street #118,
Greenwood, IN (Tel: 317-888-2040)
'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਹੈ

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ
www.desiworldradio.com, info@desiworldradio.com
Toll Free Number: 1-800-604-6024

Sikh Religious Society of North West Indiana

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ

ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਗਟਿਆ ਮਿਟੀ ਧੁੰਧ ਜਗਿ ਚਾਨਣੁ ਹੋਆ

ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਪੁਰਬ ਦੀ ਲੱਖ ਲੱਖ ਵਧਾਈ

ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਥਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਸਬੰਧੀ ਆਉਂਦੀ 10 ਨਵੰਬਰ 2011, ਦਿਨ ਵੀਰਵਾਰ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਰਾਊਨ ਪੁਆਇੰਟ ਵਿਖੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੀਵਾਨ ਸਜਾਏ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਦੀਵਾਨ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਉਪਰੰਤ ਆਤਿਸ਼ਬਾਜ਼ੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ੋਅ ਰਾਤ 8 ਵਜੇ ਹੋਵੇਗਾ। ਗੁਰਪੁਰਬ ਸਬੰਧੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦਾ ਅਰੰਭ 11 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਮਾਗਮ ਐਤਵਾਰ 13 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਅਖੰਡ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਭੋਗ ਉਪਰੰਤ ਕੀਰਤਨ ਦਰਬਾਰ ਸਜੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਭਾਈ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥਾ, ਬੀਬੀ ਵਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਅਤੇ ਭਾਈ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਗੀ ਜਥਾ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨਗੇ। ਆਪ ਸਭ ਨੂੰ ਇਸ ਮੌਕੇ ਹਾਜ਼ਰੀਆਂ ਭਰ ਕੇ ਜੀਵਨ ਸਫਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਜੀ।

ਜਿਥੈ ਜਾਇ ਬਹੈ ਮੇਰਾ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸੋ ਥਾਨ ਸੁਹਾਵਾ ਰਾਮ ਰਾਜੇ॥

ਗੁਰਪੁਰਬ ਸਬੰਧੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ

10 ਨਵੰਬਰ 2011, ਵੀਰਵਾਰ

ਰਹਿਰਾਸ ਸਾਹਿਬ: ਸ਼ਾਮੀਂ 5:30 ਵਜੇ
ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ, 6 ਤੋਂ 7:15 ਤੱਕ
ਆਤਿਸ਼ਬਾਜ਼ੀ, ਸ਼ਾਮ 8 ਵਜੇ ਤੋਂ
(ਲੰਗਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਡਾ. ਤੁਲਸੀ ਸਾਲਵਾਨੀ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਲੋਂ)

11 ਨਵੰਬਰ 2011, ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ

ਅਰੰਭ ਸ਼੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ: ਸਵੇਰੇ 11 ਵਜੇ

13 ਨਵੰਬਰ 2011, ਐਤਵਾਰ

ਭੋਗ ਸ਼੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ: ਸਵੇਰੇ 10 ਵਜੇ
ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਚੋਲਾ ਬਦਲੀ ਸੇਵਾ: 10:45 ਵਜੇ
ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ: 11:15 ਤੋਂ 1:30 ਵਜੇ ਤੱਕ
ਭਾਈ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥਾ, ਬੀਬੀ ਵਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਅਤੇ ਭਾਈ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਗੀ ਜਥਾ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨਗੇ।

ਸੇਵਾਦਾਰ

Governing Body

S. Gurnam Singh Sidhu (President)	S. Ravinder Singh Pannu (Religious Sect.)
S. Sarwan Singh Tiwana (Executive Sect.)	S. Surjit Singh Giljian (Joint Religious Sect.)
S. Rajinder Singh Bains (Financial Sect.)	S. Jaspal Singh Ghotra (PRO & Ed. Sect.)
S. Kuldip Singh Tanda (Joint Financial Sect.)	

Board Of Trustees: 1. Dr. Gurbachan Singh Kapoor, M.D. 2. S. Surjit Singh Grewal 3. S. Harjit Singh Sahi. 4. S. Gurnam Singh Sidhu. 5. S. Kuldip Singh Turke. 6. S. Sarwan Singh. 7. S. Rajbir Singh Boparai. 8. S. Gurinder Singh. 9. S. Shamsheer Singh Boparai. 10. S. Rajinder Singh Bains. 11. S. Baldev Singh. 12. S. Balraj Singh. 13. S. Amrik Singh Basra. 14. S. Kuldip Singh. 15. S. Lakhwinder Singh. Honorary -Members. S. Inderpal Singh.

ਐਸ. ਆਰ. ਐਸ. ਆਫ ਇੰਡੀਆਨਾ

ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਕਰਾਊਨ ਪੁਆਇੰਟ (ਇੰਡੀਆਨਾ)

10005 Colorado St, Crown Point, IN 46307, Ph: 219-793-9446

ਲੰਗਰ ਦੀ ਸੇਵਾ: ਜੇ. ਐਂਡ ਬੀ. ਪੈਟਰੋਲੀਅਮ, ਕਰਾਊਨ ਪੁਆਇੰਟ, ਇੰਡੀਆਨਾ ਵਲੋਂ ਹੋਵੇਗੀ।

ਗੁਰੂ ਪੰਥ ਦੇ ਦਾਸ: ਸਮੂਹ ਸੰਗਤ ਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਕਰਾਊਨ ਪੁਆਇੰਟ

ਹਿਊਸਟਨ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ-ਗੋਸ਼ਟੀ

ਹਿਊਸਟਨ, ਟੈਕਸਸ (ਬਿਊਰੋ): ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ, ਟੈਕਸਸ ਵਲੋਂ ਪਹਿਲੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਸਬੰਧੀ ਸਿੱਖ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੇ ਮਨੋਰਥ ਨਾਲ ਇਥੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਲੰਬੇ ਸਨਿਚਰਵਾਰ ਇਕ ਅਕਾਦਮਿਕ ਗੋਸ਼ਟੀ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਅਧਿਐਨ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮੁਖੀ ਡਾ. ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ, ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨ ਡਾ. ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਕੈਨੇਡਾ, ਕਿਚਨਰ (ਕੈਨੇਡਾ) ਤੋਂ ਡਾ. ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੰਘਾ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੈਂਬਰ ਤੇ ਕਾਲਮਨਵੀਸ ਸ. ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਾਲਪੁਰ ਨੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਪਰਚੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ। ਇਹ ਗੋਸ਼ਟੀ ਇਥੇ ਸਿੱਖ ਨੈਸ਼ਨਲ ਸੈਂਟਰ ਦੇ ਖੁਲ੍ਹੇ ਪੰਡਾਲ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਮੰਚ-ਸੰਚਾਲਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸੰਭਾਲਦਿਆਂ ਪ੍ਰੋ. ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸੈਮੀਨਾਰ ਦੇ ਆਸ਼ੇ ਅਤੇ ਮਕਸਦ ਉੱਤੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਇਆ। ਉਪਰੰਤ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਬਰੀਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ. ਹੀਰਾਲਾਲ ਸਿੰਘ ਚਮਦਲ ਨੇ ਆਈ ਸੰਗਤ ਨੂੰ 'ਜੀ ਆਇਆ' ਆਖਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਗੋਸ਼ਟੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਜਨਮ-ਪੁਰਬ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਗੁਰਗੱਦੀ ਵਿਦਵਾ ਮੌਕੇ ਸਮੂਹ ਲੋਕਾਈ ਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਦੇਣ ਦੇ ਮਨੋਰਥ ਨਾਲ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਅਕਾਦਮਿਕ ਜਤਨ ਇੱਥੋਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵੱਲੋਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਡਾ. ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀਆਂ ਉਦਾਸੀਆਂ 'ਤੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਉਂਦਿਆਂ ਆਪਣੀ ਲੰਬੀ ਖੋਜ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਬ੍ਰਾਹਮੀ ਵਰਗੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਗਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਯਾਤਰਾ ਦੇ ਸਬੂਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਦਾ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਵਲੋਂ ਸਰਬ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਸੁਨੇਹਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਉਦਾਸੀਆਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿਚ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ।

ਧਰਮ ਅਧਿਐਨ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ 'ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੰਕਲਪ ਅਤੇ ਸੰਸਥਾ' ਵਿਸ਼ੇ ਉੱਤੇ ਪੀਐਚ. ਡੀ. ਡਾ. ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੰਘਾ ਨੇ 'ਸਿੱਖ

ਦੇ ਕੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸੱਚੀ-ਸੁੱਚੀ ਕਿਰਤ ਕਰ ਕੇ ਜੀਵਨ-ਨਿਰਬਾਹ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਸਗੋਂ ਉਦਾਸੀਆਂ ਤੋਂ

ਡਾ. ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ ਨੇ 'ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਚਿੰਤਨ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਬਰਾਬਰੀ ਦਾ ਸੰਕਲਪ' ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਦਿਆਂ ਆਪਣੇ ਪਰਚੇ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ

ਦੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕੀਤਾ ਸਗੋਂ ਅਮਲੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਇੱਕ ਬਰਾਬਰ ਕੀਤਾ, ਜਿਵੇਂ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਵਾਰਾਂ ਵਿਚ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, 'ਚਾਰ ਵਰਨ ਇਕ ਵਰਨ ਕਰਾਇਆ'।

ਪਰਚੇ ਪੜ੍ਹੇ ਜਾਣ ਉਪਰੰਤ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਸੰਗਤਾਂ ਵਲੋਂ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉਤਰ ਦਿੱਤੇ। ਅੰਤ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ, ਟੈਕਸਸ ਦੇ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟਰ ਸ. ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਨੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਅਤੇ ਆਈਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ। ਸ. ਹਰਦਮ ਸਿੰਘ ਆਜ਼ਾਦ ਨੇ ਸਿੱਖ ਨੈਸ਼ਨਲ ਸੈਂਟਰ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਵਿਚਾਰ ਗੋਸ਼ਟੀ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦਾ ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਇਸ ਵਿਚਾਰ-ਗੋਸ਼ਟੀ ਵਿਚ ਹਿਊਸਟਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸੈਨ ਐਂਟੋਨੀਓ ਅਤੇ ਐਸਟਿਨ ਤੋਂ ਵੀ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕੀਤੀ। ਵਿਚਾਰ-ਗੋਸ਼ਟੀ ਵਿਚ ਹੋਰਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮਨੋਹਰ ਸਿੰਘ ਮਾਨ, ਡਾ. ਕਮਲਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਪ੍ਰੋ. ਸੰਪੂਰਨ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਅਮਰ ਸਿੰਘ, ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਕਲੱਬ ਦੇ ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਹੋਅਰ, ਸੂਗਰਲੈਂਡ ਤੋਂ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਸੈਨ ਐਂਟੋਨੀਓ ਤੋਂ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਇਨਕਲਾਬ' ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਉੱਤੇ ਆਪਣੇ ਪਰਚੇ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਬਾਨੀਆਂ ਨੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੱਬੀ-ਕੁਚਲੀ, ਜਾਤ-ਪਾਤ ਵਿਚ ਵੰਡੀ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ ਉਪਰ ਉਠਣ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਸਗੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਅਮਲੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕਰ ਕੇ ਵੀ ਦਿਖਾਇਆ। ਇਹ ਉਪਰਾਲਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਵੇਈਂ ਨਦੀ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਤੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਨੌਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਰਾਹੀਂ ਅੱਗੇ ਵੱਧਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਉਪਰਾਲੇ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਦਸਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਉਣ ਰਾਹੀਂ ਪੂਰਾ ਹੋਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿਰਭੈ ਅਤੇ ਨਿਰਵੈਰ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਵਾਸਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ।

ਸੈਨ ਹੋਜ਼ੇ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਤੋਂ ਆਏ ਸ. ਦੁਪਾਲਪੁਰ ਨੇ 'ਸਿੱਖ ਜੀਵਨ ਜਾਚ ਵਿਚ ਕਿਰਤ' ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਬੋਲਦਿਆਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਦੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚੋਂ ਹਵਾਲੇ

ਬਾਅਦ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਵਿਖੇ ਖੁਦ ਖੇਤੀ ਕਰ ਕੇ ਕਿਰਤ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖ ਜੀਵਨ ਜਾਚ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਸਿਰਜਦਿਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਰਤ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਰਤ ਕਰਕੇ ਜੀਵਨ ਨਿਰਬਾਹ ਕਰਦਿਆਂ ਹੀ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ

ਹੈ, ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੀ ਕਮਾਈ 'ਤੇ ਪਲਦਿਆਂ ਨਹੀਂ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਮਲਿਕ ਭਾਗੋ ਵਰਗੇ ਮਾਇਆਧਾਰੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਭਾਈ ਲਾਲੇ ਵਰਗੇ ਕਿਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ।

ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਧਰਮ ਨੂੰ ਕਰਮਕਾਂਡ ਅਤੇ ਵਰਣ-ਵੰਡ ਦੀਆਂ ਸੋਝੀਆਂ ਵਲਗਣਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਨੈਤਿਕ ਅਤੇ ਸੁਭ ਗੁਣਾਂ-ਕਿਰਤ, ਦਇਆ, ਸੰਤੋਖ, ਜਤ, ਸਤ ਅਤੇ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ

ਬਾਣੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਦੀਆਂ ਵਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੇ ਕੇ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਟੋਰਾਂਟੋ ਰਹਿੰਦੇ ਡਾ. ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸਿਰਫ ਚਿੰਤਨ

ਢਿੱਲੋਂ ਅਤੇ ਐਸਟਿਨ ਤੋਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਲੰਗਰ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਭਾਈ ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਭਾਈ ਰਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੀਤਾ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ 'ਚ ਨਾਕਾਮ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਬਿਊਰੋ): ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਵਿਸ਼ਾਲ ਨੈਸ਼ਨਲ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੁਣ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗਾ। ਤਕਰੀਬਨ 7-8 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਨਾਲ ਉਸਾਰੇ ਇਸ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਚਲਾ ਰਹੀ ਸਿੱਖ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਦੋ ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ ਹਨ। ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਵਰਲਡ ਬੈਂਕ ਵਿਚ ਡੈਵੀਜ਼ਨ ਚੀਫ ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਰਹੇ ਸ. ਸਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਬੱਬਰਾ ਨੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਕਰਜ਼ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਸਮੱਸਿਆ ਉਦੋਂ ਖੜ੍ਹੀ ਹੋਈ ਜਦੋਂ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਦੀ ਘਾਟ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੂੰ ਦੋ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਕਰਜ਼ਾ ਰਾਸ਼ੀ ਮੋੜਨ 'ਚ ਮੁਸ਼ਕਲ ਆਉਣ ਲੱਗੀ।

ਅਪਰੈਲ 2010 ਵਿਚ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਨਿਲਾਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਇਕ ਤੌਹਫਾ ਤਜਵੀਜ਼ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਤੌਹਫੇ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਗੱਲ ਆਖੀ ਗਈ ਤੇ ਉਥੇ ਇਕ ਸਿੱਖ ਕੇਂਦਰ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨਾਂ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥੀਆਂ, ਰੈਡ ਗ੍ਰੰਥੀਆਂ, ਰਾਗੀਆਂ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਤੇ ਹੋਰ ਦੁਨਿਆਵੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਕਿ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਤੇ ਚੰਗੇ ਜੀਵਨ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰ ਸਕਣ ਤੇ ਓਧਰਲੀ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਦਿੱਕਤ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਆਵੇ।

ਦਿੱਲੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰਤੀ ਕੋਈ ਹੁੰਗਾਰਾ

ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਮਾਰਤ ਵੇਚਣ ਦਾ ਐਲਾਨ

ਨਾ ਭਰਿਆ ਪਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਪ੍ਰਤੀ ਹਾਂਪੱਖੀ ਹੁੰਗਾਰਾ ਭਰਿਆ ਗਿਆ। ਇਸਦੇ ਚੱਲਦਿਆਂ ਸੁਸਾਇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਸਥਿਤ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਵਿਖੇ ਮਿਲੇ ਤੇ ਤੌਹਫੇ ਵਿਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਲੈਣ ਬਾਰੇ

ਸਮਝੌਤਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਦੋ ਵਫਦ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਗਏ ਤੇ ਉਥੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਇਸ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

23 ਜੁਲਾਈ 2010 ਨੂੰ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਖਰਤਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਤਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ

ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨਾਲ ਅਗਲਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਸਕੇ। ਸਮਝੌਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ 15 ਸਤੰਬਰ 2010 ਤੱਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਲੈ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਪਰ ਡੇਢ ਸਾਲ ਦੇ ਬੀਤ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕੋਈ ਹੁੰਗਾਰਾ ਨਹੀਂ ਭਰਿਆ ਗਿਆ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸਮਝੌਤਾ ਖਰੜੇ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਪਹੁੰਚ ਪੱਤਰ ਵੀ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੂੰ ਨਾ ਭੇਜਿਆ ਤੇ ਹਾਲਾਤ ਇਹ ਹਨ ਕਿ 1.7 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਕਰਜ਼ਾ ਰਾਸ਼ੀ ਮੋੜਨੀ ਬਾਕੀ ਹੈ ਤੇ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੂੰ ਹਰ ਮਹੀਨੇ 13 ਹਜ਼ਾਰ ਡਾਲਰ ਦੀ ਕਿਸ਼ਤ ਚੁਕਾਉਣੀ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਧਿਆਨ 'ਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਤੌਹਫੇ ਵਜੋਂ ਦੇਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਇਸ ਨੂੰ ਵੇਚ ਕੇ ਕਰਜ਼ਾ ਚੁਕਾ ਕੇ ਕਰਜ਼ ਰਹਿਤ ਛੋਟਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ।

ਸ. ਬੱਬਰਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਦਰਅਸਲ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਜੋ ਵਫਦ ਅਮਰੀਕਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਵਫਦ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਆਗੂ ਉਥੇ ਅਕਾਲੀ ਵਿੰਗ ਬਣਾਉਣ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਤੇ ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਸੀ ਕਿ ਰਾਜਸੀ ਦਖਲ ਦੀ ਸੰਕਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ 'ਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਵੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਤੌਹਫੇ ਵਜੋਂ ਨਾ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਚੇਤੇ ਰਹੇ ਕਿ ਉਸ ਵਫਦ ਦਾ ਬੁਲਾਰਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਨਿੱਜੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਡਾ. ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ ਸੀ। ਸ. ਬੱਬਰਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਸਥਾਪਤੀ ਦੀਆਂ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀਆਂ

ਹੁਣ ਬੰਦ ਕਰ ਦੇਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਥੋਂ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਰਾਗ ਵਿੱਦਿਆ ਤੇ ਚੰਗਾ ਧਾਰਮਿਕ ਗਿਆਨ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਦੁਨਿਆਵੀ

ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਹੇਠਾਂ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਹ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਤੇ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਪਾਉਂਦੇ ਜਦਕਿ ਇਸਾਈ ਧਰਮ ਵਿਚ ਹਰ ਪਾਦਰੀ ਚੰਗਾ ਪੜ੍ਹਿਆ ਲਿਖਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਖਾਲੜੇ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਸਮਾਗਮ 12-13 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ

ਸਟਾਕਟਨ: ਇੱਥੇ ਗਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਵਲੋਂ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਟਾਕਟਨ ਵਿਖੇ 12 ਅਤੇ 13 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਜੂਝਣ ਵਾਲੇ ਸ. ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲੜਾ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਕਰਵਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਸਮਾਗਮ ਨੂੰ ਐਡਵੋਕੇਟ ਰਾਜਵਿੰਦਰ ਬੈਂਸ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਨਗੇ। ਇਹ ਸਮਾਗਮ ਸ. ਖਾਲੜਾ ਦੀ 16ਵੀਂ ਬਰਸੀ ਮੌਕੇ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਫੜ ਕੇ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਐਡਵੋਕੇਟ ਬੈਂਸ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈਕੋਰਟ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਕਟਿਸ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਨੇ 1995 ਵਿਚ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਅਤੇ ਫਿਰ ਅਕਤੂਬਰ 2011 ਵਿਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਸ. ਖਾਲੜਾ ਦੇ ਕੇਸ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕੀਤੀ। ਉਹ ਇੱਥੇ ਸਨਿਚਰਵਾਰ 12 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ 3 ਵਜੇ ਤੋਂ ਸ਼ਾਮੀਂ 7 ਵਜੇ ਤੱਕ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿਚ ਭਾਰਤ 'ਚ ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕਾਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਬਾਰੇ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਾਸ਼ਨ ਦਾ ਮੁੱਖ ਹਿੱਸਾ ਪੰਜਾਬ ਬਾਰੇ ਹੋਵੇਗਾ।

ਚੇਤੇ ਰਹੇ ਕਿ ਸ. ਖਾਲੜਾ ਉਦੋਂ ਲਾਪਤਾ ਹੋ ਗਏ ਸਨ ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ, ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਫੜ ਫੜ ਕੇ ਮਾਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਸ. ਖਾਲੜਾ ਨੇ ਲਾਪਤਾ ਹੋ ਰਹੇ ਅਜਿਹੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਬਾਰੇ ਛਾਣ-ਬੀਣ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਤੱਥ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਫੋਰਸਾਂ ਨੇ 25 ਹਜ਼ਾਰ ਨੌਜਵਾਨ ਚੁੱਕੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਖਪਾ ਦਿੱਤੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 2 ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਕੋ ਜਿਲ੍ਹੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਨ; ਤੇ ਫਿਰ 6 ਸਤੰਬਰ, 1995 ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ ਪੁਲਿਸ ਸ. ਖਾਲੜਾ ਨੂੰ ਵੀ ਚੁੱਕ ਕੇ ਲੈ ਗਈ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇਹ ਕਾਰਾ ਸਭ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੀਤਾ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਵੀ ਸੂਹ ਨਾ ਮਿਲ ਸਕੀ। ਫਿਰ ਕਿਸੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸਟਾਕਟਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਉੱਪਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸ. ਖਾਲੜਾ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਇਨਸਾਫ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਲਾਪਤਾ ਹੋਏ ਹੋਰ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵਾਂਗ ਸ. ਖਾਲੜਾ ਦਾ ਵੀ ਕੋਈ ਕਸੂਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ 16 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸ. ਖਾਲੜਾ ਦੀ ਧੀ ਨਵਕਿਰਨ ਕੌਰ ਖਾਲੜਾ ਜਿਸ ਨੇ ਫਰਿਜ਼ਨੋ ਸਟੇਟ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਗਰੈਜੂਏਸ਼ਨ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਨਗੇ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸਟਾਕਟਨ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗਦਰੀ ਬਾਬਿਆਂ ਨੇ 1912 ਵਿਚ ਬਣਾਇਆ ਸੀ। ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਇਸ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦੀ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਮਨਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਲੀਡਰਾਂ ਵਾਂਗ ਵਿਵਾਦਾਂ 'ਚ ਉਲਝੀ ਅੰਨਾ ਦੀ ਟੀਮ

ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਪਿੜ

ਜਤਿੰਦਰ ਪਨੂੰ

ਐਨ ਉਸ ਮੌਕੇ, ਜਦੋਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਇਸ ਗੱਲ ਨੇ ਮੱਲ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ ਦੀ ਟੀਮ ਦੇ ਕੁਝ ਮੈਂਬਰਾਂ ਉਤੇ ਲੱਗੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਉਭਰੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਇਸ ਲਹਿਰ ਦਾ ਕੀ ਬਣੇਗਾ, ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਰਾਜ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਆਈ ਇੱਕ ਖਬਰ ਨੇ ਮੱਲ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅੰਨਾ ਦੀ ਟੀਮ ਵਿਚ ਕਿਰਨ ਬੇਦੀ ਜਾਂ ਹੋਰਨਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਦੇ ਵਿਵਾਦ ਤੋਂ ਧਿਆਨ ਪਾਸੇ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇ, ਉਹ ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਰਹਿਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਵੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਜਿਹੜੇ ਕਿਸੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਆਮ ਹਨ, ਉਹ ਵੀ ਇਸ ਨਾਲ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਪਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ। ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਚਰਚਾ ਹੁਣ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਛਿੜੀ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਇੱਕ ਮੰਤਰੀ ਜੈਰਾਮ ਰਮੇਸ਼ ਨੇ ਮਨਰੇਗਾ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਾਇਆਵਤੀ ਇਸ ਤੋਂ ਕੌੜ ਖਾ ਗਈ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖ ਕੇ ਜੈਰਾਮ ਰਮੇਸ਼ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਤ ਦੱਸ ਕੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵਾਲੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦਾ ਵੀ ਮਿਹਨਾ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕਹਿੰਦੀ ਉਹ ਵੀ ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ ਹੈ।

ਅੱਜ ਜਦੋਂ ਇਹ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਫਲਾਣਾ ਬੰਦਾ ਅੰਨਾ ਦੀ ਟੀਮ ਵਿਚ ਕਿਉਂ ਹੈ ਤੇ ਫਲਾਣੀ ਬੀਬੀ ਅੰਨਾ ਦੀ ਟੀਮ ਵਿਚ ਕਿਉਂ ਹੈ? ਤਾਂ ਇਹ ਗੱਲ ਯਾਦ ਕਰ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਹਫਤੇ ਸ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਆਵੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਸ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਾਂਗੇ। ਜੇ ਸ. ਬਾਦਲ ਅੰਨਾ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹਨ, ਉਸ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਅੰਨਾ ਦੀ ਟੀਮ ਵਿਚ ਦੋ-ਚਾਰ ਵਾਦ-ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੇ ਬੰਦੇ ਜਾਂ ਬੀਬੀਆਂ ਦੇ ਹੋਣ ਉਤੇ ਵੀ ਹੈਰਾਨੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ, ਆਖਰ ਉਸ ਟੀਮ ਨੇ ਵੀ ਕੰਮ ਤਾਂ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਮੁਲਕ ਅਤੇ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਹੀ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੀਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈਆਂ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹਰ ਗੱਲ ਨੂੰ ਰਾਜਨੀਤਕ ਐਨਕ ਨਾਲ ਵੇਖਣ ਦੀ ਪਿਰਤ ਪੈ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਾਇਆਵਤੀ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਇਹ ਗਿਣਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸੀ ਸਰਕਾਰ ਵਾਲੇ ਰਾਜਾਂ ਵੱਲ ਵੀ ਵੇਖ ਲਓ ਕਿ ਉਥੇ ਕੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ ਇਸ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਇਕੱਲੇ ਮਾਇਆਵਤੀ ਦੇ ਰਾਜ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਦੀ ਲਪੇਟ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਗਿਆਰਾਂ ਰਾਜ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਮਾਨ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਹੈ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਮਨਰੇਗਾ ਦੇ ਫੰਡਾਂ ਦੀ

ਕੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਲੋਕਪਾਲ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਲਿਖ ਦਿੱਤਾ। ਸੀਲਾ ਦੀਕਸ਼ਤ ਉਸ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਬਚਾਅ ਲਈ ਢਾਲ ਬਣ ਕੇ ਖੜੇ ਗਈ। ਕਿਸੇ ਦਾਗੀ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਢਾਲ ਬਣਨ ਦਾ ਕੰਮ ਮੁਫਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਉਸ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲ ਏਨੀ ਲਿਹਾਜ਼ਬਾਜ਼ੀ ਨੇ ਸੀਲਾ ਦੀਕਸ਼ਤ ਬਾਰੇ ਕਈ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਬਣੇ ਅਕਸ ਨੂੰ ਢਾਲ ਲਾ ਦਿੱਤੀ। ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਸ਼ੋਕ ਚਵਾਨ ਤੇ ਵਿਲਾਸ ਰਾਓ ਦੇ ਸਮੂਹ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਦਾਗ ਲਵਾਈ ਫਿਰਦੇ ਹਨ। ਉਥੋਂ ਦੇ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਨੋਹਰ ਜੋਸ਼ੀ ਦਾ ਨਾਂ ਵੀ ਇੱਕ ਕੇਸ ਵਿਚ ਦਾਗੀ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਪਿਰਾਂ ਦੇ ਬੰਦੇ ਦਾਗੀ ਹੋਣ ਦਾ ਇਹ ਫਾਇਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਹੱਦ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤਿੱਖਾ ਨਹੀਂ ਬੋਲਦੇ। ਉਸੇ ਰਾਜ

ਉਦੋਂ ਉਸ ਦੇ ਬਚਾਅ ਲਈ ਸੀ ਅਡਵਾਨੀ ਲੀਡਰਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਟੋਲਾ ਲੈ ਕੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਕੋਲ ਗਵਰਨਰ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨ ਗਏ ਸਨ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਰਾਜ ਝਾਰਖੰਡ ਦੀ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨਾਹਰਾ ਲਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਜਨ ਲੋਕਪਾਲ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹਾਮੀ ਨਹੀਂ ਭਰੀ, ਉਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਜਨ ਲੋਕਪਾਲ ਉਹ ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਬਣਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਮਾਲ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕੰਮ ਉਹ ਸਰਕਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ ਦੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਗਿਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਜਿਸ ਦੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਤਿੰਨ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਕੇਸ ਭੁਗਤ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਉਸੇ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠਲੀ ਸਰਕਾਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਸੱਤ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਲੋਕਪਾਲ ਦੀ ਕੁਰਸੀ ਖਾਲੀ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਸੀ ਤਾਂ ਕਿ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਸੁਣਨ ਵਾਲਾ ਹੀ ਨਾ ਰਹੇ। ਜਦੋਂ ਉਥੋਂ ਦੀ ਗਵਰਨਰ ਬੀਬੀ ਨੇ ਇੱਕ ਰਿਟਾਇਰਡ ਜੱਜ ਨੂੰ, ਜਿਸ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਫ ਸੀ, ਇਸ ਪਦਵੀ ਲਈ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਪਰ ਇਹ ਗੱਲ ਫਿਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਹੀ ਕਿ ਜੇ ਇਸ ਜੱਜ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਪਦਵੀ ਵਾਸਤੇ ਨਵਾਂ ਜੱਜ ਲਾਉਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹੈ। ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਇਹ ਵੀ ਇੱਕ ਪੱਧਰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਹੀ ਹੈ।

ਆਓ ਪਰਤੀਏ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਉਸ ਰਾਜ ਵੱਲ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਾਡਾ ਸਿੱਧਾ ਸਬੰਧ ਹੈ। ਇਥੇ ਲੋਕਪਾਲ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਵਾਲੇ ਜੱਜ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਚਾਰ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਅੱਜ ਤੋਂ ਅੱਠ ਕੁ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹਿਰਾ ਕੇ ਭਾਜਤ

ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਬੱਸਾਂ ਦੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ, ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਲੋਕਪਾਲ ਤੱਕ ਪੁੱਜੀਆਂ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਯੋਗ ਵੇਖ ਕੇ ਉਥੋਂ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਪਤਤਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਲੋਕਪਾਲ ਡਿਊਟੀ ਲਈ ਤਾਇਨਾਤ ਆਈ.ਜੀ. ਪੱਧਰ ਦਾ ਅਫਸਰ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਲਈ ਹਰ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਆਮ ਕਰ ਕੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਫਸਰ ਜਾਂ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਥਾਂ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਵਾਲਾ ਮਕਾਨ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਤੱਕ ਵਰਤਣ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਫਿਰ ਛੱਡਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਪਹੁੰਚ ਵਾਲੇ ਅਫਸਰ ਪੰਜ-ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੂਜੀ ਥਾਂ ਰਹਿ ਕੇ ਵੀ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਇਸ ਨੂੰ ਵਰਤਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਲਈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਜਿਹੜਾ ਅਫਸਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਰਤਕਦਾ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਘਰੋਂ ਬੇਘਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਲੋਕਪਾਲ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਇਸ ਆਈ.ਜੀ. ਕੋਲੋਂ ਉਸ ਦਾ ਸਰਕਾਰੀ ਘਰ ਉਸ ਦੀ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਧੱਕੇ ਨਾਲ ਖਾਲੀ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜਿਸ ਦਾ ਬਹੁਤ ਰੌਲਾ ਪਿਆ। ਉਸ ਪਿੱਛੋਂ ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇੱਕ ਦਮ ਪੌਤਤਾ ਬਦਲ ਲਿਆ ਤੇ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉਸ ਦੀ ਬਦਲੀ ਪਿਆਲੇ ਦੇ ਜ਼ੋਨਲ ਆਈ.ਜੀ. ਵਜੋਂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਜਿਥੇ ਆਮ ਕਰ ਕੇ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਲਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਦੋ ਅਰਥ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾ ਇਹ ਕਿ ਉਸ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਪੋਸਟ ਦੇ ਕੇ ਉਸ ਥਾਂ ਤੋਂ ਪਾਸੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਉਸ ਦਾ ਹੋਣਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮੁਖੀ ਲਈ ਮੁਸ਼ਕਲ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਸੀ ਤੇ ਦੂਸਰਾ ਇਹ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਥਾਂ ਕੋਈ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਅਫਸਰ ਲਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਕੋਲੋਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਾਹ ਸੌਖਾ ਹੋਣ ਦੀ ਝਾਕ ਹੋਵੇ। ਦੋਵਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਇੱਜ ਕਰਨਾ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਖਰਾਬ ਹੋ ਰਿਹਾ ਅਕਸ ਹੋਰ ਖਰਾਬ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕਦਮ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਸਮਝ ਆਉਣ ਵਿਚ ਦੇਰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਣੀ।

ਮਾਇਆਵਤੀ

ਯੋਦੁਰੱਪਾ

ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ

ਹੋਰਾਫੇਰੀ ਜਾਂ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕਈ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਹਰ ਉਸ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਨਾਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਵਕਤ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਲਾਹੁਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਸ ਰਿਹਾ। ਗੱਲ ਸਿਰਫ ਮਨਰੇਗਾ ਦੇ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ, ਜਿਹੜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਪਹੁੰਚੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂ ਕੱਢ ਕੇ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੀ ਲੈ ਲਈਏ ਤਾਂ ਗਰੀਬੀ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਵੀ ਬੜੇ ਲੋਕ ਹਨ, ਕੰਮ ਦੀ ਝਾਕ ਵਿਚ ਭਟਕਦੇ ਵੀ ਹਨ ਪਰ ਮਨਰੇਗਾ ਲਈ ਜਿੰਨੇ ਨਾਂ ਦਰਜ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਏਨੀ ਮਾਮੂਲੀ ਹੈ ਕਿ ਯਕੀਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਲੁਕਿਆ ਹੋਇਆ ਨਹੀਂ। ਫਿਰ ਵੀ ਸਿਰਫ ਇਹ ਇੱਕੋ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ, ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕ ਉਸ ਸਰਬ ਪੱਖੀ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਤੋਂ ਤੰਗ ਆ ਕੇ ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ ਦੇ ਮਗਰ ਤੁਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋਏ ਸਨ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਈ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।

ਇੱਕ ਸਰਕਾਰ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸੀਲਾ ਦੀਕਸ਼ਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸੀਲਾ ਬੀਬੀ ਨੂੰ ਬੜੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਇਮਾਨਦਾਰ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਪਰ ਜਦੋਂ ਕਾਮਨਵੈਲਥ ਖੇਡਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਹੋਈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਬਣਾਈ ਸੁੰਗਲੂ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਵੀ ਉਸ ਉਤੇ ਉਂਗਲੀ ਉਠਾ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਪੁਰਾਣਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੇ ਇੱਕ ਮੰਤਰੀ ਉਤੇ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇੱਕ ਟੈਕਸ ਚੋਰ ਮੈਰਿਜ ਪੈਲੇਸ ਵਾਲੇ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਟੈਕਸ ਮਹਿਕਮੇ ਨੂੰ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਗਲਤ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ

ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਵੀ ਕਈ ਦਾਗੀ ਆਗੂ ਤੁਰੇ ਫਿਰਦੇ ਹਨ। ਨੇੜੇ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੱਖਣ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਦੇ ਉਸ ਰਾਜ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਬੰਗਲੌਰ ਨੂੰ ਕੰਪਿਊਟਰ ਟੈਕਨਾਲੋਜੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਅੱਜ ਉਹ ਘੱਟਾਲਿਆਂ ਦੇ ਗੜ੍ਹ ਵਜੋਂ ਚਰਚਿਤ ਹੈ। ਲੋਕਪਾਲ ਉਥੇ ਰਾਜ ਕਰਦੀ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਮਰਜ਼ੀ ਦਾ ਲਾਇਆ ਸੀ ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਸ ਲੋਕਪਾਲ ਨੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਵਿਰੁਧ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਤੋਰਿਆ ਤਾਂ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਬੁਖਾਰ ਚੜ੍ਹਨ ਲੱਗ ਪਿਆ ਤੇ ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਵਾਰੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਯੋਦੁਰੱਪਾ ਦੀ ਆ ਗਈ ਤਾਂ ਪਾਰਟੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਭੜਕ ਉਠੀ। ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁਦਰਤੀ ਦੌਲਤ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੋਵੇਂ ਰੈਡੀ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਹੋਈ ਤਾਂ ਇਹ ਜਾਹਰ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ 'ਗਾਡ ਮਦਰ' ਭਾਰਤ ਦੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਵਿਰੋਧ ਦੀ ਨੇਤਾ ਸੁਸ਼ਮਾ ਸਵਰਾਜ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਉਹ ਵੀ ਮੁਫਤ ਨਹੀਂ ਦੇਂਦੀ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਫਿਰ ਯੋਦੁਰੱਪਾ ਦੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਗੱਦੀ ਗਈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਇੱਕ ਪਿੱਛੋਂ ਦੂਜਾ ਕਰ ਕੇ ਚੌਥੇ ਮੰਤਰੀ ਬਾਰੇ ਲੋਕਪਾਲ ਨੇ ਲਿਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨੂੰ ਇੰਜ ਆਪਣੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਅਲਾਟ ਕੀਤਾ, ਜਿਵੇਂ ਪੁਰਾਣੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਰਾਜੇ-ਮਹਾਰਾਜੇ ਆਪਣਿਆਂ ਨੂੰ ਜਗੀਰਾਂ ਵੰਡਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਲਾਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਡਵਾਨੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਯੋਦੁਰੱਪਾ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਸੀ ਕਿ ਇੰਜ ਨਾ ਕਰੋ ਪਰ ਉਹ ਯਤਨ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ। ਲੋਕ ਸਿਰਫ ਇਹ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਦੋਂ ਯੋਦੁਰੱਪਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੇਸ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਉਸ ਰਾਜ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਨੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ,

ਜਿਹੜੀ 'ਮਨਰੇਗਾ' ਸਕੀਮ ਦੇ ਫੰਡ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦਾ ਰੌਲਾ ਪਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਠੀਕ ਪਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਬਹੁਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਜਦੋਂ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣੀ ਅਤੇ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਕੋਈ ਕਦਮ ਕਾਮਰੇਡਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛੇ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪੁੱਟਦੀ, ਉਦੋਂ ਇਹ ਤਜਵੀਜ਼ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀਆਂ ਨੇ ਰੱਖੀ ਸੀ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦਾ ਹੱਕ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸਕੀਮ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਜਦੋਂ ਕਿਤੇ ਵੀ ਕੰਮ ਨਾ ਲੱਭੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਕੰਮ ਦੇਵੇ ਜਾਂ ਕੰਮ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦਿਹਾਤੀ ਭੱਤਾ ਦੇਵੇ, ਤਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰੋਟੀ ਚੱਲਦੀ ਰਹੇ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਇਹ ਸਕੀਮ ਬਣਾਈ ਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਂ ਨੈਸ਼ਨਲ ਰੂਰਲ ਇੰਪਲਾਇਮੈਂਟ ਗਾਰੰਟੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਅੱਖਰ ਲੈ ਕੇ 'ਨਰੇਗਾ' ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਕਾਮਰੇਡਾਂ ਦੇ ਨਿੱਖੜ ਜਾਣ ਪਿੱਛੋਂ ਜਦੋਂ ਇਸੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦੂਜੀ ਵਾਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਪਿਛੋਕੜ ਤੋਂ ਨਾਤਾ ਤੋੜਨ ਲਈ ਉਹ ਹੀ ਸਕੀਮ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਨਾਲ ਜੋੜ ਲਈ ਤੇ 'ਮਹਾਤਮਾ' ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਅੱਖਰ ਨਾਲ 'ਨਰੇਗਾ' ਨੂੰ 'ਮਨਰੇਗਾ' ਬਣਾ ਲਿਆ। ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਇਹ ਯੋਜਨਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੱਕ ਇਹ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਪਹੁੰਚੀ ਅਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਵੱਧ ਹੋਇਆ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਇੱਕ ਹੱਦ ਤੱਕ ਕੰਮ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੰਮ ਦੇ ਬਦਲੇ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਦਿਹਾਤੀ ਮਿੱਥ ਦਿੱਤੀ, ਇਸ ਤੋਂ ਪਿੱਛਾਂ ਵਿਚ ਕਈ ਥਾਂ ਖਾਂਦੇ-ਪੀਂਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਚਿੰਤਾ ਲੱਗ ਗਈ ਕਿ ਅੱਗੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਵੀ ਦਿਹਾਤੀ ਦਾ ਰੇਟ ਵਧ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿਚ ਅਤਿਕੇ ਡਾਹੁਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਕਈ ਥਾਂ ਰਾਜਨੀਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਕੜੀ ਪਿਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਰਾਜਸੀ ਰੈਲੀਆਂ ਵਿਚ ਜਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮਨਰੇਗਾ ਸਕੀਮ ਦੇ ਫੰਡਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦਿਹਾਤੀ ਦੇ ਕੇ ਖਾਨਾ-ਪੂਰਤੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਥਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਘਰਾਣਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਖੇਤ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਪੱਕੇ ਕਾਮਿਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਇਸ ਵਿਚ ਭਰ ਕੇ ਆਪ ਦਿਹਾਤੀ ਦੇਣ ਦੀ ਥਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿਚੋਂ ਦੇਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਕੰਮ ਉਡੀਕਦੇ ਗਰੀਬ ਤਾਂ ਰਹਿ ਗਏ ਅਤੇ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਇੱਕ ਨੌਕਰ ਨੇ ਚਾਲੀ-ਪੰਜਾਹ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਵੱਸਦੇ ਆਪਣੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਭਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਨਰੇਗਾ ਦੀ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਦੇ ਪੈਸੇ ਦਿਵਾ ਛੱਡੇ। ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵੀ ਇਸ ਵਿਚ ਘਾਲਾ-ਮਾਲਾ ਹੋਇਆ। ਇੱਕ ਥਾਂ ਮਨਰੇਗਾ ਫੰਡ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੈਸਿਆਂ ਨੂੰ ਖਰਚ ਕੇ ਪੰਜ ਲੱਖ ਕੈਲੰਡਰ ਖਰੀਦ ਲਏ ਗਏ, ਜਿਹੜੇ ਫੰਡ ਸਿਰਫ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿਹਾਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਸਨ ਤੇ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਲਈ ਵਰਤੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਨ ਜਾ ਸਕਦੇ। ਇੰਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੈਲੰਡਰਾਂ ਉਤੇ ਇੱਕ ਕਰੋੜ ਪੰਜਾਹ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਫੁਕ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਕਈ ਹੋਰ ਥਾਂ ਤਾਂ ਵੀ

ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਖਰੀਦ-ਵੇਚ
ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਮੋਹਾਲੀ, ਪੰਚਕੂਲਾ ਅਤੇ ਆਸ-ਪਾਸ
ਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਜ਼ਮੀਨ-ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ
ਖਰੀਦ-ਵੇਚ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ
ਪੁਨੀਆ ਰੀਅਲ ਅਸਟੇਟ: 94173-34049
ਅਸੀਂ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਚਿੰਤਨ ਤੇ ਸਮਾਜਕ ਬਰਾਬਰੀ ਦਾ ਸੰਕਲਪ

ਗੁਰਮਤਿ ਚਿੰਤਨ

ਡਾ. ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ

ਅੱਜ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ 'ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਚਿੰਤਨ ਵਿਚ ਸਮਾਜਕ ਬਰਾਬਰੀ ਦਾ ਸੰਕਲਪ' ਇਸ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਵੀ ਸਾਡਾ ਸਮਾਜ ਜਾਤੀ ਵੰਡ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ-ਚਿੰਤਨ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀ ਵੰਡ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸਿਧਾਂਤਕ ਤੌਰ

ਡਾ. ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ

'ਤੇ ਮੁੱਢੋਂ ਨਕਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਬਲਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਮੈਟਣ ਲਈ ਅਮਲੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੀ ਨਿਰੰਤਰ ਜਤਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਸਮਾਜਕ ਬਰਾਬਰੀ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਦਿਆਂ "Wikipedia" 'ਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ,

"Social equality is a social state of affairs in which all people within a specific society or isolated group have the same status in a certain respect. At the very least, social equality includes equal rights under the law, such as security, voting rights, freedom of speech, and assembly, and the extent of property rights. However, it also includes concepts of economic equality, i. e. access to education, healthcare and other social securities. It also includes equal opportunities and obligations, and so involves the whole of society."

ਇਸ ਵਿਆਖਿਆ ਅਨੁਸਾਰ ਸਮਾਜਕ ਬਰਾਬਰੀ ਸਮਾਜਕ ਵਿਹਾਰ ਦੀ ਉਹ ਦਸਾ ਜਾਂ ਹਾਲਾਤ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਸਮਾਜ, ਜਮਾਤ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਖਾਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ, ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਸਮਾਜਕ ਦਰਜਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇ ਅਰਥਾਤ ਉਸ ਸਮਾਜ ਜਾਂ ਜਮਾਤ ਦੇ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਣ। ਸਮਾਜਕ ਬਰਾਬਰੀ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ, ਜਿਵੇਂ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਵੋਟ ਪਾਉਣ, ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਇਕੱਠ ਕਰਨ, ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਵਿਸਤਾਰ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਆਦਿ। ਇਸ 'ਚ ਅਕਸਰ ਮਾਲੀ ਬਰਾਬਰੀ, ਸਿੱਖਿਆ ਤੇ ਸਿਹਤ ਸੰਭਾਲ ਤੱਕ ਹਰ ਇੱਕ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਪਹੁੰਚ ਤੇ ਸਮਾਜਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਇਖਲਾਕੀ ਬੰਦਿਆਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਸਮਾਜਕ ਬਰਾਬਰੀ ਵਿਚ ਕਾਨੂੰਨਨ ਜ਼ਬਰੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਤੀ ਜਾਂ ਜਮਾਤੀ ਹੱਦਾਂ ਦੀ ਗ਼ੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਜਾਤ ਜਾਂ ਜਮਾਤ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਵੰਡ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਹੀਂ ਲਈ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਕਿਸੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਪਛਾਣ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਤ ਹੋ ਕੇ ਗ਼ੈਰਵਾਜ਼ਬ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੱਖਪਾਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ-ਭਾਵ ਲਿੰਗ, ਜਾਤ, ਕੌਮ ਜਾਂ ਨਸਲ, ਜਮਾਤ, ਗ਼ਰੀਬੀ ਜਾਂ ਅਮੀਰੀ, ਭਾਸ਼ਾ, ਧਰਮ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਇਸ਼ਟ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਾਰਨ, ਕੋਈ ਖਾਸ ਰਾਇ ਰੱਖਣ ਕਰਕੇ, ਸਿਹਤ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਕਰਕੇ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਤਕਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। "ਸਮਾਜਕ ਬਰਾਬਰੀ" ਦਾ ਸਰੋਕਾਰ ਆਰਥਿਕਤਾ ਜਾਂ ਆਮਦਨੀ ਦੀ ਥਾਂ ਸਮਾਜ ਨਾਲ ਵੱਧ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੰਪੂਰਨ ਸਮਾਜਕ ਬਰਾਬਰੀ ਇੱਕ ਆਦਰਸ਼ਕ ਹਾਲਾਤ ਹੈ, ਯੂਟੋਪੀਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਅੱਜ ਦੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਹੋਣ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਸੰਪੂਰਨ ਬਰਾਬਰੀ ਵਾਲਾ ਸਮਾਜ ਕਿਧਰੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। "ਸਮਾਜਕ ਬਰਾਬਰੀ" ਦੀ ਉਲਟ-

ਡਾ. ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ ਨੇ ਇਹ ਪਰਚਾ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ, ਟੈਕਸਸ ਵਲੋਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖਦਿਆਂ ਲੰਬੀ 29 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਨੈਸ਼ਨਲ ਸੈਂਟਰ, ਟੈਕਸਸ ਵਿਚ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਗੁਰਮਤਿ ਗੋਸ਼ਟੀ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਿਆ। ਇਸ ਗੋਸ਼ਟੀ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੈਂਬਰ ਸ. ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਾਲਪੁਰ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਪ੍ਰਿੰ. ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੰਘਾ ਨੇ ਵੀ ਪਰਚੇ ਪੜ੍ਹੇ। ਡਾ. ਗੁਰਨਾਮ ਕੌਰ ਦਾ ਇਹ ਪਰਚਾ ਅਸੀਂ ਦੇ ਕਿਸਤਾਂ ਵਿਚ ਇਥੇ ਛਾਪ ਰਹੇ ਹਾਂ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਉਦਾਹਰਣ ਮੱਧਕਾਲੀ ਯੋਰਪ ਵਿਚੋਂ ਦਿੰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੱਧ-ਕਾਲੀ ਯੂਰਪ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਜੋ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਮਿਲਣੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਉਸ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਸਮਾਜਕ ਰੁਤਬਾ ਅਤੇ ਉਸ ਆਦਮੀ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜਕ ਹੱਕ ਤੈਅ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਮਿਸਾਲ ਲਈ, ਜੇ ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਪਾਦਰੀ ਵਰਗ ਵਿਚੋਂ ਹੈ ਤਾਂ ਪਾਦਰੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ ਲਈ ਸਜ਼ਾ ਵਿਚ ਰਿਆਇਤ ਲੈ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸਤਰੀ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਕੁੱਝ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਹੁਣ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੱਖਣੀ ਅਫ਼ਰੀਕਾ ਵਿਚ ਨਸਲੀ-ਵਿਤਕਰੇ ਦੇ ਯੁੱਗ ਵਿਚ, ਕਾਲੇ ਅਤੇ ਗੋਰੇ-ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਰਸਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀ ਸਹੂਲਤ ਸੀ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਕਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਾ ਮਿਆਰ ਉਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਗੋਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੀ।

ਜੇ ਅਸੀਂ ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੀਏ ਤਾਂ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਸਮਾਜਕ ਨਾ-ਬਰਾਬਰੀ ਦੀ ਜਿਉਂਦੀ ਜਾਗਦੀ ਮਿਸਾਲ ਹੈ। ਮੱਧਕਾਲ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਦਿਆਂ ਇਹ ਹੋਰ ਵੀ ਜਟਿਲ ਅਤੇ ਭਿਆਨਕ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਹੋਇਆ, ਉਦੋਂ ਇਸ ਸਮਾਜਕ ਨਾ-ਬਰਾਬਰੀ ਦਾ ਪਾਸਾਰ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਤਿੰਨ-ਪਰਤੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਹਿਲੀ, ਵਰਣ-ਆਸ਼ਰਮ ਸਿਧਾਂਤ ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸਮਾਜਕ ਵਰਗ ਵੰਡ ਸੀ ਜੋ ਕੱਟੜ ਜਾਤੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਦੂਸਰੀ, ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਬਾਹਰੋਂ ਆਏ ਮੁਸਲਿਮ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਦਾ ਰਾਜ ਜੋ ਪਰਜਾ ਨੂੰ, ਧਾਰਮਕ ਵਖਰੇਵੇਂ ਕਾਰਨ ਤਰ੍ਹਾਂ-ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿਆਦਤੀਆਂ ਨਾਲ ਦਬਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਤੀਸਰੀ, ਬਾਹਰੀ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਹਮਲਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਢਾਹੇ ਜਾਂਦੇ ਜ਼ੁਲਮ। ਇਸੇ ਸਮਾਜਕ ਨਾ-ਬਰਾਬਰੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਾਤ-ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸਿਧਾਂਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੀ ਨਕਾਰਿਆ ਸਗੋਂ ਅਮਲੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਮਾਜਕ ਬਰਾਬਰੀ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖੀ, ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਸਮਾਜਕ ਦਰਜਾਬੰਦੀ: ਪੁਰਾਤਨ ਭਾਰਤੀ ਧਰਮ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਵਰਗਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ-ਵੈਦਿਕ ਅਤੇ ਸ਼ਰਮਣਕ। ਜੈਨ ਧਰਮ, ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਅਤੇ ਚਾਰਵਾਕ ਸ਼ਰਮਣਕ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾਸਤਿਕ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵੈਦਿਕ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਅਨੁਸਾਰ ਜਿਹੜੇ ਧਰਮ ਦਰਸ਼ਨ ਵੇਦਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦ-ਪ੍ਰਮਾਣ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ ਉਹ ਨਾਸਤਿਕ ਹਨ। ਡਾ. ਭਾਰਤੀ ਦਰਸ਼ਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੱਟ ਦਰਸ਼ਨ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ: ਨਿਆਇ, ਵੈਸ਼ੇਸ਼ਕ, ਪੂਰਬ ਮੀਮਾਂਸਾ, ਵੇਦਾਂਤ, ਸਾਂਖ ਅਤੇ ਯੋਗ ਆਦਿ ਧਰਮ-ਦਰਸ਼ਨ ਵੈਦਿਕ ਜਾਂ ਆਸਤਕ ਕਹਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਵੇਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਅੰਤਿਮ ਕਸੌਟੀ ਜਾਂ ਸ਼ਬਦ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹਨ। ਆਸਤਕ ਜਾਂ ਵੈਦਿਕ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਵੀ ਦੋ ਵਰਗ ਹਨ-ਸ਼ਰੂਤੀ ਅਤੇ ਸਿਮਰਤੀ। ਸ਼ਰੂਤੀ (ਸੁਰ, ਅਰਥਾਤ ਸੁਣਨ ਤੋਂ) ਵੈਦੀ ਜਾਂ ਇਲਹਾਮੀ ਗਿਆਨ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਵੇਦ ਅਤੇ ਉਪਨਿਸ਼ਦ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਸਿਮਰਤੀ ਤੋਂ ਭਾਵ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪੁਰਾਣ, ਇਤਿਹਾਸ, ਸਿਮਰਤੀ ਗ੍ਰੰਥ, ਸ਼ਾਸਤਰ, ਦੋ ਮਹਾਕਾਵਿ-ਰਾਮਾਇਣ ਅਤੇ ਮਹਾਭਾਰਤ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਧਰਮ ਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਸ਼ਰੂਤੀ ਅਤੇ ਸਿਮਰਤੀ ਦੋਹਾਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਮਾਜਕ ਵਰਗੀਕਰਨ ਵਰਣ-ਆਸ਼ਰਮ ਧਰਮ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਹੈ। ਵਰਣ-ਆਸ਼ਰਮ ਧਰਮ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ, ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਵੱਖ ਵੱਖ ਵਰਗਾਂ ਅਤੇ ਪੜਾਵਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਵੈਦਿਕ ਧਰਮ ਜਾਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਧੁਨਿਕ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਦੇ ਸਮਾਜਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਧੁਰਾ ਹੈ। ਸਿਧਾਂਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਾਂ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਇੱਕ ਇਕਾਈ ਹੈ ਪਰ ਅਮਲੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇਸ ਨੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ

ਚਾਰ ਵਰਗਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਰਣ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਵਰਣ ਲਈ ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਧਾਰਮਕ, ਸਮਾਜਕ ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਕਰਮ, ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਫ਼ਰਜ਼ ਮਿਥੇ ਗਏ। ਪਹਿਲਾ ਵਰਣ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਧਾਰਮਕ ਵਿੱਦਿਆ ਅਤੇ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ, ਵੇਦ ਆਦਿ ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥਾਂ, ਸ਼ਾਸਤਰ ਅਤੇ ਸਿਮ੍ਰਤੀਆਂ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਨਾ, ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਧਾਰਮਕ ਵਿੱਦਿਆ ਅਤੇ ਗਿਆਨ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਧਾਰਮਕ ਕਰਮ ਹਵਨ-ਯੱਗ ਅਤੇ ਪੂਜਾ ਆਦਿ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਇਹ ਕਰਮ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਬਣ ਗਏ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਾਜਕ ਵਰਣ-ਵੰਡ ਵਿਚ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਸਭ ਤੋਂ ਉਚਾ ਵਰਗ ਸਥਾਪਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸ ਤੋਂ ਅਗਲਾ ਵਰਣ ਖਤਰੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਯੁੱਧ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਠੀਕ ਅਤੇ ਨਿਆਂ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਮ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖਤਰੀ ਯੋਧਾ ਅਤੇ ਰਾਜਾ ਬਣ ਗਿਆ, ਰਾਜਾ ਅਤੇ ਨਾਇਕ ਹੋਣਾ ਉਸ ਦਾ ਸਭਾ ਬਣ ਗਿਆ। ਸਮਾਜ ਤੇ ਰਾਜ ਕਰਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਬਣ ਗਿਆ। ਤੀਸਰਾ ਦਰਜਾ ਵੈਸ਼ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਦਾ ਕੰਮ ਖੇਤੀ ਕਰਨਾ, ਪਸ਼ੂ ਪਾਲਣਾ, ਵਪਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਦਸਤਕਾਰੀ-ਸ਼ਿਲਪਕਾਰੀ ਆਦਿ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਦੋ ਉਪਰਲੇ ਵਰਣਾਂ ਨੂੰ ਵੈਸ਼ ਉਤੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜੋ ਲੋੜ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜੀਅ ਚਾਹੇ ਵੈਸ਼ ਤੋਂ ਲੈ ਸਕਦੇ ਸੀ। ਉਹ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਸਮਾਜਕ ਦਰਜਾਬੰਦੀ ਵਿਚ ਚੌਥੇ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਨੀਵੇਂ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸੂਦਰ ਨੂੰ ਉਪਰਲੇ ਵਰਗਾਂ ਦੀ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਵਰਣ ਦੇ ਫ਼ਰਜ਼ ਹੀ ਫ਼ਰਜ਼ ਸਨ, ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਮਾਜ ਦੇ ਹਰ ਵਰਗ ਲਈ ਵੱਖਰਾ ਵੱਖਰਾ 'ਧਰਮ' ਤਜਵੀਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪੁਰਾਤਨ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ-ਸ਼ਾਸਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਚਾਰ ਵਰਣਾਂ ਦਾ ਇਹ ਪ੍ਰਬੰਧ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਭਾ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸੇ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ 'ਸਵੈਧਰਮ' ਦਾ ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸ੍ਰੀ ਅਰਿਬਿੰਦੋ ਅਨੁਸਾਰ, "ਗੀਤਾ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵੈਦੀ ਨਿਯਮ ਦਾ ਅਨੁਸਾਰੀ ਹੈ, ਇਹ ਮੇਰੇ ਦੁਆਰਾ ਗੁਣਾਂ ਅਤੇ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਅਨੁਸਾਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ (ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਭਾਵ ਇਥੇ ਗੀਤਾ ਦੇ ਰਚੇਤਾ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਤੋਂ ਹੈ) ਆਦਿ ਤੋਂ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦੇ ਸੁਆਮੀ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।" (Sri Aurobindo, Essays on the Gita, Published by Sri Aurobindo Ashram, Pondicherry, p. 492)

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨੁੱਖ-ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਚਾਰ ਆਸ਼ਰਮਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਹਰ ਆਸ਼ਰਮ ਲਈ ਧਾਰਮਕ ਫ਼ਰਜ਼ ਅਤੇ ਅਮਲ ਥਾਪੇ ਗਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਸ਼ਰਮ-ਧਰਮ ਦਾ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪਹਿਲਾ ਬ੍ਰਹਮਚਾਰੀ ਆਸ਼ਰਮ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਵਰਣ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰੂਕੁਲ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਸ਼ਾਸਤਰਾਂ ਦਾ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ (ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਸਿਰਫ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਅਤੇ ਖਤਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੀ), ਦੂਸਰਾ ਸੀ ਗ੍ਰਹਿਸਥ ਆਸ਼ਰਮ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਦੀ ਕਰਵਾ ਕੇ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਪਿਤਰਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਫ਼ਰਜ਼ ਪੂਰੇ ਕਰਨੇ, ਤੀਸਰਾ ਸੀ ਵਾਣਪ੍ਰਸਤ ਆਸ਼ਰਮ ਜਿਸ ਵਿਚ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਤਪ ਆਦਿ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਚੌਥਾ ਸੀ ਸੰਨਿਆਸ ਆਸ਼ਰਮ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਪੂਰਨ ਤਿਆਗ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਜੀਵਨ-ਕਾਲ ਨੂੰ ਸੌ ਸਾਲ ਦਾ ਮੰਨ ਕੇ ਹਰ ਆਸ਼ਰਮ ਪੱਖੀ ਸਾਲ ਦਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ। ਸਮੇਂ ਦੇ ਬੀਤਣ ਨਾਲ ਸਮਾਜਕ ਦਰਜਾਬੰਦੀ ਦਾ ਇਹ ਪ੍ਰਬੰਧ ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਨਾ ਹੋ ਕੇ ਵਿਰਾਸਤੀ ਬਣ ਗਿਆ ਅਰਥਾਤ ਕਰਮ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਨਾ ਹੋ ਕੇ ਜਨਮ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਹ ਪ੍ਰਬੰਧ ਏਨਾ ਕੱਟੜ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰ ਗਿਆ ਕਿ ਪਿਛਲੀ ਸਾਰੀ ਸਦੀ ਵਿਚ ਬੇਹੱਦ

ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਤੋੜਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ। ਇਸ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸਮਾਜਕ ਨਾ-ਬਰਾਬਰੀ ਨੂੰ ਹੀ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਸਗੋਂ ਆਪਸੀ ਨਫ਼ਰਤ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮਕਸ਼ ਦਾ ਕਾਰਨ ਵੀ ਬਣਿਆ। ਸ੍ਰੀ ਅਰਿਬਿੰਦੋ ਅਨੁਸਾਰ, "ਪੁਰਾਣਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਟੁੱਟ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਥਾਂ ਦਿੱਤੀ-ਘੜਮੱਸ ਵਾਲੀ ਤੇ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਸਮਾਜਕ ਕੱਟੜਤਾ ਅਤੇ ਆਰਥਕ ਗਤੀਗੀਣਤਾ ਨੂੰ, ਜੋ ਜਾਤਾਂ ਦੇ ਅਫਰਾ-ਤਫਰੀ ਦੇ ਵਿਗਾੜ ਅਤੇ ਨਿਘਾਰ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਗਈ।" (ਉਹੀ, ਪੰਨਾ 495) ਇਹ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸਮਾਜਕ ਗਤੀ ਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਸਰ-ਅੰਦਾਜ਼ ਹੋਇਆ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅੱਗੇ ਚੱਲ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਅਰਿਬਿੰਦੋ ਨੇ ਹੀ ਦੱਸਿਆ ਹੈ, "ਉਸ ਦਾ ਰੁਤਬਾ ਅਮਲੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਨਮ ਨਾਲ ਹੀ ਸਗੋਂ ਸਿਰਫ ਜਨਮ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਸ਼ਾਸਤ ਹੋਣ ਲੱਗਿਆ ਅਤੇ ਪਿੱਛੋਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿਚ ਰੁਤਬੇ ਦਾ ਨਿਯਮ ਸਿਰਫ ਤੇ ਸਿਰਫ ਜਾਤ ਨਾਲ ਬੱਝ ਗਿਆ। ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਰੁਤਬੇ ਵੱਲੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਹੋ ਗਿਆ, ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਵਿਚ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦੇ ਗੁਣ ਅਤੇ ਚਰਿਤਰ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਕੋਈ ਬੌਧਿਕ ਸਿਖਲਾਈ ਜਾਂ ਅਧਿਆਤਮਕ ਅਨੁਭਵ, ਧਾਰਮਕ ਯੋਗਤਾ ਜਾਂ ਗਿਆਨ ਨਾ ਹੋਵੇ। (ਉਹੀ, ਪੰਨਾ 496) ਇਸ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਮਨੁੱਖ ਹੱਥੋਂ ਲੁੱਟ ਅਤੇ ਗੁਲਾਮੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜਕ ਨਾ-ਬਰਾਬਰੀ ਦਾ ਆਧਾਰ ਸਿਰਜਿਆ। ਸਮਾਜ ਦੇ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਧਾਰਮਕ ਦਰਸ਼ਨ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਤਕੜਿਆਂ ਹੱਥੋਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਵਰਗਾਂ ਦੀ ਲੁੱਟ-ਖਸੁੱਟ ਵਿਚ ਨਿਕਲਿਆ।

ਅਸਲ ਵਿਚ ਹਰ ਧਰਮ ਦਰਸ਼ਨ ਵਿਚ ਪਰਮਸਤਿ ਦਾ ਜੋ ਸੰਕਲਪ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਰਚਨਾ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਉਸ ਦਾ ਆਪਣੀ ਰਚਨਾ ਨਾਲ ਕਿਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ ਆਦਿ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਉਸ ਧਰਮ ਦੀ ਸਮਾਜਕ ਬਣਤਰ ਤੇ ਬਹੁਤ ਗਹਿਰਾ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਹਿੰਦੂ ਸ਼ਾਸਤਰਾਂ ਅਤੇ ਸਿਮ੍ਰਤੀਆਂ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸੰਪੂਰਨ ਵਿਸ਼ਵ ਉਸੇ ਭਗਵਾਨ ਨਰਾਇਣ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਹੈ, ਜੋ ਆਪ ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਕ ਗੁਣਾਂ ਤੋਂ ਰਹਿਤ, ਅਜਨਮਾ ਅਤੇ ਪੁਰਸ਼ੋਤਮ ਹੈ, ਉਹ ਕੇਵਲ ਗਿਆਨ-ਸਰੂਪ ਹੈ ਅਤੇ ਅੰਤਰ-ਆਤਮਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਇੱਕ-ਰਸ ਸਥਿਤ ਹੈ। ਹਰ ਇੱਕ ਕਾਲ ਵਿਚ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਘਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਭਾਗਵਤ ਪੁਰਾਣ ਵਿਚ ਹੀ ਸਾਨੂੰ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਪਰਮ ਸਤਿ ਦੀ ਰਚਨਾ ਹੋਣ ਤੇ ਵੀ ਸਾਰੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਤੋਂ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ। ਖਾਣੀਆਂ ਅਤੇ ਬਾਣੀਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਦੇ ਚਰਣ ਵਾਲੇ ਜੀਵ ਭਾਵ ਮਨੁੱਖ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਚਾਰ ਵਰਣ ਅਤੇ ਵਰਣਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣ, ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵੇਦ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਵਾਲੇ, ਆਦਿ ਆਦਿ (ਸ੍ਰੀਮਦ ਭਾਗਵਤ ਪੁਰਾਣ, ਤ੍ਰਿਤੀਆ ਸਕੰਧ, ਪੰਨਾ 243) ਮਨੁੱਖ ਸਿਮ੍ਰਤੀ ਵਿਚ ਵੀ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਵੱਖ ਵੱਖ ਵਰਣਾਂ ਨੂੰ ਭਗਵਾਨ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਅੰਗਾਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਜਾਂ ਸਮਾਜਕ ਦਰਜਾ ਵੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਭਾਗਵਤ ਪੁਰਾਣ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਅੰਭੇ ਨੂੰ ਫੇੜ ਕੇ ਉਹੀ ਵਿਰਾਟ ਪੁਰਸ਼ ਨਿਕਲਿਆ, ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਜੰਘਾਂ, ਚਰਨ, ਭੁਜਾਵਾਂ, ਨੇਤਰ, ਮੁੱਖ ਅਤੇ ਸਿਰ ਸਹਸਰਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਵਿਚ ਹਨ। ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਇਸ ਵਿਰਾਟ ਪੁਰਸ਼ ਦਾ ਮੁੱਖ ਹਨ, ਭੁਜਾਵਾਂ ਖਤਰੀ ਹਨ, ਜੰਘਾਂ ਤੋਂ ਵੈਸ਼ ਅਤੇ ਪੈਰਾਂ ਤੋਂ ਸੂਦਰ ਉਤਪੰਨ ਹੋਏ ਹਨ। (ਉਹੀ)

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਦਿਆਂ ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਜਿਸ ਗਿਰਾਵਟ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਅਤੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਦੀਆਂ ਵਾਰਾਂ ਵਿਚ ਭਲੀਭਾਂਤ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਸ਼ਰਮ ਧਰਮ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਨੇ ਇਸਤਰੀ ਦੇ ਸਮਾਜਕ ਰੁਤਬੇ ਤੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਅਸਰ ਪਾਇਆ। ਸੰਨਿਆਸ ਅਤੇ ਵਾਣਪ੍ਰਸਤ ਆਸ਼ਰਮ

ਧਰਮ ਤਿਆਗ ਦਾ ਰਸਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਇਸਤਰੀ ਦੇ ਸਮਾਜਕ ਸਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕੀਤਾ। ਬ੍ਰਹਮਚਾਰੀ ਆਸ਼ਰਮ, ਵਾਣ-ਪ੍ਰਸਤ ਆਸ਼ਰਮ ਅਤੇ ਸੰਨਿਆਸ ਆਸ਼ਰਮ ਦੇ ਕਾਰਨ ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਦਾ ਚੌਥਾ ਹਿੱਸਾ ਹੀ ਗ੍ਰਹਿਸਥ ਆਸ਼ਰਮ ਵਿਚ ਗੁਜ਼ਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਹਿੱਸੇ ਜੀਵਨ ਤਿਆਗ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਾਸਤਰਾਂ-ਸਿਮ੍ਰਤੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਅਨੇਕਾਂ ਫਿਰਕੇ ਅਤੇ ਮੱਤ ਬਣੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਯੋਗ ਅਤੇ ਹਨ ਯੋਗ ਦਾ ਸਮੁੱਚੇ ਸਮਾਜ ਨੇ ਬਹੁਤ ਅਸਰ ਕਬੂਲਿਆ ਜਿਸ ਨੇ ਇਸਤਰੀ ਦੇ ਸਮਾਜਕ ਪੱਧਰ ਨੂੰ ਹਾਸ਼ੀਏ ਤੇ ਧੱਕ ਦਿੱਤਾ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸੂਦਰ ਅਤੇ ਇਸਤਰੀ ਦਾ ਸਮਾਜਕ ਰੁਤਬਾ ਅਰਥਹੀਣ ਹੋ ਗਿਆ।

ਸਮਾਜਕ ਬਰਾਬਰੀ ਦਾ ਸੰਕਲਪ: ਜਦੋਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਬਾਨੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੋਤਿ ਦਾ ਇਸ ਸੰਸਾਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਦਾ ਢਾਂਚਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਧੋਗਤੀ ਵਿਚ ਜਾ ਚੁਕਾ ਸੀ। ਸਮਾਜਕ ਬਰਾਬਰੀ ਨਾਮ ਦੀ ਚੀਜ਼ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੇ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਦੇਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਮਨੁੱਖ ਰਾਹੀਂ ਲੁੱਟ-ਖਸੁੱਟ ਅਤੇ ਸਮਾਜਕ ਨਾ-ਬਰਾਬਰੀ ਲਈ ਜਿੰਮੇਵਾਰ ਸਨ। ਇਹ ਸਨ-ਧਾਰਮਕ ਆਗੂ, ਰਾਜੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਹਿਲਕਾਰ, ਬਾਹਰਲੇ ਹਮਲਾਵਰ। ਬ੍ਰਾਹਮਣ (ਪੁਜਾਰੀ ਜਮਾਤ) ਸਮਾਜਕ ਦਰਜਾਬੰਦੀ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਉਚੀ ਜਮਾਤ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਸਮਾਜ ਉਤੇ ਉਸ ਦਾ ਸ਼ਿਕੰਜਾ ਬਹੁਤ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸੀ। ਧਾਰਮਕ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਧਾਰਮਕ ਅਮਲ ਅਤੇ ਕਰਮ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਉਹ ਸਮਾਜ ਦਾ ਸ਼ੇਸ਼ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੇ ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਾਣੀਆਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਖੰਡੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਪੁਜਾਰੀ ਧਾਰਮਕ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦਾ ਪਾਠ ਅਤੇ ਸੰਧਿਆ ਦਾ ਉਚਾਰਣ ਮਹਿਜ ਇੱਕ ਰਸਮ ਵੱਜੋਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਠਾਕਰਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਗਲੇ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਾਧੀ ਸਥਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ (ਬਗਲੇ ਬਾਰੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮੱਛੀ ਤੇ ਦਾਅ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਇੱਕ ਟੰਗ ਦੇ ਭਾਰ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਥੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦਾ ਸਮਾਧੀ ਲਾਉਣਾ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਲੁੱਟ-ਖਸੁੱਟ ਦਾ ਸੰਕੇਤਕ ਹੈ)। ਉਸ ਦੇ ਧਾਰਮਕ ਅੰਦਾਜ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਸ ਦੇ ਮੁੱਖ ਵਿਚ ਝੂਠ ਉਦੋਂ ਹੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਸੋਨੇ ਦੀ ਥਾਂ ਮੁਲੱਮੇ ਦੇ ਗਹਿਣੇ ਹੋਣ। (ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ, ਪੰਨਾ 470) ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਪੁਜਾਰੀ ਜਮਾਤ ਅਤੇ ਸਾਸ਼ਕ ਜਮਾਤ ਦੇ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਪਖੰਡ ਅਤੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸੋਸ਼ਣ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਮਿਸਾਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਗੁੱਠ ਅਤੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੂੰ ਕਰ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਗੁੱਠ ਦੇ ਗੋਬਰ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਸਮਝ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਪੋਚਾ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਤੇੜ ਧੋਤੀ ਲਾਈ ਹੈ, ਮੱਥੇ ਤੇ ਟਿੱਕਾ ਅਤੇ ਗਲ ਵਿਚ ਮਾਲਾ ਪਹਿਨ ਰੱਖੀ ਹੈ, ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਤੋਂ ਪਦਾਰਥ ਲੈ ਕੇ ਖਾਂਦਾ ਹੈ, ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਲੇਫ ਵੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਅੰਦਰ ਵੜ ਕੇ ਪੂਜਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਤੁਰਕਾਂ ਭਾਵ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧਾਰਮਕ ਗ੍ਰੰਥ ਕੁਰਾਨ ਆਦਿ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਚ-ਵਰਗ ਵੱਲੋਂ ਅਪਨਾਏ ਗਏ ਦੋਹਰੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਵੱਲ ਸੰਕੇਤਕ ਹੈ। ਮਨੁੱਖਾਂ ਦਾ ਲਹੂ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਵੱਢੀਬੋਰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹਾਕਮ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਉਹ ਖਤਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਹਨ ਜੋ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਗਲ 'ਤੇ ਫੁਰੀ ਚਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਗਲ ਵਿਚ ਜਨੇਊ ਪਹਿਨ ਕੇ ਧਾਰਮਕ ਹੋਣ ਦਾ ਦਿਖਾਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅੱਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਜਾ ਕੇ ਪੂਜਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਕਮਾਈ ਦੇ ਬਣੇ ਪਦਾਰਥ ਖਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸਭ ਝੂਠ ਦੀ ਕਮਾਈ ਹੈ। ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮਲੇਫ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਧਾਨ ਵੀ ਲੈ ਕੇ ਖਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਲਮਾ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਹਲਾਲ ਕੀਤਾ ਰਿੰਨਿਆ ਬੱਕਰਾ ਖਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪੁਰਾਣਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਦਾ ਪਖੰਡ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਚੋਕਾ ਲਿੱਪ ਕੇ ਰੇਖਾ ਖਿੱਚ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਉਤੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਨਹੀਂ ਆਉਣਾ, ਚੋਕਾ ਭਿਟਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਰਮ ਅਤੇ ਧਰਮ ਦੋਵੇਂ ਦੂਰ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ। ਰਾਜਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ੀਰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਹਿਲਕਾਰਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕੁੱਤਿਆਂ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੇ ਭਰਾਵਾਂ ਦਾ ਖੂਨ ਪੀਂਦੇ ਹਨ।

(ਚਲਦਾ...)

ਨੈਣ-ਨਕਸ਼

ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ

ਅੱਜ ਦੇ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਮਹਾਪੁਰਸ਼ ਕਹਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਇਦ ਮਹਾਪੁਰਸ਼ ਦੇ ਅਰਥ ਨਾ ਪਤਾ ਹੋਣ। ਚਾਰ ਅੱਖਰ ਲਿਖ ਕੇ ਕੋਈ ਲੇਖਕ ਨਹੀਂ ਬਣ ਜਾਂਦਾ। ਲੇਖਕ ਬਣਨ ਲਈ ਪ੍ਰਿੰ. ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਵਾਂਗ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਭਰ ਅੱਖਰਾਂ ਨਾਲ ਘੁਲਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਪ੍ਰਿੰ. ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਦੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਕਰਨ ਲੱਗਾ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਦੇ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਸੱਚੀ ਔਖੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਟੋਕਰੇ ਭਰ ਭਰ ਕੇ ਅੱਗੇ ਧਰ ਲਵੋ। ਮੈਂ ਚੰਦਵੇਂ ਸਾਲ 'ਚ ਲਿਖਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ, ਪੰਦਰਵੇਂ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਫਿਰ ਉਹਦੇ ਵਰਗਾ ਲੇਖਕ ਬਣਨ ਲਈ ਤੀਘੜਦਾ ਰਿਹਾ ਪਰ ਹਾਲਤ ਉਹੀ ਰਹੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਬੱਡੀ ਦਾ ਖਿਡਾਰੀ ਰੋਡ ਤੋਂ ਪਾਉਣ ਜਾਂਦਾ ਹੋਵੇ, ਤੇ ਹਰ ਵਾਰ ਲੱਕ ਫੜਾ ਆਵੇ!

ਇਕ ਸਮਾਂ ਐਸਾ ਸੀ ਕਿ ਖੇਡਾਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖਣ ਲਈ ਜੋਗਿੰਦਰ ਜੋਗੀ ਸਰਗਮ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਸਤਵੀਰ ਪਾਬਲਾ ਵੀ, ਫਿਰ ਲਾਭ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਵੀ ਆਇਆ ਪਰ ਪੰਜਾਹ ਸਾਲ ਲਿਖਣਾ, ਨਿਰੰਤਰ ਖੇਡਾਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖਣਾ ਤਾਂ ਚਲੇ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀਆਂ ਗੋਡਣੀਆਂ ਲੁਆ ਦੇਣੀਆਂ ਔਖੀਆਂ ਬਹੁਤ ਨੇ। ਉਹਨੇ ਚਾਹੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ, ਅਥਲੀਟਾਂ, ਭਲਵਾਨਾਂ ਦੇ ਰੋਖਾ ਚਿੱਤਰ ਲਿਖੇ ਹਨ, ਚਾਹੇ ਖੇਡਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਚਾਹੇ ਕੌਮੀ ਤੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਕਬੱਡੀ ਖੇਡ ਮੇਲਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਚਾਹੇ ਏਸ਼ੀਆਈ ਖੇਡਾਂ ਦੀ ਕਵਰੇਜ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਤੇ ਚਾਹੇ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟਾਂ ਦੀ ਕ੍ਰਮੈਂਟਰੀ; ਲੱਛੇਦਾਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਣੀਆਂ ਵੱਟ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਇੰਨਾ 'ਕੱਠਾ ਕੰਮ ਭਲਾ' ਇਕੋ ਵੇਲੇ ਹੋ ਸਕਦੈ? ਸੋਚਿਓ, ਵਹੁਟੀ ਇਕ ਹੋਵੇ, ਲਾਡੇ ਛੇ ਆਣ ਢੁੱਕਣ ਤਾਂ ਡੋਲੀ ਤੋਰਨੀ ਕਿਤੇ ਸੁਖਾਲੀ ਹੈ? ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਲਈ ਸਲਾਮ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਤਾਂ ਇੱਥੇ ਕੁ ਹੀ ਫੁਕ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰਿੰ. ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਕਿੱਥੇ ਜੰਮਿਆ, ਕਿੱਥੇ ਪੜ੍ਹਿਆ, ਕਿੱਥੇ ਪੜ੍ਹਾਇਆ, ਕਿਹੜਾ ਅਹੁਦਾ ਸੀ; ਇਹ ਦੁਨੀਆਦਾਰੀ ਤੇ ਕਬੀਲਦਾਰੀ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਖਿੱਚਣ ਦਾ ਜੁਗਾਤ ਸਾਰੇ ਕਰੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਕੁਝ ਉਹਨੇ ਖੇਡ ਸਾਹਿਤ ਲਈ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਹਕੂਮਤਾਂ ਤੇ ਖੇਡ ਵਿਭਾਗਾਂ ਨੂੰ ਉਹਦੇ ਅੱਗੇ ਨੀਵੀਂ ਪਾ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਵੀ ਛੱਡੋ, ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਕ ਜੁਬਾਨ ਲਈ ਇਕ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਇਕ ਲੇਖਕ ਨੇ ਇੰਨਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ। ਜਿਹੜੇ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਕੀ ਕਰੀਏ, ਰੋਟੀ ਦਾ ਜੁਗਾਤ ਹੀ ਵਿਹਲ ਨਹੀਂ ਲੈਣ ਦਿੰਦਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੇਰੀ ਸਲਾਹ ਹੈ, ਭਾਰਤ 'ਚ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਚਾਹ ਦਾ ਕੱਪ ਹੀ ਪੀ ਕੇ ਦੇਖਿਓ, ਉਹ ਸਮਝਾ ਦੇਵੇਗਾ ਕਿ ਪੱਤਣਾਂ 'ਤੇ ਉਹੀ ਖੜ੍ਹ ਕੇ ਰੋਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਯਾਰ ਹੱਥੋਂ ਖਿਸਕ ਗਏ ਹੋਣ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਇਕ ਪਲ ਦੀ ਵੀ ਜਿਸ ਨੇ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਉਹ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਹੀ ਹੈ। ਉਹ ਜਿਸ ਉਮਰ

ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜਿੰਦਾਂ ਮੈਂ ਜਾਣਦਾਂ

ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਸਮਾਗਮ 'ਤੇ ਗਏ ਕਈ ਬੰਦੇ ਇੰਦਾਂ ਦਾ ਭਾਸ਼ਣ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਲੋਕ ਸੋਚਦੇ ਨੇ 'ਹੈ! ਇਹਨੂੰ ਏਨਾ ਦੁੱਖ ਐ?' ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਕਸਦ ਹਮਦਰਦੀ ਘੱਟ, ਆਪਣੀ ਹਉਮੈ ਨੂੰ ਚੂਰੀ ਸੁੱਟਣ ਦਾ ਯਤਨ 'ਮੈਂ' ਸ਼ਬਦ ਹੇਠ ਲੁਕਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਤਾਂ ਕਈ ਵਾਰ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਆਪਣੇ ਜੋਗਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਉਹਨੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਨੂੰ ਕੀ ਦੇਣੈ? ਕਈ ਬੰਦੇ ਬੋਝੇ ਮੁਕੱਦਰ ਬਦਲਣ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਆਪ ਬੋਝੇ ਆਲੇ ਮੂਹਰੇ ਮੀਟਰ ਲੰਬਾ ਹੱਥ ਕੱਢ ਕੇ ਪੁੱਛਦੇ ਨੇ-ਭਾਵਾ ਸਾਡੀ ਵੀ ਸੁਣੂੰ? ਬਹੁਤ ਲੋਕ ਹੜ੍ਹ ਦੇ ਪਾਣੀ ਵਾਂਗ ਆਏ ਪਰ ਪਿੱਛੋਂ ਛੱਪੜੀ ਵਾਂਗ ਸੜ੍ਹਿਆਂਦ ਮਾਰਨ ਲੱਗ ਪਏ। ਕਈ ਵਾਰ ਲੋਕ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਮਿਲਣਗੇ ਤਾਂ ਪੈਰਾਂ ਨੂੰ ਪੈਣਗੇ ਤੇ ਜਾਣ ਲੱਗੇ ਗਲ ਵੱਲ ਨੂੰ ਦੇਖ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿਰਫ ਮਤਲਬ ਹੀ ਮੋਢਿਆਂ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਹੁੰਦੈ। ਜਦੋਂ ਅੱਖਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਹੋਣ ਪਰ ਦਿਸੇ ਨਾ ਤਾਂ ਜਾਣ ਲਵੋ ਕਿ ਦਿਲ ਤੇ ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਅਣਬਣ ਹੈ। ਕਈ ਪਤੀ ਸਵੇਰ ਨੂੰ ਜਾਗਣ ਤੱਕ ਹੀ ਪਤਨੀ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਨੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਪੁਛਾਵੇ ਵਾਂਗ ਪਿੱਛਾ ਛੁਡਾਉਣਾ ਤਾਂ ਔਖਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਕੈਲੰਡਰ ਵਾਂਗ ਬਦਲ ਜਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਲੜ ਹੀ ਨਾ ਫੜਾਓ। ਕਈ ਅੱਡੀਆਂ ਕੁਚ ਕੇ ਚੁਬਾਰੇ ਤਾਂ ਚੜ੍ਹ ਗਈਆਂ ਪਰ ਹੇਠਾਂ ਉਤਰਦਿਆਂ ਪੈਰਾਂ 'ਚ ਝਾਂਜਰਾਂ ਤਾਂ ਸਨ, ਬੋਰ ਗੁਆ ਆਈਆਂ। ਗਊ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਹਦੀ ਪੂਜਾ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਐ? ਵਰਨਾ, ਉਹਨੇ ਬੇਈਮਾਨੀ ਤੇ ਲੁੱਟ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦਾ ਪੇੜਾ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਢਿੱਡ ਖਿੱਚੋ ਵਾਂਗ ਖਿਲਾਰ ਸੁੱਟਣਾ ਸੀ। ਜਿਸ ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਣਤਾਈ ਦਾ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਤਰਕ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਹ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਹੈ। ਉਹਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਵਾਲੇ ਹਿੱਕ ਨਾਲ ਨਹੀਂ, ਕਾਲਜੇ ਨਾਲ ਵੱਧ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ-ਕਿਤੇ ਉਹ ਮੇਰੇ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਸਮਾਗਮ 'ਤੇ ਹੀ ਨਾ ਆ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਲਈ ਇਕ ਫਰਜ਼ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲੱਗਾਂ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੇਰੇ ਸ਼ਬਦ ਉਹਦੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਤੋਂ ਡਿੱਗ ਕੇ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਕਈ ਵਾਰ ਹੋਏ ਹਨ। ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਲਿਖਦਿਆਂ ਕਈ ਸ਼ਬਦ ਲਾਈਨ 'ਚ ਲੱਗੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਾਰੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਆਈ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਮੁਆਫ਼ੀ ਚਾਹਾਂਗਾ-ਚਲੋ ਇਹ ਵੀ...

ਵਿਚ ਹੈ, ਦੱਸਿਓ ਕਿਹੜਾ ਨਹੀਂ ਅਸ਼ੋਕ ਜਾਊਗਾ ਜਦੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦੈ ਕਿ ਸਵੇਰੇ ਵੈਨਕੂਵਰ ਸੀ, ਸਾਮੀ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ, ਰਾਤੀ ਟੋਰਾਂਟੋ ਤੇ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹਦੇ ਨੂੰ ਨਿਉ ਯਾਰਕ। ਖੇਡ ਜਗਤ ਦੀਆਂ ਇੰਨੀਆਂ ਉਦਾਸੀਆਂ ਭਲਾ ਉਬਾਸੀਆਂ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਕਰ ਸਕਦੇ ਨੇ?

ਇਕ ਵਾਰ ਬੰਗਿਆਂ ਤੋਂ ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਸਫ਼ਰ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਸਫ਼ਰ ਨੂੰ ਗੋਡਿਆਂ ਥੱਲੇ ਲੈਣ ਦੀ ਨੀਅਤ ਨਾਲ ਉਹਦੀ ਨਵੀਂ ਆਈ ਕਿਤਾਬ 'ਖੇਡ ਜਗਤ' ਨਾਲ ਲੈ ਲਈ ਤੇ ਇਕ ਅੱਡੇ ਤੋਂ ਖੇਡ ਰਿਸਾਲਾ। ਲਾਵਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਨੇ, ਮੁਕਲਾਵਾ ਬਾਅਦ ਵਿਚ। ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਲੰਘਦੇ ਸਾਰ

ਉਹਦੀ ਇਕ ਸਤਰ ਦੇਖੋ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀਜੇ ਦੀ ਗਾਂਗ ਦੀ ਉਡੀਕ ਹੋ ਰਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸਾਹਿਬ ਆਪਣੀ ਬੀਵੀ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਚਲੋ, ਜੇ ਇਹ ਕੁੜੀ ਵੀਜਾ ਨਾ ਦੇਵੇ ਜਾਂ ਨਾ ਵੀ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਤਾਂ ਯਾਦ ਰੱਖਾਂਗੇ ਕਿ ਇੰਨੀ ਸੁਨੱਖੀ ਪਰੀ ਨੇ ਸਿਰ ਫੇਰਿਆ ਹੈ ਤੇ ਜੇ ਅੱਠਵੇਂ ਮਹੀਨੇ ਵਾਲਾ

ਨੂਰ ਜਹਾਂ ਨੂੰ ਗਾਉਣਾ ਤਾਂ ਆਉਂਦਾ ਸੀ ਪਰ ਨੱਚਣਾ ਨਹੀਂ ਆਇਆ, ਵਰਨਾ ਸਾਉਣ-ਭਾਦੋਂ 'ਕੱਠੇ ਕਰ ਦੇਣੇ ਸੀ। ਇਵੇਂ ਕਈਆਂ ਨੇ ਚੜ੍ਹਾਈ ਤਾਂ ਚੜ੍ਹ ਲਈ, ਉਤਰਨ ਵੇਲੇ ਮੂੰਹ ਭਨਾ ਲਿਆ। ਗਿਆਨੀ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਸੀਤਲ ਦਾ ਨਾਵਲ 'ਜੰਗ ਜਾਂ ਅਮਨ' ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਿਗੂ ਬਾਣੀ ਲੰਘਾਇਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਮੰਨਦੇ ਨਹੀਂ ਕਿ ਕਈ ਥਾਂ ਰੁਮਾਂਸ ਦੀ ਸੰਘਣੀ ਧੂਣੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸੀਤਲ ਢਾਡੀ ਵੀ ਹੋਵੇਗਾ? ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਢਾਡੀ ਵਜੋਂ ਸਲਾਮਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਠਾਹ ਦੇਣੀ ਸਿਰ ਫੇਰ ਦਿੰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਇਹ ਨਾਵਲ ਉਹ ਲਿਖ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਪਰ ਅਗਲੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੇ ਨਿਆਣਾ ਪਾਉਂਦਿਆਂ ਕਹਾਂਗਾ ਕਿ ਸਮਰੱਥ ਖੇਡ ਲੇਖਕ ਨੂੰ ਖੇਡ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ਕੁਮੈਂਟਰੀ ਕਰਦਿਆਂ ਸੁਣੋਗੇ ਤਾਂ ਮਸਖਰੇ ਵੀ ਘੁੰਡ ਕੱਢ ਲੈਣਗੇ। ਲੱਛੇਦਾਰ ਤੇ ਘੁੰਗਰੂਆਂ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਅੰਗਲੀ 'ਚ ਸੰਗਲੀ ਫਸਦੀ ਸੁਣ ਕੇ ਚੰਗਾ ਭਲਾ ਬੰਦਾ ਵੀ ਨਾਲ ਦੇ ਨੂੰ ਕਹੇਗਾ ਕਿ 'ਹੈ! ਖੇਡਾਂ ਆਲਾ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਇਹ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰੀ ਜਾਂਦੈ?' ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੇ ਉਸਤਾਦਾਂ ਦੇ ਇੰਨਾ ਪੈਰੀਂ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਜਿੰਨਾ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਦੇ ਗੋਡਿਆਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਹੈ।

ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਜਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਕਸਬਾ ਮੁਕੱਦਪੁਰਾ ਦੇ ਅਮਰਦੀਪ ਸ਼ੇਰਗਿੱਲ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਕਾਲਜ ਦੀ ਵਿੱਦਿਆ ਪੱਖੋਂ ਦੁਆਬੇ ਨੂੰ ਬੜੀ ਦੇਣ ਹੈ। ਉਹ ਇਸ ਕਾਲਜ ਦਾ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਰਿਹੈ। ਹਕੀਮਪੁਰ ਦੇ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 26 'ਤੇ)

ਖੱਬਿਓ-ਗਾਇਕ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਪੰਡੀ, ਲੇਖਕ ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਕਸ਼ਮੀਰ ਕੌਰ ਭੌਰਾ, ਪ੍ਰਿੰ. ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਮੰਡੇਰ

ਦਿੱਲੀ ਵਾਲੇ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ 'ਕੌਮੀ ਏਕਤਾ' ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਵਿਚ ਔਲੜ ਉਮਰ ਦੇ ਪਿਆਰ ਵਾਂਗ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਗੁਰਦੇਵ ਮਾਨ ਦੇ 'ਕੁੰਡਾ ਖੋਲ੍ਹ ਬਸੰਤਰੀਏ' ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਵਿਚ ਰੱਜ ਕੇ ਅੱਖ ਮਟੱਕਾ ਕੀਤਾ। ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਨਵੀਂ ਪਨੀਰੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਨਾ ਪਤਾ ਹੋਵੇ ਕਿ 'ਕੌਮੀ ਏਕਤਾ' ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਉਹੀ ਪੁਜੀਸ਼ਨ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਸੀ ਜਿਹੜੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਖੇਤਰ 'ਚ 'ਇਲਸਟ੍ਰੇਟਿਡ ਵੀਕਲੀ' ਦੀ ਸੀ। ਜਣਾ-ਖਣਾ 'ਆਰਸੀ' ਜਾਂ 'ਨਾਗਮਣੀ' ਵਾਂਗ ਇਹਦੇ 'ਚ ਨਹੀਂ ਛੁਪਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਫਿਰ ਮੈਂ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਕਾਲਜ ਦੀ ਫੀਸ 'ਚੋਂ ਹੇਰਾ-ਫੇਰੀ ਕਰਕੇ ਜਲੰਧਰੋਂ ਬੱਸ ਅੱਡੇ ਤੋਂ ਖਰੀਦਣ ਵਾਲੀ ਸਾਲ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ। 'ਖੇਡ ਮੈਦਾਨ 'ਚੋਂ' ਅਤੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਹਾਸ ਵਿਅੰਗ ਗੁਰਦੇਵ ਮਾਨ ਪਿੱਛੋਂ ਲੰਬਾ ਸਮਾਂ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹੀ 'ਪਿੰਡ ਦੀ ਸੱਬ 'ਚੋਂ' 'ਪਹਿਰੇਦਾਰ' ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ। ਜਦੋਂ 1981-82 ਦੇ ਵਰ੍ਹਿਆਂ 'ਚ ਮੈਂ ਵੀ 'ਕੌਮੀ ਏਕਤਾ' ਲਈ ਲਿਖਣ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਭਾਸਿਆ ਜਿਵੇਂ ਅੰਨ੍ਹੇ ਨੂੰ ਸੁਜਾਖੀ ਤੇ ਸੁਨੱਖੀ ਤੀਵੀਂ ਮਿਲ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਵਾਂਗ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਵੀ ਲਗਾਤਾਰ ਹੀ ਰਿਹਾ ਕਿਲ੍ਹਾ ਰਾਏਪੁਰ ਦੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਵੇਖਣ ਪਰ ਉਹਦੇ ਮੱਥੇ ਲੱਗਣ ਤੋਂ ਪੈਰ ਤਾਂ ਪਿਛਾਂਹ ਖਿੱਚਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕਿਤੇ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਨਾ ਆਖੋ ਕਿ 'ਹੈ, ਐਸ ਜੁਆਕੜੇ ਜਿਹੇ ਨੂੰ ਵੀ ਛਾਪੀ ਜਾਨੈ?' ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਮੇਰਾ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਸਰੋਤ ਨਹੀਂ, ਆਦਰਸ਼ ਰਿਹਾ ਹੈ। 'ਪੰਜਾਬੀ ਖਿਡਾਰੀ' ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਫੁੱਟਬਾਲ ਖਿਡਾਰੀ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਲਿਖੇ ਉਹਦੇ ਰੋਖਾ ਚਿੱਤਰ ਵਿਚ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਨੰਗੇ ਪੈਰੀਂ ਨੱਚਦਿਆਂ ਦੇਖ ਕੇ ਮੈਂ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਡਰਾਇੰਗ ਰੂਮ ਦੇਖਣ ਚਲੇ ਗਿਆ ਸੀ।

ਹੀ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਦੀਆਂ ਮੈਂ ਆਂਦਰਾਂ ਫਰੋਲ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਪਿੱਪਲੀ ਤੋਂ ਚਾਹ ਪੀ ਕੇ 'ਖੇਡ ਜਗਤ' ਪੜ੍ਹਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਮੈਨੂੰ ਆਏ ਲੱਗਾ ਜਿਵੇਂ ਖੁਸਰੋ ਨੱਚਣ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਗਾਉਣ ਲੱਗ ਪਈ ਹੋਵੇ। ਰਚਨਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਲਿਖੀ ਗਈ ਹੋਵੇ, ਉਦੋਂ ਤੀਕਰ ਸੁਰ 'ਚ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਜਦੋਂ ਤੀਕਰ ਸ਼ਬਦਾਂ 'ਚ ਰਿਦਮ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਉਹਨੇ ਖੇਡ ਜਗਤ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਕੇ ਇਹ ਵੀ ਸਿੱਧ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁੜੀਆਂ ਦੇ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਸਬਰ ਨਾਲ 'ਕੱਲਾ ਮੁੰਡਾ ਵੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਬੰਦੇ ਦੇ ਨੈਣ-ਨਕਸ਼ ਵੀ ਸੁਹਣੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਕੱਦ-ਕਾਠ ਵੀ, ਰੰਗ-ਰੂਪ ਵੀ; ਫਿਰ ਵੀ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਹੋ ਸਕਦੈ, ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਹਾਲੇ ਵੀ ਲਗਦਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਉਹਨੇ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਖੇਡਾਂ 'ਚ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਘੱਟ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹੋਣ, ਵੱਖਰੀ ਗੱਲ ਹੈ ਪਰ ਜਿਹੜੀ ਸਮਾਧੀ ਲਾ ਕੇ ਉਹਨੇ ਖੇਡਾਂ ਲਈ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜੋਗੀ ਪਹਾੜੋਂ ਉਤਰਦੇ ਵੀ ਦੁਬਾਰਾ ਚੜ੍ਹਾ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।

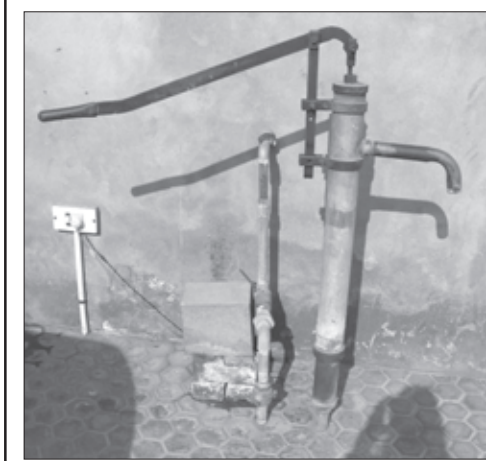
ਮੈਂ ਉਹਦੀਆਂ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਹਨ, ਰਚਨਾਵਾਂ ਅੱਸੀ ਫੀਸਦੀ। ਸੱਚੀਂ ਜੇ ਮੁਕਲਾਵੇ ਤੋਂ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਵਰਗਾ ਚਾਅ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਮੁਰਕੀਆਂ ਪਾਉਣ ਦਾ ਕੀ ਫਾਇਦਾ? ਅਸਲ ਵਿਚ ਸਮਰੱਥ ਲੇਖਕ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੁੰਦੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਰਚਨਾ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਓਨੀ ਹੀ ਔਖੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿੰਨੀ ਕਿਸੇ ਅੰਤ ਤੋਂ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਗਰਭਵਤੀ ਹੋਣ ਦਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਤੇ ਸਮਾਪਤੀ ਗਰਭ ਦੇ ਅੱਠਵੇਂ ਮਹੀਨੇ ਵਰਗੀ। ਜਦੋਂ ਸ਼ਾਇਦ ਰੱਬ ਨੂੰ ਵੀ ਵਿਹਲ ਕੱਢ ਕੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਨੈਣ-ਨਕਸ਼ ਸਿੰਗਾਰਨ ਵਿਚ ਕਾਰੀਗਰੀ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ; ਕਿਉਂਕਿ ਪਾਠਕ ਜੇ ਰਚਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਕੇ ਅਖੀਰ ਤੱਕ ਲੁੱਡੀਆਂ ਪਾਉਂਦਾ ਨਾ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਅੰਤ ਦੀ ਉਡੀਕ 'ਚ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਜੱਫੀ ਨਾ ਪਾਵੇ ਤਾਂ ਲੇਖਕ ਸੱਚੀਂ ਅਧੂਰਾ ਹੈ। ਜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਰਥਾਂ ਦੀ ਹੋਰ ਡੂੰਘਾਈ ਵਿਚ ਜਾਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਵਾਲਾ ਸਫ਼ਰਨਾਮਾ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਦੇਖਿਓ। ਚੰਗੇ ਜੁਲਾਹੇ ਵਾਂਗ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਤਾਣਾ-ਬਾਣਾ ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕਪੂਰ ਦੇ 'ਸੱਚੇ ਸੱਚ' ਸਫ਼ਰਨਾਮੇ ਵਾਂਗ ਧੂਹ ਕੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਤੋਂ ਕੰਨਿਆਕੁਮਾਰੀ ਦਾ ਲੈ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਫ਼ਰਨਾਮੇ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਕਾਂਡ ਵਿਚ ਅੰਬੇਸੀ ਤੋਂ ਵੀਜਾ ਮਿਲਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਉਚਿਆਂ ਪਹਾੜਾਂ ਵਾਲੀ ਕਿਸੇ ਦੇਵੀ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਅੰਤਲਾ ਨਜ਼ਾਰਾ ਦੇਖਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਹਦਾ ਇਹ ਸਫ਼ਰਨਾਮਾ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਿਆ, ਇਕ ਵਾਰ ਜ਼ਰੂਰ ਪੜ੍ਹਨ ਤਾਂ ਮੰਨੋਗੇ ਕਿ ਚਾਨਣੀ ਰਾਤ 'ਚ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਉਡੀਕ ਕਰਦੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਮਿਕਾ ਘੁੱਟ ਕੇ ਮਿਲੀ ਹੈ।

ਹੁਣ ਨਲਕਿਆਂ 'ਤੇ ਮੋਟਰਾਂ ਕਿੱਥੇ ਲਗਾਈਆਂ ਨੇ

ਪੁਰਾਣੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ੀ-ਮੁਨੀ ਸਮਾਧੀਆਂ ਲਾ ਕੇ ਬੈਠਦੇ ਸਨ ਪਰ ਕਦੇ ਗੌਰ ਕੀਤੇ ਕਿ ਜਦੋਂ ਦਾ ਬੰਦੇ ਨੇ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਜਲ ਦੇਵਤੇ ਨਾਲ ਧੱਕਾ ਕੀਤੇ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ 70 ਫੀਸਦੀ ਨਲਕਿਆਂ ਨੇ

ਬੌੜੀ ਦੂਰੋਂ ਭਰ ਭਰ ਲਿਆਉਂਦੇ ਸਨ, ਬਿਮਾਰੀ ਠੀਕ ਕਰਨ ਲਈ। ਵਿਗਿਆਨਕ ਪੱਖੋਂ ਆਇਰਨ ਪਾਣੀ 'ਚ ਵੱਧ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਕਈ ਠੀਕ ਵੀ ਹੋਏ ਪਰ ਨਲਕੇ ਨਾਲ ਧੱਕਾ ਈ ਐਨਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਪਾਣੀ 'ਚ ਜਾਨ ਛੱਡੀ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਗਾਇਕ ਦੀਦਾਰ ਸੰਧੂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਚ ਨਲਕੇ ਬੜੇ ਅਹਿਮ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੁੱਲਾਂਪੁਰ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਭਰੇਵਾਲ ਜਾਂਦਿਆਂ ਉਹ ਹਰ ਨਲਕੇ 'ਤੇ ਇਸ ਕਰਕੇ

ਧਰਤੀ ਦੀ ਹਿੱਕ ਪਾੜ ਕੇ ਸਬਮਰਸੀਬਲ ਪੰਪ ਲੱਗੇ ਹਨ, ਹੱਥੀ ਗੋਤਨ ਵਾਲੇ ਨਲਕਿਆਂ ਨੇ ਧੌਣ ਸੁੱਟ ਲਈ ਹੈ। ਇਸ ਉਦਾਸ ਖੜ੍ਹੇ ਨਲਕੇ ਨਾਲ ਲੱਗੀ ਮੋਟਰ ਵੀ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹੋ ਆਖ ਰਹੀ ਹੈ, 'ਟੁੱਟ ਗਈ ਤੜਕ ਕਰਕੇ।' ਤੁਹਾਨੂੰ ਯਾਦ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕਈ ਵਰ੍ਹੇ ਪਹਿਲਾਂ ਲੋਕੀਂ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਦੌੜ ਕੇ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਪੀਪੀਆਂ ਤੇ ਕੈਨੀਆਂ ਸੋਭਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅੰਧਰੇਟੇ ਵਾਲੇ ਅਸਥਾਨ ਤੋਂ

ਪੈਂਗ ਲਾਉਣਾ ਸੀ ਕਿ ਕਿਤੇ ਇਹ ਉਦਾਸ ਨਾ ਹੋ ਜਾਣ ਕਿ 'ਅੱਜ ਜੱਟ ਬਿਨਾ ਹੱਥ ਮਿਲਾਏ ਹੀ ਲੰਘ ਗਿਆ।' ਕਦੇ ਬੋਝੇ ਨਲਕੇ 'ਤੇ ਦੀਵਾ ਜਗਾ ਕੇ ਜਲ ਦੇਵਤੇ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਦਲੀਆ ਵੰਡਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਪਰ ਹਾੜ੍ਹ 'ਚ ਵੇਖਿਓ, ਨਲਕੇ ਅੱਗੇ ਜਗਦਾ ਦੀਵਾ ਵੀ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਸਾਹ ਸੂਤ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, 'ਮਾਰ ਕੇ ਪੁੱਛਦਾ ਏ, ਸੱਟਾਂ ਕਿੱਥੇ-ਕਿੱਥੇ ਲੱਗੀਆਂ ਨੇ...'। ਰਾਹਗੀਰਾਂ ਦੇ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਲਈ ਪੁੰਨ ਅਰਥ ਲੁਆਏ ਨਲਕੇ ਹੰਝੂ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਸੁੱਟਦੇ, ਧਰਮੀ ਬੰਦਿਆਂ ਦਾ ਸਿਆਪਾ ਕਰਦੇ ਵੱਧ ਲਗਦੇ ਨੇ। ਖੂਹ ਬਹੁਤ ਚਿਰ ਪਹਿਲਾਂ ਸਵਰਗਵਾਸ ਹੋ ਗਏ ਸੀ; ਛੱਪੜ, ਟੋਕੇ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤੇ ਹੁਣ ਲੱਗਦਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਕੁਪੱਤ ਨਲਕੇ ਨਾਲ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਹਦਾ ਬਦਲਾ ਉਹ ਭਾਖੜੇ ਵਾਲੇ ਗੋਟ ਖੁਲ੍ਹਾ ਕੇ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਅੱਗ ਤੋਂ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਆਢਾ ਲਵੇਗੇ ਤਾਂ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚ ਸਕੋਗੇ?

-ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ

ਗੱਲ ਬਣੀ ਕਿ ਨਹੀਂ **ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ**

ਗਊ ਦੇ ਨਿਆਣਾ

ਧੜੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਕੀਤਾ ਖੋਖਲਾ ਸਮਾਜ ਸਾਰਾ, ਹਰ ਬੰਦੇ ਦਾ ਹੀ ਏਥੇ ਵੱਖਰਾ ਏ ਗੁੱਟ ਜੀ। ਦੱਸੋਗੇ ਜੇ ਦੁੱਖ ਪੂਰਾ ਉਡੇਗਾ ਮਜ਼ਾਕ ਬੋਝਾ, ਇਹਦੇ ਨਾਲੋਂ ਚੰਗਾ ਤੁਸੀਂ ਘੁੱਟੀ ਰੱਖੋ ਮੁੱਠ ਜੀ। ਆਦਾਮੀ ਸਰੀਫ਼ ਤੇ ਇਮਾਨਦਾਰ ਪੂਰਾ ਸੀ ਉਹ, ਲੀਡਰ ਬਣਾ'ਤਾ ਕਿਸੇ ਚਾੜ੍ਹ ਐਵੇਂ ਪੁੱਠ ਜੀ। ਲੁੱਚੇ ਬਦਮਾਸ਼ ਰਹਿੰਦੇ ਹੁਣ ਬੀਬੇ ਬਾਣਿਆਂ 'ਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੋਈ ਪਾ ਦਉ ਦੱਸੋ ਕਿੱਥੇ ਪੈਰੀਂ ਜੁੱਟ ਜੀ। ਕਥਾ ਵਿਚ ਨਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਭੰਡਦੇ ਨੇ ਦਿਨੇ ਪੂਰਾ, ਆਥਣੇ ਨੂੰ ਆਪ ਲਾ ਕੇ ਸੌਂਦੇ ਦੇਖੋ ਘੁੱਟ ਜੀ, ਚਿਰਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਗਊ ਦੇ ਨਿਆਣਾ ਪੈਦਾ ਦੇਖਿਆ ਏ, ਤੇ ਮਾੜੇ ਦੀ ਹੀ ਜ਼ੋਰਾਵਰਾਂ ਕੀਤੀ ਸਦਾ ਲੁੱਟ ਜੀ।

ਲੜੀ ਜੋੜਨ ਲਈ ਪਿਛਲਾ ਅੰਕ ਵੇਖੋ

ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਤੇ ਲਾਲ ਮਸਜਿਦ

ਆਪਣਾ ਮੁਲਕ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਕੀ ਖੱਟਿਆ? ਪੁੱਛ ਕੇ ਤੁਸੀਂ ਦੱਸਦੇ ਹੋ ਕਿ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਢਵਾਇਆ, ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਕਤਲੇਆਮ ਝੱਲਿਆ, ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬੀ ਗਲ ਪਵਾਈ, ਪਾਣੀਆਂ ਉਪਰ ਡਾਕਾ ਪਵਾਇਆ, ਪੰਜਾਬੀ ਇਲਾਕੇ ਤੇ ਰਾਜਧਾਨੀ ਵੀ ਗੰਵਾਈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੁਕਤਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਗਾਰੰਟੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਕੋ ਮਜ਼ਹਬ ਵਾਲੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਇਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ। ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਆਪਰੇਸ਼ਨ ਬਹੁਤ ਦੁਖਦਾਈ ਸੀ ਪਰ ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ ਵਿਚ ਲਾਲ

ਅਭੈ ਸਿੰਘ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ

ਮਸਜਿਦ ਉਪਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫੌਜ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵੀ ਘੱਟ ਦੁਖਦਾਈ ਨਹੀਂ।

ਆਪਰੇਸ਼ਨ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਨੂੰ ਮੈਂ ਆਜ਼ਾਦ ਭਾਰਤ ਦੇ ਮੱਥੇ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕਲੰਕ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਲੇਖ ਵੀ ਲਿਖੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਕਈ ਬੰਦੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਵੀ ਹਨ ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਇਸ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਤੇ ਘੱਲ੍ਹਾਘਾਰਾ ਦਿਵਸ ਮਨਾਉਂਦੇ ਰਹੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਰਖਵਾਲੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਪਰ ਮੁੱਖ ਗੁਨਾਹ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਹੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਆਖਰ ਇਹ ਉਸੇ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੀ ਕਿ ਮੁਲਕ ਦੀ ਹਰ ਮਜ਼ਹਬੀ ਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰੇ। ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਸੇ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਧਰੋਹ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਬੋਲੋਂ ਕਾਰਵਾਈ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਕਈ ਬਦਲ ਸਨ ਜੋ ਨਹੀਂ ਅਪਣਾਏ ਗਏ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਏ ਆਪਰੇਸ਼ਨ ਬਲੈਕ ਬੰਡਰ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ ਦੀ ਹਜ਼ਰਤਬਲ ਦਰਗਾਹ ਉਪਰ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵੇਲੇ ਅਪਣਾਈ ਨੀਤੀ ਨੇ ਹੀ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪਰੇਸ਼ਨ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਗਲਤ ਸੀ।

ਮੈਨੂੰ ਹੁਣ ਹੀ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਣ ਦਾ ਕਿ ਇਸ ਮਸਲੇ ਉਪਰ ਹੋਏ ਇਕ ਸੈਮੀਨਾਰ ਵਿਚ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਨਾਂ ਲਿਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਆਪਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਭਿਣਕ ਸੀ ਪਰ ਇਕੋ ਬੰਦਾ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਵਾਸਤੇ ਅਮਲੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਤੁਸਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜਾ ਕੇ ਸੰਤ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਛੱਡਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ, ਦਲੀਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਤਰਲੇ ਵੀ ਲਏ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਹੀਂ ਮੰਨੇ। ਤੁਹਾਡੇ ਇਸ ਕਦਮ ਦੀ ਸਰਾਹਨਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਤੇ ਸੋਚਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਇਹੀ ਕੰਮ ਹੋਰ ਲੋਕ ਵੀ ਕਰਦੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖਾਸ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੀ ਤਾਂ ਇਹ ਦੁਖਾਂਤ ਰੁਕ ਸਕਦਾ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਜੁੜਦੀਆਂ ਹੋਰ ਕਈ ਦੁਖਦਾਇਕ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨਾ ਵਾਪਰਦੀਆਂ।

ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦਾ ਢਹਿਣਾ, ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ, ਉਥੇ ਕਾਬੂ ਵਿਚ ਆਏ ਯਾਤਰੂ, ਹੋਰ ਮਨੁੱਖਾਂ ਅਤੇ ਖੁਦ ਫੌਜੀਆਂ ਦਾ ਮਰਨਾ ਦੁਖਦਾਈ ਘਟਨਾ ਸੀ; ਲੇਕਿਨ ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸੰਤਾਂ ਵੇਲੇ ਦੇ ਕਹੇ ਜਾਂਦੇ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਮੰਨੀ ਸੀ; ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੇ ਮਜ਼ਹਰਿਆਂ ਦਾ ਸਿੱਖਾਂ ਤੋਂ ਬਦਲਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਮਜ਼ਹਰਿਆਂ ਦੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਸਾਰੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਸ ਨੂੰ 77 ਦੀ ਹਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਜ਼ਰੂਰ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਹਾਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਨਹੀਂ, ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੋਟਰਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਹਾਰ ਦਾ ਬਦਲਾ ਉਸ ਨੇ 1980 ਵਿਚ ਭਾਰੀ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਲੈ ਲਿਆ ਸੀ।

ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਵਿਚ ਆਪਰੇਸ਼ਨ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਉਸ ਦੀਆਂ ਡਿਕਟੇਟਰੀ ਰੁਚੀਆਂ ਕਰਕੇ, ਉਸ ਦਾ ਆਪਣਾ ਹੀ ਮਾਅਰਕੇਬਾਜ਼ੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੀ। ਉਹ ਲੋਹ-ਪੁਰਸ਼ ਜਾਂ ਗਾਂਧੀ ਬਣ ਕੇ ਵਿਖਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ ਜੋ ਫੌਜੀ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਦੇ ਨਿਕੰਮੇਪਣ ਕਰਕੇ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨੁੱਸ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਵਿਚ ਫੌਜੀ ਤਕਨੀਕ ਪੱਖੋਂ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਫੇਲੂ ਐਕਸ਼ਨ ਸੀ। ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਫੌਜ ਨੇ ਧਾਰਮਿਕ ਮਹੱਤਵ ਵਾਲੀ ਇਮਾਰਤ ਤਬਾਹ

ਸ. ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ ਦੇ ਨਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਖ਼ਤ-2

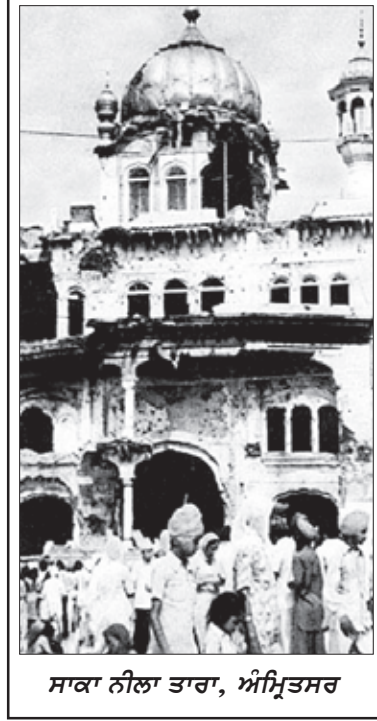
ਇਹ ਬੇਲਾ ਸੱਚ ਕੀ ਨਹੀਂ ਹੈ

ਨਾਵਲਕਾਰ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ ਬਾਰੇ ਚੱਲ ਰਹੀ ਚਰਚਾ ਤਹਿਤ ਸ. ਅਭੈ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਭੇਜੇ ਲੰਮੇ ਖਤ ਦਾ ਦੂਜਾ ਹਿੱਸਾ ਇੱਥੇ ਛਾਪਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਸ. ਅਭੈ ਸਿੰਘ ਨੇ ਧਰਮ, ਭਾਸ਼ਾ, ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਇਲਾਕੇ ਬਾਰੇ ਸ. ਕੰਵਲ ਵੱਲੋਂ ਬੇਹੱਦ ਭਾਵੁਕ ਹੋ ਕੇ ਕੀਤੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੀ ਡੂੰਘੀ ਪੁਣ-ਛਾਣ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਕੇ ਕੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ (ਕੰਵਲ) ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ ਅਤੇ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕਪਾਸੜ ਰੰਗ ਵਿਚ ਰੰਗ ਕੇ ਪਰੋਸਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਸੁਚੇਤ ਜਾਂ ਅਚੇਤ, ਅਜਿਹੇ ਮੁੱਦਿਆਂ-ਮੰਗਾਂ-ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੇ ਵਿਚ ਘੋਖਣ ਦੀ ਥਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸੌੜੇ ਚੌਖਟੇ ਵਿਚ ਰੱਖ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਸ. ਅਭੈ ਸਿੰਘ ਨੇ ਖਤ ਦੇ ਇਸ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਹ ਟੀਰ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਤੋਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਲੇਖ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਵਿਚ ਆਏ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਢੁਕਵੀ ਥਾਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਏਗੀ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਕੀਤੀ, ਕਾਫੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਬੰਦੇ ਮਰਵਾਏ ਤੇ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮੌਤ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਸੁੱਟਿਆ। ਅਫਸੋਸ ਹੈ ਕਿ ਇੰਨੇ ਵੱਡੇ ਦੁਖਾਂਤ ਬਾਰੇ ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ ਵਰਗਾ ਲੇਖਕ ਉਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਹਿਲੂ ਵਿਚਾਰ ਕੇ ਐਸੀ ਖੋਜ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਘਟਨਾ ਦੁਬਾਰਾ ਕਿਧਰੇ ਨਾ ਵਾਪਰੇ। ਤੁਸਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਹਿੰਦੂ ਰਾਜ ਦੀ ਸਿੱਖ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਵਰਤਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਸੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬਾ

ਤੁਸਾਂ ਲੰਗੜਾ ਪੰਜਾਬ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬੀ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਹੱਥ ਫੜਾ ਦੇਣ ਨੂੰ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਦੀ ਚਾਲ

ਸਾਕਾ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ

ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਵੀ ਤੁਸੀਂ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦੇ ਹੋ ਕਿ 93 ਫਾਂਸੀਆਂ ਚੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਜੁਬਾਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਛੱਡ ਕੇ ਫਿਰਕੂ ਢੰਗ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬੀ ਮੱਥੇ ਮਾਰੀ। ਇਸ ਪੈਰੇ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਤੁਸੀਂ ਲਿਖਦੇ ਹੋ- 'ਸੱਚੇ ਸੱਚ'; ਲੇਕਿਨ ਇਹ ਸੱਚ ਨਹੀਂ। ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬਾ ਜਾਂ ਸੂਬੀ ਕਿਸੇ ਇਕ ਧਰਮ ਦੇ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਫੜਾਈ, ਇਹ ਫਾਰਮੂਲੇ ਤਹਿਤ ਭਾਸ਼ਾ ਆਧਾਰਤ ਸੂਬੇ ਦੀ ਵੰਡੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਤੁਸੀਂ ਕਦੇ ਗੁਲਜ਼ਾਰੀ ਲਾਲ ਨੰਦਾ ਦਾ ਨਾਂ ਲੈਂਦੇ ਹੋ, ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦਾ ਪਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੀ ਲਕੀਰ ਨਹੀਂ ਖਿੱਚੀ। ਤੁਸੀਂ ਆਪ ਹੀ ਦੱਸੋ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਸ਼ਾਹ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਰਿਕਾਰਡ ਵੇਖ ਕੇ ਹੀ ਤਕਸੀਮ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ 1961 ਦੀ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਦਾ ਆਧਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ 1961 ਦੀ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਹਿੰਦੀ ਲਿਖਵਾਈ ਸੀ। ਇਹ ਮਾੜੀ ਗੱਲ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਇਲਾਜ ਵੀ ਤਾਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਧਰਮ ਆਧਾਰਤ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਦੁਖਦਾਈ ਵੰਡ ਕਾਫੀ ਦੇਰ ਤੋਂ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ ਜੋ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬੇ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਮਸਲਾ ਬਣਾਉਣ ਨਾਲ ਹੋਰ ਪੱਕੀ ਹੋਈ। ਫਿਰ ਵੀ ਆਖਰ ਸੂਬੇ ਦੀ ਤਕਸੀਮ ਦਾ ਕੋਈ ਤਾਂ ਆਧਾਰ ਬਣਾਉਣਾ ਹੀ ਸੀ। ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਦੱਸਦਾ ਕਿ, ਕੀ ਆਧਾਰ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ! ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਹਾ

ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਅਫਸਰ ਆਪ ਹੀ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਦੇਣ ਕਿ ਕਿਹੜਾ ਇਲਾਕਾ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਦਾ ਹੈ ਤੇ ਕਿਹੜਾ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸੀਮਾ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਛੋਟੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ।

ਬੇਸ਼ੱਕ 1961 ਦੀ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਵਿਚ ਇਕ ਫਿਰਕੇ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰੀ ਹੋਣਾ ਮੰਦਭਾਗਾ ਸੀ ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ 47 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੀ ਕਾਫੀ ਦੇਰ ਤੋਂ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਤਕਸੀਮ ਚੱਲੀ ਆ ਰਹੀ ਸੀ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਵੰਡੀਆਂ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਾ ਕੇ ਹੀ ਦੂਰ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ

ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਵਿਚ ਆਪਰੇਸ਼ਨ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਉਸ ਦੀਆਂ ਡਿਕਟੇਟਰੀ ਰੁਚੀਆਂ ਕਰਕੇ, ਉਸ ਦਾ ਆਪਣਾ ਹੀ ਮਾਅਰਕੇਬਾਜ਼ੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੀ। ਉਹ ਲੋਹ-ਪੁਰਸ਼ ਜਾਂ ਗਾਂਧੀ ਬਣ ਕੇ ਵਿਖਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ ਜੋ ਫੌਜੀ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਦੇ ਨਿਕੰਮੇਪਣ ਕਰਕੇ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨੁੱਸ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਵਿਚ ਫੌਜੀ ਤਕਨੀਕ ਪੱਖੋਂ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਫੇਲੂ ਐਕਸ਼ਨ ਸੀ। ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਫੌਜ ਨੇ ਧਾਰਮਿਕ ਮਹੱਤਵ ਵਾਲੀ ਇਮਾਰਤ ਤਬਾਹ ਕੀਤੀ, ਕਾਫੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਬੰਦੇ ਮਰਵਾਏ ਤੇ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮੌਤ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਸੁੱਟਿਆ। ਅਫਸੋਸ ਹੈ ਕਿ ਇੰਨੇ ਵੱਡੇ ਦੁਖਾਂਤ ਬਾਰੇ ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ ਵਰਗਾ ਲੇਖਕ ਉਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਹਿਲੂ ਵਿਚਾਰ ਕੇ ਐਸੀ ਖੋਜ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਘਟਨਾ ਦੁਬਾਰਾ ਕਿਧਰੇ ਨਾ ਵਾਪਰੇ। ਤੁਸਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਹਿੰਦੂ ਰਾਜ ਦੀ ਸਿੱਖ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਵਰਤਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਸੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸਨ, ਲਾਹਨਤਾਂ ਤੇ ਫਿਟਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਹਾਲਾਤ ਦੇ ਹਾਂ-ਪੱਖੀ ਮੋੜ ਨੂੰ ਵੇਖਣਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਉਰਦੂ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਪੰਜਾਬੀ ਤੇ ਹਿੰਦੀ ਨੇ ਲੈ ਲਈ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਵੱਡੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਤੇ ਹਿੰਦੀ ਨੂੰ ਨਾਲ ਨਾਲ ਰੱਖਣਾ ਮੁਕੰਮਲ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ। ਕੁੱਲ-ਮਨਾਲੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਰੋਹਤਕ-ਗੁੜਗਾਵਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਬੜੇ ਦੂਜੀ ਜੁਬਾਨ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਕਿਧਰੇ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਪੰਜਾਬੀ ਵਾਸਤੇ ਵੱਡੀ ਖੁਸ਼ਗਵਾਰ ਹਕੀਕਤ ਸੀ ਤੇ ਤਦੇ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ 1947 ਤੋਂ 1966 ਦਾ ਸਮਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਜੁਬਾਨ ਦੀ ਚੜ੍ਹਤ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸੀ।

ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬੇ ਦੇ ਮੋਰਚੇ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੇ ਬੇਸਮਝੀ ਨਾਲ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਹਿਤ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ। ਫਿਰਕੂ ਪਾੜਾ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਖਾਤਰ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਬਲੀ ਦਾ ਬੱਕਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਅੱਜ ਸਾਫ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬੇ ਵਾਸਤੇ ਮੋਰਚਾ ਲਾਇਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਕਸਦ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਲ ਹੇਜ਼ ਨਹੀਂ, ਕੁਝ ਹੋਰ ਸੀ ਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਵੱਖਰੇ ਖੋਛ ਵਿਚ ਕੀਤਾ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਹੇਜ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਲੋਕਾਂ ਵੇਖ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਇਕ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਵੇਲੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਲਿਖਾਈ ਹੈ। ਇਹ ਵੱਖਰੀ ਗੱਲ

ਹੈ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੀ ਕਾਫੀ ਸਿੱਖ ਆਬਾਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ; ਅੰਕੜੇ ਇਹੀ ਦੱਸਦੇ ਹਨ।

ਤੁਸੀਂ ਕੋਈ ਪੁਰਾਣਾ ਰਿਕਾਰਡ ਦੱਸਦੇ ਹੋ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਹੱਦ ਤਾਂ ਮਾਰਕੰਡਾ ਦਰਿਆ ਸੀ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਾ ਕਿ ਕਿਹੜਾ ਅਜਿਹਾ ਰਿਕਾਰਡ ਸੀ; ਪਰ ਜੇ ਸਿਆਣੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਾਂ, ਜੇ ਮਾਰਕੰਡਾ ਤੱਕ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਹੁਣ ਜਿਹੜਾ ਤੁਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਬਾਂਗਾਂ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਕਰਕੇ ਦੁਹਾਈਆਂ ਪਾ ਰਹੇ ਹੋ ਕਿ ਓ ਲੋਕ! ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਹੋ ਜਾਣਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਹੋ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪੈਣੀ। ਉਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬਾ ਬਣਦਿਆਂ ਹੀ ਸਿੱਖ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਹੋਣੇ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਹੁਣ ਵਾਲਾ ਸਿਰਫ ਪੰਜ ਫੀਸਦੀ ਦਾ ਫਰਕ ਪੂਰਾ ਹੋ ਜਾਣਾ ਸੀ।

ਮੇਰਾ ਇਕ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਮਾਰਕੰਡਾ ਤੋਂ ਅਗਲੇ ਪਾਸੇ ਪੰਜਾਬੀ ਨਹੀਂ ਬੋਲੀ ਜਾਂਦੀ? ਜੀ.ਟੀ. ਰੋਡ ਉਤੇ ਮਾਰਕੰਡਾ ਦਰਿਆ ਪਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਹੀ ਸ਼ਾਹਬਾਦ ਦਾ ਕਸਬਾ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਦਾ ਕਸਬਾ ਹੈ। ਯਮਨਾਨਗਰ, ਸਚੌਰਾ ਤੇ ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਪੱਟੀ ਵੀ ਮਾਰਕੰਡਾ ਦਰਿਆ ਦੇ ਅਗਲੇ ਪਾਸੇ ਹੈ। ਇਹ ਹੱਦ ਬਣਨ ਨਾਲ ਵੀ ਸਿਰਸਾ, ਹਿਸਾਰ ਅਤੇ ਫਤਿਹਗਾਬਾ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਦੇ ਇਲਾਕੇ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰਹਿ ਜਾਣੇ ਸਨ। ਵੈਸੇ ਕੌਣ ਕਹੇਗਾ ਕਿ ਫਰੀਦਾਬਾਦ ਤੇ ਗੁੜਗਾਵਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਨਹੀਂ ਹਨ? ਕਦੇ ਗੁੜਗਾਵਾਂ ਦੇ ਸਦਰ ਬਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਘੁੰਮੋ, ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਵੇਗਾ! ਮੇਰਾ ਦੂਜਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਅੱਜ ਮਾਰਕੰਡਾ ਦੀ ਹੱਦ ਵਾਸਤੇ ਬੋਲ ਰਹੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਥੋੜ੍ਹਾ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਯਮਨਾ ਦਰਿਆ ਨੂੰ ਹੱਦ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਵਿਚ ਕੀ ਤਕਲੀਫ ਸੀ ਭਲਾ?

ਤੁਹਾਡਾ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਇਕ ਸੂਬੇ ਦੇ ਮਾਰੀ, 'ਸੱਚੇ ਸੱਚ' ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਵੱਡਾ ਪੰਜਾਬ ਸੂਬਾ ਜਿਸ ਨੇ ਚੀਨ ਦੀ ਸਰਹੱਦ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਲਾਹੌਲ ਸਪਿਤੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਪਾਸਿਓਂ ਘੇਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂ ਹਜ਼ਮ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦਾ। ਤੁਸਾਂ ਕੁਝ ਸਵਾਲ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛ ਕੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਈਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਦੇਣਾ। ਇਕ ਸਵਾਲ ਮੈਂ ਵੀ ਪੁੱਛਦਾ ਹਾਂ, ਤੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਵਾਬ ਈਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਦੇਣਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬਾ ਬਣਨ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਕੀ ਖੱਟਿਆ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਕੀ ਖੱਟਿਆ?

ਮੇਰਾ ਜਵਾਬ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬਾ ਬਣਨ ਨਾਲ ਆਕਾਲੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰ ਕੁਝ ਖੱਟਿਆ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਗੰਵਾਇਆ ਹੀ ਗੰਵਾਇਆ ਹੈ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਵੀ। ਪਿੱਛੇ ਝਾਤੀ ਮਾਰੋ, 1947 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 1966 ਤੱਕ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਚੜ੍ਹਤ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸੀ। ਲਾਹੌਲ ਸਪਿਤੀ, ਕੁੱਲ, ਮਨਾਲੀ, ਰੋਹਤਕ ਤੇ ਗੁੜਗਾਵਾਂ ਤੱਕ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਜਾਂਦੀ ਸੀ; ਕਿਧਰੇ ਬੜੇ ਪਹਿਲੀ ਭਾਸ਼ਾ ਤੇ ਕਿਧਰੇ ਦੂਜੀ ਭਾਸ਼ਾ। ਅੱਜ ਵੀ ਕੁੱਲ ਤੇ ਰੋਹਤਕ ਦੇ ਲੋਕ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 1958 ਤੋਂ 1966 ਦੌਰਾਨ ਦਸਵੀਂ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਪੰਜਾਬੀ ਪੜ੍ਹ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਵੀ ਸੁਣੋ। ਉਥੇ 1960 ਵਿਚ ਅੱਧੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਅੱਜ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਦਾ ਆਪ ਪਤਾ ਕਰ ਲਵੋ। ਵਰਤਮਾਨ ਪੰਜਾਬ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬੀ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਪਹਿਲੀ ਭਾਸ਼ਾ ਤੇ ਹਿੰਦੀ ਦੂਜੀ ਭਾਸ਼ਾ ਸੀ ਤੇ ਅੱਜ ਵੀ ਉਸੇ

ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ

ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚੋਂ ਹਿੰਦੀ ਨਾ ਨਿਕਲ ਸਕਦੀ ਸੀ ਤੇ ਨਾ ਨਿਕਲੀ ਪਰ ਹਰਿਆਣਾ ਤੇ ਹਿਮਾਚਲ ਵਿਚੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਨਿਕਲ ਗਈ ਹੈ!

ਤੁਸਾਂ ਕਈ ਵਾਰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਤਬਾਹੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਹਰ ਸੂਬੇ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਹੱਥ ਨਹੀਂ, ਉਸ ਦੀ ਬਹੁਤੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੂਬੇ ਦੀ ਆਪਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਤਾਂ ਪੱਕੀ ਸੱਟ 1966 ਵਿਚ ਹੀ ਵੱਜ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦੋ ਪੱਖ ਸਨ। ਇਕ ਘਾਟੇ ਵਾਲਾ ਜੋ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਸੀ ਤੇ ਦੂਜਾ ਵਾਧੇ ਵਾਲਾ ਜੋ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਸੀ। ਪੁਨਰਗਠਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਾਧੇ ਵਾਲਾ ਪਾਸਾ ਹਰਿਆਣੇ ਕੋਲ ਚਲਾ ਗਿਆ ਤੇ ਘਾਟੇ ਵਾਲਾ ਪਾਸਾ ਪੰਜਾਬ ਕੋਲ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਇਹ ਖੱਪਾ ਅਜੇ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਭਰਿਆ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਭਰੇ ਜਾਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ।

ਕੋਈ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਕਿ ਕਿਹੜੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਪਹਿਲੀ ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਛੁੱਟੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦਿਵਸ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ? ਕੀ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਹੁੰਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ 1966 ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ? ਜਿਸ ਦਿਨ ਕਿਸੇ ਦੇ ਟੋਟੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ, ਉਸ ਦਿਨ ਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਜਨਮ ਦਿਨ ਮਨਾਇਆ ਜਾਵੇ, ਕੀ ਅਜਿਹਾ ਕਿਧਰੇ ਹੋਰ ਵੀ ਸੁਣਿਆ ਹੈ?

ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਵੰਡ

ਚਰਿਆਈ ਪਾਣੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਵੀ ਤੁਸਾਂ ਝੁਠ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈ ਕੇ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਰੰਗਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਲਿਖਦੇ ਹੋ ਕਿ 'ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਤਿੰਨ ਚੌਥਾਈ ਪਾਣੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਾਲਕੀ-ਮਰਜ਼ੀ ਤੋਂ ਉਲਟ ਧੌਕੇਸ਼ਾਹੀ ਨਾਲ ਰਾਜਸਥਾਨ, ਹਰਿਆਣਾ ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਤੁਸਾਂ ਧੌਕੇਸ਼ਾਹੀ ਦੇ ਅੱਗੇ ਬਰੇਕਟਾਂ ਵਿਚ 'ਡਕੈਤੀ' ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਇਕ ਪੈਰੇ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਲਿਖਦੇ ਹੋ, 'ਬਿਲਕੁਲ ਸੱਚ'; ਲੇਕਿਨ ਇਹ ਸੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਪਾਣੀਆਂ ਦਾ ਮਸਲਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ, ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਝਗੜਾ ਹੋਣਾ ਕੋਈ ਜੱਗੋਂ ਬਾਹਰੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਨਸਾਫਪੂਰਵਕ ਨਿਬੇੜਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿਚ ਬਣਦਾ ਹੱਕ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਾ ਮਿਲੇ। ਕੋਈ ਵੀ ਨਾਗਰਿਕ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਹ ਕਹਿ ਦੇਣਾ ਹੈ ਕਿ 'ਇਸ ਮੁਲਕ' ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਇਨਸਾਫ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਗੱਲ ਵੱਖਰੀ ਹੈ; ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਹਰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦੱਸਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਕਾਰਨ ਪੜ੍ਹ, ਵਿਚਾਰ ਕੇ ਹੀ ਅੱਗੇ ਗੱਲ ਚਲਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਦੁੱਖ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਪਾਣ ਜ਼ਰੂਰ ਚੜ੍ਹਾਈ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪੱਖ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਸੀ। ਹੋਰ ਦੁੱਖ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ 'ਸਚੁ ਕੀ ਬੋਲਾ' ਲਿਖਣ ਵਾਲਾ ਵੀ ਇਸ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ। ਇਹ ਡਿਊਟੀ ਹੁਣ ਮੈਂ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ।

ਕਦੇ ਪੰਜਾਂ ਚਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੁਲਕ ਦੀ ਤਕਸੀਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਡੇ ਕਈ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੁਣ ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਕੋਲ ਤਾਂ ਵਾਈ ਚਰਿਆ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ ਪਰ ਉਹ ਗਲਤ ਸਨ, ਲੰਬਾਈਆਂ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਕੋਲ ਇਕ ਵੀ ਪੁਰਾ ਚਰਿਆ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅੱਜ ਜੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬੇ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਹਿਮਾਚਲ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅੱਜ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਕੋਲ ਪੰਜਾਂ ਚਰਿਆਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਅੱਧਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਚਰਿਆ ਸਤਲੁਜ ਆਪਣੇ ਸਹਾਇਕ ਚਰਿਆ ਬਿਆਸ ਸਮੇਤ ਆਪਣੀ ਕੁੱਲ ਲੰਬਾਈ ਦਾ ਸਿਰਫ 16 ਫੀਸਦੀ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰਦਾ ਹੈ। ਰਾਵੀ ਸਿਰਫ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਹੱਥ ਲਾ ਕੇ ਹੀ ਪਰ੍ਹਾਂ ਚਲੇ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਫਿਰਕਪ੍ਰਸਤੀ ਭਰੇ ਮੰਦਭਾਗੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਬਦਕਿਸਮਤ ਜੁਗਰਾਫੀਆ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਦਾ ਹੱਲ ਆਸਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਤੁਸੀਂ ਲਿਖਦੇ ਹੋ ਕਿ 'ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਚਰਿਆਵਾਂ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੀ ਉਹ ਰਾਜ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਹੱਦ ਵਿਚੋਂ ਉਹ ਲੰਘਦੇ ਹਨ।' ਤੁਸੀਂ ਗਲਤ ਲਿਖਦੇ ਹੋ; ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਨਹੀਂ, ਮੁਲਕਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਇਹ ਚਰਿਆ ਹੁਣ ਭਾਰਤ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਭਾਖੜਾ ਬੰਨ੍ਹ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਕੇਸ ਕੀਤਾ।

ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਤੇ ਸੰਭਾਵਤ ਸਿੰਜਾਈ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਸਤਲੁਜ, ਰਾਵੀ ਤੇ ਬਿਆਸ ਦੇ ਕੁਲ ਪਾਣੀ ਵਿਚੋਂ ਭਾਰਤ ਦਾ ਹੱਕ ਸਿਰਫ 15 ਫੀਸਦੀ ਹੋਣ ਦਾ ਕਲੋਮ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਾਣੀ ਉਪਰ ਸਿੰਧ ਤੇ ਬਲੋਚਸਤਾਨ ਦਾ ਹੱਕ ਵੀ ਜਤਾਇਆ। ਇਸ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਨੇ ਭਾਖੜਾ ਤੇ ਹਰੀਕੋ ਪੱਤਣ ਦੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬਣਾਏ ਨਕਸ਼ੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ, ਸਾਰਾ ਪੰਜਾਬ, ਪੈਪਸੂ (ਜੋ ਤੁਹਾਡੀ ਬਿਊਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਉਦੋਂ ਰਿਪੋਰੀਅਨ ਨਹੀਂ ਸੀ), ਰਾਜਸਥਾਨ ਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਇਕ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਸਿੰਧ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਦਰਸਾ ਕੇ 80 ਫੀਸਦੀ ਪਾਣੀ ਦਾ ਕਲੋਮ ਕੀਤਾ।

ਅਖੀਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਇਆ। ਜਿਹਲਮ, ਚਨਾਬ ਤੇ ਸਿੰਧ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਦੇ ਕੇ ਅਸਾਂ ਸਤਲੁਜ ਤੇ ਬਿਆਸ ਦਾ ਪੂਰਾ ਪਾਣੀ ਤੇ ਰਾਵੀ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਨਹਿਰਾਂ ਦਾ ਰੁਖ ਬਦਲਣ ਵਾਸਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ 50 ਲੱਖ ਪੈਂਡ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਗਵਾਂਢੀ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਹੋਈ ਜਿਸ ਤਕਸੀਮ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਡਕੈਤੀ ਦੱਸ ਰਹੇ ਹੋ, ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੂਬਿਆਂ ਦੀਆਂ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਚੁਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਆਪਸੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀਆਂ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਕਹੋ ਕਿ ਉਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਕਨਪੁਤਲੀ ਸਰਕਾਰਾਂ ਸਨ ਜਿਥੇ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਅੰਗੂਠੇ ਲਾ ਦਿੱਤੇ ਤਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਕਿਧਰੇ ਨਾ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮਝੌਤੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਨਾ ਵਪਾਰਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਵੀਦਾਨੀ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ। ਜੇ ਅੱਜ ਇਹ ਸਮਝੌਤੇ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਕਰਨੇ ਹੋਣੇ ਤਾਂ ਵੀ ਤੇ ਚੁਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਹੀ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਕੀ ਗਾਰੰਟੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਫਿਰ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਅੰਗੂਠੇ ਨਹੀਂ ਲਾ ਦੇਣਗੇ?

ਇਕ ਮਿੰਟ ਲਈ ਮੰਨ ਲਈਏ ਕਿ ਉਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੀਡਰ ਲੋਲੇ ਹੋਣਗੇ ਪਰ ਹੁਣ ਕੱਲ੍ਹ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਅਸੰਬਲੀ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਸਮਝੌਤੇ ਤੋਂ ਤੋੜਨ ਦਾ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਕਿ 'ਜੇ ਪਾਣੀ ਹੁਣ ਦੂਜੇ ਸੂਬਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਉਹ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰਵਿਘਨ, ਜਾਂਦਾ ਰਹੇਗਾ'। ਇਸ ਨਾਲ ਜੇ ਪਾਣੀ ਹੁਣ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਝਗੜਾ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ। ਸਿਰਫ ਮਸਲਾ ਇਹੀ ਰਹਿ ਗਿਆ ਕਿ ਹੋਰ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਹੀਂ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਕਹੋ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦੋਵੇਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਹਨ ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਫਿਰ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਹੀ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਤੀਸਰੇ ਨੂੰ ਇਕ ਸੀਟ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ। ਫਿਰ ਆਪਾਂ ਕਾਹਦੀ ਟੈਨਸ਼ਨ ਲੈ ਰਹੇ ਹਾਂ?

ਜਦੋਂ ਪਾਣੀਆਂ ਬਾਰੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਰਗੇ ਲੇਖਕ ਦੇ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਲੇਖ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸੋਚਦਾ ਕਿ ਐਸੀ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਸ਼ੈਲੀ ਦਾ ਲੇਖਕ ਹਿਮਾਚਲ ਕੋਲ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ। ਸ਼ਾਇਦ ਹੋਵੇ, ਤੇ ਆਪਾਂ ਨਾ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੋਵੇ। ਜੇ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਜ਼ਰੂਰ ਕੁਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਲਿਖਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ 'ਦੁਹਾਈ ਓ ਲੋਕਾ, ਹਾਏ ਓ ਰੱਬਾ! ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਸਾਡੀਆਂ ਬਰਫਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਿਘਲਾ ਕੇ ਤਿਆਰ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਭਾਰੀ ਜੰਗਲਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾ ਕੇ ਅਸੀਂ ਮੀਂਹ ਦੇ ਬੱਦਲ ਖਿੱਚਦੇ ਹਾਂ। ਮੀਂਹ ਦੀ ਖਾਤਰ ਅਸਾਂ ਖੇਤੀ ਵਾਸਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਖੋੜ੍ਹੀ ਤੇ ਜੰਗਲਾਂ ਵਾਸਤੇ ਬਹੁਤੀ ਰੱਖੀ ਹੈ। ਇਹ ਮੀਂਹ ਸਾਡੇ ਸਿਰਾਂ 'ਤੇ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਹਰ ਸਾਲ ਕੋਠੇ ਡਿੱਗਦੇ ਹਨ, ਮਾਲ ਡੰਗਰ ਰੁੜ੍ਹਦੇ ਹਨ ਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਜੀਅ ਵੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਦਰਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਭਰਦੇ ਹਾਂ ਤੇ ਇਹ ਮੈਦਾਨਾਂ ਵਾਲੇ ਸਾਡੇ ਹੀ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਬੰਨ੍ਹ ਮਾਰ ਕੇ ਪਾਣੀ ਮੁਫਤ-ਮੁਫਤ

ਆਪਸ ਵਿਚ ਵੰਡੀ ਫਿਰਦੇ ਹਨ।'

ਹਿਮਾਚਲ ਦਾ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ ਲਿਖੇਗਾ ਕਿ ਭਾਖੜੇ ਦੇ ਪਾਣੀ ਉਪਰ ਲੜਨ ਵਾਲੇ ਭਤਵਿਓ, ਕਦੇ ਸੋਚਿਆ ਹੈ ਕਿ ਗੋਬਿੰਦ ਸਾਗਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿਤਨੇ ਸੈਂਕੜੇ ਹਿਮਾਚਲੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਪੁਰਖੀ ਘਰ ਤੇ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਡੁੱਬ ਜਾਣ ਵਾਸਤੇ ਛੱਡੀਆਂ। ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜਸਥਾਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਈ ਗੁਣਾਂ ਵੱਧ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਘਰਾਂ ਵਾਸਤੇ ਪਲਾਟ ਤੇ ਪੈਸਾ ਵੀ ਮਿਲਿਆ ਪਰ ਨਦੀ ਕਿਨਾਰੇ ਦੇ ਹਰੇ

ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ

ਭਰੇ ਪਹਾੜ ਛੱਡ ਕੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਤਪਦੇ ਰੇਗਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਰਹਿਣਾ ਸੌਖਾ ਨਹੀਂ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਰਗੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਆਈਆਂ ਜਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਰਹਿ ਗਈਆਂ, ਉਹ ਤਾਂ ਫਿਰ ਵੀ ਕਦੇ ਆਪਣੇ ਜਨਮ ਸਥਾਨ ਨੂੰ ਹੱਥ ਲਾ ਕੇ ਵੇਖ ਸਕਦੇ ਹੋਣਗੇ ਪਰ ਇਹ ਲੋਕ ਏਡੀ ਡੂੰਘੀ ਚੁੱਬੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲਾ ਸਕਦੇ ਜਿਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਪੁਰਖੀ ਘਰ ਡੁੱਬੇ ਪਏ ਨੇ।' ਬੇਰ ਤੁਹਾਡੇ ਵਰਗਾ ਲੇਖਕ ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਹਉਕਾ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਲੇਖਕ ਲਿਖ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ, ਹਨੂਰ ਸਾਈਂ ਦਾ ਭਾਖੜਾ ਹਿਮਾਚਲ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਬੋਰਡ ਦਾ ਦਫਤਰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ?

ਮੈਂ ਦੁਹਰਾਉਂਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚਾਲੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੇ ਝਗੜੇ ਕੋਈ ਜੱਗੋਂ ਬਾਹਰੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ। ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ ਕਿ ਇਹ ਤਕਸੀਮਾਂ ਇਨਸਾਫ ਆਧਾਰਤ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਾਣੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਮਸਲੇ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸਾਡਾ ਲੇਖਕ ਬਰਾਦਰੀ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਰੰਗਤ ਨਾ ਦੇਈਏ, ਸਰਕਾਰਾਂ ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਪਾਈਏ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਿਬੇੜਾ ਆਪਸੀ ਗੱਲਬਾਤ ਰਾਹੀਂ ਕਰੋ। ਸਾਲ 2010 ਵਿਚ ਹੜ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜੋ ਤਬਾਹੀ ਮਚਾਈ ਹੈ, ਉਸ ਨੇ ਸਾਫ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਦਾ ਸੁਚਾਰੂ ਕੰਮ ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ, ਰਾਜਸਥਾਨ ਤੇ ਹਿਮਾਚਲ ਮਿਲ ਕੇ ਹੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਪਾਣੀ ਦੇ ਵਹਿਣ ਨਕਸ਼ੇ ਉਪਰ ਖਿੱਚੀਆਂ ਲਕੀਰਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਵੰਡਦੇ, ਨਾ ਹੀ ਹੱਦਾਂ ਉਪਰ ਰੱਖੇ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਡਰੰਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਸਤੇ ਸਿੰਧ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਦੀ ਸਾਰੀ ਧਰਤੀ, ਆਪਣੀ ਧਰਤੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿੰਜਾਈ ਤੇ ਬਿਜਲੀ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵੀ ਇਕੱਠਿਆਂ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਪਲਾਂਟ ਵੀ ਲਾਉਣਾ ਪਿਆ ਤਾਂ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿਚ ਹੀ ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ। ਪਾਣੀ ਦੀ ਬਿਜਲੀ ਦੀਆਂ ਸਭ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਹਿਮਾਚਲ ਵਿਚ ਹੀ ਹਨ। ਇਹ ਸਭ ਕੰਮ ਆਪਸੀ ਗੱਲਬਾਤ ਨਾਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿਚ ਚੰਗਾ ਭਾਈਚਾਰਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਹਾਂ, ਜਿੱਥੇ ਆਪਸੀ ਗੱਲਬਾਤ ਨਹੀਂ ਸਿਰੇ ਚੜ੍ਹ ਸਕਦੀ, ਉਥੇ ਅਦਾਲਤੀ ਰਸਤੇ ਨੂੰ ਅੰਤਮ ਸਮਝ ਕੇ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਝਗੜਿਆਂ ਦੇ ਨਿਬੇੜਿਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਹੱਲ ਨਹੀਂ,

ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਕਿਧਰੇ ਵੀ; ਲੇਕਿਨ ਤੁਹਾਡੀ ਕਲਮ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਲਿਖਦੀ ਹੈ ਕਿ 'ਹੁਣ ਰਾਵੀ ਦੇ ਪਾਣੀ ਉਪਰ ਡਾਕਾ ਮਾਰਨ ਵਾਸਤੇ ਭੁੱਖਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹੁੱਡਾ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਬੁਰੇ ਭੰਨੂਦਾ ਫਿਰਦਾ ਹੈ।' ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਜਾਣ ਨੂੰ ਕਦੇ ਡਾਕਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ।

ਮਸਲਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਘੱਟਗਿਣਤੀ ਹੋਣ ਦਾ

ਅਗਲੀ ਚਿੰਤਾ ਜੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਘੁਣ ਵਾਂਗ ਖਾ ਰਹੀ, ਉਹ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚੋਂ ਲੋਕੀਂ ਬਾਹਰਲੇ

ਮੁਲਕ ਦੀ ਤਕਸੀਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਡੇ ਕਈ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੁਣ ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਕੋਲ ਤਾਂ ਢਾਈ ਦਰਿਆ ਰਹਿ ਗਏ ਹਨ ਪਰ ਉਹ ਗਲਤ ਸਨ, ਲੰਬਾਈਆਂ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਕੋਲ ਇਕ ਵੀ ਪੂਰਾ ਦਰਿਆ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅੱਜ ਜੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬੇ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਹਿਮਾਚਲ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅੱਜ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਕੋਲ ਪੰਜਾਂ ਦਰਿਆਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਅੱਧਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਅੱਜ ਦਾ ਪੰਜਾਬ

ਮੁਲਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਯੂ.ਪੀ. ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਭੱਈਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਲਈ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਛੇਤੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਹੋ ਜਾਣੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀ ਚਿੰਤਾ ਬੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਸੁਖਾਲੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਭੱਈਆਂ ਦੀ ਆਮਦ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਗਈ ਹੈ। ਬਿਹਾਰ ਤੇ ਯੂ.ਪੀ. ਵਿਚ ਕਈ ਕਿਸਮ ਦੇ ਉਸਾਰੀ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਨਾਲ ਉਥੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਮੌਕੇ ਵਧ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਖੇਤੀ ਵਿਚ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਘਾਟ ਸਮੱਸਿਆ ਬਣੀ ਹੈ, ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਉਦਯੋਗ ਵੀ ਲੋਬਰ ਦੀ ਕਮੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਹਨ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਹੋਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਜੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਵੋਟਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵੇਖੋ ਤਾਂ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਦਾ ਵੋਟ ਬਣਨ ਵਾਸਤੇ ਕੋਸ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ। ਤੁਸੀਂ ਆਪ ਹੀ ਲਿਖ ਰਹੇ ਕਿ 'ਉ 80% ਦੇ ਲਗਪਗ ਤਾਂ ਘੋਨ-ਮੋਨ ਹੋਏ ਈਆਂ' ਅੱਗੋਂ ਜੇ ਕੋਸਧਾਰੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਸੱਚ ਸੋਚਾ ਦੇ ਚਲੇ, ਰਾਧਾ ਸਵਾਮੀਏ, ਨੂਰਮਹਿਲੀਏ ਤੇ ਭੁੱਕੀ ਖਾਣ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਸਰਾਬ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਕੱਚੇ ਤਾਂ ਇਹ ਹੋਰ ਵੀ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਤੁਸੀਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਬਚਾਉਣ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵੱਸਦੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਵਾਰ ਵਾਰ ਹੋਕਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋ। ਤੁਸੀਂ ਬਹੁਤ ਕਿਸਮ ਦੀ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਵਰਤ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਰਲੇ ਵੀ ਲਏ ਹਨ। ਉਹ ਬੜੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਾਲ ਗਏ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਾਲ ਸੈਂਟ ਹੋਏ ਹਨ। ਉਹ ਸਿਰਫ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਖਾਤਰ ਵਾਪਿਸ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦੇ। ਤੁਹਾਡਾ ਬਾਹਾਂ ਚੁੱਕ ਚੁੱਕ ਹੋਕਰ ਮਾਰਨਾ ਕਿ 'ਜੇ ਭੱਈਆਂ ਦਾ ਹੜ੍ਹ ਪੰਜਾਬ ਖਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਡਾਲਰਾਂ, ਪੈਂਡਾਂ ਵਾਲਿਓ! ਬਚਣਾ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਨਹੀਂ' ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਇਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਤੁਸੀਂ ਵੱਖਰੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਮਿਹਣਾ ਵੀ ਮਾਰ ਕੇ ਵੇਖਿਆ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਲਿਖਦੇ ਹੋ 'ਤੁਹਾਡੇ ਪੁੱਤਰ ਧੀਆਂ ਕੀ ਹੋਣਗੇ? ਨਾ ਕ੍ਰਿਸਚੀਅਨ ਨਾ ਸਿੱਖ।' ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਵੀ ਕੋਈ ਫਿਕਰ ਨਹੀਂ। ਅੱਧੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੱਛਮੀ ਯੂਰਪ ਕਿਸੇ ਧਰਮ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸ਼ਾਮਲ। ਉਹ ਆਰਾਮ ਦੀ ਰੋਟੀ ਖਾਂਦੇ ਤੇ ਚੰਗੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਉਂਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ, ਵੱਧ-ਗਿਣਤੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਟੈਨਸ਼ਨ ਫਰੀ ਜੀਵਨ ਭੋਗ ਰਹੇ ਹਨ।

ਤੁਸੀਂ ਆਪ ਹੀ ਲਿਖਦੇ ਹੋ ਕਿ ਬਿਹਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕੰਮ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਕਾਮਿਆਂ ਦੀ। ਫਿਰ ਗੱਲ ਹੀ ਖਤਮ ਹੈ। ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਕੰਮ ਮਿਲੇਗਾ, ਉਹ ਆਉਣਗੇ, ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗਾ ਨਹੀਂ ਆਉਣਗੇ। ਇਹ ਯੂ.ਪੀ. ਬਿਹਾਰ ਦੀ ਲੋਬਰ ਇਕੱਲੇ ਪੰਜਾਬ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹਰਿਆਣਾ, ਹਿਮਾਚਲ ਦੇ ਸਨਅਤੀ ਨਗਰਾਂ ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਵੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਹੱਲ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਹੋਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਵੇਖੋ, ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਗਏ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਮੁੜਨਾ। ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਇਸੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਆ ਸਕਦੇ। ਉਧਰ, ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਬਿਹਾਰੀਆਂ ਬਿਨਾ

ਲਿਖਣੀ ਵੀ ਸਿਖਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤੇ ਜੇ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰ ਕਾਇਲ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਬੱਸ ਇਹੀ ਤਰੀਕਾ ਰਹਿ ਗਿਆ ਜੇ, ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਰੱਖਣ ਦਾ। ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਹੈ ਤਾਂ ਦੱਸੋ?

ਕੀ ਹਰ ਧਰਮ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਵੱਖਰਾ ਮੁਲਕ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ?

ਤੁਸਾਂ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਨੂੰ ਬੁਰਾ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਸਿਰਲੇਖ ਵਿਚ ਹੀ ਲਿਖਦੇ ਹੋ ਕਿ 'ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦਾ ਪਾਇਆ ਫਿਰਕੂਪੁਣਾ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਲਹੂ ਵਿਚੋਂ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਿਆ।' ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਫਿਰਕੂਪੁਣਾ ਤੁਹਾਡੇ ਲਹੂ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਿਆ। ਤੁਸਾਂ ਹਰ ਜਗ੍ਹਾ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲ ਹਿੰਦੂ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਲਾ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ 'ਹਿੰਦੂ ਕਾਂਗਰਸ'

ਮੈਂ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਗਾਰੰਟੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਕੋ ਮਜ਼ਹਬ ਵਾਲੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਇਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ। ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਆਪਰੇਸ਼ਨ ਬਹੁਤ ਦੁਖਦਾਈ ਸੀ ਪਰ ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ ਵਿਚ ਲਾਲ ਮਸਜਿਦ ਉਪਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫੌਜ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵੀ ਘੱਟ ਦੁਖਦਾਈ ਨਹੀਂ।

ਸਾਕਾ ਲਾਲ ਮਸਜਿਦ, ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ

ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਤੁਸਾਂ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਤੇ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਨੂੰ ਵੀ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਦੱਸਿਆ ਹੈ; ਜਦੋਂ ਕਿ ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਦੁਸ਼ਮਣ ਕਹਿ ਕੇ ਗੋਲੀ ਮਾਰੀ ਗਈ ਸੀ। ਅੱਜ ਤੱਕ ਉਸ 'ਤੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲੱਗ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜੋ ਮੁਲਕ ਵਾਸਤੇ ਮੁਸੀਬਤ ਬਣ ਗਏ ਹਨ। ਉਧਰ, ਨਹਿਰੂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਸਤਿਕ ਸੀ। ਉਹ ਕਦੇ ਮੰਦਿਰ ਨਹੀਂ ਗਿਆ, ਕਦੇ ਟਿੱਕਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ, ਜਨੇਊ ਨਹੀਂ ਪਹਿਨਿਆ ਤੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਗੰਗਾ ਵਿਚ ਇਸ਼ਨਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਵਿਚ ਕਈ ਕਮੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਉਪਰ ਕਿਸੇ ਸ਼ੱਕ ਦੀ ਗੂੰਜਾਇਸ਼ ਨਹੀਂ।

ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਮੂਲ ਆਧਾਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਭਾਜਪਾ, ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਅਤੇ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਵਾਲੇ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੱਸਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਚਾਪਲੂਸੀ ਦੀ ਨੀਤੀ ਅਪਣਾਉਂਦੀ ਆਈ ਹੈ। ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਵੋਟ ਬੈਂਕ ਵੱਧ ਮਿਸਾਲਾਂ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਕਾਂਗਰਸ ਹਕੂਮਤ ਨੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਦਬਾਇਆ ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਤੇ ਇਸਾਈਆਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਮੰਨੀਆਂ। ਓਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਵਿਚ ਵੀ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ ਹਨ ਜੋ ਦੁਹਾਈ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਲੋਹੜਾ ਓ ਲੋਕਾ! ਹਿੰਦੂ ਆਪਣੇ ਹੀ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਦੂਜੇ ਦਰਜੇ ਦੇ

ਸ਼ਹਿਰੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਰੇਲ ਗੱਡੀ ਵਿਚ ਹੀ ਮੈਂ ਇਕ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਗੁੱਸੇ ਵਿਚ ਬੋਲਦਾ ਸੁਣਿਆ ਕਿ 'ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਾਸਤੇ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਜੋ ਮਰਜ਼ੀ ਕਰਵਾ ਲਵੇ ਪਰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਵਾਸਤੇ ਡੱਕਾ ਤੋੜਨ ਵਾਸਤੇ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ। ਹਿੰਦੂ ਤੀਰਥਾਂ ਉਪਰ ਟੈਕਸ ਲੱਗਦੇ ਨੇ ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਹੱਜ ਵਾਸਤੇ ਹਰ ਸਾਲ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨੇ ਵਿਚੋਂ ਖਰਚੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਧਰ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖ ਯਾਤਰੂਆਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਇਕ ਟਕਾ ਨਹੀਂ ਦਵਾਲਾ।' ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਅੰਤ ਨਹੀਂ।

ਸ਼ਾਇਦ ਪ੍ਰਵੀਨ ਤੋਗਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾ ਹੀ ਪਤਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਨੂੰ ਝੂਠੀ ਕਹਿਣ ਵਾਲਾ ਇਕੱਲਾ ਉਹੀ ਨਹੀਂ, ਢੁੱਡੀਕੇ ਵਿਚ ਇਕ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਵੀ ਹੈ। ਤੁਸਾਂ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਦੇ ਪੁਖਤਾ ਸਬੂਤ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਉਹ ਵੀ ਇਸ ਤਰਜ਼ ਵਿਚ ਕਿ ਸਿੱਖੇ, ਆਪਣਾ ਵੱਖਰਾ ਮੁਲਕ ਮਿਲਦਾ ਮਿਲਦਾ ਗਵਾ ਕੇ ਤੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਕੇ ਲੈ ਲਿਆ ਸਵਾਦ? ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਢੁਹਾਇਆ, ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਕਤਲ ਹੋਏ, ਧੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਦੀਆਂ ਇੱਜ਼ਤਾਂ ਲੁਟਵਾਈਆਂ?

ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਨਾ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੱਖਰਾ ਮੁਲਕ ਦੇਣ ਵਾਸਤੇ ਕਿਹਾ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਮੰਗਿਆ ਜਾਂ ਸੋਚਿਆ ਵੀ ਸੀ। ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ ਕਿ ਬੋਲੋ ਕਿਧਰ ਰਲਣਾ ਜੇ? ਅਗਰ ਕੋਈ ਨਾਮ-ਨਿਹਾਦ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਕਿਧਰੇ ਘੁਸਰ-ਮੁਸਰ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹੋਣਗੇ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਆਬਾਦੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਇਲਮ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਦੂਜੀ ਗੱਲ ਇਹ ਕਿ ਕੌਣ ਗਾਰੰਟੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਇਕੋ ਧਰਮ ਦਾ ਆਪਣਾ ਮੁਲਕ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਉਪਰ ਗਿਣਾਈਆਂ ਦੁੱਖ ਭਰੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਨਹੀਂ ਵਾਪਰਦੀਆਂ।

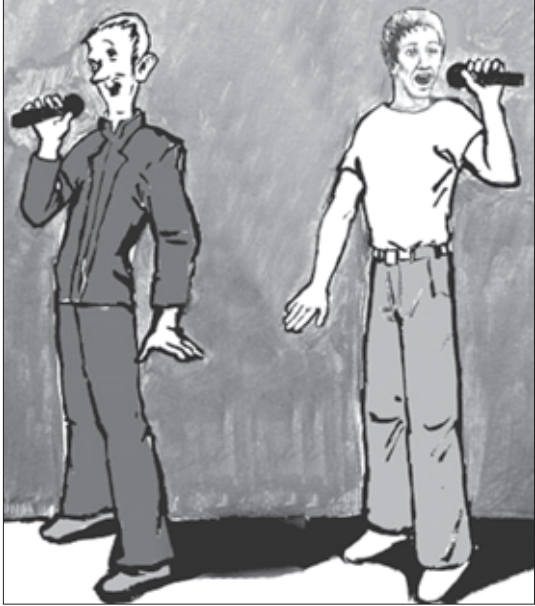
ਤੁਸਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ 'ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਲੈ ਕੇ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਅੱਧੇ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋ ਗਏ ਤੇ ਅੱਧੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗੁਲਾਮੀ ਵਿਚ ਰਹਿ ਗਏ।' ਤੁਹਾਡਾ ਮਤਲਬ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਰਹਿ ਗਏ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਤੋਂ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ

ਆਪਰੇਸ਼ਨ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਨੂੰ ਮੈਂ ਆਜ਼ਾਦ ਭਾਰਤ ਦੇ ਮੱਥੇ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕਲੋਕ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਲੇਖ ਵੀ ਲਿਖੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਕਈ ਬੰਦੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਵੀ ਹਨ ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਇਸ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਤੇ ਘੱਲੂਘਾਰਾ ਦਿਵਸ ਮਨਾਉਂਦੇ ਰਹੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਰਖਵਾਲੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਪਰ ਮੁੱਖ ਗੁਨਾਹ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਹੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਆਖਰ ਇਹ ਉਸੇ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੀ ਕਿ ਮੁਲਕ ਦੀ ਹਰ ਮਜ਼ਹਬੀ ਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰੇ। ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਸੇ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਧਰੋਹ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਬੇਲੋੜੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਕਈ ਬਦਲ ਸਨ ਜੋ ਨਹੀਂ ਅਪਣਾਏ ਗਏ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਏ ਆਪਰੇਸ਼ਨ ਬਲੈਕ ਬੰਡਰ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ ਦੀ ਹਜ਼ਰਤਬਲ ਦਰਗਾਹ ਉਪਰ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵੇਲੇ ਅਪਣਾਈ ਨੀਤੀ ਨੇ ਹੀ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪਰੇਸ਼ਨ ਨੀਲਾ ਤਾਰਾ ਗਲਤ ਸੀ।

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫ਼ੇ 'ਤੇ)

ਜਵਾਨੀ ਦੀਆਂ ਕਰਤੂਤਾਂ ਦੱਸਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦਾ ਥਾਪੜਾ

ਵਿਆਹ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼। ਕੰਨ ਪਾੜਵਾਂ ਡੀ.ਜੇ ਚੱਲ ਰਿਹੈ। ਮਿੱਟ-ਮਿੱਟ ਮਗਰੋਂ ਗਾਣਾ ਬਦਲ ਰਿਹੈ। ਵੀਰਾਂ, ਚਾਚਿਆਂ, ਤਾਇਆਂ, ਫੁੱਫੜਾਂ, ਮਾਸਤਾਂ, ਦੋਸਤਾਂ-ਮਿੱਤਰਾਂ ਸਭ ਦੇ ਸਿਰ ਨੂੰ ਕੌੜਾ ਪਾਣੀ ਚੜ੍ਹਿਆ ਹੋਇਐ। ਉਹ ਬੱਕਰੇ ਬੁਲਾ ਰਹੇ ਨੇ। ਲੱਤਾਂ ਦੇ ਝੁਲਣ ਤੇ ਬਾਹਾਂ ਦੇ ਹਿੱਲਣ ਕਾਰਨ ਦੋਹਾਂ-ਤਿੰਨਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ 'ਚ ਫੜੇ ਰਿਵਾਲਵਰਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਵੱਲ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਨੇ, ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਵੱਲ, ਪਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਹੀਂ। ਕੋਈ ਭੈਣ ਦਾ ਹੱਥ ਫੜ ਨੱਚ ਰਿਹੈ, ਕੋਈ ਭਰਜਾਈ ਨਾਲ ਨੁਮਕਾ ਲਾ ਰਿਹੈ, ਕੋਈ ਪਤਨੀ ਦੇ ਲੱਕ ਦੇ ਹੁਲਾਰੇ ਗਿਣ ਰਿਹੈ, ਕੋਈ ਮਾਂ ਦਾ ਹੱਥ ਫੜ ਝੁਮ ਰਿਹੈ। ਅੱਜ ਦੇ ਦਿਨ ਨੂੰ ਯਾਦਗਾਰ ਬਣਾਉਣ 'ਚ ਕੋਈ ਕਸਰ ਬਾਕੀ ਨਹੀਂ ਛੱਡੀ ਜਾ ਰਹੀ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ, ਗੀਤ ਕਿਹੜਾ ਵੱਜ ਰਿਹੈ, ਗਾਉਣ ਵਾਲਾ ਕੀ ਆਖ ਰਿਹੈ, ਮਤਲਬ ਕੀ ਨਿਕਲ ਰਿਹੈ। ਦੋ ਕੁ ਮਿੱਟਾਂ ਮਗਰੋਂ ਇੱਕ ਜਣਾ ਡੀ.ਜੇ. ਵਾਲੇ ਕੋਲ ਜਾਂਦੇ ਤੇ 'ਲੱਕ ਟਵੰਟੀ ਏਟ ਕੁੜੀ ਦਾ' ਦੀ ਫਰਮਾਇਸ਼ ਕਰ ਛੱਡਦੈ। ਗਾਣਾ ਚੱਲਦੇ ਤਾਂ ਸੱਭੇ ਜਣੇ ਰਿਸ਼ਤੇ-ਨਾਤੇ ਭੁੱਲ ਖਰੂਦ ਮਚਾਉਣ ਲੱਗਦੇ ਨੇ, ਜਿਵੇਂ ਚਿਰਾਂ ਤੋਂ ਦੱਬੀ ਚੀਕ ਬੁਲਬੁਲੀ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਰਹੇ ਹੋਣ। ਫੇਰ ਇੱਕ ਜਣਾ ਡੀ.ਜੇ. ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਪੰਜਾਹ ਦਾ ਨੋਟ ਫੜਾ ਆਖਦੈ, 'ਸਾਡੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਤ ਨਹੀਂ ਲੱਭਦੇ, ਤੈਨੂੰ ਯਾਰ ਬਥੇਰੇ' ਲਾ। ਗਾਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੈ, ਫਰਮਾਇਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਧਰਮ ਪਤਨੀ

ਦੀ ਬਾਂਹ ਫੜ ਆਖਦੈ, 'ਨੀਂ ਤੈਨੂੰ ਯਾਰ ਬਥੇਰੇ। ਘਰਵਾਲੀ ਨਿੰਮੋਝੁਣੀ ਹੁੰਦੀ ਏ, ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਗਾਇਕ ਦੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਸਮਝਦੀ ਏ, ਪਰ ਦਾਰੂ 'ਚ ਬਾਂਦਰ ਬਣੇ ਸਾਂਈ ਨੂੰ ਕੋਈ ਖਿਆਲ ਨਹੀਂ। ਅਖੀਰ ਉਦੋਂ ਹੁੰਦੀ ਏ, ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਜਣਾ ਅਵੱਲੇ ਜਿਹੇ ਗਾਣੇ ਦੀ ਫਰਮਾਇਸ਼ ਕਰ ਆਉਂਦੇ ਤੇ ਗਾਣਾ ਚੱਲ ਪੈਦੈ, ਸਾਰੇ ਜਣੇ 'ਓਏ ਚੱਕ ਲਓ, ਬੁਰਰਾ... ਬੁਰਰਾ...' ਕਰਨ ਲੱਗਦੇ ਨੇ। ਗਾਣੇ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਹੋਰ ਉੱਚੀ ਹੁੰਦੀ ਏ, 'ਕੁੜੀ ਰਿਕਸ਼ੇ 'ਤੇ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਤੇ ਪਿੱਛੇ ਲਾ ਲੈਂਦੇ ਸੀ ਕਾਰਾਂ।' ਲਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਵੀ ਨੱਚਣ ਲੱਗਦੇ ਨੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਾਵੇਂ ਪੀੜੀ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਅਕਲ ਨੂੰ ਜਿੰਦਰਾ ਜੜ੍ਹਿਆ ਹੋਇਐ। ਪਹਿਲਾਂ ਦੋ ਕੁ ਵਾਰ ਆਪਣੀ ਚੁੜ੍ਹੇ ਵਾਲੀ ਦੇ ਲੱਕ ਨਾਲ ਲੱਕ ਟਕਰਾਉਂਦੇ ਨੇ ਤੇ ਫੇਰ ਉਨ੍ਹਾਂ

ਭੈਣਾਂ ਵੱਲ ਉਂਗਲਾਂ ਕਰਨ ਲੱਗਦੇ ਨੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਵੇਰੇ ਘਰੋਂ ਨਿਕਲਣ ਵੇਲੇ ਉਸ ਦੇ ਸਿਹਰਾ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਸੀ, ਸੌ-ਸੌ ਸ਼ਗਨ ਮਨਾਏ ਸਨ। ਲਾੜਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ 'ਅਲਫ਼ਾਜ਼' ਦੀ ਰੂਹ ਆ ਜਾਂਦੀ ਏ, ਉਹ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੀ ਪਾਕੀਜ਼ਗੀ ਭੁੱਲ ਆਖਦੈ, 'ਕੁੜੀ ਰਿਕਸ਼ੇ 'ਤੇ ਜਾਂਦੀ ਸੀ' ਤੇ ਭੈਣਾਂ ਉਸ ਦਾ ਰੱਖੜੀ ਬੰਨ੍ਹਣ ਵਾਲਾ ਹੱਥ ਉਤਾਰ ਕਰ ਸੁੱਧ ਗੁਆ ਛੱਡਦੀਆਂ ਨੇ। ਨਾ ਉਹ ਸਮਝਦੀਆਂ ਨੇ ਕਿ ਸਾਡੇ ਕਾਲਜ ਵਾਲੇ ਦਿਨਾਂ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹੈ ਤੇ ਨਾ ਵੀਰ

ਸਮਝਦੈ ਕਿ ਉਹ ਡੀ.ਜੇ. ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਘੁਰਕੀ ਮਾਰ ਕੇ ਆਖੇ, 'ਇਹ ਉਹ ਰਿਕਸ਼ੇ ਵਾਲੀਆਂ ਨਹੀਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਿੱਛੇ ਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਗੋੜੀਆਂ ਵੱਜਦੀਆਂ ਸਨ।' ਇਹ ਸਭ ਕਿਸੇ ਫਿਲਮ ਦਾ ਨਹੀਂ, ਇੱਕ ਪੇਂਡੂ ਵਿਆਹ ਦਾ ਸੀਨ ਏ। ਉਸ ਵਿਆਹ ਦਾ, ਜਿੱਥੇ ਲਾੜਾ ਪੜ੍ਹਿਆ-ਲਿਖਿਆ, ਮਾਪਿਆਂ ਨੇ ਵਿਆਹ ਖਾਤਰ ਕਰਜ਼ਾ ਚੁੱਕਿਆ, ਵਿਆਹੁੰਦਤ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਠੀਕ-ਠਾਕ ਘਰੋਂ ਏ, ਪਰ ਅਕਲ ਦੀ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਉਮਰ ਭਰ ਵਾਲੀ ਐਫ.ਡੀ. ਕਰਾਈ ਹੋਈ ਏ। ਖੁਸ਼ੀ 'ਚ ਰੰਗਿਆਂ ਨੂੰ ਕੁੱਝ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਕਿਹੜਾ ਗਾਣਾ ਕੀਹਦੇ 'ਤੇ ਵਿਅੰਗ ਕਸ ਰਿਹੈ, ਕਿਹੜੇ ਗਾਣੇ ਵੇਲੇ ਭੈਣ ਨਾਲ ਅੱਖ ਨਹੀਂ ਮਿਲਾਉਣੀ, ਕਿਹੜੇ ਵੇਲੇ ਘਰਵਾਲੀ ਵੱਲ ਉਂਗਲ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ। ਇਸ ਸਾਰੇ 'ਬਾਂਦਰਪੁਣੇ'

ਮਾਫ਼ ਕਰਨਾ ਵਿਆਹ ਵਿਚ ਮੁੰਡੇ ਵਾਲਿਆਂ ਅੰਦਰੋਂ ਇੱਕੋ ਗੱਲ ਝਲਕੀ ਕਿ ਅੱਜ ਉਹ ਜੰਗ ਫ਼ਤਿਹ ਹੋ ਗਈ, ਜਿਸ ਲਈ ਇਹਨੂੰ ਪੱਚੀਆਂ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤੇ ਕੁੜੀ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਪੱਥ ਦੱਸਦੇ ਨੇ ਕਿ ਅੱਜ ਉਹ ਫਿਕਰ ਮੁੱਕ ਗਿਐ, ਜਿਹੜਾ ਧੀ ਦੇ ਜਵਾਨ ਹੋਣ ਨਾਲ ਵਧਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਡੇਢ-ਦੋ ਘੰਟੇ ਦੇ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਨੇ ਮਨ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜਿਹੜੇ-ਜਿਹੜੇ ਗਾਣੇ ਡੀ.ਜੇ. 'ਤੇ ਵੱਜੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘਰ ਬੈਠ ਪੂਰੇ-ਪੂਰੇ ਸੁਣਿਆ ਤੇ ਗਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਜਿੰਨੀਆਂ ਲਾਹਨਤਾਂ ਨੱਚਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪਾਈਆਂ। ਖਿਆਲ ਆਉਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਗਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਰੋਟੀ ਤਾਂ ਇਸ ਘਟੀਆ ਕਾਰੇ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਏ, ਸੁਣਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕੀ ਹੋ ਗਿਆ? ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰ 'ਤੇ ਕਿਉਂ ਬਿਠਾਉਣ ਲੱਗ ਗਏ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੰਦਰਲੀ ਗ਼ੈਰਤ ਮਰ ਗਈ ਜਾਂ ਮਰਨ ਦਾ ਡਰਾਮਾ ਕਰਨ ਲੱਗ ਗਏ?

ਪਹਿਲਾਂ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ 'ਰਿਕਸ਼ੇ' ਮਾਰਕਾ ਸ਼ਖ਼ਸ ਦੀ। ਇਹ ਉਸ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਕੈਸਿਟ ਹੈ, 'ਬੁਆਏ ਨੈਕਸਟ ਡੋਰ' ਤੇ ਨਾਂ ਹੈ ਅਲਫ਼ਾਜ਼। ਅਲਫ਼ਾਜ਼ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਰੁਪਾਂਤਰ 'ਸ਼ਬਦ' ਹੈ ਤੇ ਜਦੋਂ ਅਤੀਤ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਅਲਫ਼ਾਜ਼ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਆਉਂਦੇ ਹੋਣ ਕਿ ਰਿਕਸ਼ੇ 'ਤੇ ਜਾਂਦੀ ਕੁੜੀ ਨਾਲ ਛੇੜ-ਛਾੜ ਕਰਨਾ ਸਾਡਾ ਸ਼ੌਕ ਸੀ, ਉਹ ਗਾਲ਼ਾਂ ਕੱਢਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪੈਂਦਾ, ਉਹ ਨੱਕ ਚੜ੍ਹਾਉਂਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਸਾਡਾ ਕੁੱਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂਦਾ, ਉਹ ਘੁੱਪ ਤੋਂ ਬਚਦੀ ਮੂੰਹ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਰੱਖਦੀ ਸੀ ਤੇ ਅਸੀਂ ਉਹਨੂੰ 'ਤਾਲਿਬਾਨੀ' ਆਖਦੇ ਸਾਂ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸੈਕਟਰਾਂ ਵਿਚ ਪੂਰਾ ਗੰਦ ਪਾਈਦਾ ਸੀ, ਉਦੋਂ 'ਅਲਫ਼ਾਜ਼' ਵਰਗੇ ਸੋਹਣੇ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਭਲਾ ਕੀ ਅਰਥ ਰਹਿ ਜਾਂਦੈ।

ਕਦੇ-ਕਦੇ ਜਾਪਦੈ ਕਿ ਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਅਤੀਤ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਬੋਹੁਦਾ ਗੱਲਾਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਨਵੇਂ ਖੂਨ ਨੂੰ ਮਗਰ ਲਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਨੇ। ਮਾੜੀਆਂ ਕਰਤੂਤਾਂ ਕਰਕੇ ਜਵਾਨੀ ਵੇਲੇ ਹੋਈ ਬਦਨਾਮੀ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਝੋਰਾ ਨਹੀਂ, ਮਾਣ ਹੈ, ਅਜਿਹਾ ਮਾਣ, ਜਿੱਥੇ ਅਪਮਾਨ ਵੀ ਸਨਮਾਨ ਵਰਗਾ ਲੱਗਦੈ। 'ਰਿਕਸ਼ੇ' ਵਾਲੇ ਗੀਤ ਦਾ ਇੱਕ ਅੰਤਰਾ ਹੈ: ਕਹੋ ਅਲਫ਼ਾਜ਼ ਔਜਲੇ ਨੂੰ,

ਪਿੱਛਾ ਕਰ ਕੁੜੀ ਓਏ ਲੰਮੀ ਦਾ, ਸੰਨੀ ਕਹਿੰਦਾ ਸਾਲਿਓ ਓਏ, ਆ ਗਿਆ ਫੋਨ ਹੈ ਮੰਮੀ ਦਾ, ਸੁੱਖੀ ਛੱਡਣਾ ਪੈਣਾ ਓਏ, ਸੈਕਟਰ ਔਠ, ਨੌਂ, ਦਸ ਤੇ ਗਿਆਰਾਂ ਕੁੜੀ ਰਿਕਸ਼ੇ 'ਤੇ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਤੇ ਪਿੱਛੇ ਲਾ ਲੈਂਦੇ ਸੀ ਕਾਰਾਂ।

ਕਿੰਨਾ ਨੇਕ ਬੰਦਾ ਹੈ ਇਹ ਔਜਲਾ, ਕਿੰਨੇ ਚੰਗੇ ਕੰਮ ਕੀਤੇ ਨੇ ਸੰਨੀ ਨੇ ਤੇ ਕਿੰਨਾ ਸਾਊ ਹੈ ਸੁੱਖੀ। ਬੰਦਾ ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਅੱਲ੍ਹੜ ਉਮਰ 'ਚੋਂ ਅੱਗੇ ਲੰਘਦੈ, ਉਦੋਂ-ਉਦੋਂ ਉਹਨੂੰ ਅਕਲ ਆਉਂਦੀ ਏ, ਪਰ ਏਥੇ ਤਾਂ 'ਕਰਤੂਤਾਂ' 'ਤੇ ਗਾਣੇ ਘੜੇ ਜਾਂਦੇ ਨੇ, ਵੀਡੀਓ ਬਣਦੇ ਨੇ, ਚੈਨਲਾਂ 'ਤੇ ਚੱਲਦੇ ਨੇ।

ਵੀਡੀਓ 'ਚ ਰਿਕਸ਼ੇ 'ਤੇ ਬੈਠੀ ਜਿਹੜੀ ਮਾਡਲ ਦਿਖਾਈ ਗਈ, ਉਹ 'ਕੱਢਦੀ ਟਕੇ-ਟਕੇ ਦੀਆਂ ਗਾਲ਼ਾਂ' ਸਤਰ ਵੇਲੇ ਜਿਹੜੇ ਬੋਲ ਬੋਲਦੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਗਾਇਕ ਨੇ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਲੇਖ ਸੁਹਿਰਦ ਪਾਠਕਾਂ ਲਈ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਮਾਣਮੱਤੀ ਮੁਟਿਆਰ ਮੂੰਹੋਂ ਨਿਕਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਇਥੇ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਪਰ ਏਨਾ ਜ਼ਰੂਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਲਿਖਣ ਵਾਲਾ, ਗਾਉਣ ਵਾਲਾ, ਸੰਗੀਤ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਾ ਤੇ ਫਿਲਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਸਾਰੇ ਇੱਕੋ ਸੋਚ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੇ।

ਮਾਪੇ ਕਦੇ ਵੀ ਔਲਾਦ ਅੱਗੇ ਆਪਣੀ ਜਵਾਨੀ ਵੇਲੇ ਹੋਈਆਂ ਭੁੱਲਾਂ ਦੇ ਕਿੱਸੇ ਨਹੀਂ ਫਰੋਲਦੇ। ਇਸ ਦੇ ਦੋ ਕਾਰਨ ਨੇ। ਪਹਿਲਾ ਇਹ ਕਿ ਕਿਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਔਲਾਦ ਇਹ ਨਾ ਸੋਚਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਜੇ ਮਾਪਿਆਂ ਏਦਾਂ ਕੀਤੇ, ਤਾਂ ਉਹ ਕਿਉਂ ਨਾ ਕਰਨ? ਤੇ ਦੂਜਾ, ਜੇ ਔਲਾਦ ਗ਼ਲਤ ਰਾਹ 'ਤੇ ਤੁਰਨ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਮਾਪੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘੁਰਨ ਵਾਲਾ ਹੱਕ ਵੀ ਨਾ ਗੁਆ ਬੈਠਣ। ਪਰ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਅੱਜ ਆਪਣੇ ਅਤੀਤ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਬੋਹੁਦਾ ਗੱਲਾਂ ਦੁਹਰਾ ਰਹੇ ਨੇ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਆਣੇ ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੀ ਗੀਤ ਸੁਣ ਆਖਣਗੇ, 'ਡੈਡ, ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਪੂਰੇ 'ਕੰਜਰ' ਰਹੇ ਓ,' ਉਦੋਂ ਇਹ ਹੁੰਗਾਰਾ ਕਿਹੜੇ ਮੂੰਹ ਨਾਲ ਭਰਨਗੇ।

ਬੋੜਾ ਚਿਰ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ੈਰੀ ਮਾਨ ਨੇ ਕਾਲਜ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ 'ਯਾਰ ਅਣਮੁੱਲੇ' ਗੀਤ ਵਿਚ ਹਰ ਉਹ 'ਫੜ' ਮਾਰੀ, ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਵਿਹਲਤਪੁਣਾ ਤੇ ਪਿਓ ਦੇ ਪੇਸੇ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਐਸ਼ਪ੍ਰਸਤੀ ਝਲਕਦੀ ਸੀ। ਗਾਣਾ ਬਹੁਤ ਮਕਬੂਲ ਹੋਇਆ। 'ਰਿਕਸ਼ੇ' ਵਾਲੇ ਸੁੱਖੀ, ਸੰਨੀ ਤੇ ਔਜਲੇ ਵਾਂਗ ਉਸ ਵਿਚ ਗਾਇਕ ਨੇ ਹਰ ਉੱਟ-ਪਟਾਂਗ ਕੰਮ 'ਚ ਸਾਥ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਯਾਰ

**ਕੀ ਮੈਂ
ਝੂਠ
ਬੋਲਿਐ...**

**ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ
ਟਹਿਣਾ***

*ਫੋਨ: 91-98141-78883

ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੁੱਥ ਕੇ ਕੀਤਾ। ਨਾ ਲਿਖਣ ਵਾਲੇ, ਨਾ ਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਇਸ ਲਿਖਤ ਵਿਚੋਂ ਮੇਰਾ ਵਿਅਕਤਿਤਵ ਝਲਕੇਗਾ। ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਇਕੋ ਮਕਸਦ ਸੀ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਨਾ ਕਿਵੇਂ ਚਰਚਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤੇ ਉਹ ਹੋ ਵੀ ਗਈ।

ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਇੱਕ ਪਗੜੀਧਾਰੀ ਗਾਇਕ ਪਿਛਲੇ ਕਾਫੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਅਜਿਹੇ ਗੀਤ ਗਾ ਰਿਹੈ, ਜਿਹੜੇ ਉਸ ਨੂੰ ਚਰਚਾ ਜ਼ਰੂਰ ਦੇ ਛੱਡਦੇ ਨੇ, ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਪੱਗ ਦਾ ਮੁੱਲ ਲਗਾਤਾਰ ਘਟਾਉਂਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਨੇ। ਜੇ ਉਹ ਪੱਗ ਬੰਨ੍ਹ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਦੀ ਥਾਂ ਟੋਪੀ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਜੈਲ ਲਾ ਕੇ ਚੜ੍ਹੇ ਤਾਂ ਕੋਈ ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕੀ ਸੌ ਵੀ ਨਾ ਦੇਵੇ, ਪਰ ਇਹ ਪੱਗ ਦਾ ਹੀ ਮੁੱਲ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨੂੰ ਤਿੰਨ-ਤਿੰਨ ਲੱਖ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਵੀ ਘਾਟ ਨਹੀਂ। ਆਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਉਹ ਪੰਦਰਾਂ ਸਾਲ ਦੀਆਂ ਪੰਜਾਬਣਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ਰਾਬ 'ਚ ਟੁੰਨ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨ ਜਾ ਰਿਹੈ, ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਮਹਾਨ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਆਹਾਂ ਮੌਕੇ ਇਸ ਗਾਣੇ 'ਤੇ ਭੈਣਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਫੜ ਕੇ ਡਾਂਸ ਕਰਨਗੇ, ਮਾਂਵਾਂ ਦੇ ਜਾਂ ਸਧਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਥਣਾਂ ਦੇ!

ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਰੋਲਾ ਪਾਉਂਦੇ ਨੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਗੰਦ ਨਹੀਂ ਦਿਸ ਰਿਹਾ। ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਅਵਾਜ਼ਾਂ ਬੁਲੰਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵੀ ਕੰਨਾਂ 'ਚ ਕੌੜਾ ਤੋਲ ਪਾਈ ਬੈਠੇ ਨੇ। ਜੇ ਉਹ ਸਹੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਵਿਰਸੇ ਦੇ ਵਾਰਿਸ ਨੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧੀਆਂ ਦੀਆਂ ਇੱਜ਼ਤਾਂ ਦਾ ਖਿਆਲ ਹੈ, ਗੰਧਲੇ ਹੁੰਦੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਹੈ, ਤਬਾਹ ਹੁੰਦੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦਾ ਦੁੱਖ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਸ਼ਬਦੀ ਤੀਰ ਚਲਾਉਣੇ ਬੰਦ ਕਰਨ, 'ਕੱਠੇ ਹੋਣ, ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਉਤਰਨ, ਮਾੜਿਆਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਅਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕਰਨ ਤੇ ਚੰਗਿਆਂ ਵਰਗੇ ਬਣਨ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦੇਣ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਘ ਪਾੜਨ ਦਾ ਕਿਸੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਘ ਪਾੜ-ਪਾੜ 'ਗੰਦ ਪਾਉਣ' ਦਾ ਪੂਰਾ ਠੋਕਾ ਸਾਡੇ ਨਵੇਂ ਉਠਦੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੇ ਲੈ ਲਿਆ।

ਇਹ ਬੇਲਾ ਸੱਚ ਕੀ ਨਹੀਂ ਹੈ

(ਸਫਾ 23 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਸੁਣਾ ਰਹੇ ਹੋ ਪਰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ 12 ਮੁਲਕ ਹਨ; ਸਾਲਮ ਮੁਲਕ, ਫਿਰ ਉਹ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਕਿਉਂ ਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੋਏ? ਕਿਉਂ ਪੂਰੇ ਚੌਦਾਂ ਸਾਲ ਇਰਾਨ ਤੇ ਇਰਾਕ ਦੇ ਬਾਰਡਰ ਦੀ ਰੇਤਾ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਖੂਨ ਨਾਲ ਤਰ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ? ਤੁਹਾਡਾ ਕੰਮ ਸੌਖਾ ਹੈ। ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਲਾਹਨਤਾਂ ਪਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹੋ ਲਾਹਨਤ ਹੈ, ਦੁਰ ਲਾਹਨਤ, ਫਿੱਟ ਲਾਹਨਤ, ਲੱਖ ਲਾਹਨਤ; ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋ ਕੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨਾਲ ਲੜਦੇ ਹੋ? ਪਰ ਮੇਰਾ ਕੰਮ ਸੌਖਾ ਨਹੀਂ, ਮੈਂ ਲੱਭਣਾ ਹੈ ਕਿ ਬੰਦੇ ਵਿਚੋਂ ਪਸ਼ੂਪੁਣਾ ਤੇ ਹਿੰਸਕ ਦਰਿੰਦਗੀ ਜਾਂਦੀ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ?

ਹਾਂ, ਹਿੰਦੂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਫਿਰਕੂਪੁਣੇ ਦੀ ਤੁਸਾਂ ਇਹ ਮਿਸਾਲ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਬਾਕੀ ਸੂਬੇ ਤਾਂ ਝੱਟ ਬਣ ਗਏ ਪਰ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬਾ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਮੰਗਿਆ ਸੀ; ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਵੱਡੇ ਅੰਦੋਲਨ ਕਰਨੇ ਪਏ। ਇਹ 'ਸੱਚੇ ਸੱਚ' ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੇ ਮੰਗਿਆ ਸੀ, ਲੰਮਾ ਅੰਦੋਲਨ ਹੋਇਆ, ਗੋਲੀਆਂ ਵੀ ਚੱਲੀਆਂ। ਉਤਰਾਖੰਡ, ਝਾਰਖੰਡ, ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਵੀ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੇ ਮੰਗਿਆ; ਗੋਲੀਆਂ ਖਾਧੀਆਂ, ਬੰਦੇ ਮਰੇ ਤੇ ਲੰਮੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਮਿਲਿਆ। ਤੇਲੰਗਾਨਾ, ਬੁੰਦੇਲਖੰਡ ਤੇ ਗੋਰਖਾਲੰਡ ਅਜੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇ। ਸਾਡੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਹਰ ਆਏ ਦਿਨ ਅੰਦੋਲਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਹੜਤਾਲਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਨੇ, ਧਰਨੇ ਲੱਗਦੇ ਨੇ, ਲਾਠੀਚਾਰਜ ਹੁੰਦੇ ਨੇ, ਗੋਲੀਆਂ ਵੀ ਚੱਲਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਸਭ ਜਗ੍ਹਾ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਿੰਦੂ ਹੀ ਮਰਦੇ ਨੇ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਕਿਉਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾ ਕੇ ਨਹੀਂ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਕਿ 'ਓਏ ਕੁੱਤੇ ਦੇ ਵੱਢਿਓ,

ਨ-ਖਸਮਿਓ, ਤੁਸੀਂ ਹਿੰਦੂ ਹੋ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੁਲਕ ਮਿਲ ਗਿਆ, ਤੁਹਾਡਾ ਰਾਜ ਬਣ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਹੋਰ ਕੀ ਲੈਣਾ ਜੇ? ਛਣਕਣਾ? ਜਾਓ ਘਰ ਬੈਠੋ'। ਤੁਸੀਂ ਲਿਖਦੇ ਹੋ ਕਿ 'ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਰਾਜ ਰਾਜ ਵੀ ਵੇਖ ਲਿਆ ਹੈ, ਨਹਿਰੂ ਦੀ ਡੈਮੋਕਰੇਸੀ ਵੀ'। ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਕੋਈ ਰਾਜ ਨਹੀਂ ਚਲਾਇਆ। ਉਹ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਜਸ਼ਨ ਵਿਚ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਉਹ ਉਸ ਦਿਨ ਕਲਕੱਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਥੇ ਦੰਗੇ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਸ ਦੀ ਅਪੀਲ ਨਾਲ ਦੰਗੇ ਰੁਕੇ ਨਹੀਂ, ਉਸ ਨੇ ਮਰਨ ਵਰਤ ਰੱਖ ਲਿਆ। ਮਰਨ ਵਰਤਾਂ ਨਾਲ ਦੰਗੇ ਰੁਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਨਹੀਂ, ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਇਹੀ ਕੁਝ ਸੀ ਜੋ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਕਲਕੱਤੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬ, ਮੈਂ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਦੋ ਜਗ੍ਹਾ ਹੋ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਮਹਾਤਮਾ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਫਿਰਕੂ ਲਾਣੇ ਨੇ ਗਾਲ਼ਾਂ ਵੀ ਕੱਢੀਆਂ ਤੇ ਧਮਕੀਆਂ ਵੀ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਫਿਰਕੂ ਜ਼ਹਿਰ ਤਕੜਾ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਲੋਕਪ੍ਰਿਅਤਾ ਵੀ ਅਜੇ ਤਾਕਤ ਰੱਖਦੀ ਸੀ। ਦੰਗੇ ਸਚਮੁੱਚ ਰੁਕੇ ਤੇ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਵਰਤ ਖੋਲ੍ਹਿਆ।

ਪਰ ਫਿਰਕੂਪ੍ਰਸਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਸੰਘ ਦਾ ਉਸ ਵਿਰੁਧ ਪ੍ਰਚਾਰ ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਜੇ ਗਾਂਧੀ ਨਾ ਰੋਕਦਾ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਦੇਣਾ ਸੀ ਜਾਂ ਮਾਰ ਦੇਣਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਲੈ ਹੀ ਲਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਇਥੇ ਕਰਦੇ ਕੀ ਪਏ ਨੇ। ਅਖੀਰ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਹੀ ਸੰਘ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਇਕ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਨੇ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਹੋਜ ਕਰਨ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ। ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਰਾਜ ਤਾਂ ਕੀ ਕਰਨਾ

ਸੀ, ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਦਖਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਸਿਵਾਏ ਇਕੋ ਵਾਰ ਦੇ ਕਿ ਜੇ ਪੈਸਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਚ ਦੇਰੀ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੇ ਡੈਮੋਕਰੇਸੀ ਹੈ, ਉਹ ਨਹਿਰੂ ਦੀ ਨਹੀਂ ਸਾਰੀ ਕੌਮ ਦੀ ਹੈ, ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਹੈ। ਬਾਲਗ ਵੋਟ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੀ ਡੈਮੋਕਰੇਸੀ ਹੈ, ਇਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਰਾਜ ਹੈ, ਇਹੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਕੋਈ ਤਸੱਵਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ਕਿਧਰੇ ਵੀ ਬਾਲਗ ਵੋਟ ਦਾ ਕੋਈ ਬਦਲ ਨਹੀਂ।

ਤੁਸਾਂ ਹਿੰਦੂ ਕਾਂਗਰਸ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਆਪਣੇ ਲਫੜਾਂ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਦੁਸ਼ਮਣ

ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਜਿਹੜਾ ਹਿੰਦੂ-ਹਉਆ ਤੁਸੀਂ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ, ਉਹ ਗੱਲ ਬਣਨੀ ਨਹੀਂ। ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਫਿਰਕੂ ਅਨਸਰ ਸਭ ਧਰਮਾਂ ਵਿਚ ਹੈ, ਨਫਰਤਾਂ ਫੈਲਾਉਣ ਤੇ ਵੰਡੀਆਂ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸਭ ਧਰਮਾਂ ਵਿਚ ਹਨ ਤੇ ਕੋੜੀਆਂ ਸ਼ਰਾਰਤਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵੀ ਹਨ। ਸ਼ੁਕਰ ਦੀ ਗੱਲ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਭ ਧਰਮਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਹਨ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਨਾਸੂਰ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਵੀ ਕੋਈ ਇਕ ਅੱਧਾ ਧਰਮ ਇਕੱਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਸਭ ਧਰਮਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਹੀ ਫਿਰਕੂਪ੍ਰਸਤੀ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਠਹਿਰਾਇਆ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਲੋਕ ਇਕ ਦਿਨ ਸਾਰੀਆਂ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕਰਨਗੇ (ਜੇ ਮੈਂ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਦੁਰਸਤ ਕਰਨਾ)। ਤੁਸੀਂ ਲਿਖਦੇ ਹੋ ਕਿ 'ਸੱਕ ਹੈ ਤਾਂ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਦਾ ਹਿੰਦੂ ਪਲਾਨ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਵੇਖਿਆ ਜਾਵੇ'। ਵੇਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ, ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਮੈਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਉਪਰ ਇਤਬਾਰ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਵਿਚ ਐੱਓ ਜਿਹੀਆਂ ਹੀ ਗੱਲਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਹੱਕ ਹੈ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਉਹ ਪਲੈਨਾਂ ਲਿਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਲਿਖਣ; ਜਿਵੇਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵੀ ਹੱਕ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੇ ਜਿਹੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਲਿਖ ਰਹੇ ਹੋ, ਲਿਖ ਲਵੋ। ਵੈਸੇ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਾਸਤੇ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਪਲੈਨਾਂ ਲਿਖ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਨਾ ਉਹ ਲੋਕ ਉਸ ਦੀ ਗੱਲ ਮੰਨ ਰਹੇ ਨੇ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹ ਲੋਕ ਤੁਹਾਡੀ ਗੱਲ ਉਪਰ ਕੰਨ ਧਰ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਾਸਤੇ ਤੁਸੀਂ ਲਿਖ ਰਹੇ ਹੋ।

ਇਸ ਨੁਕਤੇ ਦੀ ਵਜ਼ਾਹਤ ਕਰਦਿਆਂ ਤੁਸੀਂ ਜੋ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਵਰਤੀ ਹੈ, ਉਹ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਵਰਤ ਸਕਦਾ। ਤੁਸੀਂ ਸੂਰਮੇ ਠਹਿਰੇ, ਮੈਂ ਕਮਜ਼ੋਰ। ਮੇਰਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਮਿਥਿਹਾਸਕ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਮਾਨਤਾਵਾਂ ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ ਵਿਚ ਹਨ ਜੋ ਤਰਕਸੀਲਤਾ ਦੀ ਕਸਵੱਟੀ ਉਪਰ ਪੂਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਉੱਤਰ ਸਕਦੀਆਂ। ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਗਰੂਕ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਪਰ ਨਿੰਦਾ ਜਾਂ ਮਜ਼ਾਕ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਬੋਲਣੇ ਦੁਰਸਤ ਨਹੀਂ। ਫਿਰ ਜਿਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਮਿਥਿਹਾਸਕ ਪੁਜਾ ਦਾ ਤੁਸੀਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਡਰਾਵਾ ਦੇ ਰਹੇ ਹੋ ਕਿ ਇਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਕਰਨ ਲਾ ਦੇਣਗੇ, ਉਹ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਦਾਅਵੇ ਨਾਲ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ 90% ਸਿੱਖ ਗਾਂ ਨੂੰ ਮਾਤਾ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਤੇ 99% ਹੋਣਗੇ ਜੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਗਾਂ ਦਾ ਮੀਟ ਨਹੀਂ ਖਾ ਸਕਦੇ। ਤੁਸੀਂ ਜਾਂਚ ਕਰ ਲੈਣਾ।

ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਜਿਹੜਾ ਹਿੰਦੂ-ਹਉਆ ਤੁਸੀਂ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ, ਉਹ ਗੱਲ ਬਣਨੀ ਨਹੀਂ। ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਫਿਰਕੂ ਅਨਸਰ ਸਭ ਧਰਮਾਂ ਵਿਚ ਹੈ, ਨਫਰਤਾਂ ਫੈਲਾਉਣ ਤੇ ਵੰਡੀਆਂ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸਭ ਧਰਮਾਂ ਵਿਚ ਹਨ ਤੇ ਕੋੜੀਆਂ ਸ਼ਰਾਰਤਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵੀ ਹਨ। ਸ਼ੁਕਰ ਦੀ ਗੱਲ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਭ ਧਰਮਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਹਨ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਨਾਸੂਰ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਵੀ ਕੋਈ ਇਕ ਅੱਧਾ ਧਰਮ ਇਕੱਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਸਭ ਧਰਮਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਹੀ ਫਿਰਕੂਪ੍ਰਸਤੀ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਤੁਸਾਂ ਬਹੁਤ ਵਾਰ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ 'ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਧੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਦੀਆਂ ਅਸਾਂ ਜਾਨਾਂ ਹੁਲ ਕੇ ਇੱਜ਼ਤਾਂ ਬਚਾਈਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੀ ਸਾਡੀਆਂ ਧੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਦੀਆਂ ਇੱਜ਼ਤਾਂ ਲੁੱਟੀਆਂ।' ਇਸ਼ਾਰਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਹਿਮਦਸ਼ਾਹ ਅਬਦਾਲੀ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀਆਂ ਧੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਗਜ਼ਨੀ ਲੈ ਕੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਹਮਲਾ ਕਰਕੇ ਛੁਡਾਈਆਂ ਤੇ ਅੱਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਧੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਲੁੱਟੀ। ਮੇਰਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਫਿਰ ਜਿੱਥੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੇ ਹਿੰਦੂ ਔਰਤਾਂ ਦੀਆਂ ਇੱਜ਼ਤਾਂ ਲੁੱਟੀਆਂ, ਤਾਂ ਕੀ ਉਹ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ? ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਖ ਧੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਲੁੱਟੀਆਂ ਜਾਣ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਵਾਸਤੇ ਉਹ ਵੀ ਕੋਈ ਖਾਸ ਗੱਲ ਨਹੀਂ। ਤੇ ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਦੰਗਿਆਂ ਵਿਚ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਧੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਲੁੱਟੀਆਂ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੀ ਇਸ ਇਤਿਹਾਸਕ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਤਾਂ ਠੀਕ ਹੀ ਸੀ। ਅਬਦਾਲੀ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀਆਂ ਧੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਲੁੱਟੀਆਂ ਤੇ ਅੱਜ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲੁੱਟ ਰਹੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਕੀ ਹੋ ਗਿਆ! ਕੀ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਪੜ੍ਹਿਆਂ-ਲਿਖਿਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ? (ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਅੰਕ 'ਚ)

ਸਾਡੀ ਪੱਗ ਨੂੰ ਫਰਾਂਸ 'ਚ ਖਤਰਾ, ਤੇ ਪੱਗੋ-ਪੱਗੀ ਹੋਗੇ ਖਾਲਸੇ

ਕੀ ਲਿਖੀਏ ਅਤੇ ਕਿੱਥੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੀਏ? ਇੰਨੀ ਸ਼ਰਮ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਦੇਖ ਕੇ ਸੁਣ ਕੇ! ਇਹ ਸਭ ਹੋ ਕੀ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜੁਲਮ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਬੁਰਾ ਹੈ, ਜੁਲਮ ਸਹਿਣਾ ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਬੁਰਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ

ਬੌਬ ਖਹਿਰਾ, ਮਿਸ਼ੀਗਨ
ਫੋਨ: 734-925-0177

ਜੁਲਮ ਦੇਖ ਕੇ ਚੁੱਪ ਕੀਤੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਬੁਰਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਅੱਜ ਕਾਪੀ ਪੈਨ ਚੁੱਕਿਆ ਤੇ ਲਿਖਣ ਬੈਠ ਗਿਆ।

ਸਿੱਖੋ! ਕੀ ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਉਹੀ ਕੌਮ ਹਾਂ ਜਿਸ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨੇ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ? ਕੀ ਅਸੀਂ ਉਹੋ ਹੀ ਹਾਂ ਜਿਸ ਲਈ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸਰਬੰਸ ਵਾਰ ਦਿੱਤਾ? ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨਲੂਏ ਵਰਗੇ ਸਾਡੇ ਜਰਨੈਲਾਂ ਨੇ ਪਠਾਣਾਂ ਦੇ ਨੱਕਾਂ ਵਿਚ ਨਕੇਲ ਪਾ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਐਸੇ ਕਾਰਨਾਮੇ ਸਾਡੇ ਪੁਰਖਾਂ ਨੇ ਕੀਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਵੀ ਮੰਨਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਕੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਨੂੰ, ਸਭ ਕਾਰਨਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿੱਟੀ ਵਿਚ ਰੋਲ ਰਹੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਸ਼ਰਮ ਵੀ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਆਏ ਦਿਨ ਦੇਖਣ-ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਫਲਾਣੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਲੜਾਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਅੱਜ ਫਲਾਣੀ ਸਟੇਟ ਦੇ ਫਲਾਣੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਫਲਾਣੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਛਿੱਤਰੇ-ਛਿੱਤਰੀ ਹੋ ਗਏ ਤੇ ਪੱਗਾਂ ਰੋਲੀਆਂ ਗਈਆਂ, ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਜੁੱਤੀਆਂ ਸਣੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਈ। ਹੜਤਾ ਲਾਹਣਤ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ, ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਡੀ ਲਾਹਣਤ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਜਿਹੜੇ ਇਹ ਸਭ ਦੇਖ ਕੇ ਚੁੱਪ ਹਨ।

ਨਿਉ ਯਾਰਕ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਕੀ ਕੁਝ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਇਹ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ। ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦੇ ਕਈ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਕੀ ਕੁਝ ਹੋਇਆ, ਉਹ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਭੁੱਲਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਕੀ ਕੁਝ ਹੋਇਆ, ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਭ ਦੇਖਿਆ, ਸਭ ਸੁਣਿਆ; ਪਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਭੇਰਾ ਜਿੰਨੀ ਸ਼ਰਮ ਨਹੀਂ ਆਈ!

ਹੁਣੇ 15-20 ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਓਹਾਇਓ ਸਟੇਟ ਦੇ ਡੇਅਟਨ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਵੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਕੁੱਟ-ਕੁੱਟੀਆਂ ਹੋਇਆ, ਪੱਗਾਂ ਰੋਲੀਆਂ। ਧੀਆਂ, ਭੈਣਾਂ, ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਸਾਰਾ ਤਮਾਸ਼ਾ ਹੋਇਆ। ਗੋਰੇ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲੇ ਵੀ ਇਹ ਸਭ ਦੇਖ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਏ। ਜਦੋਂ ਮੇਰੇ ਦੋਸਤ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਖਬਰ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਦੁੱਖ ਹੋਇਆ ਸੁਣ ਕੇ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੇਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਈ ਸਟੇਜਾਂ 'ਤੇ ਚੁਟਕਲਾ ਸੁਣਿਆ ਕਰਦੇ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਿੱਖ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ, ਸਾਨੂੰ ਛਿੱਤਰ ਖਾ ਕੇ ਹੀ ਅਕਾਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ... ਸੁਣ ਕੇ ਲੋਕ ਹੱਸਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਅੱਜ ਦੇਖ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਜੇ ਅਸੀਂ ਹੋਰ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਛਿੱਤਰ ਖਾਏ ਹਨ ਜੇ ਅਕਾਲ ਆ ਜਾਵੇ? ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਤਿਵਾਦ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਵੀ ਸਿੱਖ ਤੇ ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ ਵੀ ਸਿੱਖ ਸਨ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਲਈ ਭਾਵੇਂ ਗੈਰ ਲੋਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸਨ, ਪਰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਿੱਖ ਆਗੂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸਿੱਖ ਵੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸਨ? ਤੇ ਫਿਰ ਜਦ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਲਈ ਵੀ ਅਸੀਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਕਿ ਸਾਡੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅੱਜ ਜਦੋਂ ਵੀ ਕਿਤੇ ਕਿਸੇ ਸਿੱਖ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਨਾਲ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਲੂੰਧਰੇ ਗਏ। ਅੱਜ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਆਪ, ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਰੋਜ਼ ਪੱਗੋ-ਪੱਗੀ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਮਨ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਵਲੂੰਧਰੇ ਜਾ ਰਹੇ?

ਫਰਾਂਸ ਵਿਚ ਪੱਗ ਦੇ ਮਸਲੇ 'ਤੇ ਕਿੰਨਾ ਰੋਲਾ-ਰੱਪਾ ਪਿਆ ਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਸਾਡੀ ਪੱਗ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਪੱਗਾਂ ਰੋਲਦੇ ਹਾਂ, ਦਾੜ੍ਹੀਆਂ ਪੁੱਟਦੇ ਹਾਂ, ਧੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਗਾਲੇ-ਗਾਲੀ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਫਿਰ ਇਹ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਕਿਸ ਉੱਤੇ ਸੁੱਟੀਏ?

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਇਹ ਸਭ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਂਜ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਹੁਤ ਇੱਜ਼ਤ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਨਿਉ ਯਾਰਕ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਪਰੇਡ ਨਿਕਲ ਰਹੀ ਸੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਟੀ.ਵੀ. ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਥੇ ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ ਤੋਂ ਦੀਦਾਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਵੀ

ਵਰਗੇ। ਸਿੱਖੋ, ਕਿੰਨੇ ਹੀ ਨਕਲੀ ਧੌਬੇਬਾਜ਼ ਸਾਧ, ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਨੂੰ ਤੇ ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਢਾਹ ਲਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਕਦੋਂ ਨੱਥ ਪਾਵਾਂਗੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ? ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਦੀ ਵੈਬ ਸਾਈਟ ਉੱਤੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ, ਹਿੰਦੂਆਂ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਨਿਕਲੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਚ ਹੀ ਮਿਲਾ ਲੈਣਾ ਹੈ। ਬਾਦਲ ਵਰਗੇ ਜਾਂ ਢੱਡਰੀਆਂ ਵਾਲੇ ਵਰਗੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਤਬਾਹੀ ਵੱਲ ਲੈ ਕੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਢੱਡਰੀਆਂ ਵਾਲੇ ਵਰਗੇ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਹਨ ਜੋ ਸਟੇਜਾਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ 'ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕੋ ਤੇ ਸਿੰਘ ਸਜੋ' ਪਰ ਉਹ ਸਭ ਬਾਣੇ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੇ ਮਤਲਬ ਦਾ ਨਹੀਂ ਪਤਾ। ਸਟੇਜ ਹੀ ਢੱਡਰੀਆਂ ਵਾਲੇ ਦੇ ਅਤੇ ਇਹ ਜੋ ਵੀ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਹ ਸਭ ਬਾਣੇ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖ ਹੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਹੈ, ਉਹ ਹੀ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਹੀ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਮੈਂਬਰ ਬਣਨ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਲੋਕ ਦਿਖਾਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਪਰ ਦੀ ਕਿਰਪਾਨ ਪਾ ਕੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਆਉਣਾ ਤਾਂ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗੇ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤੇ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਕਿਰਪਾਨ

ਕਿੱਲੀ 'ਤੇ, ਅਤੇ ਚੁਗਲੀਆਂ ਨਿੰਦਿਆਂ ਤੇ ਝੂਠ ਬੋਲਣ ਲੱਗਿਆਂ ਕੋਈ ਅੱਗ ਪਿੱਛਾ ਨਹੀਂ ਦੇਖਣਾ। ਇਹ ਸਭ ਬਾਣੇ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਸਿੱਖੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਨਾ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨਾਲ ਹੀ ਕੋਈ ਦਰਦ ਹੈ। ਜੇ ਇਨਸਾਨ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੇ ਦਿਖਾਵੇ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੋ, ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਮਸੰਦ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ।

ਚਾਹੇ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਹੋਣ ਜਾਂ ਅਮਰੀਕਾ, ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਹੋਣ। ਸਭਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਮਸੰਦਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਨਾ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦਾ ਜੋ ਹਾਲ ਹੋਵੇਗਾ, ਉਸ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

ਇਕ ਇਕ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਜਿਦੋ-ਜਿਦੀ ਨਵੇਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਬਣ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਅੱਜ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਕਿਸੇ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਕਿਸੇ ਇਕ ਵੀ ਸਿੱਖ ਦਾ ਭਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਸਿਵਾਏ ਉਥੇ ਜਾ ਕੇ ਲੰਗਰ ਛਕਣ ਦੇ ਜਾਂ ਚੁਗਲੀਆਂ ਕਰਨ ਦੇ ਜਾਂ ਕੁਝ ਰਿਸ਼ਤੇ ਜੋੜਨ ਦੇ ਅਤੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਲੜਾਈਆਂ ਕਰਨ ਦੇ, ਅਸੀਂ ਕਦੇ ਕੋਈ ਚੰਗਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਜਿਹੜੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਕਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸਣ ਦਾ ਯਤਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੀ ਦੱਸਣੀਆਂ, ਅਸੀਂ ਆਪ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ, ਜਾਂ ਭੁੱਲਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਸਾਨੂੰ ਤਾਂ ਲੜਾਈਆਂ ਝਗੜਿਆਂ ਤੋਂ ਵਿਹਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹੋਰ ਅਸੀਂ ਕੀ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਵਕੀਲਾਂ ਦੀਆਂ ਝੋਲੀਆਂ ਪੈਸਿਆਂ ਨਾਲ ਭਰਨੀਆਂ ਹਨ, ਬੱਸ!

ਕੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਸਾਨੂੰ? ਕਿਉਂ ਅਸੀਂ ਝੋਲੀ ਚੁੱਕ ਬਣਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ? ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਦਲ ਅਡਵਾਨੀ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਪਿਆਰਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਫਿਰ ਉਸ ਦੇ ਮਗਰ ਲੱਗ ਗਏ। ਜਾਗੋ ਮੇਰੇ ਵੀਰੋ, ਜਾਗੋ... ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਲਾ ਕੇ ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਖਤਮ ਕਰਵਾ ਲਈ, ਜੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਮਸੰਦਾਂ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾ ਸਕਦੇ ਤਾਂ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨਾ ਕਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ? ਜੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਜਾਂ ਸਾਧ ਸੰਤ ਅਸੀਂ ਇੰਡੀਆ ਤੋਂ ਮੰਗਵਾਉਂਦੇ ਹਾਂ, ਇਹ ਨਾ ਸਮਝੋ ਕਿ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਧਰਮ ਦੀ ਕੋਈ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਸਿਰਫ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਤੁਹਾਡੀ ਦਸਾਂ ਨਹੁੰਆਂ ਦੀ ਕਮਾਈ ਹੜਪਣ ਲਈ ਹੀ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਾਗੋ, ਸਿਆਣੇ ਬਣੋ ਤੇ ਉਠ ਖੜੋ ਹੋਵੋ ਤਾਂ ਕਿ ਫਿਰ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਝਗੜਾ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਸੱਚ-ਮੁੱਚ ਕੋਈ ਸੇਵਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਭਲੇ ਲਈ ਕੁਝ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਉਸ ਲਈ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਪੈਸੇ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਤਰੀਕੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਪੈਸਾ ਹੀ ਸਭ ਝਗੜਿਆਂ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਬੱਚੇ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਕਿ ਪਾਪਾ, ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਲੜਾਈ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਾਨੂੰ ਰੋਕਦਾ ਨਹੀਂ? ਇਹ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਾ ਹੋਵੇ।

ਦੁਖ ਭੰਜਨੀ ਬੇਰੀ ਅਤੇ ਇਕ ਲੱਖ ਅਖੰਡ ਪਾਠ

ਥੋੜ੍ਹੇ ਦਿਨ ਪਹਿਲੇ ਹੀ ਅਖਬਾਰ ਵਿਚ ਖਬਰ ਲੱਗੀ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਪਰਿਕਰਮਾ ਵਿਚ ਦੁਖ ਭੰਜਨੀ ਬੇਰੀ ਦੇ ਅਸਥਾਨ 'ਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਵਲੋਂ ਦਸਾਂ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਪੂਰੇ ਇਕ ਲੱਖ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ ਬੁੱਕ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹੁਣ ਅੱਗਿਓਂ ਬੁਕਿੰਗ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪਰ ਸ੍ਰੀ

ਬੀਬੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ
ਫੋਨ: 916-687-3536

ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਅਜੇ 2015 ਤੱਕ ਹੀ ਬੁਕਿੰਗ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਗਿਓਂ ਬੁਕਿੰਗ ਹੁੰਦੀ ਰਹੇਗੀ। ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਕ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦੀ ਭੇਟਾ 4100 ਰੁਪਏ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਵਾਹ ਮੇਰੇ ਪਰਮੇਸਰ ਜੀਓ ਤੇਰੇ ਰੰਗ... ਤੇ ਧੰਨ ਸਿੱਖੀ, ਧੰਨ ਸਿੱਖੀ... ਜਿਸ ਸ਼ਬਦ ਗੁਰੂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਕੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹ ਕੇ, ਵਿਚਾਰ ਕੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਦੱਸੇ ਮਾਰਗ 'ਤੇ ਚੱਲ ਕੇ ਲਾਹਾ ਲੈਣਾ ਸੀ, ਉਸ ਦੀ ਤਾਂ ਹੁਣ ਲੋੜ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਸਭ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਕਰਾਇਆ ਹੀ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਵੀ ਬੜੇ ਸਜੜੇ ਭਾਅ 'ਤੇ। ਬੰਦ ਆਪ ਭਾਵੇਂ ਅਮਰੀਕਾ, ਕੈਨੇਡਾ, ਜਾਪਾਨ ਜਾਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਬੈਠਾ ਹੋਵੇ, 41 ਸੌ ਰੁਪਏ ਦਿਓ, ਜਦੋਂ ਤੁਹਾਡੀ ਵਾਰੀ ਆਵੇਗੀ, ਆਪਣੇ-ਆਪ ਹੀ ਸਿੰਘ ਸੂਰਮੇ ਤੁਹਾਡਾ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਕਰਕੇ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਸੁੱਖਾਂ ਵੀ ਮੰਗ ਛੱਡਣਗੇ-ਲਓ ਜੀ, ਘਰੇ ਬੈਠੇ ਬਿਠਾਇਆਂ ਹੀ ਤੁਹਾਡਾ ਚੁਰਾਸੀ ਦਾ ਗੋੜ ਕੱਟਿਆ ਗਿਆ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ, 'ਕੰਚਨ ਸਿਉ ਪਾਈਆ ਨਹੀਂ ਤੋਲਾ। ਮਨ ਦੇ ਰਾਮ ਲੀਆ ਹੈ

ਮੋਲਾ।' ਅਤੇ 'ਲੋਗਨ ਰਾਮ ਖਿਲੋਨਾ ਜਾਨਾ।' ਪੰਥ ਪ੍ਰਵਾਨਤ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਿਆਦਾ ਦੇ ਪੰਨਾ 17 'ਤੇ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਜਿਸ ਪਰਿਵਾਰ ਜਾਂ ਸੰਗਤ ਨੇ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਉਹ ਆਪ ਕਰੇ ਅਤੇ ਟੱਬਰ ਦੇ ਆਦਮੀ, ਸਾਕ-ਸਬੰਧੀ, ਮਿੱਤਰ ਆਦਿ ਮਿਲ ਕੇ ਕਰਨ। ਪਾਠੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਮੁਕੱਰਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਆਪ ਪਾਠ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਚੰਗੇ ਪਾਠੀ ਕੋਲੋਂ ਸੁਣ ਲਵੇ ਪਰ ਇਹ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਪਾਠੀ ਆਪੇ ਇਕੱਲਾ ਹੀ ਬਹਿ ਕੇ ਪਾਠ ਕਰਦਾ ਰਹੇ ਅਤੇ ਸੰਗਤ ਦਾ ਜਾਂ ਟੱਬਰ ਦਾ ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਸੁਣਦਾ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਪਾਠ ਸਾਫ਼ ਅਤੇ ਸੁੱਧ ਹੋਵੇ। ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ ਪੜ੍ਹਨਾ ਜਿਸ ਤੋਂ ਸੁਣਨ ਵਾਲਾ ਕੁਝ ਸਮਝ ਨਾ ਸਕੇ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਨਿਰਾਦਰ ਹੈ।

ਹੁਣ ਸੋਚਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਪਾਸੇ ਤਾਂ ਮਰਿਆਦਾ ਬਾਰੇ ਰੋਲਾ ਪਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂਘਰਾਂ ਵਿਚ ਇਕੋ ਜਿਹੀ ਮਰਿਆਦਾ ਲਾਗੂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਦੱਸੋ ਭਾਈ! ਇਹ ਇਕੋ ਜਿਹੀ ਮਰਿਆਦਾ ਕਿਵੇਂ ਲਾਗੂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਪੰਥ ਪ੍ਰਵਾਨਤ ਸਿੱਖ ਮਰਿਆਦਾ ਸਾਡੇ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਦੇ ਸਰਵ ਉਤਮ ਅਸਥਾਨ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਹੀ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਲਾਗੂ ਕਰਨੀ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੀ? ਸਾਰਾ ਝਮੇਲਾ ਤਾਂ ਇੱਥੋਂ ਹੀ ਤੁਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਵਿਚਾਰਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਲੱਖ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਜਦੋਂ ਦਸਾਂ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਹੋਣੇ ਨੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੁੱਕ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਟੱਬਰ ਅਤੇ ਸੰਗਤ ਕਿਹੜੇ ਵੇਲੇ ਬੈਠ ਕੇ ਪਾਠ ਸੁਣ ਸਕਣਗੇ ਜਾਂ ਆਪ ਮਿਲ ਕੇ ਪਾਠ ਕਰਨਗੇ? ਹੈ ਨਾ ਕਮਾਲ ਦੀ ਗੱਲ ਕਿ ਗੁਰੂ-ਵਰੋਸਾਏ ਗੁਰੂ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੇ ਮਿਲ ਬੈਠ ਕੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਿਆਦਾ ਦਾ ਜੋ ਖਰਤਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਵਾਨ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਜਿਸ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੰਮ ਆਪਣੀ ਦੇਖ-ਰੇਖ ਵਿਚ

ਕਰਵਾਇਆ, ਉਹੋ ਹੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਇਸ ਮਰਿਆਦਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਵਿਚ ਨਾ-ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਈ। ਆਪੇ ਹੀ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾ ਕੇ ਤੋੜੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਦੀ ਕੀ ਮਜ਼ਾਲ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛ ਲਵੇ ਜਾਂ ਕਿੰਤੂ-ਪ੍ਰੰਤੂ ਵੀ ਕਰ ਸਕੇ! ਫਿਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਕੋਈ ਵਿਹਲੀ ਬੋੜੀ ਬੈਠੀ ਹੋਈ ਹੈ! ਉਸ ਦੇ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਹੀ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਮੁੱਕਦੇ। ਅਜੇ ਹੁਣੇ-ਹੁਣੇ ਹੀ 'ਤੇ ਚੋਣਾਂ ਹੋ ਕੇ ਹੱਟੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿੰਨਾ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਦਿਨ-ਰਾਤ ਇਕ ਹੋਈ ਪਈ ਸੀ।

ਨਾਲ ਹੀ ਜਦੋਂ ਵੋਟਾਂ ਸਿਰ 'ਤੇ ਆ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਸਨ ਤਾਂ ਖਬਰ ਆ ਗਈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਬਜਟ ਵੀ ਘਾਟੇ ਵਿਚ ਚਲਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਘਾਟਾ ਵੀ ਹੈ 21 ਕਰੋੜਾਂ ਦਾ। ਹੈਰਾਨੀ ਹੋਈ ਕਿ ਜਿਸ ਅਸਥਾਨ 'ਤੇ ਮਾਇਆ ਦੀ ਬਰਸਾਤ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਹਰ ਵਰਗ ਝੁਕਦਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਬਜਟ ਵਿਚ ਘਾਟਾ ਪੈ ਗਿਆ? ਫਿਰ ਯਾਦ ਆਇਆ ਕਿ ਦੋ ਜਗਤ ਦੇ ਵਾਲੀ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ 'ਤੇਰਾ ਤੇਰਾ' ਤੋਲਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹ ਦੇ ਘਰ ਦਾ ਬਜਟ ਵੀ ਕਈ ਘਾਟੇ ਵਿਚ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਇਤਿਹਾਸ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੰਨੀ ਵਾਰੀ ਵੀ ਮੋਦੀਖਾਨੇ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਵਾਬ ਕੋਲ ਆਈ ਕਿ ਨਾਨਕ ਮੋਦੀਖਾਨਾ ਲੁਟਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਹਿਸਾਬ ਕਰਨ 'ਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਾਧੇ ਹੀ ਨਿਕਲਦੇ ਰਹੇ, ਪਰ ਹੁਣ ਕਲਜੰਗ ਦਾ ਰਾਜ ਜਿੱਥੇ ਦਸਾਂ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਇਕ ਲੱਖ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ ਬੁੱਕ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਉਸ ਘਰ ਦਾ ਬਜਟ ਘਾਟੇ ਵਿਚ ਹੈ। ਹੈ ਨਾ ਹਨੂਰ ਸਾਈਂ ਦਾ?... ਤੇ ਉਹ ਵੀ ਚਿੱਟੇ ਦਿਨ, ਸਿਖਰ ਦੁਪਹਿਰੇ!

ਆਓ, ਜ਼ਰਾ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵੀ ਵੱਡਭਾਗੇ ਜੀਵਾਂ ਨੇ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਬੁੱਕ ਕਰਵਾਏ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਜਦੋਂ ਵੀ ਜਿਸ ਜਿਸ ਦੀ ਵੀ ਬੁਕਿੰਗ ਦੀ ਵਾਰੀ ਆਵੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਆਪਣੇ

ਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਾਸਿੰਦੇ ਹੋਣ ਜਾਂ ਪਰਵਾਸੀ, ਮਹੀਨਾ ਡੇਢ ਮਹੀਨਾ ਪਹਿਲਾਂ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਗੁਰੂ ਪਿਆਰਿਓ! ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ ਫਲਾਣੀ ਤਰੀਕ 'ਤੇ ਅਰੰਭ ਹੋਵੇਗਾ। ਆਪ ਜੀ ਸਮੇਤ ਪਰਿਵਾਰ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇਵੋ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਪਾਠ ਵੀ ਸਰਵਣ ਕਰੋ ਅਤੇ ਹੱਥੀ ਸੇਵਾ ਵੀ ਕਮਾਓ ਤਾਂ ਕਿ ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਿੱਖ ਤਨ ਮਨ ਤੇ ਧਨ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਜੁੜ ਸਕਣ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਕੇ ਸਿੱਖ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਸਹਿਤ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਅੰਦਰੋਂ ਜੁੜ ਸਕਣਗੇ ਅਤੇ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਤੋਂ ਪ੍ਰਵਾਣਤ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਿਆਦਾ ਦਾ ਵੀ ਸਤਿਕਾਰ ਬਣਿਆ ਰਹੇਗਾ। ਮੁਸ਼ਕਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਿਸੇ ਚੰਗੇ ਪਾਸੇ ਵੱਲ ਨਿਕਲ ਜਾਣ ਦਾ ਡਰ ਹੈ; ਅੱਜ ਤਾਂ ਉਪਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਥੱਲੇ ਤੱਕ ਸਭ ਕੁਝ ਬਦਲ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਜਦ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹੋਣ ਤਾਂ ਘਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਜੀਅ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਕੰਮਾਂ 'ਤੇ ਟੁਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਖ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਭਾਈ ਜੀ, ਰੋਟੀਆਂ ਤੇ ਸਬਜ਼ੀ ਅਸੀਂ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ, ਗਰਮ ਕਰਕੇ ਖਾ ਲੈਣਾ ਅਤੇ ਚਾਹ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਇਕ ਵਾਰੀ ਮੈਂ ਇਕ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਵੀ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਪਾਠ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਘੰਟੇ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਪੈਸੇ ਦੇਣੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਆਪ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ? ਅਸੀਂ ਭੋਗ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਤਾਂ ਘਰ ਹੀ ਰਹਿਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਜਵਾਬ ਸੁਣ ਕੇ ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਹੀ ਆਖ ਸਕਦੀ ਸਾਂ-ਧੰਨ ਸਿੱਖੀ, ਧੰਨ ਸਿੱਖੀ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀਉ! ਆਪ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰ ਕਿੱਧਰ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ? ਸਾਨੂੰ ਸੁਮੱਤ ਦੇਹ, ਤਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸ਼ਬਦ ਗੁਰੂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬਣ ਸਕੀਏ। ਪੁਰ ਕੀ ਬਾਣੀ ਦਾ ਵਪਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬਣ ਕੇ ਹੀ ਨਾ ਰਹਿ ਜਾਈਏ।

ਦੇਸਤੋ...

ਤੁਸੀਂ ਵਰਤਮਾਨ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰੋ, ਕਰਦੇ ਬੀਤੇ 'ਤੇ ਅਫਸੋਸ ਹੋ ਕਿਉਂ? ਮਿਲ ਛੇੜੋ ਤਰੰਗਾਂ ਪਿਆਰ ਦੀਆਂ, ਦੇਸਤੋ ਅੱਜ ਖਾਮੋਸ਼ ਹੋ ਕਿਉਂ?

ਨਾ ਦਿਲ ਦੀ ਗੱਲ ਦਿਲ ਵਿਚ ਰੱਖੋ ਇਹਨੂੰ ਲਫਜ਼ਾਂ ਰਾਹੀਂ ਬੋਲ ਦਿਉ। ਕਿਉਂ ਆਪਣਾ ਆਪ ਲੁਕਾਉਂਦੇ ਹੋ, ਦਿਲ ਮਹਿਫਲ ਦੇ ਵਿਚ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿਉ।

ਤੁਸੀਂ ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਸਧਰਾਂ ਬਿਆਨ ਕਰੋ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਪਛਤਾਉਂਦੇ ਰਹਿ ਜਾਣਾ। ਸਮਾਂ ਤਾਂ ਹੈ ਇੱਕ ਦਰਿਆ ਵਾਂਗ, ਜਿਸ ਬਿਨ ਪੜਾਅ ਕੀਤੇ ਵਹਿ ਜਾਣਾ।

ਕੁਝ ਖੁਸ਼ੀ ਵੰਡੋ, ਕੁਝ ਦੁੱਖ ਵੰਡਾਵੋ, ਨਾ ਨਫਰਤ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਕਰੋ। ਕਦੋਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਸ ਤੁਰ ਜਾਣਾ, ਹਰ ਇੱਕ ਨੂੰ ਸਦਾ ਹੀ ਪਿਆਰ ਕਰੋ।

'ਗਿੱਲ' ਗਾਓ ਗੀਤ ਪਿਆਰਾਂ ਦੇ, ਹਰ ਦਿਲ ਨਾਲ ਲਿਹਾਜ਼ਾਂ ਬਣ ਜਾਵਣ। ਸਿਰਫ ਮੁਹੱਬਤਾਂ ਦੇ ਐਸੇ ਬੋਲ ਬੋਲੋ, ਨਾ ਭੁੱਲਣ, ਜੋ ਐਸੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਬਣ ਜਾਵਣ।
-ਸੁਖਵਿੰਦਰਜੀਤ ਗਿੱਲ, ਚੜ੍ਹਕ

ਅਖਬਾਰ ਵਿਚ ਖਬਰ ਛਪੀ ਸੀ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਗੋਲੀ ਚਲਾ ਦਿੱਤੀ। ਚਾਰ ਜੀਅ ਮਰੇ ਦੱਸਦੇ ਸਨ। ਕੁਝ ਫੱਟੜ ਹੋਏ। ਮਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਇਕ ਬੁੱਢੀ ਜਨਾਨੀ ਵੀ ਸੀ। ਝਗੜਾ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਉਗਰਾਹੀ ਦਾ ਸੀ। ਸਰਕਾਰ ਕਹਿੰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਜਿਹੜਾ ਵਧਾ ਕੇ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਹੁਣੇ ਈ ਲੈਣਾ ਏ। ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ਵਾਧੂ ਮਾਮਲਾ ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਸਨ ਮੰਨਦੇ। ਅਖਬਾਰ ਵਿਚ ਛਪਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤਸੀਲਦਾਰ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਮਾਮਲਾ ਉਗਰਾਹਣ ਪਿੰਡ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਿੰਡ

ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ

ਵਾਲੇ ਉਸ ਉਤੇ ਧਾਵਾ ਕਰਨ ਨੂੰ ਆ ਪਏ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਤਸੀਲਦਾਰ ਦੇ ਤੇ ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਲਈ ਗੋਲੀ ਚਲਾ ਦਿੱਤੀ।

ਮੇਰੇ ਲਈ ਇਹ ਨਵੀਂ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਸੀ। ਗੋਲੀ ਚੱਲਦੀ ਅੱਗੇ ਵੀ ਸੁਣੀ ਸੀ-ਜਲੂਸਾਂ ਉਤੇ, ਸਹਿਰ ਵਿਚ, ਸੜਕ ਉਤੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਸਾਂਝੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ। ਮਰੇ ਹੋਏ ਤੇ ਫੱਟੜ ਲੋਕ ਪੁਲਿਸ ਚੁੱਕ ਕੇ ਹਸਪਤਾਲ ਲੈ ਜਾਂਦੀ। ਬਾਕੀ ਭੱਜ ਜਾਂਦੇ। ਥਾਂ ਸਾਫ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਤੇ ਗੱਲ ਮੁੱਕ ਜਾਂਦੀ। ਸਹਿਰ ਵੱਡਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਸਵਾਏ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਥਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਆਪਣਾ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ ਪਰ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਗੋਲੀ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੱਗਦੀ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਹਰ ਘਰ ਵਿਚ ਗੋਲੀ ਚਲਾਈ ਗਈ ਹੋਵੇ।

ਜਿਸ ਦਿਨ ਅਖਬਾਰ ਵਿਚ ਖਬਰ ਆਈ, ਉਸ ਤੋਂ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਛੁੱਟੀ ਸੀ। ਮੇਰਾ ਜੀਅ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਪਿੰਡ ਹੋ ਆਵਾਂ। ਗੋਲੀ ਚੱਲਣ ਪਿੱਛੋਂ ਪਿੰਡ ਕਿਵੇਂ ਲਗਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਵੇਖ ਆਵਾਂ। ਦੋ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਹੋ ਗਏ ਸਨ ਪਰ ਇਹ ਕੋਈ ਬਹੁਤੇ ਨਹੀਂ ਸਨ।

ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਇਕ ਸਹਿਰ ਵਿਚ ਬੱਸ ਬਦਲਣੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਨਵੀਂ ਬੱਸ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿਚ ਖਲੋਤਾ ਸਾਂ ਕਿ ਤਸੀਲਦਾਰ ਮਿਲ ਗਿਆ। ਉਹ ਮੇਰਾ ਵਾਕਿਫ ਨਿਕਲਿਆ। ਉਸ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕੋਈ ਸੌ ਬੰਦੇ ਤੇ ਜਨਾਨੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਆ ਪਏ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਹੋਰ ਉਸ ਇਹ ਗੱਲ ਦੱਸੀ ਕਿ ਵੱਡੇ ਅਫਸਰ ਤੇ ਵਜ਼ੀਰ ਉਸ ਦੀ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਉਤੇ ਬੜੇ ਖੁਸ਼ ਸਨ। ਉਹ ਆਪ ਬੜਾ ਹੱਸ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਉਥੇ ਖੜ੍ਹਾ ਉਹ ਪੁਲਿਸ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਨੂੰ ਉਡੀਕ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਗਾਰਦ ਲੈ ਕੇ ਆਵੇਗਾ ਤੇ ਫਿਰ ਉਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪਿੰਡ ਜਾਣਗੇ, ਮਾਮਲਾ ਉਗਰਾਹਣ ਤੇ ਕਰਕੀਆਂ ਕਰਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਵੇਲੇ ਕੰਮ ਭਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਛੇਤੀ ਛੇਤੀ ਮੁਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਕੰਮਾਂ ਬਾਰੇ ਉਤਲੀ ਉਤਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਮੇਰਾ ਇਹ ਖਿਆਲ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਕਾਰਵਾਈ ਪਿੱਛੋਂ ਕੋਈ ਵੱਡਾ ਅਫਸਰ ਇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਪੜਤਾਲ

ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੋਲੀ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਕਿ ਨਹੀਂ। ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਾ ਹੋ ਜਾਏ, ਗੋਲੀ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਅਫਸਰ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਬਾਰੇ ਫਿਕਰਮੰਦ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਪਰ ਇਹ ਤਸੀਲਦਾਰ ਤਾਂ ਫਿਕਰਮੰਦ ਹੋਣ ਦੀ ਥਾਂ ਉਲਟਾ ਬੜਾ ਖੁਸ਼ ਸੀ-ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਕਰਕੇ ਤਰੱਕੀ ਮਿਲ ਜਾਣੀ ਹੋਵੇ। ਤਸੀਲਦਾਰ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਕੇ ਟੁਰ ਗਿਆ ਤੇ ਕੁਝ ਚਿਰ ਪਿੱਛੋਂ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਪਿੰਡ ਵੱਲ ਦੀ ਬੱਸ ਮਿਲ ਗਈ।

ਜਿਸ ਥਾਂ 'ਤੇ ਮੈਂ ਬੱਸ ਤੋਂ ਉਤਰਿਆ, ਉਥੋਂ ਉਹ ਪਿੰਡ ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਮੀਲ ਸੀ। ਅਗਾਂਹ ਸਵਾਰੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਬੱਸ ਤੋਂ ਉਤਰ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਕਾਹਲ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅੱਡੇ ਉਤੇ ਚਾਹ ਵੇਚਣ ਵਾਲੇ ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ-ਉਤਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸਵਾਰੀਆਂ ਉਸੇ ਪਿੰਡ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਵੱਡੇ ਆਦਮੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਣ ਕੋਣ ਪਿੱਛੋਂ ਹੋ ਆਇਆ ਹੈ, ਹੁਣ ਉਥੇ ਕੌਣ ਹੈ, ਹੋਰ ਪਿੰਡਾਂ ਉਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕੀ ਅਸਰ ਪਿਆ ਹੈ? ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਉੱਜ ਕਿਸੇ ਦੀ ਗੱਲ ਵਿਚ ਰੋਹ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਾਰਾ ਗੁੱਸਾ ਡਰ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਪਿਆ ਸੀ। ਗੋਲੀ ਚੱਲੀ ਹੈ, ਬੰਦੇ ਮਰੇ ਹਨ, ਪੁਲਿਸ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਬੈਠੀ ਹੈ, ਕਈ ਵੱਡੇ ਆਦਮੀ ਆਏ ਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੋਈ ਕੁਝ ਕਹਿਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਮੈਂ ਪਿੰਡ ਦਾ ਰਾਹ ਪੁੱਛਿਆ ਤੇ ਡੰਡੀਏ ਡੰਡੀ ਟੁਰ ਪਿਆ। ਚੇਤਰ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਸੀ। ਡੰਡੀ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਕਣਕ ਪੱਕਣ ਉਤੇ ਆਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਸਿੱਟੇ ਹਵਾ ਵਿਚ ਲੋਟਣੀਆਂ ਲੈ ਰਹੇ ਸਨ। ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਏਥੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪੱਕਣ 'ਤੇ ਆਈ ਫਸਲ ਦਾ ਆਪਣਾ ਨਖਰਾ, ਆਕੀਪੁਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਏਥੇ ਅਪਤਨ ਤੀਕ ਉਸ ਨੇ ਕੋਈ ਗੱਲਾਂ ਉਤੇ ਜਿੱਤ ਜਿੱਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਣਕ ਦਾ ਸਾਥ ਮੇਰੇ ਲਈ ਚੰਗਾ ਸੀ। ਕਿਧਰੇ ਕਿਧਰੇ ਮੁੰਡੇ ਡੰਗਰ ਚਾਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਕੋਈ ਟਾਵਾਂ ਟਾਵਾਂ ਰਾਹੀਂ ਮੋਟਰ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਲਈ ਤੁਰਿਆ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੇਰੀ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਾ ਹੋਈ।

ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਇਕ ਰੁੱਖ ਹੇਠ ਕੁਝ ਗੱਭਰੂ ਮੁੰਡੇ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਨਾ ਤੇ ਕੋਈ ਡੰਗਰ ਚੁਗਦੇ ਸਨ ਤੇ ਨਾ ਕੋਈ ਖੂਹ ਸੀ। ਜਾਪਦਾ ਪਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕੇਵਲ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਹੀ ਏਥੇ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਜਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਹ ਘੁਟਦਾ ਹੋਵੇ। ਮੈਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਡਰ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਪਿੰਡ ਦੁਆਲੇ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਪਹਿਰਾ ਹੋਵੇ ਤੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਜਾਣ ਉਤੇ ਰੋਕ ਹੋਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪਿੰਡ ਦੁਆਲੇ ਕੋਈ ਪਹਿਰਾ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਪਿੰਡੋਂ ਬਾਹਰ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਬੈਠੀ ਹੋਈ ਹੈ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਫਿਰਨ ਤੁਰਨ ਜਾਂ ਆਉਣ ਜਾਣ ਉਤੇ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਗੱਲ ਕੀ ਹੋਈ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਅਸਲੋਂ ਬੇਕਸੂਰ ਦੱਸਿਆ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕ-ਵੱਢੇ ਕਸੂਰਵਾਰ।

ਉਥੋਂ ਮੈਂ ਅਗਾਂਹ ਪਿੰਡ ਵੱਲ ਹੋਇਆ। ਨਿਆਈਂ ਵਿਚ ਇਕ ਮੁੰਡਾ ਸਟਾਲਾ ਵੱਢ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਸ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ, ਏਥੇ ਕੀ ਗੱਲ ਹੋਈ ਹੈ? ਉਸ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਖਿਆਲ ਨਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਆਪਣੇ ਧਿਆਨ, ਸਗੋਂ ਪਹਿਲੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਬਹੁਤ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੱਠੇ ਵੱਢੀ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਫਿਰ ਤਗੜੇ ਹੋ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ। ਉਸ ਆਖਿਆ, ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ।

ਮੁੱਢੋਂ-ਸੁੱਢੋਂ

ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ ਕਹਾਣੀ ਕਹਿਣ ਦਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਸੀ। ਉਹਦੀ ਹਰ ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਮਹੀਨ ਵੇਰਵੇ ਭਰੇ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। 'ਮੁੱਢੋਂ-ਸੁੱਢੋਂ' ਵਿਚ ਵੀ ਉਹ ਇਸੇ ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਗੱਲ ਗੋਲੀ ਚੱਲਣ ਪਿੱਛੋਂ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਤਾਰੀ ਡਰ ਦੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਪਿੰਡ, ਖੇਤਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਵੇਰਵੇ ਇੰਨੇ ਸਹਿਜ ਨਾਲ ਸੁਣਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਹਾਣੀ ਮੁੱਕਣ ਤੱਕ ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਅਟੁੱਟ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਕੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਪੂਣੀ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਹੋ ਰਹੇ ਗਲੋਟੇ ਵਾਂਗ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਪਾਠਕ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਆ ਰਹੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨਾਲ ਅਮੀਰ, ਹੋਰ ਅਮੀਰ ਹੋਈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹਦੀਆਂ ਹੋਰ ਕਹਾਣੀਆਂ ਧਰਤੀ ਹੇਠਲਾ ਬੌਲਦ, ਦੋ ਆਨੇ ਦਾ ਘਾਹ, ਛਾਹ ਵੇਲਾ, ਤੁੜੀ ਦੀ ਪੰਡ ਵਾਂਗ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਤੋੜਾ ਝੜਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਲੇਖਕ ਨੂੰ ਸਲਾਮ ਕੀਤੇ ਬਗੈਰ ਰਿਹਾ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ। ਹਰ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਸੱਚ ਹੀ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਪਰ ਜਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅਤੇ ਜਿੰਨੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਦੱਸਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਕਹਿਣ ਦੀ ਹੀ ਖੁਬਸੂਰਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਜਿਉਂਦੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਦਾ ਸੱਚਾ ਅਤੇ ਸੁੱਚਾ ਬਿਆਨ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਮੈਂ ਏਥੇ ਨਹੀਂ ਸਾਂ, ਵਾਂਞੇ ਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸਾਂ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ਤੂੰ ਵਾਂਞਿਓ ਆ ਕੇ ਕੁਝ ਸੁਣਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਸ ਫਿਰ ਆਖਿਆ, ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਪਤਾ। ਉਹ ਕਿਸੇ ਪਾਸੇ ਵੱਲ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਡਰਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਅਗਾਂਹ ਤੁਰ ਪਿਆ।

ਪਿੰਡ ਦੀ ਗਲੀ ਸੁੰਦੀ ਸੀ। ਨਾ ਕੋਈ ਅੰਵਾਣਾ ਖੇਡ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਨਾ ਕੋਈ ਵੱਡਾ ਹੀ ਆ-ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਕ ਜਨਾਨੀ ਜਿਸ ਨੇ ਸਿਰ ਧੋਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਆਪਣੇ ਵਿਹੜੇ ਦੇ ਬੂਟੇ ਤੀਕ ਆਈ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਪਿਛਾਂਹ ਮੁੜ ਗਈ। ਮੈਂ ਗਲੀਏ ਗਲੀ ਟੁਰਿਆ ਗਿਆ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਿਰੇ ਉਤੇ ਵਲਗਣ ਸੀ। ਇੰਜ ਲਗਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਕੋਈ ਸਾਂਝੀ ਥਾਂ ਹੋਵੇ। ਮੈਂ ਅੰਦਰ ਲੰਘ ਗਿਆ। ਤਖਤਪੋਸ ਉਤੇ ਕੁਝ ਬੰਦੇ ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਸਲਾਮ ਦੁਆ ਪਿੱਛੋਂ ਮੈਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬਹਿ ਗਿਆ।

ਕੋਈ ਗੱਲ ਪੁੱਛਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹੋ ਗੱਲਾਂ ਹੀ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਉਥੇ ਬੈਠਿਆਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਓਥੇ ਆਉਣ-ਜਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਤੇ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਕੋਈ ਘਾਟ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਸ਼ਵਰਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕਰਕੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਨਾ ਰੋਕਣ ਤੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੁਲਿਸ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਕਰਨ ਦੇਣਾ। ਕੁਝ ਚਿਰ ਪਿੱਛੋਂ ਪ੍ਰਾਹੁਣਿਆਂ ਦੀ ਇਕ ਢਾਈ ਹੋਰ ਆ ਗਈ। ਉਹ ਤਖਤਪੋਸ ਉਤੇ ਬੈਠੇ ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ ਚੰਗੇ ਵਾਕਿਫ ਲੱਗਦੇ ਸਨ। ਚਾਹ ਆ ਗਈ ਤੇ ਅਸਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਪੀਤੀ। ਵਲਗਣ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਦੇ ਕਦਮ ਮਿਲਾ ਕੇ ਚੱਲਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਆਈ। ਮੈਂ ਉਠ ਕੇ ਵੇਖਿਆ ਦਸ-ਬਾਰਾਂ ਸਿਪਾਹੀ

ਬੰਦੂਕਾਂ ਚੁੱਕੀ ਪਾਲਾਂ ਬਣਾ ਕੇ ਮਾਰਚ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਨਾਲ ਬਾਣੇਦਾਰ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹਰ ਦੋ ਤਿੰਨ ਘੰਟਿਆਂ ਪਿੱਛੋਂ ਉਹ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡ ਦੀਆਂ ਗਲੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘਦੇ ਹਨ।

ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ਬੰਦੇ ਬਾਹਰੋਂ ਆਈ ਢਾਈ ਨੂੰ ਦੱਸਣ ਲੱਗੇ-ਸਾਡੀ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੀ ਕੋਈ ਨੀਯਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਲੋਕੀਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੀ ਰੀਸੇ ਰੀਸੀ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ। ਹਾਂ, ਇਹ ਅਸਾਂ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਪਹਿਲਾਂ ਆਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਾਡਾ ਪਿੰਡ ਹੋਰ ਪਿੰਡਾਂ ਵਰਗਾ ਨਹੀਂ। ਏਥੇ ਤੁਸੀਂ ਵਾਧੂ-ਘਾਟੁ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਐਵੇਂ ਡਰਿਆ ਹੋਇਆਂ ਹੀ ਗੋਲੀ ਚਲਾ ਦਿੱਤੀ।

ਫਿਰ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੌਕਾ ਵਿਖਾਣ ਬਾਹਰ ਲੈ ਗਏ। ਕੰਧਾਂ ਵਿਚ ਤੇ ਖੁਰਲੀਆ ਵਿਚ ਲੱਗੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਵਿਖਾਈਆਂ ਗਈਆਂ। ਇਕ ਆਦਮੀ ਖੁਰਲੀ ਉਤੇ ਬੱਧੇ ਆਪਣੇ ਢੱਗਿਆਂ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹਣ ਆਇਆ ਸੀ, ਪਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਨਾ ਲੱਗ ਜਾਏ, ਉਹ ਆਪ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਇਕ ਮੁੰਡਾ ਆਪਣੇ ਵੇਲਣੇ ਉਤੇ ਗੰਠੇ ਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਵੀ ਮਰਿਆ ਸੀ। ਇੰਨਾਂ ਦੇ ਢੇਰ ਉਤੇ ਗੋਲੀ ਲੱਗਣ ਨਾਲ ਇਕ ਇੰਟ ਲੁਮੇ ਹੋਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਆਪਣੀ ਅਸਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਕਰਕੇ ਵਿਖਾਈ ਗਈ। ਬਾਹਰੋਂ ਆਈ ਢਾਈ ਸੁਣਦੀ ਰਹੀ ਤੇ "ਉਹੋ ਹੋ..." ਕਰਦੀ ਰਹੀ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰੋਹ ਦਾ ਕੋਈ ਚਿੰਨ੍ਹ ਨਾ ਵਿਖਾਇਆ। ਸ਼ਾਇਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਉਤੇ ਵੀ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਕਾਫੀ ਦਬਾਅ ਹੋਵੇ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕਾਰ ਆ ਕੇ ਰੁਕੀ। ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਸਰਕਾਰ ਉਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਧੜੇ ਦਾ ਵਿਰੋਧੀ ਨਿਕਲਿਆ। ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ-ਦੋ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਲਿਆ। ਬਾਕੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ

ਪੁਰਾਣਾ ਮਾਖਿਓਂ

ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਹ ਕੌਣ ਹੈ। ਉਸ ਲੀਡਰ ਨੇ ਵੀ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਵੇਖਿਆ। ਸਾਰੇ ਪਾਸੇ ਭਉ ਕੇ ਤੇ ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਸੁਣ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਜੇ ਕੁਝ ਤੁਸੀਂ ਦੱਸਦੇ ਹੋ, ਇਹ ਤੇ ਬਿਲਕੁਲ ਪਾਗਲ ਹੋਏ ਪੁਲਿਸੀਏ ਹੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਨੇ।" ਮੈਨੂੰ ਤੇ ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸਮਝ ਨਾ ਆਈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਝੂਠਾ ਆਖਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਦਾ ਖਿਆਲ ਸੀ ਕਿ ਪੁਲਿਸੀਆਂ ਨੇ ਸੱਚੀ ਮੁੱਚੀ ਪਾਗਲਾਂ ਵਾਲਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਫਿਰ ਉਹ ਲੀਡਰ ਕਾਰ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਹੋਰ ਉਥੇ ਠਹਿਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦੀ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਦੀ ਹਾਲਤ ਮੈਨੂੰ ਕਾਫੀ ਸਮਝ ਆ ਗਈ ਸੀ। ਮੈਂ ਪਿਛਾਂਹ ਦਾ ਰਾਹ ਫੜਿਆ।

ਰਾਹ ਉਹੋ ਪਹਿਲੇ ਵਾਲਾ ਹੀ ਸੀ ਪਰ ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਕੁਝ ਬੈਠਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਦਿਲ ਨੂੰ ਗਰਮਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਹੋਈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਅਸਲੋਂ ਨਿੱਲਸ ਹੋਇਆ ਪਿਆ ਸੀ।

ਜਿਸ ਡੰਡੀ ਮੈਂ ਮੁੜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸਾਂ, ਉਸ ਨੂੰ ਸੱਜੇ ਪਾਸਿਓਂ ਆ ਕੇ ਪਹਿਆ ਕੱਟਦਾ ਸੀ। ਕੁਝ ਅੱਗੇ ਜਾ ਕੇ ਇਸ ਪਹੇ ਵਿਚ ਇਕ ਮੋਟਰ ਖਲੋਤੀ ਸੀ, ਅੱਗੇ ਪਾਈ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਰੁਕੀ ਪਈ ਸੀ। ਮੋਟਰ ਵਿਚੋਂ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਸਿਪਾਹੀ ਉਤਰ ਕੇ ਤੁਰਦੇ ਹੀ ਕਿਸੇ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਬੰਦੂਕਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਸਨ। ਪਹੇ ਵਿਚ ਖਾਕੀ ਵਰਦੀਆਂ ਤੇ ਲਾਲ ਪੱਗਾਂ ਦੀ ਲੰਮੀ ਲਾਈਨ ਬਣੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਮੈਂ ਕੁਝ ਚਿਰ ਖਲੋਤਾ ਇਸ ਲਾਈਨ ਨੂੰ ਤੁਰਦਿਆਂ ਵੇਖਦਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਫਿਰ ਅੱਗੇ ਟੁਰ ਪਿਆ।

ਦੂਰ ਡੰਡੀਏ ਡੰਡੀ ਇਕ ਜੋਤਾ ਤੁਰਿਆ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਵਹੁਟੀ-ਗੱਭਰੂ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਰਿਹਾ ਸਾਂ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਜੇ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਸੀ, ਜਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਦੇਖ ਕੇ ਅਣਡਿੱਠ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਹ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਸਨ! ਮਰਦ ਨੇ ਤੀਵੀਂ ਦੇ ਗਲ ਵਿਚ ਬਾਂਹ ਪਾਈ ਹੋਈ ਸੀ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਦੀ ਅਸੀਂ ਛੇੜੂ ਮੁੰਡੇ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਦੇ ਗਲ ਵਿਚ ਬਾਂਹ ਪਾ ਕੇ ਤੁਰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਾਂ।

ਜਦੋਂ ਉਹ ਨੇੜੇ ਆ ਗਏ ਤਾਂ ਵਹੁਟੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਵੇਖ ਲਿਆ। ਉਸ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਾਲੇ ਦੀ ਬਾਂਹ ਆਪਣੇ ਗਲ ਵਿਚੋਂ ਲਾਹ ਦਿੱਤੀ। ਘੁੰਡ ਕੱਢ ਕੇ ਉਹ ਬੋੜਾ ਪਿਛਾਂਹ ਹੋ ਕੇ ਤੁਰਨ ਲੱਗੀ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਵੇਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਮੇਰੇ ਉਤੇ ਪੁਲਿਸੀਆਂ ਦਾ ਭੈਅ ਉਤਰ ਗਿਆ।

ਕੁੜੀ ਮੁਕਲਾਵੇ ਆ ਰਹੀ ਲੱਗਦੀ ਸੀ। ਦੁੱਪਟੇ ਨੂੰ ਗੋਟਾ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਕਮੀਜ਼ ਦੇ ਘੇਰੇ ਤੇ ਸਲਵਾਰ ਦੇ ਪਹੁੰਚਿਆਂ ਉਤੇ ਵੀ। ਸਹਿਰੀ ਜੁੱਤੀ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਜੁਰਾਬਾਂ ਪਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਮੀਟੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹੱਥਾਂ ਦੀਆਂ ਤਲੀਆਂ ਦੇ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਮਹਿੰਦੀ ਲੱਗੀ ਦਿਸ ਰਹੀ ਸੀ।

ਕੁਝ ਅਗਾਂਹ ਜਾ ਕੇ ਮੈਂ ਫਿਰ ਪਿਛਾਂਹ ਪਰਤ ਕੇ ਵੇਖਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਟਲ ਗਿਆ ਜਾਣ ਕੇ ਉਹ ਫਿਰ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਕੁੜੀ ਨੇ ਵੀ ਪਿਛਾਂਹ ਮੁੜ ਕੇ ਵੇਖ ਲਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਵੇਖ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਪਰ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਡ ਅੱਡ ਹੋਣ ਦੀ ਕੋਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਾ ਕੀਤੀ।

ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਉਸੇ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ ਜਿਸ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਮੈਂ ਆ ਰਿਹਾ ਸਾਂ। ਇਹ ਮੁਕਲਾਵੇ ਆਈ ਵਹੁਟੀ ਹੁਣ ਓਥੇ ਹੀ ਰਹੇਗੀ। ਨਵਾਂ ਘਰ ਵਸੇਗਾ। ਬੱਚੇ ਜੰਮਣਗੇ ਜਿਹੜੇ ਉਸ ਪਿੰਡ ਦੀ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਬਣਨਗੇ। ਮੈਨੂੰ ਹੋਰ ਹੌਸਲਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਮਨੁੱਖ ਦੀਆਂ ਬਲਾਈਆਂ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਆਪਣਾ ਬੱਚਾ ਹੀ ਵੱਡਾ ਹੋ ਕੇ ਕੱਟਦਾ ਆਇਆ ਹੈ।

ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜਿੱਦਾਂ ਮੈਂ ਜਾਣਦਾਂ

(ਸਫਾ 21 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਪੁਰੇਵਾਲ ਖੇਡ ਮੇਲੇ ਨੂੰ ਉਹਦੀ ਬੜੀ ਦੇਣ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਦੁਆਬੀਏ ਦੂਏ ਨੂੰ ਧੱਕਾ ਦੇ ਕੇ ਕਹਿੰਦੇ ਨੇ-ਹਟ ਪਰ੍ਹੇ! ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਸਾਡਾ ਹੈ' ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਹਨੂੰ 'ਮੇਰਾ' ਕਹਿਣ ਵਿਚ ਕੋਈ ਉਜਰ ਨਹੀਂ। ਟੱਲੀ ਵਜਾ ਕੇ ਕਹਾਂਗੇ ਕਿ ਇਸ ਵਕਤ ਦੇ ਮਹਾਨ ਖੇਡ ਕੁਮੈਂਟੇਟਰ ਹਕੀਮਪੁਰੀਏ ਪ੍ਰੋ. ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਨੇ ਘੁਮਿਆਰ ਦੇ ਬੂਟੀਆਂ ਆਲੇ ਘੜੇ ਵਾਂਗ ਟੁਣਕਾ ਟੁਣਕਾ ਕੇ ਟੀਸੀ ਦਾ ਬੇਰ ਨਹੀਂ, ਬੇਰੀ ਹੀ ਫੜਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਜਿਹੜੇ ਝੂਰਨ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ ਕਿ ਹਾਏ! ਬੁਢਾਪਾ ਆ ਗਿਐ, ਉਹ ਇਕ ਵਾਰ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਅੱਧੀ ਕੁ ਵਾਰ ਤਾਂ ਉਹ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ। ਤੁਸੀਂ ਹੱਥ ਖੜ੍ਹ ਕਰਕੇ ਕਹੋਗੇ ਕਿ ਜੁਆਨੀ ਉਹਦੇ ਗੋਡਿਆਂ ਹੇਠ ਪਈ ਹਾੜ੍ਹੇ ਕੱਢ ਰਹੀ ਹੈ, 'ਮੈਨੂੰ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਛੁਡਾਓ।' ਧਰਮਿੰਦਰ ਵਾਂਗ ਹੁਣ ਤੀਕਰ ਜਾਮ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਸੁਰਾਹੀ ਵੀ

ਸੰਗਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੀਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਉਹਦੇ ਤੋਂ ਜ਼ਰੂਰ ਪੁੱਛ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦੇ ਕਿ ਦਾਰੂ ਮਾਤੀ ਕਿਵੇਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ? ਉਹ ਮੇਰੇ ਬਾਪ ਵਰਗੇ ਭਾਜੀ ਬਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹਮਦਰਦ ਤੇ ਜਗਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੱਸੇਵਾਲ ਵਾਂਗ ਤੀਜੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਹੈ। ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣ 'ਤੇ ਚਲੇ ਮਾਣ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਪਰ ਹੁੱਥ ਕੇ ਜ਼ਰੂਰ ਆਖਾਂਗਾ ਕਿ ਮੈਂ ਜੱਸੇਵਾਲ ਤੇ ਪ੍ਰਿੰ. ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਅਨੇਕਾਂ ਵਾਰ ਗਲਾਸੀ ਨਹੀਂ, ਗਲਾਸ ਖੜਕਾਏ ਹਨ।

ਮੈਂ ਪੰਜਾਹਵਿਆਂ ਦਾ ਹਾਲੇ ਹੋਣੈ ਤੇ ਉਹਦੀ ਲਿਖਣ ਦੀ ਗੋਲਡਨ ਜੁਬਲੀ 'ਤੇ ਵਰਿਆਮ ਸੰਧੂ ਹੋਰੀ ਨਵਾਂ ਨਰੋਆ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਇਸ ਉਦਮ ਤੇ ਯਤਨ ਲਈ ਵਰਿਆਮ ਸੰਧੂ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਟੀਮ ਨੂੰ ਝੁਕ ਕੇ ਨਹੀਂ, ਲੰਮਾ ਪੈ ਕੇ ਸਲਾਮ ਕਰਦਾ ਹਾਂ।

ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਖੇਡ ਜਗਤ ਨੂੰ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁੜ ਕੇ ਸਰਵਣ ਪੁੱਤ ਮਿਲੇ।

ਢੁੰਡੀਕੇ ਵਾਲੇ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ ਨਾਲ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਦੀ ਵਾਹਵਾ ਸਾਂਝ ਰਹੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਲੱਛਣ ਦੱਸਦੇ ਨੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ, ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਲੰਬੀ ਤੇ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਵਾਲੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਮਾਣੇਗਾ। ਰੱਬ ਜੇ ਹੋਵੇ ਵੀ, ਤਦ ਵੀ ਉਹਦੇ ਵੱਲ ਬੈਟਰੀ ਮਾਰਨ ਤੋਂ ਨੱਕ ਵੱਟੇਗਾ।

ਘੁੰਗਰੂ ਜਦੋਂ ਸੁਰ ਤੇ ਤਾਲ 'ਚ ਹੋਣ ਤਾਂ ਨੱਚਣ ਵਾਲੀ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਤੋਂ ਨਿਗਾਹ ਚੰਗੇ ਭਲੇ ਤੋਂ ਭਲਾ ਚੁੱਕੀ ਜਾਵੇਗੀ?

ਅੰਤਿਕਾ:

ਦੁਆ ਕਰੋ ਕਿ ਯੇ ਪੌਦਾ ਸਦਾ ਹਰਾ ਹੀ ਲਗੇ। ਉਦਾਸੀਓ ਮੈਂ ਭੀ ਚਿਹਰਾ ਖਿਲਾ ਖਿਲਾ ਹੀ ਲਗੇ। ਅਜੀਬ ਸ਼ਖਸ ਹੈ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋ ਕੇ ਹੰਸਤਾ ਹੈ, ਮੈਂ ਚਾਹਤਾ ਹੂੰ ਖਫਾ ਹੋ ਤੋ ਵੇ ਖਫਾ ਹੀ ਲਗੇ। ਨਹੀਂ ਹੈ ਮੇਰੇ ਮੁਕੱਦਰ ਮੈਂ ਰੋਸ਼ਨੀ ਨਾ ਸਹੀ, ਯੇ ਖਿੜਕੀ ਖੋਲੋ ਜਰਾ ਸੁਖਾ ਕੀ ਹਵਾ ਹੀ ਲਗੇ।

(ਬਸੀਰ ਬਦਰ)

ਡਾ. ਹਰਬੰਸ ਦਿਓਲ ਦਾ ਲੇਖ

ਸੰਪਾਦਕ ਜੀ, ਹਮੇਸ਼ਾ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ 22 ਅਕਤੂਬਰ ਦਾ ਅੰਕ ਵੀ ਸਾਡੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਸਾਹਿਤਕ ਅਤੇ ਆਮ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ "ਸਿਹਤ ਵਿਗਿਆਨ" ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ

ਰਹਿਣਗੇ। "ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ" ਕਾਲਮ ਵਿਚ ਜਤਿੰਦਰ ਮੌਹਰ ਨੇ ਫਿਲਮ ਜਗਤ ਦੀਆਂ ਗੁੱਝੀਆਂ ਅਸਲੀਅਤਾਂ ਜਾਹਰ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਹੀ ਇਕ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ ਕਾਲਮਨਵੀਸਾਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਬੋਝੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਇਕ ਵੱਖਰੀ ਪਹਿਚਾਣ ਬਣਾ ਲਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਲਿਖਣ ਢੰਗ ਸਾਦਾ ਪਰ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਕਾਰੀ ਹੈ। ਪਰਮਾਤਮਾ ਅੱਗੇ ਅਰਦਾਸ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਰਹੇ।

ਸੰਪਾਦਕ ਦੀ ਡਾਕ

ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ। ਬ੍ਰੈਸਟ ਕੈਂਸਰ ਬਾਰੇ ਚਾਚੀ-ਜਠੀਏ ਦੀ ਆਮ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਗੱਲਬਾਤ ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਹਿਮ ਅਤੇ ਦਿਲਚਸਪ ਸੀ। ਇਸ ਲੇਖ ਲਈ ਡਾ. ਹਰਬੰਸ ਕੌਰ ਦਿਓਲ ਵਧਾਈ ਦੇ ਪਾਤਰ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਪੂਰਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਅੱਗੋਂ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਉਹ ਸਿਹਤ ਸੰਭਾਲ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਭਰੇ ਲੇਖ ਦਿੰਦੇ

-ਇੰਦਰਜੀਤ ਮੰਗਾ, ਨੀਲਮ ਮੰਗਾ ਪਿਟਸਬਰਗ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ।

ਲੋਕ-ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਮਹਾਂਨਾਇਕ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ

ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਇਹ ਕਦੀ-ਕਦਾਈਂ ਹੀ ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਇਨਸਾਨ ਰੱਜੇ-ਪੁੱਜੇ ਤੇ ਹਕੂਮਤ-ਪੁਜਾਰੀ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ ਪਰ ਸਥਾਪਤੀ ਵਿਰੋਧੀ ਆਪਣੀ ਕਾਰਜ-ਸ਼ੈਲੀ ਸਦਕਾ ਆਮ ਕਿਰਤੀ ਤੇ ਮਿਹਨਤਕਸ਼ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਲੋਕ-ਨਾਇਕ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ-ਪਛਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਦੀ ਉਪਜ ਸੀ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਜਿਹੜੀ 27 ਸਤੰਬਰ ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ-ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਤੇ ਰੰਗ-ਜਗਤ ਕੋਲੋਂ ਜਿਸਮਾਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਦਾ ਲਈ ਵਿਛੜ ਗਈ ਪਰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਜਗਤ ਵਿਚ 'ਪੰਜਾਬੀ ਰੰਗਮੰਚ ਦਾ ਬਾਬਾ

ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਤੇ ਰੰਗ-ਜਗਤ ਕੋਲੋਂ ਜਿਸਮਾਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਦਾ ਲਈ ਵਿਛੜ ਗਈ ਪਰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਜਗਤ ਵਿਚ 'ਪੰਜਾਬੀ ਰੰਗਮੰਚ ਦਾ ਬਾਬਾ

ਪ੍ਰੋ. ਅਜਮੇਰ ਸਿੰਘ ਔਲਖ
ਫੋਨ: 91-98155-75495

ਬੋਹੜ', 'ਪੰਜਾਬੀ ਰੰਗਮੰਚ ਦਾ ਬੇਤਾਜ ਬਾਦਸ਼ਾਹ', 'ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਲੋਕ-ਨਾਇਕ', 'ਪੰਜਾਬੀ ਰੰਗਮੰਚ ਦਾ ਜਿਉਂਦਾ-ਜਾਗਦਾ ਇਤਿਹਾਸ' ਆਦਿ ਕਿੱਨੇ ਹੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣਾਂ ਤੇ ਨਾਂਵਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਅਤੇ ਪੁਕਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਤੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਸਦਾ ਪਛਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਰਹੇਗਾ।

ਭਾਅ ਜੀ ਕਰਕੇ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜਨਮ 16 ਸਤੰਬਰ 1929 ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਮੱਧ-ਵਰਗ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਆਰਥਿਕ ਪੱਖੋਂ ਰੱਜਿਆ-ਪੁੱਜਿਆ, ਆਪਣੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਜੀਵਨ-ਵਰਤਾਰੇ ਵਿਚ 'ਅੰਗਰਜੀ ਹਕੂਮਤ ਦਾ ਪੂਰਾ ਹਾਮੀ ਅਤੇ ਚੀਫ ਖਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ਦੀ ਸੋਚ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨੇੜਿਉਂ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।' ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਵਾਨੀ ਵਿਚ ਪੈਰ ਧਰਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ, ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਜਗਤ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਹੀ ਚਰਚਿਤ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ 'ਪੀਤਲਤੀ' ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਣ ਲੱਗੀ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਵੱਡਾ ਭਰਾ ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੀਆਂ ਸਾਮਰਾਜ ਵਿਰੋਧੀ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਕਈ ਆਗੂਆਂ-ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਆਨੰਦ, ਨਵਤੇਜ ਸਿੰਘ, ਦੇਵ ਰਾਜ ਚਾਨਣਾ, ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਦੇ ਨਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਦਾ ਆਉਣਾ-ਜਾਣਾ ਆਮ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਘਰ ਵਿਚ ਉਸਰ ਰਹੇ ਇਸ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਮਾਹੌਲ ਸਦਕਾ ਹੀ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਛੋਟੀ ਭੈਣ ਮਹਿੰਦਰ ਕੌਰ ਪ੍ਰੀਤਨਗਰ ਦੇ ਐਕਟੀਵਿਟੀ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਨ ਲੱਗ ਪਈ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਅੰਗਰੇਜ਼-ਹਕੂਮਤ ਦਾ ਸਮਰਥਕ ਪਰਿਵਾਰ ਸਾਮਰਾਜ ਵਿਰੋਧੀ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਮੁੱਖ ਰੋਲ ਸੀ। ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਅੰਦਰ ਵੀ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਤੇ ਮਾਨਵਤਾਵਾਦੀ ਸੋਚ ਪਨਪਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਉਹ ਗਰੀਬ ਕਿਰਤੀ-ਕਾਮਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਵਾਲਾ ਇਨਸਾਨ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਦੇ ਬੁੱਧਵਾ ਨਾਂ ਦੇ ਇਕ ਜ਼ਹਿਨ ਮੁੰਡੇ ਦੇ ਹੱਥ ਜਦ ਉਸ ਨੇ ਸਫਾਈ ਸੇਵਕਾਂ ਵਾਲਾ ਝਾੜੂ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਇਹ ਘਟਨਾ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਘਟਨਾ ਹੋ ਨਿਬੜੀ ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਹੀ ਝੰਜੋੜ ਸੁੱਟਿਆ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ 1955 ਵਿਚ ਨੰਗਲ ਵਿਚ ਜਦ ਰੂਸੀ ਨੇਤਾ ਬੁਲਗੈਨਿਨ ਤੇ ਖ਼ਰੁਸ਼ਚੇਵ ਦੀ ਆਮਦ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀ ਨੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਾ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਇਸ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਮਨੁੱਖੀ ਹਮਦਰਦੀ ਨਾਲ ਲਬਰੇਜ਼ ਰੂਹ ਬੇਚੈਨ ਹੋ ਉਠੀ ਤੇ ਇਹ ਬੇਚੈਨੀ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਸ਼ਾਂਤ ਨਾ ਹੋਈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇਣ ਆਏ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਆਮ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਵਾਸਤੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਮਨਾ ਨਾ ਲਿਆ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਿਰਤ ਪੱਖੀ ਸੋਚ ਤੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਸਦਕਾ ਹੀ ਹੋਇਆ ਜਿਹੜੀ ਸਿਰਫ ਇਸ ਕਰਕੇ ਬੇਚੈਨ ਹੋ ਉਠੀ ਸੀ ਕਿ ਹੈਕਤਬਾਜ਼

ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਤਾ ਅਧੀਨ ਰੰਗਮੰਚੀ ਸਫਰ ਕਰਦਿਆਂ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੱਡੀਆਂ ਘਾਲਾਂ ਘਾਲੀਆਂ ਤੇ ਇਹ ਘਾਲਾਂ ਘਾਲਦਿਆਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹਕੂਮਤੀ ਕਰੋਪੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਵੀ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਲੇਖਕ ਨਜਮ ਹੁਸੈਨ ਸੱਯਦ ਦਾ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਵਿਰੁਧ ਲਿਖਿਆ ਨਾਟਕ 'ਤਖ਼ਤ ਲਾਹੌਰ' ਖੇਡਿਆ। ਭਾਵੇਂ ਨਜਮ ਹੁਸੈਨ ਸੱਯਦ ਨੇ ਇਹ ਨਾਟਕ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਡਿਕਟੇਟਰ ਅਯੂਬ ਖਾਂ ਦੀ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਪਰ ਆਪਣੀ ਮੂਲ ਭਾਵਨਾ ਵਿਚ ਇਹ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਵੀ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦੱਸਣ ਮੁਤਾਬਕ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਨਾਟਕ 9 ਸਤੰਬਰ 1975 ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਨਾਟਕ ਕਲਾ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਸਟੇਜ ਤੋਂ ਮੰਚਿਤ ਕੀਤਾ ਤੇ 11 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਉਸ ਨੂੰ 311-2 ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਡਿਸਮਿਸ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਮਿਲ ਗਏ।

ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀ ਗਰੀਬ ਮਜ਼ਦੂਰ ਕਿਰਤੀ-ਕਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਬੰਦੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਮਝ ਰਹੀ ਤੇ ਜਿਹੜੀ ਆਪਣੀ ਗੈਰ-ਇਨਸਾਨੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਸਦਕਾ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਬਾਰੇ ਇਹ ਗੱਲ ਕਹਿਣ ਤੱਕ ਚਲੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਕਲਚਰ ਦਾ ਕੀ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ।

ਅਜਿਹੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਪਿਛੋਕੜ ਅਤੇ ਲੋਕ-ਹਮਦਰਦ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਵਾਲਾ ਇਨਸਾਨ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਪੰਜਾਬੀ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਉਸ ਅਨੋਖੇ ਤੇ ਅਦਭੁਤ ਵਰਤਾਰੇ ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹਤਮਕ ਨਾਂ ਬਣ ਗਿਆ ਜਿਹੜਾ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਹੀ ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਪਰਵੇਸ਼ ਨਾਲ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਨ 1969-70 ਵਿਚ, ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਰੰਗਮੰਚ ਦਾ ਰੁਖ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵੱਲ ਕਰਨਾ ਅਰੰਭਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਰੰਗਮੰਚੀ ਜਗਤ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਇਨਕਲਾਬੀ ਮੋੜ ਆਇਆ ਕਿ ਦਸ਼ਾ ਅਤੇ ਦਿਸ਼ਾ ਪੱਖੋਂ ਇਸ ਦਾ ਬਿੰਬ ਅਜਿਹਾ ਬਣ ਗਿਆ ਜਿਸ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਅਸੰਭਵ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਸਾਡਾ ਪਹਿਲਾ ਰੰਗਕਰਮੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਕਲਾ-ਜਗਤ ਦੇ ਕਿੱਨੇ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਵਾਇਆ ਕਿ ਰੰਗਮੰਚ ਦੀ ਅਸਲ ਧਰਤੀ ਤੇ ਜਿੰਦ-ਜਾਨ ਸਾਡੇ ਦੇਸ ਦੇ ਪਿੰਡ ਹੀ ਹਨ ਜਿਥੇ ਕਰੋੜਾਂ ਹੀ ਕਿਰਤੀ-ਕਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਰੰਗਮੰਚ ਵਰਗੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਕਲਾ-ਮਾਧਿਅਮ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਲੋੜ ਹੈ।

ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਪਟਾ ਤੇ ਇਪਟਾ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੇਠ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਡਰਾਮਾ ਸਕ੍ਰਾਏਡਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਰੰਗਮੰਚ ਨੂੰ ਪਿੰਡਾਂ ਤੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਆਮ ਕਿਰਤੀਆਂ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਦੀ ਭਰਪੂਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਸ ਰੰਗਮੰਚ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਵੀ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਦੁਖ-ਤਕਲੀਫਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਪਰ ਜਿਸ ਸਿੱਦਧਾਂਤ, ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਤਾ ਤੇ ਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ ਨਾਲ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਰੰਗਮੰਚ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਇਕ-ਸੁਰ ਹੋਇਆ; ਉਹ ਸਿੱਦਧਾਂਤ, ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਤਾ ਤੇ ਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ ਇਪਟਾ ਜਾਂ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਡਰਾਮਾ ਸਕ੍ਰਾਏਡਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮਿਲਦੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੋਕ-ਪੱਖੀ ਤੇ ਲੋਕ-ਮੁਖੀ ਰੰਗਮੰਚੀ ਲਹਿਰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਜਿਹੜੀ ਦੇਣ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਤਾਂ ਕੀ ਸਗੋਂ ਸਮੁੱਚੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਰੰਗਮੰਚ ਵਿਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਇਸ ਲੋਕ ਨਾਇਕ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਰੰਗਮੰਚ ਨੂੰ ਗੁਣ ਅਤੇ ਗਿਣਤੀ, ਦੋਹਾਂ ਪੱਖਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਅਮੀਰ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਅਦੁੱਤੀ ਤੇ ਬੇਮਿਸਾਲ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਉਸ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਰੰਗਮੰਚ ਨੂੰ ਨਿਰੰਤਰ ਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ ਦੇ ਰਾਹ ਉਤੇ ਪਾਇਆ ਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਵਸਤੂ ਪੱਖੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਲੋਕ-ਜੀਵਨ ਦੇ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਿਆ।

ਇਹ ਰੰਗਮੰਚੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ ਐਨੇ ਸੀਮਤ ਸਾਧਨਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕਿ ਸੁਣਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਤਾਂ ਕੀ, ਕਈ ਵਾਰ ਦੇਖਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਵੀ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਉਂਦਾ। ਨਾ ਲਾਈਟ ਤੇ ਸਾਊਂਡ ਦਾ ਮੁਕੰਮਲ ਪ੍ਰਬੰਧ, ਮੰਚ ਬੜਿਆਂ ਦਾ ਇਹ ਹਾਲ

ਕਿ ਕਈ ਵਾਰ ਗੱਡਿਆਂ ਨੂੰ ਸਟੇਜ ਬਣਾਉਣਾ ਪੈਣਾ। ਦਰਸ਼ਕ ਕਿਤੇ ਸਾਹਮਣੇ ਡੂੰਘੇ ਟੋਏ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਹਨ, ਕਿਤੇ ਕੱਚਿਆਂ ਕੋਠਿਆਂ ਉਤੇ, ਕਿਤੇ ਨੇੜੇ ਦੇ ਦਰੱਖਤਾਂ ਉਤੇ ਅਤੇ ਕਿਤੇ ਪਿੰਡ ਦੀਆਂ ਰੂੜੀਆਂ ਉਤੇ। ਅਜਿਹੇ ਰੰਗਮੰਚੀ ਵਿਰੋਧੀ ਹਾਲਾਤ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਕੋਈ ਸੌਖੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਹੀ ਮੌਲਿਕ ਰੰਗ-ਸ਼ੈਲੀ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਅਣਹੋਣੀ ਨੂੰ 'ਹੋਣੀ' ਕਰ ਦਿਖਾਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਤੋਂ ਯਥਾਰਥ-ਸਿਰਜਣ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਕਲਾਤਮਕ ਕਾਰਜ ਲਿਆ ਕਿ ਦੋ-ਦੋ, ਤਿੰਨ-ਤਿੰਨ ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਰਸ਼ਕ ਉਸ ਦੇ ਨਾਟਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਨਾਟਕ ਨਹੀਂ, ਆਪਣੀ ਹੀ ਤੁਰਦੀ-ਫਿਰਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਮੰਚ ਉਤੇ ਵਿਚਰਦਾ ਵੇਖ ਰਹੇ ਹੋਣ।

ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਨਾਟਕਾਂ ਵਿਚ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਵੀ ਸਫਲਤਾਪੂਰਕ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਵੀ ਸੈਂਕੜੇ ਨਾਟਕ ਮੰਚ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾਏ। ਰੋਸ਼ਨੀ ਤੇ ਆਵਾਜ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਰੰਗਮੰਚ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾਇਆ ਤੇ ਆਪਣੀ ਕਲਪਨਾ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਿਨਾਂ ਵੀ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਉਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਰੰਗਮੰਚੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਜਾਦੂਈ ਪ੍ਰਭਾਵ ਛੱਡੇ। ਹਾਂ, ਇਕ ਗੱਲ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਅਕਾਦਮਿਕਤਾ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਪੱਛਮੀ ਰੰਗਮੰਚ ਦੀ ਅੰਨ੍ਹੀ ਨਕਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਾਡੇ ਅੰਨ੍ਹੇ ਰੰਗਕਰਮੀਆਂ ਵਾਂਗ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੰਜਾਬੀ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੇਂਡੂ ਪੰਜਾਬੀ ਰੰਗਮੰਚ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਤੇ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਤੇ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਨਾਟਕਾਂ ਦੀਆਂ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ ਆਪਣੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਉਤੇ ਆਪਣਾ ਕਲਾਤਮਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਛੱਡਣ ਵਿਚ ਕਦੇ ਫੇਲ੍ਹ ਨਹੀਂ ਹੋਈਆਂ।

ਇਤਨੀ ਗਿਣਤੀ ਤੇ ਵਿਸ਼ਾਲਤਾ ਵਿਚ ਰੰਗਮੰਚ ਕਰਨਾ ਹਾਰੀ-ਸਾਰੀ ਰੰਗਕਰਮੀ ਦੇ ਵੱਸ ਦਾ ਰੋਗ ਨਹੀਂ। ਅਜਿਹਾ ਉਹ ਬੰਦਾ ਹੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੋਈ ਆਦਰਸ਼ ਤੇ ਉਸ

ਆਦਰਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਬਲ ਭਾਵਨਾ ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਤਾ (ਕੁਮਿਟਮੈਂਟ) ਹੋਵੇ। ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਰੰਗਮੰਚ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਤਾ ਦਾ ਰੰਗਮੰਚ ਸੀ। ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਰੰਗਮੰਚ ਜਾਗ੍ਰਿਤੀ ਜਾਂ ਚੇਤਨਾ ਦਾ ਰੰਗਮੰਚ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਰੰਗਮੰਚ ਰਾਹੀਂ ਉਸ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਜਨ-ਸਮੂਹ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀ ਚੇਤਨਾ ਦਾ ਸੰਚਾਰ ਤੇ ਪਾਸਾਰ ਕੀਤਾ ਜਿਹੜੀ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸਵੈਮਾਣ ਨਾਲ ਜਿਉਣ ਦੀ ਜਾਚ ਦਾ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਵਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਉਘਾ ਨਾਵਲਕਾਰ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਕਹਿਣ ਦਾ ਜੇਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਅੰਦਰ ਆਪਣੇ ਨਾਟਕਾਂ ਰਾਹੀਂ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਚੇਤਨਤਾ ਦਾ ਸੰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਪੂਰਾ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਵੀ ਸ਼ਾਇਦ ਨਾ ਕਰ

ਸਕਿਆ ਹੋਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਰੰਭ ਕੀਤੀ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਲਹਿਰ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਨਾਟਕ ਮੰਡਲੀਆਂ ਨੇ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਲੈ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਗੰਭੀਰ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਬਾਰੇ ਜੋ ਜਾਗ੍ਰਿਤੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਸ਼ਾਇਦ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਹੀ ਮਿਲਣੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਰ ਸੁਰਜੀਤ ਪਾਤਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਧੁਨ ਉਡੀਕਦੀ ਫਿਜ਼ਾ' ਵਿਚ ਤਰੰਗਾਂ ਛੇੜੀਆਂ ਹਨ। ਉਸ ਦੇ ਪੋਟਿਆਂ ਤੇ ਸੁਰਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਕੋਈ ਫਾਸਲੇ, ਕੋਈ ਲੀਕ ਨਹੀਂ।'

ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਮੁਤਾਬਿਕ, 'ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਚੇਤਨਾ ਨੂੰ ਹਲੂਣਨ ਲਈ 'ਸਿੰਘ ਗਰਜਨਾ' ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕੀਤੀ।' ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਤਾ ਅਧੀਨ ਰੰਗਮੰਚੀ ਸਫਰ ਕਰਦਿਆਂ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੱਡੀਆਂ ਘਾਲਾਂ ਘਾਲੀਆਂ ਤੇ ਇਹ ਘਾਲਾਂ ਘਾਲਦਿਆਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹਕੂਮਤੀ ਕਰੋਪੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਵੀ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ

ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਲੇਖਕ ਨਜਮ ਹੁਸੈਨ ਸੱਯਦ ਦਾ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਵਿਰੁਧ ਲਿਖਿਆ ਨਾਟਕ 'ਤਖ਼ਤ ਲਾਹੌਰ' ਖੇਡਿਆ। ਭਾਵੇਂ ਨਜਮ ਹੁਸੈਨ ਸੱਯਦ ਨੇ ਇਹ ਨਾਟਕ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਡਿਕਟੇਟਰ ਅਯੂਬ ਖਾਂ ਦੀ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਪਰ ਆਪਣੀ ਮੂਲ ਭਾਵਨਾ ਵਿਚ ਇਹ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਵੀ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦੱਸਣ ਮੁਤਾਬਕ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਨਾਟਕ 9 ਸਤੰਬਰ 1975 ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਨਾਟਕ ਕਲਾ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਸਟੇਜ ਤੋਂ ਮੰਚਿਤ ਕੀਤਾ ਤੇ 11 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਉਸ ਨੂੰ 311-2 ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਡਿਸਮਿਸ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਮਿਲ ਗਏ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ 17 ਸਤੰਬਰ 1976 ਨੂੰ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜੰਮੂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਸੈਂਟੇ 'ਤੇ ਨਾਟਕ 'ਕਿਵ ਕੂੜੇ ਤੁਣੈ ਪਾਲ' ਇਸ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਖੇਡਿਆ। ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਵਿਚ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ੇਖ ਅਬਦੁੱਲਾ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਵੀ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਨਾਟਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗਿਆਨੀ ਜ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਟੇਜ ਤੋਂ ਸ਼ੇਖ ਅਬਦੁੱਲਾ ਤੇ ਬਾਕੀ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 'ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਹੀਰ' ਕਹਿ ਕੇ 'ਸ਼ਾਬਾਸ਼' ਦਿੱਤੀ ਪਰ 21 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰੋਂ ਫੜ ਕੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਡੱਕ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਉਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ

ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਖੋਮਕਰਨ ਨੇੜੇ ਰੇਲਵੇ ਪੁਲ ਹੇਠਾਂ ਤਿੰਨ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪੁਲ ਉਤਾਰਦੀ ਟਰੇਨਿੰਗ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀਆਂ ਦੇ ਇਸ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿਚ ਜਦ 1981 ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਇਕ ਹੌਲਦਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਜਾਣ ਲਈ ਕਹਿਣ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਆਪਣਾ ਅਸਤੀਫਾ ਲਿਖਿਆ ਤੇ ਅਸਤੀਫਾ ਆਪਣੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੂੰ ਫੜਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪ ਹੌਲਦਾਰ ਨਾਲ ਬਾਣੇ ਜਾਣ ਲਈ ਤੁਰ ਪਿਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਕਲਾ ਜਗਤ ਵਿਚ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦੀ ਕਤਾਰ ਵਿਚ ਜਾ ਖੜੋਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਲਾ ਧਰਮ ਦੀ ਖਾਤਰ ਤਰ੍ਹਾਂ-ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹਕੂਮਤੀ ਦੁਸ਼ਵਾਰੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ।

ਪੰਜਾਬੀ ਰੰਗਮੰਚ ਜਗਤ ਵਿਚ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਿਰਫ ਰਚਨਾਤਮਕ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸਗੋਂ ਇਸ ਸੰਸਥਾਤਮਕ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਣਥੱਕ ਤੇ ਕ੍ਰਿਸਮਈ ਕਾਰਜਾਂ ਰਾਹੀਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹੋਰ ਰੰਗਕਰਮੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਆ। ਪੰਜਾਬੀ ਰੰਗ-ਜਗਤ ਵਿਚ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਅੱਜ ਕਿੱਨੇ ਹੀ ਰੰਗਕਰਮੀ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੇਠ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਪਰਵੇਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਇਸ ਨਾਲ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੱਝੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਕੇਵਲ ਧਾਲੀਵਾਲ ਮੰਚ ਰੰਗਮੰਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਹੰਸਾ ਸਿੰਘ ਨਵਚਿੰਤਨ ਕਲਾ ਮੰਚ ਬਿਆਸ, ਹਰਕੋਸ਼ ਚੌਧਰੀ ਲੋਕ ਕਲਾ ਮੰਚ ਮੁੱਲਾਪੁਰ, ਡਾ. ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਅਦਾਕਾਰ ਮੰਚ ਮੁਹਾਲੀ, ਅਨੀਤਾ-ਸ਼ਬਦੀ ਸੁਚੇਤਕ ਰੰਗਮੰਚ ਮੁਹਾਲੀ, ਮਾਸਟਰ ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਆਰਟ ਸੈਂਟਰ ਸਮਰਾਲਾ, ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਚੇਤਨਾ ਕਲਾ ਮੰਚ ਚਮਕੌਰ ਸਾਹਿਬ, ਡਾ. ਕੁਲਦੀਪ ਦੀਪ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਕਲਾਮੰਚ ਬੋਹਾ (ਮਾਨਸਾ), ਹਰਿੰਦਰ ਦਿਵਾਨਾ ਚੇਤਨਾ ਕਲਾਮੰਚ ਬਰਨਾਲਾ, ਮੈਂ ਖੁਦ (ਅਜਮੇਰ ਔਲਖ) ਲੋਕ ਕਲਾ ਮੰਚ ਮਾਨਸਾ ਆਦਿ ਸਾਰੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰੰਗਕਰਮੀ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਰੰਗਮੰਚ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਲੈ ਕੇ ਇਸ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਤੇ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਆਦਰਸ਼ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੀ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਲੋਕ-ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਪਰਣਾਏ ਇਸ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਯੋਧੇ ਨੇ ਸਿਰਫ ਰੰਗਮੰਚ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਕਈ ਹੋਰ ਸਾਹਿਤਕ, ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਰਜਾਂ ਰਾਹੀਂ ਵੀ ਉਸਾਰੂ ਤੇ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਸਭਿਆਚਾਰ ਉਸਾਰਨ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਭਰਪੂਰ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਸਤੰ ਦਰ 'ਤੇ ਪੁਸਤਕ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਸਭ ਤੋਂ ਉਤੇ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਮਿੱਤਰ ਫਿਲਮੀ ਅਦਾਕਾਰ ਮਰਹੂਮ ਬਲਰਾਜ ਸਾਹਨੀ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ 'ਬਲਰਾਜ ਸਾਹਨੀ ਪੁਸਤਕਾਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ' ਕਾਇਮ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਅਧੀਨ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਿਹੜੀਆਂ ਤੱਤ ਵਜੋਂ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਤੇ ਮਾਨਵਤਾਵਾਦੀ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਪਰ ਕੀਮਤ ਵਜੋਂ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਮੁੱਲ ਵਾਲੀਆਂ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਮੇਲਿਆਂ ਦੀ ਪਿਰਤ ਪਾਉਣ ਵਿਚ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਤੇ ਅਗਵਾਈ ਭਰਪੂਰ ਰੋਲ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਨਾਵਲਕਾਰ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਇਸ ਕਥਨ ਅਨੁਸਾਰ, "ਸਾਨੂੰ ਸਭ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ, ਰੰਗਕਰਮੀਆਂ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਪ੍ਰਤਿ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧ ਚਿੰਤਕਾਂ ਨੂੰ ਮਾਣ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਮਕਾਲੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਹਾਨ ਕਾਰਜ ਅੱਗੇ ਨਤਮਸਤਕ ਹਾਂ।"

ਦੀਵਾਲੀ ਇਕ ਹੋਰ ਲੰਘਾਈ

ਇਹ ਲਿਖਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਪਰਦੇਸੀ ਵੀਰਾਂ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਆਪਣੀਆਂ ਚੁੱਤੇ ਵਾਲੀਆਂ ਨਾਰਾਂ ਤੋਂ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਵਿਛੋੜੇ ਪਰਦੇਸਾਂ ਵਿਚ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਗੁਜ਼ਾਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹੂਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਜੋ ਕਈ-ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਲੰਮੇ ਵਿਛੋੜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਤਿੱਖੀਆਂ ਤੇ ਲੰਮੀਆਂ ਸੁਲਾਂ ਦਿਲ ਵਿਚ ਚੁੱਭੋਈ ਬੈਠੀਆਂ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਵੱਸ ਅੰਦਰੋਂ-ਅੰਦਰੀ ਹੰਝੂਆਂ ਦੇ ਹਾਰ ਪਰੋਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਤੇ ਲੁਕ-ਲੁਕ ਰੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਦੀਵਾਲੀ ਸਾਡਾ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨੀਆਂ ਦਾ ਅਹਿਮ, ਸਾਂਝਾ ਤੇ ਵੱਡਾ ਤਿਉਹਾਰ ਹੈ

ਨਿੰਮਾ ਡੱਲੇਵਾਲਾ
ਫੋਨ: 513-432-9754

ਜਿਸ ਦੀ ਉਡੀਕ ਅਸੀਂ ਬੜੇ ਚਿਰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਘਰ ਤੋਂ ਦੂਰ-ਦੂਰਾਡੇ ਨੌਕਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਰ ਬੰਦਾ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤਿਉਹਾਰ 'ਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰੇ।

ਹਰ ਪਰਦੇਸੀ ਦੀ ਵੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦੀਵਾਲੀ 'ਤੇ ਘਰ ਜਾਇਆ ਜਾਵੇ, ਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਜਾਂਦੇ ਵੀ ਹਨ ਪਰ ਇਸ ਦਰਦ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਪੰਨਿਆਂ ਉੱਤੇ ਪੇਪਰਾਂ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਰਦੇਸੀਆਂ ਦਾ ਦਰਦ ਉਭਾਰਿਆ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਕ, ਦੋ-ਚਾਰ ਨਹੀਂ, ਕਈ-ਕਈ ਦੀਵਾਲੀਆਂ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਸੱਤ ਸਮੁੰਦਰਾਂ ਪਾਰ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਵਾਲੇ ਜ਼ਹਿਰ ਨਾਲ ਘੁੱਟਾ-ਵੱਟੀ ਗੁਜ਼ਾਰੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਕੁ ਦੀਵਾਲੀਆਂ ਹੋਰ ਗੁਜ਼ਾਰਨੀਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਵਿਚਾਰੇ ਕੀ ਕਰਨ, ਮਿੱਠੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਕੈਦ ਹੋਏ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਕੱਟੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਸਿਰਫ ਇਕੋ ਵਾਰ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀ ਰੰਗਲੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਕਈ ਰੰਗਲੇ ਸਾਲ ਦੌਲਤ-ਸ਼ੋਹਰਤ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਪੌੜੀਆਂ ਚੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਪੌੜਿਆਂ 'ਤੇ ਗੁਜ਼ਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਸੂਰ ਵੀ ਸਿਰਫ ਇੰਨਾ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੀ ਪੰਜਾਲੀ ਬਲਦ ਵਾਂਗ ਆਪਣੇ ਕੰਨੂੰ ਉੱਤੇ ਐਸੀ ਟਿਕਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਰੂਪੀ ਖੇਤ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਹੱਡਾਂ ਨਾਲ ਵਾਹੀ ਕਰ, ਮੌਸਮ ਅਨੁਸਾਰ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫੁੱਲਾਂ ਦੇ ਬੀਜ, ਬੀਜ ਕੇ ਲਹੂ-ਪਸੀਨੇ ਨਾਲ ਸਿੰਜਾਈ ਕਰਕੇ ਘਰ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਦੇ ਫੁੱਲ ਮਹਿਕਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਤੱਤੀਆਂ ਹਵਾਵਾਂ ਦੇ ਸੇਕ ਝੱਲ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਠੰਢੀਆਂ ਸੀਤਲ ਛਾਂਵਾਂ ਦੇਣਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਕਸਦ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਯਾਦ ਰੱਖੋ! ਉਹ ਵੀ ਇੰਨੇ ਖੁਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਝੋਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਡਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਲੱਗਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਘਰੋਂ ਬੈਠੀ ਹੁਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਵੇਂ ਹੀ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪੱਕੇ ਹੋਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਵਕੀਲਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਤੇ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਮਾਈ ਵੀ ਚਰ੍ਹੰਡੀ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੱਕਰਵਿਉ ਵਿਚ ਫਸਾਈ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ।

ਸੋ, ਇਕ ਸੁਨੇਹਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਰਦੇਸੀ ਵੀਰਾਂ ਲਈ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਕੀਮਤੀ ਸਾਲ

ਉਜਾੜ ਕੇ ਸ਼ੋਹਰਤਾਂ ਦੇ ਰੰਗਲੇ ਮਹਿਲ ਬਣਾਏ ਹਨ ਕਿ ਅਗਰ ਕੱਖ ਤੋਂ ਲੱਖ ਤੱਕ ਦਾ ਸਾਡਾ ਸੁਪਨਾ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿਉਂ ਅਸੀਂ ਪੇਪਰਾਂ ਕਰਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਹੋ ਕੇ ਮਰੀਏ? ਪੈਸੇ ਕਮਾਉਣ ਲਈ ਪੇਪਰ ਨਹੀਂ ਬਣੇ, ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ। ਕਿਉਂ ਨਾ ਸੌਂਝੇ ਪਾਈਏ ਵਤਨਾਂ ਨੂੰ? ਕਿਉਂ ਨਾ ਆਪਣੇ ਭਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਬੈਠੀਏ! ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਉਥੇ ਹੀ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਹ ਵੀ ਤਾਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਗੁਜ਼ਾਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਤੇ ਇਸ ਸੋਚ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਵੀ ਕਰੀਏ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦਿਨ ਅਸੀਂ ਵੀ ਤਾਂ ਉਥੋਂ ਹੀ ਆਏ ਸਾਂ। ਉਸ ਲੜ ਲੱਗੀ ਬਾਰੇ ਵੀ ਸੋਚੀਏ, ਉਸ ਦੇ ਦਰਦ ਦੀ ਪਰਖ ਕਰ ਮੁੜ ਜਾਈਏ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਹੈ। ਅਗਰ ਲੋਟ ਹੋ ਗਏ ਤਾਂ ਉਹ ਵੀ ਇਹੀ ਕਹੇਗੀ ਕਿ ਹੁਣ ਕਾਹਨੂੰ ਆਉਣਾ ਸੀ? ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਜਿਹੜੇ ਕੁਝ ਸਾਲ ਬਚ ਗਏ ਨੇ, ਇਹ ਵੀ ਉਥੇ ਹੀ ਗੁਜ਼ਾਰ ਆਉਣੇ ਸਨ। ਤੁਹਾਡੀ ਸਿਰਫ ਇਕ ਨਜ਼ਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਜ਼ਬੂਰਾਂ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਭਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵੱਲ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ?

ਪਰਦੇਸੀ ਵੀਰੋ, ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਲੜ ਲੱਗਣ ਵਾਲੀਆਂ ਦੀ ਦਾਸਤਾਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਲੋਹੜੇ ਦਾ ਸਿੰਗਾਰ ਕਰਦੀਆਂ-ਕਰਦੀਆਂ ਹੱਸਣਾ ਵੀ ਭੁੱਲ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਵਿਰਾਨ ਜਿਹੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਦਿਨ ਕਟੀ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਨੈਣਾਂ ਵਿਚ ਸੁਰਮਾ ਵੀ ਇਸ ਕਾਰਨ ਡਰ-ਡਰ ਕੇ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਆਖਣ ਵੇਲੇ ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਮੂਹਰੇ ਧੁੰਦੇ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਚਿਹਰਿਆਂ ਦੀ ਨੁਹਾਰ ਤੇ ਨਿਖਾਰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਰਾਂ ਦੇ ਸਾਈਆਂ ਵਾਂਗ ਪੱਲੇ ਪਾ ਵਿਛੋੜੇ ਕੋਹਾਂ ਦੂਰ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਿਉਣਾ ਵੀ ਕੀ ਜਿਉਣਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਦੇ ਬਨੇਰਿਆਂ ਉੱਤੇ ਹਰ ਵੇਲੇ ਉਦਾਸੀ ਵਾਲੇ ਕਾਂ ਕੁਰਲਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਕਈ ਵਿਚਾਰੀਆਂ ਸੱਜ-ਵਿਆਹੀਆਂ ਹੀ ਐਸੀਆਂ ਵਿਛੋੜਿਆਂ ਦੇ ਵੱਸ ਪਈਆਂ ਹਨ ਕਿ ਦਿਲ ਦੀ ਇਕ ਵੀ ਉਮੰਗ ਪੂਰੀ ਨਾ ਹੋ ਸਕੀ, ਤੇ ਵੀਣੀ ਪਾਈਆਂ ਵੰਗਾਂ ਦਾ ਛਣਕਾਟਾ ਵੀ ਇੰਜ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਰੋ ਰਹੀਆਂ ਹੋਣ, ਤੇ ਝਾਂਜਰਾਂ ਦੇ ਬੋਰਾਂ ਦੇ ਬੋਲ ਵੀ ਵੈਣ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਕੋਠੇ ਬੈਠੇ ਬੋਲਦੇ ਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਕਿਉਂ ਐਵੇਂ ਨਿੱਤ ਕੁਰਲਾਈ ਜਾਨਾਂ ਏ, ਕਦੇ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਾਹੁਣਾ ਤਾਂ ਆਇਆ ਨਹੀਂ? ਵਿਛੋੜੇ ਦੀ ਚੱਕੀ ਦੇ ਪੁੜਾਂ ਵਿਚ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਪਿਸ-ਪਿਸ ਕੇ ਚੂਰੇ-ਚੂਰ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿੱਕੇ-ਨਿੱਕੇ ਦਿਨ ਵੀ ਪਹਾੜਾਂ ਵਾਂਗੂੰ ਲਗਦੇ ਹਨ, ਤੇ ਇਹ ਰੰਗਲੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵੀ ਉਜਾੜ ਜਿਹੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਮੌਤ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਭੈੜੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਾਲਾ ਲਿਬਾਸ ਹੰਢਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਮਨੋ-ਮਨੀ ਉਸ ਚੰਦਰੇ ਨੂੰ ਲੱਭ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਚੰਦਰੇ ਨੇ ਇਹ ਚੰਦਰੀਆਂ ਜੁਦਾਈਆਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇ ਕੇ ਕਈਆਂ ਦੀਆਂ ਮਲੁਕ ਜਿਹੀਆਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਟਿੱਬਿਆਂ ਦੇ ਰੇਤੇ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਬਦਨਸੀਬ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ।

ਬਿਨਾ ਕਸੂਰ ਤੋਂ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤਣ ਵਾਲੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਦਨਸੀਬ ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਦੇ ਨੈਣ ਹਰ ਵੇਲੇ ਭਰੀ ਗਾਗਰ ਵਾਂਗ ਛਲਕਣ ਕਿਨਾਰੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦਿਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਤੁਫਾਨ ਹਰ ਵੇਲੇ ਉਠਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਥੰਮ੍ਹ ਦਾ ਨਾਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦਾ, ਸਗੋਂ ਸੱਧਰਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਫੁੱਲ-ਬੂਟਿਆਂ ਨੂੰ ਵਲੰਧਰੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਤੁਫਾਨ ਅਰਮਾਨਾਂ ਵਾਲੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਦਰੱਖਤਾਂ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਟਾਹਣਿਆਂ ਨੂੰ ਤੋੜ ਰਿਹਾ

ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਨਜ਼ਾਰੇ ਤੇ ਪਿਆਰ ਦੇ ਹੁਲਾਰੇ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਰੀਝਾਂ ਦੀਆਂ ਪੀਂਘਾਂ ਪਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਕਈ ਵਿਚਾਰੀਆਂ ਰੋ ਰੋ ਮੁੱਕਣ ਕਿਨਾਰੇ ਆਈਆਂ ਦੇ ਨੈਣਾਂ ਵਿਚ ਅੱਬੂਰ ਵੀ ਮੁੱਕ ਗਏ, ਤੇ ਕੁਝ ਹੌਕਿਆਂ-ਹਾਵਿਆਂ ਦੇ ਸੇਕ ਨੇ ਸੁਕਾ ਦਿੱਤੇ। ਕਈਆਂ ਨੇ ਨੈਣਾਂ ਵਾਲੇ ਖੂਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਭਰ-ਭਰ ਹੰਝੂਆਂ ਦੀਆਂ ਟਿੱਡਾਂ ਰੋੜ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਕਈਆਂ ਦੇ ਨੈਣਾਂ ਦੇ ਖੂਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦਰਦ ਵਾਲੀ ਲੱਜ ਨਾਲ ਨੀਰ ਦੇ ਭਰ-ਭਰ ਕੁਮੰਡਲ ਨਿਕਲੇ ਪਰ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਡੁੱਲੇ। ਉਹ ਫਿਰ ਕਿੱਥੇ ਗਏ? ਕੁਝ ਰੁਮਾਲ ਅਤੇ ਕੁਝ ਚੁੰਨੀ ਦੇ ਪੱਲਿਆਂ ਵਿਚ ਸਮਾ ਗਏ! ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਰੀ ਜਵਾਨੀ ਵਿਚ ਵੱਜੀਆਂ ਵਿਛੋੜੇ ਦੀਆਂ ਤਲਵਾਰਾਂ ਦੇ ਫੱਟਾਂ ਨੂੰ ਅਸਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਗੁਜ਼ਾਰਨ ਬਾਅਦ ਦੇ ਮੇਲ-ਮਿਲਾਪ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਮੱਲ੍ਹਮ ਨਹੀਂ ਭਰ ਸਕਦੀ।

ਜ਼ਖ਼ਮਾਂ 'ਤੇ ਛਿੜਕਿਆ 'ਕੱਲੀਆਂ' 'ਕਹਿਰੀਆਂ' ਕਾਲੀਆਂ ਰਾਤਾਂ ਦਾ ਲੂਣ ਸੱਤ ਸਮੁੰਦਰਾਂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਧੋ ਸਕਦਾ। ਕਈਆਂ ਦੇ ਘਰੇ ਤਾਂ ਜੰਮ ਕੇ ਜਵਾਨ ਹੋਈਆਂ ਧੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥ ਪੀਲੇ ਕਰਨ ਦਾ ਵਕਤ ਵੀ ਆ ਗਿਆ ਪਰ ਪਰਦੇਸ ਗਿਆ ਬਾਪ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਐਸੀ ਕਿਹੜੀ ਖੁਸ਼ੀ ਜਾਂ ਕਿਹੜੀ ਮਾਇਆ ਦੇ ਜਾਲ ਦੀਆਂ ਜੰਜੀਰਾਂ ਗਲ ਪਈਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਸਾਬਣ ਅਖਵਾਉਣ ਵਾਲੀ ਦੇ ਪਿਆਰ ਦੀ ਕੋਚੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੱਟ ਸਕਦੀ ਤੇ ਮਗਰੋਂ ਜੰਮੇ ਧੀਆਂ-ਪੁੱਤਾਂ ਦੇ ਮੋਹ ਦੀ ਤਲਵਾਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਵੱਢ ਸਕਦੀ? ਅਗਰ ਕੋਈ ਇਨਸਾਨ ਦੇਸ਼ ਵਾਸਤੇ ਨਹੀਂ ਸੋਚ ਸਕਦਾ, ਕੌਮ ਵਾਸਤੇ ਨਹੀਂ ਸੋਚ ਸਕਦਾ, ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੋਚ ਸਕਦਾ, ਉਹ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਸੋਚੇ! ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਪੈਸੇ ਬਿਨਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਪੈਸਾ ਵੀ ਤਾਂ ਸਭ ਕੁਝ ਨਹੀਂ!! ਕਈ ਡਾਰੋਂ ਵਿਛੜੀਆਂ ਕੁੰਜਾਂ ਵਾਂਗ ਕੁਰਲਾ ਕੁਰਲਾ ਇਹ ਤਰਲੇ ਵੀ ਪਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ: ਵਿਛੜਿਆਂ ਨੂੰ ਹੋਈਆਂ ਸਦੀਆਂ ਨੈਣਾਂ ਨੀਰ ਦੀਆਂ ਵੱਗਣ ਨਦੀਆਂ ਚੰਦਰਿਆ ਵੇ ਇਕ ਫੇਰਾ ਤਾਂ ਪਾ ਜਾ ਵਤਨਾਂ ਨੂੰ ਪੇਪਰ ਨਹੀਂ ਬਣਦੇ ਤਾਂ ਨਾ ਸਹੀ, ਮੁੜ ਆ ਜਾ ਵਤਨਾਂ ਨੂੰ। ਪੈਸਾ ਬੜਾ ਕਮਾ ਲਿਆ ਏ ਤੂੰ ਸਾਨੂੰ ਬੜਾ ਰੁਆ ਲਿਆ ਏ ਤੂੰ

ਕਿਹੜਾ ਚੰਦਰਾ ਕਹਿੰਦਾ ਏ, ਤੂੰ ਨਾ ਜਾ ਵਤਨਾਂ ਨੂੰ ਪੇਪਰ ਨਹੀਂ ਬਣਦੇ ਤਾਂ ਨਾ ਸਹੀ, ਮੁੜ ਆ ਜਾ ਵਤਨਾਂ ਨੂੰ। ਪਰਦੇਸੀ ਗਈ ਸੱਜਣ ਦੇ ਵਿਛੋੜੇ ਦਾ ਦਰਦ ਸਹਿ ਰਹੀਆਂ ਪਿੰਡੇ ਬੈਠੀਆਂ ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਅਗਲੀ ਦੀਵਾਲੀ, ਅਗਲੀ ਦੀਵਾਲੀ ਦੇ ਲਾਰਿਆਂ ਦਾ ਲੌਲੀਪੋਪ ਲੈ ਕੇ ਹਰ ਸਾਲ ਆਈ ਦੀਵਾਲੀ ਕਿਸੇ ਜੁਆਕ ਨੂੰ ਖਿਡੌਣਾ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਖੁਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਂਗ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਜਦੋਂ ਸਿਰ ਤੋਂ ਪਾਣੀ ਟੱਪ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਬੇਸਬਰੀ ਦੇ ਬੰਨ੍ਹ ਟੁੱਟ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਇੰਜ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਹਰ ਲਾਰੇ ਨੇ ਝੂਠ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਪਾਏ ਹੋਣ। ਆਈ ਦੀਵਾਲੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਅਗਲੀ ਦੀਵਾਲੀ 'ਤੇ ਆਉਣ ਦਾ ਲਾਰਾ ਸੁਣ-ਸੁਣ ਅੱਕੀ ਥੱਕੀ ਬਿਰਹੋਂ ਦੀ ਧੁੱਪ ਵਿਚ

ਸੜਦੀ ਕਲਪਦੀ ਮੁਟਿਆਰ ਦੀਵਾਲੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਪਰਦੇਸੀ ਨੂੰ ਅੱਡੀਆਂ ਚੁੱਕ-ਚੁੱਕ, ਰਾਹਾਂ ਤੱਕ-ਤੱਕ ਉਡੀਕਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਿਛਲੀ ਦੀਵਾਲੀ ਉਸ ਨੇ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਦੀਵਾਲੀ ਜ਼ਰੂਰ ਆ ਜਾਵਾਂਗਾ। ਦੀਵਾਲੀ ਵਾਲੀ ਰਾਤ ਪੂਰੇ ਜੋਬਨ 'ਤੇ ਸੀ ਪਰ ਉਹ ਮੁਟਿਆਰ ਆਪਣੇ ਜੋਬਨ ਦੇ ਮਾਲੀ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀਵਾਲੀ ਵੀ ਨਾ ਆਇਆ ਦੇਖ ਕੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਫੋਨ ਫੜ ਕੇ ਚੜ੍ਹ ਬਨੇਰਿਆਂ 'ਤੇ ਦੀਵਾਲੀ ਵਾਲੇ ਦੀਵੇ ਲਾਉਂਦੀ-ਲਾਉਂਦੀ ਫੋਨ ਮਿਲਾਉਂਦੀ ਹੈ:

ਪਰਦੇਸੀ ਦੀ ਨਾਰ
ਬਾਲ ਦੀਵੇ ਮੈਂ ਬਨੇਰਿਆਂ 'ਤੇ ਰੱਖਦੀ ਰਹੀ ਚੱਕ ਅੱਡੀਆਂ ਵੇ ਰਾਹ ਤੇਰੇ ਤੱਕਦੀ ਰਹੀ। ਤੂੰ ਨਾ ਬਹੁਤਿਆ ਉਡੀਕਾਂ ਵਾਲੀ ਤਲੀਆਂ ਨੂੰ ਚੀਰਦੀ ਹੋਈ ਡੋਰ ਲੰਘਗੀ। ਆਹ ਲੈ ਤੇਰਿਆਂ ਵੇ ਲਾਰਿਆਂ 'ਚ ਸੋਹਣਿਆਂ ਦੀਵਾਲੀ ਇਕ ਹੋਰ ਲੰਘਗੀ।
ਪਰਦੇਸੀ
ਦੀਵਾਲੀ ਸੋਚਿਆ ਸੀ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਮਨਾਵਾਂਗਾ ਪੂਰੇ ਪੰਜਾਂ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਪਿੰਡ ਆਵਾਂਗਾ ਮਾਰ ਗਈ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਮੈਨੂੰ ਚੰਦਰੀ, ਤੂੰ ਸਮਝ ਨਾ ਲਾਰਾ ਚੰਨੀਏ। ਆ ਕੇ ਮੁਲਕ ਬਿਗਾਨੇ ਖੰਭ ਟੁੱਟਗੇ, ਉਡਾਰੀ ਕਿਵੇਂ ਮਾਰਾਂ ਚੰਨੀਏ।
ਪਰਦੇਸੀ ਦੀ ਹੂਰ

ਸਾਰੇ ਘਰ ਵਿਚ ਦੀਪਮਾਲਾ ਕੀਤੀ ਤੇ ਨਾਲੇ ਲਾਈਆਂ ਮੋਮਬੱਤੀਆਂ ਚਾਅ ਸਭ ਨੂੰ ਵਿਆਹ ਵਾਂਗੂੰ ਚੜ੍ਹਿਆ ਕੋਈ ਵਿਹੜੇ 'ਚ ਚਲਾਵੇ ਚੱਕੀਆਂ ਆਹਾ ਵੇਖ ਲੈ ਦੀਵਾਲੀ ਮੈਨੂੰ ਪੰਜਵੀਂ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨਾਗ ਵਾਂਗੂੰ ਡੰਗਗੀ। ਆਹ ਲੈ ਤੇਰਿਆਂ ਵੇ ਲਾਰਿਆਂ 'ਚ ਸੋਹਣਿਆਂ ਦੀਵਾਲੀ ਇਕ ਹੋਰ ਲੰਘਗੀ।

ਪਰਦੇਸੀ
ਫੁੱਲਝੜੀਆਂ ਪਟਾਕੇ ਮੋਮਬੱਤੀਆਂ ਤੋਂ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਚਿਰਾਗ ਮੱਚਦਾ। ਜੱਗ ਪਾਣੀ ਵਾਲਾ ਬੋਲਤ ਸਰਾਬ ਦੀ ਤੇ ਪਿਆ ਏ ਗਿਲਾਸ ਕੱਚ ਦਾ। ਇਹੋ ਨਿੱਤ ਦੀ ਦੀਵਾਲੀ ਜਿਹਦੇ ਆਸਰੇ ਮੈਂ ਵਕਤ ਗੁਜ਼ਾਰਾਂ ਚੰਨੀਏ। ਆ ਕੇ ਮੁਲਕ ਬਿਗਾਨੇ ਖੰਭ ਟੁੱਟਗੇ, ਉਡਾਰੀ ਕਿਵੇਂ ਮਾਰਾਂ ਚੰਨੀਏ।

ਪਰਦੇਸੀ ਦੀ ਪਰੀ
ਕੋਈ ਖਾਵੇ ਮਨਿਆਈ ਮੇਰੇ ਸੋਹਣਿਆਂ ਕੋਈ ਖਾਂਦਾ ਏ ਖਰੋਟ ਭੰਨੂ ਕੇ ਮੈਂ ਤਾਂ ਦਰਾਂ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹ ਹੰਝੂ ਕੇਰਦੀ ਦੁੱਖਾਂ ਦੇ ਕਲੀਰੇ ਬੰਨੂ ਕੇ ਸਾਰੇ ਜੱਗ ਨੂੰ ਹੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਗਮਾਂ 'ਚ ਰੰਗਗੀ। ਆਹ ਲੈ ਤੇਰਿਆਂ ਵੇ ਲਾਰਿਆਂ 'ਚ ਸੋਹਣਿਆਂ ਦੀਵਾਲੀ ਇਕ ਹੋਰ ਲੰਘਗੀ।

ਪਰਦੇਸੀ
ਦਿਲ ਕਰ ਨਾ ਤੂੰ ਹੋਲਾ ਰੱਖ ਹੌਸਲਾ ਮੈਂ ਛੇਤੀ ਮੁੜ ਆਵਾਂਗਾ ਦੁੱਖ ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਮੈਂ ਦਿੱਤੇ ਤੈਨੂੰ ਸੋਹਣੀਏ ਸਾਰੇ ਹੀ ਭੁਲਾਵਾਂਗਾ ਜਾਨ ਸਮਝੋਂ ਜੇ ਮੈਨੂੰ, ਤੈਨੂੰ ਸਮਝਾਂ ਮੈਂ ਅੱਖੀਆਂ ਦਾ ਤਾਰਾ ਚੰਨੀਏ। ਆ ਕੇ ਮੁਲਕ ਬਿਗਾਨੇ ਖੰਭ ਟੁੱਟਗੇ, ਉਡਾਰੀ ਕਿਵੇਂ ਮਾਰਾਂ ਚੰਨੀਏ।

ਵਿਲਕਦੀ ਕੁੰਜ
ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਜੇ ਦੀਵਾਲੀ ਤੋਂ ਤੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾ ਡੌਲੇ ਪਿੰਡ ਆਇਆ ਨਿੰਮਿਆ। ਹੋ ਜਾਉਗੀ ਮੈਂ ਰੱਬ ਨੂੰ ਪਿਆਰੀ ਜੇ ਹੋਰ ਤਤਫਾਇਆ ਨਿੰਮਿਆ। ਫਿਰ ਕਹੀਂ ਨਾ ਪਤਾਸੇ ਵਾਂਗੂੰ ਤਲੀਆਂ 'ਚ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਭੋਰ ਲੰਘਗੀ। ਆਹ ਲੈ ਤੇਰਿਆਂ ਵੇ ਲਾਰਿਆਂ 'ਚ ਸੋਹਣਿਆਂ, ਦੀਵਾਲੀ ਇਕ ਹੋਰ ਲੰਘਗੀ।

ਪਰਦੇਸੀ
ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਵੀ ਦੀਵਾਲੀ ਤੋਂ ਹੀ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਡੌਲੇ ਪਿੰਡ ਆਉਂਦੀ ਹੀਰੀਏ। ਆ ਕੇ ਸਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਨੇ ਮੇਰੀਏ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਸੀਨੇ ਲਾਉਂਦੀ ਹੀਰੀਏ। ਤੇਰੇ ਬਿਨਾਂ ਮੈਂ ਅਧੂਰਾ ਮੇਰੇ ਜਿਉਣ ਦਾ ਤੂੰ ਹੀ ਏ ਸਹਾਰਾ ਚੰਨੀਏ। ਆ ਕੇ ਮੁਲਕ ਬਿਗਾਨੇ ਖੰਭ ਟੁੱਟਗੇ, ਉਡਾਰੀ ਕਿਵੇਂ ਮਾਰਾਂ ਚੰਨੀਏ।

ਐਤਕੀਂ ਦੀਵਾਲੀ 'ਤੇ
ਐਤਕੀਂ ਦੀਵਾਲੀ 'ਤੇ ਦੀਵਾ ਨਾ ਕੋਈ ਬਾਲਿਆ ਮੈਂ, ਬੜਾ ਪ੍ਰਦੇਸਾਂ ਵਿਚੋਂ ਰੌਣਕ ਪਿੰਡ ਦੀ ਨੂੰ ਭਾਲਿਆ ਮੈਂ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਗਿਆਨ

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥
ਮਾਝ ਮਹਲਾ 5
ਸਭੇ ਸੁਖ ਭਏ ਪ੍ਰਭ ਤੁਠੇ॥
ਗੁਰ ਪੂਰੇ ਕੇ ਚਰਣ ਮਨਿ ਵੁਠੇ॥
ਸਹਜ ਸਮਾਪਿ ਲਗੀ ਲਿਵ ਅੰਤਰਿ ਸੋ ਰਸੁ ਸੋਈ ਜਾਣੈ ਜੀਉ॥
ਅਗਮ ਅਗੋਚਰੁ ਸਾਹਿਬੁ ਮੇਰਾ॥
ਘਟ ਘਟ ਅੰਤਰਿ ਵਰਤੈ ਨੇਰਾ॥
ਸਦਾ ਅਲਿਪਤੁ ਜੀਆ ਕਾ ਦਾਤਾ ਕੇ ਵਿਰਲਾ ਆਪੁ ਪਛਾਣੈ ਜੀਉ॥
ਪ੍ਰਭ ਮਿਲਣੈ ਕੀ ਏਹ ਨੀਸਾਣੀ॥
ਮਨਿ ਇਕੋ ਸਚਾ ਹੁਕਮੁ ਪਛਾਣੀ॥
ਸਹਜਿ ਸੰਤੋਖਿ ਸਦਾ ਤ੍ਰਿਪਤਾਸੇ ਅਨਦੁ ਖਸਮ ਕੈ ਭਾਣੈ ਜੀਉ॥
ਹਥੀ ਦਿੱਤੀ ਪ੍ਰਭਿ ਦੇਵਣਹਾਰੈ॥
ਜਨਮ ਮਰਣ ਰੋਗ ਸਭਿ ਨਿਵਾਰੇ॥
ਨਾਨਕ ਦਾਸ ਕੀਏ ਪ੍ਰਭਿ ਅਪੁਨੇ ਹਰਿ ਕੀਰਤਨਿ ਰੰਗ ਮਾਣੈ ਜੀਉ॥
ਸੁਹੀਦਾਂ ਦੇ ਸਿਰਤਾਜ ਸੁੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ

ਸਭੇ ਸੁਖ ਭਏ ਪ੍ਰਭ ਤੁਠੇ॥

ਦੇਵ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਰਾਹੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹੋ ਭਾਈ! ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਭ ਤੁਠ ਪੈਣ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੱਡਭਾਗੀ ਜੀਵ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪੂਰੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਦਾ ਨਿਵਾਸ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਹੀ ਸੁੱਖਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਅਨੰਦ ਨੂੰ ਉਹ ਜੀਵ ਹੀ ਮਾਣ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪ੍ਰਭ ਦੇ ਮਿਲਾਪ ਦੀ ਚਾਹਤ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੀ ਸਹਿਜ ਸਮਾਧ, ਭਾਵ ਅੰਦਰੋਂ ਪ੍ਰਭ ਨਾਲ ਲਿਵ ਲੱਗੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਹ ਕਦੀ ਵੀ ਡੌਲ ਨਾ।
ਅਗਮ ਅਗੋਚਰੁ ਸਾਹਿਬੁ ਮੇਰਾ॥
ਘਟ ਘਟ ਅੰਤਰਿ ਵਰਤੈ ਨੇਰਾ॥
ਸਦਾ ਅਲਿਪਤੁ ਜੀਆ ਕਾ ਦਾਤਾ ਕੇ ਵਿਰਲਾ ਆਪੁ ਪਛਾਣੈ ਜੀਉ॥
ਹੋ ਭਾਈ! ਉਹ ਮੇਰਾ ਮਾਲਕ ਪ੍ਰਭ ਤਾਂ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਪਹੁੰਚੇ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਪਾਲਣਹਾਰ ਪ੍ਰਭ ਮਿਹਰਬਾਨ ਪਿਤਾ ਸਭ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵੀ ਵੱਸ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੀਵਾਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਨੇੜੇ ਭੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਹ ਅਲਿਪਤ ਹੈ, ਮਾਇਆ ਤੋਂ ਨਿਰਲੇਪ

ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਸਭ ਦਾਤਾਂ ਭੀ ਉਹ ਆਪ ਹੀ ਵੰਡਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਸਭ ਜੀਵਾਂ ਦੀ ਜਿੰਦ ਜਾਨ ਹੈ ਪਰ ਕੋਈ ਵਿਰਲਾ ਵੱਡਭਾਗਾ ਜੀਵ ਹੀ ਉਸ ਪ੍ਰਭ ਨੂੰ ਪਛਾਣਦਾ ਹੈ।
ਪ੍ਰਭ ਮਿਲਣੈ ਕੀ ਏਹ ਨੀਸਾਣੀ॥
ਮਨਿ ਇਕੋ ਸਚਾ ਹੁਕਮੁ ਪਛਾਣੀ॥
ਸਹਜਿ ਸੰਤੋਖਿ ਸਦਾ ਤ੍ਰਿਪਤਾਸੇ ਅਨਦੁ ਖਸਮ ਕੈ ਭਾਣੈ ਜੀਉ॥
ਹੋ ਭਾਈ! ਉਸ ਸੋਹਣੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੇ ਮਿਲਣ ਦੀ ਇਹ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਵੀ ਜੀਵ ਉਸ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਸੱਚੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪਛਾਣ ਭੀ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਦੀ ਰਜਾ ਵਿਚ ਹੀ ਸਦਾ ਖੁਸ਼ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਹੋ ਭਾਈ! ਜੋ ਜੀਵ ਉਸ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਸਹਿਜ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਅਡੋਲ ਰਹਿ ਕੇ ਸੰਤੋਖ ਨਾਲ ਤ੍ਰਿਪਤਾਸੇ, ਭਾਵ ਹਰ ਵਕਤ ਹੀ ਰੱਜੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰਕ ਭੁੱਖ, ਭਾਵ ਆਸਾ ਅਤੇ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਕਦੀ ਵੀ ਸਤਾਉਂਦੀਆਂ ਨਹੀਂ ਅਤੇ

ਉਹ ਸਦਾ ਪ੍ਰਭ ਦੇ ਭਾਣੇ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਹੀ ਅਨੰਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।
ਹਥੀ ਦਿੱਤੀ ਪ੍ਰਭਿ ਦੇਵਣਹਾਰੈ॥
ਜਨਮ ਮਰਣ ਰੋਗ ਸਭਿ ਨਿਵਾਰੇ॥
ਨਾਨਕ ਦਾਸ ਕੀਏ ਪ੍ਰਭਿ ਅਪੁਨੇ ਹਰਿ ਕੀਰਤਨਿ ਰੰਗ ਮਾਣੈ ਜੀਉ॥
ਹੋ ਭਾਈ! ਪ੍ਰਭ ਦੀ ਸਿਫਤ ਸਲਾਹ ਐਸੀ ਰੋਗ ਨਾਸ਼ਕ ਦਵਾਈ ਹੈ ਜੋ ਦੇਵਣਹਾਰ ਮਿਹਰਬਾਨ ਪਿਤਾ ਨੇ ਆਪ ਦਿਆ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਰੂਪੀ ਦਵਾਈ ਨੂੰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਜੀਵਾਂ ਨੇ ਭੀ ਖਾਧਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਨਮ ਅਤੇ ਮਰਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰੋਗ ਦੂਰ ਹੋ ਗਏ। ਹੋ ਨਾਨਕ! ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵੱਡਭਾਗੇ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਮਿਹਰਬਾਨ ਪ੍ਰਭ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਜੋੜ ਲਿਆ, ਉਹ ਵੱਡਭਾਗੇ ਜੀਵ ਹੀ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਰਚਨਹਾਰ ਪ੍ਰਭ ਦੀ ਉਸਤਤਿ ਕਰਕੇ ਆਤਮਿਕ ਅਨੰਦ ਮਾਣਦੇ ਹਨ।
ਆਓ! ਦੇਹਧਾਰੀ ਗੁਰੂਆਂ ਨੂੰ ਤੱਜ ਕੇ ਸ਼ਬਦ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਜੁੜੀਏ।
-ਬੀਬੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ
ਫੋਨ: 916-687-3536

ਜਦ ਇੰਡੀਆ ਤੋਂ ਯਾਰਾਂ ਨੇ ਦੀਵਾਲੀ ਦੀਆਂ ਵਧਾਈਆਂ ਭੇਜੀਆਂ, ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਦੀਵੇ ਵਾਂਗ ਆਪਣਾ ਆਪ ਜਾਲਿਆ ਸੈਂ...।
ਛੁਟਗੇ ਤਿਉਹਾਰ ਸਾਰੇ ਛੁਟਗੇ ਯਾਰ ਬੋਲੀ, ਜਦੋਂ ਦਾ ਮੋਹ ਨਾਲ ਡਾਲਰਾਂ ਦੇ ਪਾ ਲਿਆ ਸੈਂ...।

ਕਈ ਮਿੰਟ ਗੱਲ ਹੋਈ ਅੰਮੀ ਨਾਲ ਫੋਨ ਉੱਤੇ, ਭਰ ਭਰ ਆਉਂਦੇ ਮਨ ਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਸੰਭਾਲਿਆ ਸੈਂ...।
ਅਮਰਿੰਦਰ ਨੂੰ ਯਾਦਾਂ ਬਹੁਤ ਵਤਨਾਂ ਦੀਆਂ ਘੇਰਦੀਆਂ, ਤਾਂਹੀਂ ਕਈ ਵਾਰ ਦਰਿਆ ਨੈਣਾਂ 'ਚੋਂ ਉਛਾਲਿਆ ਸੈਂ...।
-ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ
ਫੋਨ: 91-91691-89331

ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ

ਜਤਿੰਦਰ ਮੌਹਰ

ਫੋਨ: +91 97799 34747

ਰੂਸੀ ਇਨਕਲਾਬ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲੈਨਿਨ ਵਲੋਂ ਸਿਨੇਮਾ ਬਾਰੇ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਸਾਮਰਾਜੀ ਮੁਲਕਾਂ ਨੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲਿਆ। ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਫਿਲਮਾਂ 'ਤੇ ਸੈਂਸਰਸ਼ਿਪ ਬਿਠਾਈ। ਸਿਨੇਮਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੇ ਹਥਿਆਰ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗਿਆ। ਫਿਲਮ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਤੋਂ ਦੋਵੇਂ ਪਿਰਾਂ ਵਾਕਫ਼ ਹਨ। ਵੀਅਤਨਾਮ ਜੰਗ ਦੀ ਇਕ ਤਸਵੀਰ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਹਾਰ 'ਚ ਫ਼ੈਸਲਾਕੁਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ। ਤਸਵੀਰ 'ਚ ਬੰਬਾਰੀ ਤੋਂ ਬੇਫ਼ਜ਼ਦਾ ਕੁਝ ਬੱਚੇ ਭੱਜੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਿੱਛੇ ਅੱਗ ਦੀਆਂ ਲਾਟਾਂ ਨਾਲ ਜੰਗਲ ਝੁਲਸ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਲਾਟਾਂ ਅੰਬਰ ਫੂਹ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਤਸਵੀਰ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ 'ਚ ਛਪਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੰਗ ਦਾ ਪਾਸਾ ਪਲਟ ਗਿਆ। ਇੰਨੀ ਭਿਆਨਕਤਾ ਆਲਮ ਨੇ ਤਸਵੀਰ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਦੇਖੀ ਸੀ। ਪਿੱਛੋਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਅਮਰੀਕੀ ਫਿਲਮਾਂ ਦਾ ਹਤੁ ਆ ਗਿਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਬੰਬ ਡਿੱਗਣਾ, ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਆਂ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਝੁਲਸਣਾ ਆਮ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਸੀ। ਹੁਣ ਸਾਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਡਰਾਉਂਦੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਨਾ ਸਾਨੂੰ ਪੀੜਤਾਂ 'ਤੇ ਤਰਸ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਮੋਟੀਆਂ ਤੇ ਸਲੂਣੀਆਂ ਖਿੱਲਾਂ ਚੱਬਦੇ ਹੋਏ ਅਜਿਹੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਦਾ 'ਭਰਪੂਰ ਸਵਾਦ' ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ। ਨਾਇਕ ਦਾ ਬੋਕ ਦੇ ਭਾਅ 'ਚ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾਉਣਾ ਅਤੇ ਬੇਹਿਸਾਬ ਬੰਦੇ ਮਾਰਨਾ 'ਰੌਚਕਤਾ' ਦਾ ਸਬੋਬ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਸਾਮਰਾਜ ਅਜਿਹੀ 'ਰੌਚਕਤਾ' ਮਾਨਣ ਵਾਲੇ ਕਲਬੂਤ ਹੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨੇ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮਨੁੱਖੀ ਸੰਵੇਦਨਾ ਤੋਂ ਵਿਰਧੇ ਹੋ ਕੇ ਸੀਲ ਖਪਤਕਾਰ ਬਣ ਸਕਣ ਜਿਹੜੇ ਹੱਦ-ਸਰਹੱਦਾਂ ਤੋਂ ਪਾਰਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਨਾ ਦੇਖਣ। 'ਪਰਾਈ ਧਰਤੀ' ਉੱਤੇ ਵਾਪਰਦੇ ਸਾਕਿਆਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਜਮ੍ਹਾਂ-ਜੋੜ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਹੱਦੋਂ ਪਾਰਲੇ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਨੂੰ ਆਮ ਸਹਿਰੀਆਂ ਦੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ-ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਅੰਗ ਬਣਾ ਦੇਣਾ ਰਾਜਤੰਤਰ ਦਾ ਕਰੂਰ ਖਾਸਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਸ਼ਕ 'ਚ ਖੇਡ, ਕਲਾ ਅਤੇ ਸਿਆਸਤ ਤੱਕ ਸਭ ਕੁਝ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਦੇਸੀ, ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸਿਨੇਮੇ ਦੀਆਂ ਗੋਬਲਜ਼ ਮਾਰਕਾ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਲੰਬੀ ਲੜੀ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ। ਪੱਛਮੀ ਫਿਲਮਾਂ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ, ਗ਼ੈਰ-ਗ਼ੈਰੇ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਨਾਟੋ ਜੰਗਬਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰਨ ਵਾਲੇ

ਗੋਬਲਜ਼ ਮਾਰਕਾ ਫਿਲਮਾਂ ਦਾ ਸੱਚ

ਮੁਲਕਾਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਦੁਸ਼ਮਣ ਵਜੋਂ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਮਰਾਜੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਰਾਏ-ਗ੍ਰਹਿ ਦੇ ਵਾਸੀ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਕੋਈ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। 'ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ' ਨੂੰ ਧਰਤੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੋਨੇ 'ਚ ਜਾ ਕੇ ਤਬਾਹ ਕਰਨਾ ਬਸਤਾਨਾਂ (ਬਸਤੀਵਾਦੀਆਂ) ਦੀ ਬਹਾਦਰੀ ਦਾ ਸਬੂਤ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਸਾਮਰਾਜੀਆਂ ਦੇ ਕੁਕਰਮਾਂ ਦੀ ਪਰਦਾਪੋਸ਼ੀ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਫਿਲਮਾਂ ਬਦਨਾਮ ਹਨ। ਰੈਬੋ ਨਾਂ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਤਿੰਨ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਵੀਅਤਨਾਮੀਆਂ, ਅਫ਼ਗਾਨੀਆਂ, ਰੂਸੀਆਂ ਅਤੇ ਬਰਮੀਆਂ ਦੇ ਛੱਕੇ ਫੁਡਾਉਂਦਾ 'ਸੁਰਮਗਤੀ ਦਾ ਅਵਤਾਰ' ਬਣ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸੰਨ 1964 ਦੀਆਂ ਮਿਊਨਿਖ ਉਲੰਪਿਕ ਖੇਡਾਂ ਦੌਰਾਨ ਮਾਰੇ ਗਏ ਇਸਰਾਈਲੀ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ। ਫਲਸਤੀਨੀਆਂ ਵਲੋਂ ਅਜਿਹਾ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਤਫ਼ਸੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਦੌਰ ਦੇ ਜਰਮਨੀ ਅਤੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਹਾਲਾਤ ਬਾਰੇ ਤਸਵੀਰ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕਰ ਸਕੇਗੀ। ਫਿਲਮ ਫਿਲਮ ਅਸੀਂ ਫਿਲਮ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਗੱਲ ਕਰਾਂਗੇ।

ਇਸਰਾਈਲ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਯਹੂਦੀ ਖੁਫ਼ੀਆ ਦਲ ਨੂੰ ਸੰਨੂ ਲਾ ਕੇ ਕਤਲ ਕਰਨ ਦਾ ਜ਼ਿੰਮਾ ਸੌਂਪਦੀ ਹੈ। ਖੁਫ਼ੀਆ ਦਲ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਵੱਖਰੇ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਲੱਭ ਕੇ ਮਾਰਦਾ

ਨਿਤਾਣਿਆਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵੱਡੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਮਿਲੀ। ਉਸੇ ਸਾਲ ਜੇਮਜ਼ ਦੀ ਸਾਬਕਾ ਸਾਬਣ ਕੈਥਰੀਨ ਬਿਗਲੇ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਦਿ ਹਰਟ ਲੋਕਰ' ਵੀ ਪਰਦਾ-ਪੇਸ਼ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਇਰਾਕ ਵਿਚ ਬੰਬ ਬੇਅਸਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਮਰੀਕੀ ਫ਼ੌਜੀਆਂ ਬਾਰੇ ਸੀ। ਅਮਰੀਕੀ ਫ਼ੌਜੀਆਂ ਨੂੰ ਇਰਾਕ ਦੇ ਰਾਖਿਆਂ ਵਜੋਂ ਅਤੇ ਇਰਾਕੀਆਂ ਨੂੰ ਖੂਨ ਪੀਣੇ ਸ਼ੈਤਾਨ ਬਣਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਫਿਲਮ ਦਾ ਫ਼ੌਜੀ ਕਿਰਦਾਰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਟੈਂਕ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਹਨ, ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹਰਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਜੰਗੀ ਹੈਂਕੜ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੈ। ਫਿਲਮ

ਗਿਣਤੀਆਂ-ਮਿਣਤੀਆਂ ਉਲਟਾ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਦੋਵੇਂ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਤਕਨੀਕੀ ਹੁਨਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਬਰਾਬਰ ਮੌਜੂਦ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਸੋ, ਹੁਨਰ ਖਰੀਦਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਣਾਏ ਜਜ਼ਬੇ ਦੀ ਸਿਦਕਦਿਲੀ ਨਹੀਂ ਖਰੀਦੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਮਸਲਾ ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲੇ ਦੀ ਸੋਚ ਨਾਲ ਖਤਨ ਜਾਂ ਡਾਢਿਆਂ ਦਾ ਝਾੜ-ਬਰਦਾਰ ਬਣਨ 'ਚੋਂ ਇਕ ਪਿਰ ਚੁਣਨ ਦਾ ਹੈ। ਸਾਰੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਕੈਮਰੇ ਨਾਲ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਕੈਮਰੇ ਪਿਛਲੀ ਐਨਕ ਰਾਜਤੰਤਰ ਤੋਂ ਖੁਫ਼ੀਆ ਤੰਤਰ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਦੀ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹੀ ਐਨਕ ਜੇਮਜ਼ ਕੈਮਰੂਨ ਵਰਗਿਆਂ ਦੀ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਦਾ ਖਾਸਾ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨੇ ਤੈਅ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀ ਫਿਲਮ ਸਨਅਤ ਨੇ ਲੋਕ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਗੁਆਂਢੀ ਮੁਲਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਲਿਆਉਂਦੀਆਂ ਅਤੇ ਸਸਤੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਮੁਲਕਪ੍ਰਸਤੀ ਨੂੰ ਵਡਿਆਉਂਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਹਨ। 'ਬਲੈਕ ਫਰਾਈਡੇ', 'ਅ ਵੈਡਨਸਡੇ', 'ਗਦਰ', 'ਸਰਫਰੋਸ਼' ਅਤੇ 'ਰੈੱਡ ਅਲਰਟ' ਜਿਹੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਇਸ ਰੁਝਾਨ ਦੀਆਂ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਫਿਲਮਾਂ ਹਨ। ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਬਹੁਤੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਚਾਲੂ ਫਿਲਮ ਸਕੂਲ ਦੀ ਵਿਆਕਰਨ ਮੁਤਾਬਕ ਅੱਵਲ ਦਰਜੇ ਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਆਕਰਨ ਵਿਚ ਪਟਕਥਾ, ਸੰਵਾਦ ਅਤੇ ਅਦਾਕਾਰੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਫਿਲਮ ਕਲਾ ਦਾ ਹਰ ਪੱਖ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੈ। ਇਹ ਫਿਲਮਾਂ ਹਿਟਲਰ ਦੇ ਪ੍ਰਾਪੇਗੰਡਾ ਮੰਤਰੀ ਗੋਬਲਜ਼ ਦੇ ਕਹਿਣ ਮੁਤਾਬਕ, ਇਕੋ ਝੁਨ ਵਾਰ ਵਾਰ ਬੋਲ ਕੇ ਉਸੇ ਨੂੰ ਹੀ ਸੱਚ ਬਣਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੰਗੀ ਫਿਲਮ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ? ਬਿਨਾ ਸ਼ੱਕ, ਫਿਲਮ ਦਾ ਕਲਾਤਮਕ ਪੱਖ ਅਹਿਮ ਹੈ ਪਰ ਸਭ ਤੋਂ ਅਹਿਮ ਫਿਲਮ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। ਉਹ ਵਿਸ਼ਾ ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਭੁਗਤਦਾ ਹੋਵੇ; ਜੋ ਬੀਤੇ ਸਮਿਆਂ ਦਾ ਜਾਪ ਨਾ ਹੋ ਕੇ ਸਮਕਾਲੀ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁਖਾਤਬ ਹੋਵੇ। ਕਲਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਮਨੁੱਖ ਲਈ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਕਲਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਲਈ। ਕਿਤੇ ਲੋਕਾਈ ਨੂੰ ਦਿਲ ਅਤੇ ਦਿਮਾਗ ਤੋਂ ਗ਼ੈਰ-ਹਾਜ਼ਰ ਕਰਦੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਫਿਲਮ ਦਾ ਪੈਮਾਨਾ ਨਾ ਸਮਝ ਲਿਆ ਜਾਵੇ।

ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੰਗੀ ਫਿਲਮ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ? ਬਿਨਾ ਸ਼ੱਕ, ਫਿਲਮ ਦਾ ਕਲਾਤਮਕ ਪੱਖ ਅਹਿਮ ਹੈ ਪਰ ਸਭ ਤੋਂ ਅਹਿਮ ਫਿਲਮ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। ਉਹ ਵਿਸ਼ਾ ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਭੁਗਤਦਾ ਹੋਵੇ; ਜੋ ਬੀਤੇ ਸਮਿਆਂ ਦਾ ਜਾਪ ਨਾ ਹੋ ਕੇ ਸਮਕਾਲੀ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁਖਾਤਬ ਹੋਵੇ। ਕਲਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਮਨੁੱਖ ਲਈ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਕਲਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਲਈ। ਕਿਤੇ ਲੋਕਾਈ ਨੂੰ ਦਿਲ ਅਤੇ ਦਿਮਾਗ ਤੋਂ ਗ਼ੈਰ-ਹਾਜ਼ਰ ਕਰਦੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਫਿਲਮ ਦਾ ਪੈਮਾਨਾ ਨਾ ਸਮਝ ਲਿਆ ਜਾਵੇ।

ਅਜਿਹੀਆਂ ਅਣਗਿਣਤ ਮਿਸਾਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਨਾਟੋ-ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਜੰਗੀ ਨੀਤੀਆਂ ਦਾ ਸਾਕਾਰ ਰੂਪ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ। ਸੰਨੂ ਲਾ ਕੇ ਕਤਲ ਕਰਨ ਦੇ ਇਸਰਾਈਲੀ ਨਮੂਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦਾ ਅਟੁੱਟ ਅੰਗ ਹਨ। ਨਵੀਂ ਤਕਨੀਕ ਅਤੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ, ਚਮਕੀਲੀਆਂ ਵਰਦੀਆਂ ਪਾਈ ਫਿਰਦੇ ਫ਼ੌਜੀ, ਬੰਦਿਆਂ ਦਾ ਜਾਨਵਰਾਂ ਵਾਂਗੂੰ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕਰਦੇ ਦਿਖਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਕਰੂਰਤਾ ਇੰਨੀ ਅਦਾ ਨਾਲ ਦਿਖਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋਖਣ ਵਾਲੇ ਲਈ, ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਮਾਰਨਾ ਦਿਲ-ਖਿਚਵੀਂ ਖੇਡ ਜਿਹਾ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਸਟੀਵਨ ਸਪੀਲਬਰਗ ਵਰਗਾ ਮਸ਼ਹੂਰ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਸੰਨੂ ਲਾ ਕੇ ਕਤਲ ਕਰਨ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਉੱਤੇ 'ਮਿਊਨਿਖ' ਫਿਲਮ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਫਿਲਮ

ਹੈ। ਦਲ ਵਿਚਲੇ ਕੁਝ ਸਿਪਾਹੀ ਮਾਰੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਬੇਵਿਸ਼ਾਹੀ ਦੇ ਆਲਮ ਵਿਚ ਕੁਝ ਮਾਨਸਿਕ ਰੋਗੀ ਬਣਨ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਫਿਲਮ ਇਸਰਾਈਲੀ ਬਸ਼ਿੰਦਿਆਂ ਉੱਤੇ ਜੰਗੀ ਨੀਤੀਆਂ ਦੇ ਅਸਰ ਨੂੰ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਬਿਮਾਰ ਸਮਾਜ ਪੈਦਾ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਪੀਲਬਰਗ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਫਿਲਮ ਸੰਨੂ ਲਾ ਕੇ ਕਤਲ ਕਰਨ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਦਾ ਬਿਆਨ ਫਿਲਮ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਉਘਾੜਦਾ ਹੈ।

ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਜੇਮਜ਼ ਕੈਮਰੂਨ ਦੀ ਸ਼ਾਹਕਾਰ ਫਿਲਮ 'ਅਵਤਾਰ' ਸੰਨ 2009 ਵਿਚ ਪਰਦਾ-ਪੇਸ਼ ਹੋਈ ਜੋ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀਆਂ ਮੁਨਾਫ਼ਾਖੋਰ ਅਤੇ ਜੰਗੀ ਨੀਤੀਆਂ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਨਿਮਾਣਿਆਂ ਅਤੇ

ਅਮਰੀਕੀ ਫ਼ੌਜੀਆਂ ਦੀ 'ਬਹਾਦਰੀ' ਅਤੇ 'ਮੁਸ਼ੱਕਤ' ਦੀ ਇਕਤਰਫ਼ਾ ਤਸਵੀਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਜਾਹਰਾ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫਿਲਮ ਇਰਾਕ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀਆਂ ਕਰਤੂਤਾਂ ਲੁਕੋਣ ਲਈ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਦੋਵੇਂ ਫਿਲਮਾਂ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਖੜਦੀਆਂ ਹਨ। ਜੇਮਜ਼ ਹਦਾਇਤਕਾਰੀ ਦੇ ਆਸਕਰ ਖਿਤਾਬ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਸੀ। ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਕੈਥਰੀਨ ਬਿਗਲੇ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤਕਾਰੀ ਦੇ ਆਸਕਰ ਨਾਲ ਨਿਵਾਜ਼ ਕੇ ਸਾਰੀਆਂ

ਨਾ-ਬਰਾਬਰੀ ਖਿਲਾਫ਼ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਲੋਕ ਰੋਹ

(ਸਫਾ 12 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਦਰਮਿਆਨੇ ਉਦਯੋਗਾਂ ਦਾ ਦੀਵਾਲਾ ਕੱਢ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਸਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਉਦਯੋਗ ਦੇ ਕੇਂਦਰ 'ਵੈਨਜ਼ਹੋਓ' ਸਬੰਧੀ 'ਸੰਘਾਈ ਮਾਰਨਿੰਗ ਪੋਸਟ' ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸੁੰਗੜਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਉਦਯੋਗ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਵੈਨਜ਼ਹੋਓ ਵਿਚ 10 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿਗਰਟ ਲਾਈਟਰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ 4000 ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਸਨ, ਹੁਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਿਰਫ਼ 100 ਹੀ ਚਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਪੂੰਜੀ ਇੱਥੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਰੀਅਲ ਅਸਟੇਟ ਜਿਹੇ ਗ਼ੈਰ-ਉਤਪਾਦਕ ਧੰਦੇ ਵਿਚ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਿਵੇਂ ਅਮਰੀਕਾ ਪੂੰਜੀਵਾਦ ਦੇ ਲੀਡਰ ਵਜੋਂ ਉਭਰਿਆ ਸੀ, ਸ਼ਾਇਦ ਸੰਕਟ ਵੱਲ ਨੂੰ ਵਧ ਰਿਹਾ ਚੀਨ ਹੁਣ ਅਮਰੀਕਾ ਤੇ ਯੂਰਪ ਅੰਦਰ ਸੰਕਟ 'ਚ ਫਸੇ ਪੂੰਜੀਵਾਦ ਨੂੰ ਅਗਵਾਈ ਦੇਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅੱਜ ਸੰਕਟਗ੍ਰਸਤ ਪੂੰਜੀਵਾਦ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਅਮਰੀਕਾ ਜਿਹਾ ਮਲਾਹ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਦੁਨੀਆਂ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਉਭਰ ਰਹੀ ਇਸ ਹਾਲਤ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਲੇਕਿਨ ਭਾਰਤ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਤੇ ਯੂਰਪ ਦੇ ਸੰਕਟਗ੍ਰਸਤ ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਮਾਡਲ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਧੇਰੇ ਜੋੜਨ ਦਾ ਆਤਮਘਾਤੀ ਰਸਤਾ ਅਪਣਾ ਲਿਆ ਹੈ। 2008 ਦੇ ਸੰਕਟ ਦੇ ਅਸਰ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਜਿੱਥੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਹਕੂਮਤ ਨੇ ਵੱਡੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣਿਆਂ ਨੂੰ ਲੱਖਾਂ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਵਧਾਊ ਪੈਕਜ ਦਿੱਤੇ ਗਏ, ਉੱਥੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵਿਚ ਵਾਧੇ ਦੀ ਦਰ ਘਟਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਬਲਿਕ ਸੈਕਟਰ ਵਿਚ 2000 ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 2008 ਤੱਕ 21 ਲੱਖ ਨੌਕਰੀਆਂ ਖਤਮ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਸੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਕੁਲ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵਿਚ 8.38 ਲੱਖ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦੀ ਕਮੀ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਮੁਕਾਬਲੇਬਾਜ਼ੀ 'ਚ ਟਿਕਣ ਲਈ, ਆਧੁਨਿਕ ਤਕਨਾਲੋਜੀ

ਜ਼ਰੀਏ, ਉਤਪਾਦਨ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਯੂਨਿਟ 'ਚ ਲੇਬਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ 1980 ਵਿਚ .6 ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਘੱਟਕੇ 2007 ਵਿਚ ਸਿਰਫ਼ 0.26 ਭਾਵ ਅੱਧਾ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ; ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਜਰਤਾਂ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ। ਦੂਹਰੇ ਅੰਕੜੇ ਵਾਲੀ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦਰ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਖਾਧ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਮਹਿੰਗਾਈ, ਗਰੀਬ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਤਿੱਖਾ ਖੋਰਾ ਲਗਾ ਰਹੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਜੱਥੇਬੰਦ ਨਿਰਮਾਣ ਖੇਤਰ ਅੰਦਰ ਅਸਲੀ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਦੀ ਦਰ ਜੋ 1980 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 2000 ਤੱਕ 25 ਫੀਸਦ 'ਤੇ ਟਿਕੀ ਸੀ, ਉਹ 2007 ਵਿਚ ਵਧਕੇ 45 ਫੀਸਦ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਈ। ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਖਾਦਾਂ, ਤੇਲ, ਬਿਜਲੀ, ਪ੍ਰਚੂਨ ਸੈਕਟਰ ਆਦਿ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਮੰਡੀ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਤਿਉਂ ਤਿਉਂ ਆਮਦਨ ਦਾ ਰਿਸਾਅ ਹੋਰ ਵਧੇਰੇ ਵੱਡੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵੱਲ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਭਾਰਤ ਇਕ ਪਾਸੇ ਮੁੱਠੀ ਭਰ ਅਰਬਪਤੀ ਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਗਰੀਬਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚਕਾਰ ਵੰਡਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵਿਕਸਤ ਮੁਲਕਾਂ ਅੰਦਰ ਗੁੰਜੇ ਬਾਰਬਰੀ ਦੇ ਨਾਹਰੇ ਦੀ ਸਾਰਥਕਤਾ ਇੱਥੇ ਹੋਰ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਹੈ।

ਬਰਾਬਰੀ ਲਈ ਪੂੰਜੀ ਖਿਲਾਫ਼ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਇਹ ਰੋਹ ਨਿਸ਼ਚਤ ਹੀ ਪੂੰਜੀਵਾਦ ਲਈ ਕੋਈ ਫੌਰੀ ਖਤਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਲੋਕ ਰੋਹ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਬਦਲਵੇਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਰੂਪ ਰੇਖਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੁਨੀਆ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਉਭਰੇ ਇਸ ਖਲਾਅ ਨੂੰ ਭਰਨ ਲਈ, ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੀ ਅਗਾਂਹ ਵਧੂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਸੋਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਉਠੇ ਇਸ ਲੋਕ ਰੋਹ ਨੂੰ ਲੋਕ ਲਹਿਰਾਂ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਸੁਭ ਸ਼ਗਨ ਹੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੇ ਅਮੀਰਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਅਮੀਰ ਹੋਣ ਦੇ ਹੱਕ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਬਰਾਬਰੀ ਵਾਲੇ ਨਵੇਂ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮੰਚ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ।

ਰਜਤ ਗੁਪਤਾ: ਆਪਣੇ ਵਜ਼ਨ ਹੇਠ ਸ਼ਿਕਨ ਹੋਇਆ ਬੁੱਤ

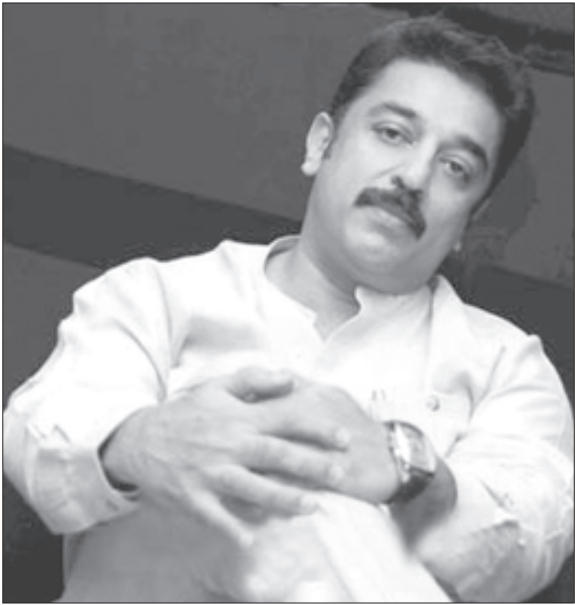
(ਸਫਾ 13 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਪੀ.ਆਈ.), ਦ ਵਰਲਡ ਬੈਂਕ ਗਰੁੱਪ, ਯੂ.ਕੇ. ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਆਫ਼ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ (ਡੀ.ਐਫ.ਆਈ.ਡੀ.), ਯੂ.ਐਨ. ਵਰਲਡ ਫੂਡ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ, ਯੂਨੀਸੈਫ਼, ਯੂਨਾਈਟਡ ਸਟੇਟਸ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਆਫ਼ ਹੈਲਥ ਐਂਡ ਹਿਊਮਨ ਸਰਵਿਸਿਜ਼, ਯੂ.ਐਸ.ਏਡ (ਅਮਰੀਕਾ ਏਡ) ਅਤੇ ਵਰਲਡ ਹੈਲਥ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ (ਡਬਲਯੂ.ਐਚ.ਓ.) ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਬੋਰਡ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਐਨ.ਆਰ. ਨਾਰਾਇਣ ਮੁਰਤੀ (ਇਨਫੋਸਿਸ ਵਾਲੇ) ਹਨ। ਗਵਰਨਿੰਗ ਬੋਰਡ ਵਿਚ ਸੌਟੋਕ ਸਿੰਘ ਆਗਲੂਵਾਲੀਆ, ਮੁਕੇਸ਼ ਅੰਬਾਨੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਗਵਰਨਰ ਵਾਈ. ਵੇਂਕੂਗੋਪਾਲ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਿਹਤ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹਰ ਮਹਿਕਮੇ ਦੀ ਅਫ਼ਸਰਸ਼ਾਹੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ਼ ਮੈਡੀਕਲ ਸਾਇੰਸਿਜ਼ ਦੇ ਡਾ. ਕੇ ਸ਼੍ਰੀਨਾਥ ਰੈਡੀ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹੈਲਥ ਟੀਮ ਦੇ ਮੁਖੀ ਸਨ ਅਤੇ ਹੁਣ ਉਹ ਪੀ.ਐਚ.ਐਫ. ਆਈ. ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਨ। ਸਰਕਾਰੀ ਮਹਿਕਮਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਪੀ.ਐਚ.ਐਫ.ਆਈ. ਵਿਚ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨਾਲ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਜੁਟ ਦਾ ਕੋਈ ਕੰਮ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਤੰਤਰ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਕਿਵੇਂ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਤਹਿਤ ਨਿੱਜੀ ਕਾਰੋਬਾਰ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ 'ਇਨਸਾਇਡ ਟ੍ਰੇਡਿੰਗ' ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਹੈ?

ਕੇਂਦਰੀ ਸਿਹਤ ਮੰਤਰਾਲਾ ਪੀ.ਐਚ.ਐਫ.ਆਈ. ਦੀ 'ਸਿਹਤ ਸੰਭਾਲ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਮੁੜ-ਤਰਤੀਬੀ ਕਰਨ ਵਿਚ ਭੂਮਿਕਾ' ਨੂੰ ਅਹਿਮ ਮੰਨਦਾ ਹੈ। ਰਜਤ ਗੁਪਤਾ ਦੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਅਸਰ ਰਸੂਖ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਉਸ ਦੀ ਕੰਪਨੀ 'ਨਿਊ ਸਿਲਕ ਰੂਟ' ਤੋਂ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਰਾਜਾਰਤਨਮ ਦੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਨਾਲ ਇਹ ਕੰਪਨੀ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਲਈ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਇਸੇ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਅੱਗੇ ਕੰਪਨੀ ਔਗੋਰੇ ਮੌਰੀਸ਼ੀਅਸ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ 'ਬੇਤਾਰ ਬਰੌਡਬੈਂਡ ਸੇਵਾ' ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਦਾ ਲਾਈਸੈਂਸ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਕੰਪਨੀ ਰਾਵਲਪਿੰਡੀ, ਲਾਹੌਰ, ਕਰਾਚੀ ਅਤੇ ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ ਵਿਚ ਬਰੌਡਬੈਂਡ ਸੇਵਾਵਾਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਨੀਆਂ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਅਬਦੁਲ ਹਫੀਜ਼ ਸ਼ੇਖ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਹਰ ਹਵਾਲੇ ਉੱਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰਨ ਦੀ ਮਹਾਰਤ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਕੋਈ ਉਜਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਤਾਂ ਜੰਗ ਜਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਟੈਕਸ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਪੂੰਜੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਤੋਂ ਛੋਟਾਂ ਲੈਣ ਲਈ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਮੌਰੀਸ਼ੀਅਸ ਰਾਹੀਂ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਰਜਤ ਗੁਪਤਾ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਕਿਵੇਂ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਸੀ?

ਹੁਣ ਇਹ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਜਤ ਗੁਪਤਾ ਇੰਨਾ ਤਾਕਤਵਰ ਅਤੇ ਅਸਰ-ਰਸੂਖ ਵਾਲਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਜਾਂਚ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਕਿਉਂ ਆ ਗਿਆ? ਉਸ ਵਾਲੇ ਕਾਰੋਬਾਰ

ਵਿਚ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਖਿਡਾਰੀ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਹੈ। ਪੂੰਜੀਵਾਦ ਮੌਜੂਦਾ ਮੰਦੀ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਲਈ ਫਟਪਟਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮੌਕੇ ਪੂੰਜੀਵਾਦ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਮਲਾਵਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਰਜਤ ਗੁਪਤਾ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਕਿਸੇ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਸਗੋਂ ਇਸ ਦਾ ਅਸਲ ਕਾਰਨ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿਚ ਚੱਲਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੁਕਾਬਲੇ ਤਹਿਤ ਖ਼ਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦਾ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਕਿਰਦਾਰ ਦੀ ਗਿਰਾਵਟ ਜਾਂ ਵਕਤੀ ਲਾਲਚ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਸਿਰਫ਼ ਵਕਤੀ ਲਾਲਚ ਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਰੁਝਾਨ ਦੀ ਕਤੀ ਵਜੋਂ ਵੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ? ਵਿੱਤੀ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦਾ ਖਾਸਾ ਹਿੱਸੇਪੱਤੀਆਂ, ਅੰਦਾਜ਼ਿਆਂ ਅਤੇ ਸੱਟਾਬਾਜ਼ਾਰੀ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਖਾਸੇ ਵਿਚੋਂ ਹੋਰਾਫੇਰੀਆਂ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਨੂੰ ਮਨਫੀ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਸਰਕਾਰੀ ਅੰਦਾਜ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਤੋੜ ਕੇ ਨਿੱਜੀ ਕਾਰੋਬਾਰ ਉਸਾਰਨ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਪੂੰਜੀ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਗੱਠਜੋੜ ਨਾਲ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਰਜਤ ਗੁਪਤਾ ਅਤੇ ਰੁਪਰਟ ਮਰਡੋਕ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਤੰਦਾਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਹਨ। ਭਾਰਤੀ ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਚੁੱਪ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੰਦਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉਘਾੜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਮਾਨਦਾਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਰਜਤ ਗੁਪਤਾ ਦੀ ਗੱਲ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ? ਇਹ ਸਵਾਲ ਦਰਬਾਨ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕੋਣ ਪੁੱਛ ਸਕਦਾ ਹੈ?

ਕਮਲ ਹਾਸਨ

ਫਿਲਮ "ਚਾਚੀ 420" ਵਿਚ ਕਮਲ ਹਾਸਨ ਅਤੇ ਤੱਬੂ

**ਹੁਣ ਆਵਾਜ਼ ਦਾ ਜਾਦੂ
ਚਲਾਏਗੀ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ**

ਮਰਦਾਂ ਲਈ ਇਕ ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਦੇ ਕਵਰ 'ਤੇ ਛੇਤੀ ਹੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹਨੂੰ ਗਾਉਣ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸ਼ੌਕ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸ ਮੁਤਾਬਕ, "ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਬੋਲ-ਬਹੁਤ ਗਾ ਸਕਦੀ ਹਾਂ ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਐਕਟਿੰਗ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹਾਂ। ਮੇਰੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਨਾਚਮਲ ਲੋਕ ਕਲਾਕਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਦੇ।" ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹਨੂੰ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਵਿਚ ਕਈ ਵਾਰ ਗਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਪਰ ਉਹਦੀ ਤਮੰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਐਲਬਮ ਤਿਆਰ ਕਰੇ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਮੌਕਾ ਖੁੰਝਾਵੇਗੀ ਨਹੀਂ। ਐਕਟਿੰਗ ਕੈਰੀਅਰ ਬਾਰੇ

ਉਹਨੇ ਕਿਹਾ, "ਮੈਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਬਿਹਤਰ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਪਸੰਦ ਕਰਦੀ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਕੰਮ 'ਤੇ ਮਾਣ ਤਾਂ ਕਰ ਸਕਾਂ।"

ਬਈ ਕਮਾਲ ਹੈ ਕਮਲ ਹਾਸਨ

ਦੱਖਣੀ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਤੋਂ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਵਿਚ ਆਈਆਂ ਨਾਇਕਾਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵੈਜੰਤੀ ਮਾਲਾ, ਹੇਮਾ ਮਾਲਿਨੀ, ਰੇਖਾ, ਸ਼੍ਰੀਦੇਵੀ, ਜਯਾਪ੍ਰਦਾ ਅਤੇ ਹੁਣ ਅਸਿਨ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਫਲਤਾ ਮਿਲੀ ਪਰ ਨਾਇਕਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਚਿਰੰਜੀਵੀ, ਨਾਗਾਰਜੁਨ ਆਦਿ ਵਰਗੇ ਕਈ ਨਾਇਕਾਂ ਨੇ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਖੁਦ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਪਰ ਅਸਫਲ ਰਹੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿਚ ਰਜਨੀਕਾਂਤ ਅਤੇ ਕਮਲ ਹਾਸਨ ਨੂੰ ਅੱਪਵਾਦ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਰਜਨੀਕਾਂਤ ਨੇ ਆਪਣੀ ਖਾਸ ਐਕਸ਼ਨ ਸੈਲੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ, ਉਥੇ ਕਮਲ ਹਾਸਨ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਕ੍ਰਿਸਮਈ ਨਾਇਕ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਭਰੇ ਅਤੇ ਕਾਫੀ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਹਿੰਦੀ ਸਿਨੇਮਾ ਦੇ ਅਸਮਾਨ 'ਤੇ ਛਾਏ ਰਹੇ।

ਸਿਨੇਮਾ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਯੋਗਦਾਨ ਲਈ ਕਮਲ ਹਾਸਨ ਨੂੰ ਸਰਵਉਚ ਕੌਮੀ ਐਵਾਰਡਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਪਦਮਸ਼੍ਰੀ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਉਹਨੇ ਆਪਣੇ ਫਿਲਮੀ ਕਰੀਅਰ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ 1959 ਵਿਚ ਏ. ਭੀਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਕਲਾਬੁਰ ਕਾਨੰਮਾ' ਨਾਲ ਬਤੌਰ ਬਾਲ ਕਲਾਕਾਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਲਈ ਉਹਨੂੰ ਸਰਵੋਤਮ ਬਾਲ ਕਲਾਕਾਰ ਦਾ ਕੌਮੀ ਇਨਾਮ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤਕ ਬਾਲ ਕਲਾਕਾਰ ਅਤੇ ਫਿਰ ਸਹਿ-ਕਲਾਕਾਰ

ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫਿਲਮਾਂ ਕਰਦਿਆਂ ਆਖਿਰ ਉਹਨੇ ਦੱਖਣ ਭਾਰਤੀ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਨਾਇਕ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਮਿਲਣ ਲੱਗੇ। ਬਤੌਰ ਨਾਇਕ ਉਹਦੀ ਪਹਿਲੀ ਫਿਲਮ 'ਕੰਨਿਆਕੁਮਾਰੀ' ਸੀ। ਇਸ ਮਲਿਆਲਮ ਫਿਲਮ ਲਈ ਉਹਨੂੰ ਪਹਿਲਾ ਖੇਤਰੀ ਫਿਲਮਫੇਅਰ ਪੁਰਸਕਾਰ ਵੀ ਮਿਲਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਾਂ ਉਹ ਦੱਖਣ ਭਾਰਤੀ ਸਿਨੇਮਾ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਸਿਤਾਰਾ ਬਣ ਗਿਆ ਜੋ ਅੱਜ ਵੀ ਆਪਣੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵੰਡ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਨਵੀਆਂ ਦੱਖਣ ਭਾਰਤੀ ਕਲਾਸਿਕ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇਣ ਪਿੱਛੋਂ ਕਮਲ ਨੇ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮਾਂ ਵੱਲ ਰੁਖ ਕੀਤਾ। ਹਿੰਦੀ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਫਿਲਮ ਸੀ ਕੇ. ਬਾਲਾਚੰਦਰ ਦੀ 'ਏਕ ਦੂਜੇ ਕੇ ਲੀਏ' (1981) ਜੋ ਤੇਲਗੂ ਫਿਲਮ 'ਮਾਰੋ ਚਰਿਤਰਾ' ਦੀ ਰੀਮੇਕ ਸੀ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀਆਂ ਸੁਪਰ-ਡੂਪਰ ਹਿੱਟ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਰਤੀ ਅਗਨੀਹੋਤਰੀ ਨੇ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾ ਕਦਮ ਧਰਿਆ।

ਕਮਲ ਹਾਸਨ ਦੀ ਦਮਦਾਰ ਅਦਾਕਾਰੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਦਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕਲਾਕਾਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਕਈ ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਫਿਲਮਾਂ ਕਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਾਲੂ ਮਹੇਂਦਰਾ ਦੀ ਤਾਮਿਲ ਫਿਲਮ 'ਮੁੰਦਰਮ ਪਿਰਈ' ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਹਿੰਦੀ ਰੀਮੇਕ 'ਸਦਮਾ' ਵਿਚ ਬੇਹੱਦ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾਇਆ ਜਿਸ ਲਈ ਉਹਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ

ਸਰਵੋਤਮ ਅਦਾਕਾਰ ਦੇ ਕੌਮੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਨਾਲ ਨਿਵਾਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅੱਜ ਵੀ ਇਹ ਫਿਲਮ ਉਹਦੀ ਦਮਦਾਰ ਅਦਾਕਾਰੀ ਲਈ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਕਮਲ ਨੇ ਸਾਰਾ ਧਿਆਨ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮਾਂ ਵੱਲ ਲਗਾ ਦਿੱਤਾ। 'ਯੇ ਤੋ ਕਮਾਲ ਹੋ ਗਯਾ' ਅਤੇ 'ਜ਼ਰਾ ਸੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ' ਅਜਿਹੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਸਨ ਜੋ ਉਹਦੀਆਂ ਦੱਖਣ ਭਾਰਤੀ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀਆਂ ਰੀਮੇਕ ਸਨ। ਸੰਨ 1984 ਵਿਚ ਮਲਟੀ ਸਟਾਰਰ 'ਰਾਜ ਤਿਲਕ' ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਪਿੱਛੋਂ ਉਹਨੇ ਰਮੇਸ਼ ਸਿੰਘੀ ਦੀ ਸੁਪਰਹਿੱਟ ਫਿਲਮ 'ਸਾਗਰ' ਵਿਚ ਸਹਿ ਨਾਇਕ ਦਾ ਦੁਖਾਂਤਕ ਕਿਰਦਾਰ ਇੰਨੀ ਖੂਬੀ ਨਾਲ ਨਿਭਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਲਈ ਉਹਨੂੰ ਫਿਲਮਫੇਅਰ ਦਾ ਸਰਵੋਤਮ ਅਦਾਕਾਰ ਦਾ ਪੁਰਸਕਾਰ ਤਾਂ ਮਿਲਿਆ ਹੀ, ਨਾਲ ਹੀ ਇਸੇ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਸਰਵੋਤਮ ਸਹਿ-ਕਲਾਕਾਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੀ ਉਹਦੀ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਹੋਈ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਸੰਨ 1985 ਦੇ ਆਸਕਰ ਪੁਰਸਕਾਰ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਕ ਐਂਟਰੀ ਸੀ।

ਇਸ ਦੌਰ ਵਿਚ ਉਹ ਹਿੰਦੀ ਅਤੇ ਦੱਖਣ ਭਾਰਤੀ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਬਰਾਬਰ ਸਰਗਰਮ ਰਿਹਾ। ਸੰਨ 1987 ਵਿਚ ਉਹਨੇ ਮਣੀ ਰਤਨਮ ਦੀ ਬਹੁ-ਚਰਚਿਤ ਫਿਲਮ 'ਨਾਯਗਨ' ਵਿਚ ਮੁੰਬਈ ਦੇ ਅੰਡਰਵਰਲਡ ਡੌਨ ਵਰਧਾਜਨ ਮੁਦਲਿਯਾਰ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਇੰਨੀ ਸ਼ਿੱਦਤ ਨਾਲ ਨਿਭਾਇਆ ਕਿ

ਇਹਦੇ ਲਈ ਉਹਨੂੰ ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਸਰਵੋਤਮ ਅਦਾਕਾਰ ਦਾ ਕੌਮੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਵੀ 1987 ਦੇ ਆਸਕਰ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਕ ਐਂਟਰੀ ਸੀ। ਇਹ ਫਿਲਮ 'ਟਾਈਮ' ਮੈਗਜ਼ੀਨ ਦੀ 'ਆਲ ਟਾਈਮ 100 ਮੂਵੀਜ਼' ਲਿਸਟ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

ਕਮਲ ਹਾਸਨ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਨਵਾਂ ਸਿਰਜਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸੁਭਾਅ ਕਾਰਨ ਵੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਰਿਹਾ। ਸੰਨ 1988 ਵਿਚ ਉਹਨੇ ਮੂਕ ਕਾਮੇਡੀ ਫਿਲਮ 'ਪੁਸ਼ਪਕ' ਵਿਚ ਨਾਇਕ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾਇਆ। ਤਾਮਿਲ ਫਿਲਮ 'ਅਪੂਰਵ ਸਗੋਧਰਗਰਲ' ਵਿਚ ਉਹਨੇ ਤਿੰਨ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਬੌਣੇ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਹਨੇ 'ਚਾਚੀ 420' ਵਿਚ ਔਰਤ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾਇਆ। ਸਾਲ 2008 ਵਿਚ ਆਈ ਉਹਦੀ ਫਿਲਮ 'ਦਸ਼ਾਵਤਾਰਮ' ਵਿਚ ਉਹਨੇ ਕੁੱਲ 10 ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾਏ ਸਨ। ਕਮਲ ਹਾਸਨ 'ਕਮਲ ਵੈਲਫੇਅਰ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ' ਦੇ ਬੈਨਰ ਹੇਠ ਸਮਾਜ ਸੇਵਾ ਵੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਰਕੁਨ ਤੇ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਵਜੋਂ ਉਹਨੂੰ ਸਾਲ 2004 ਵਿਚ ਪਹਿਲੇ 'ਇਬ੍ਰਾਹਿਮ ਕਾਵੂਰ ਕੌਮੀ ਪੁਰਸਕਾਰ' ਨਾਲ ਨਿਵਾਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਏਡਜ਼ ਅਤੇ ਕੈਂਸਰ ਪੀੜਤ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਵੀ ਫੰਡ ਇਕੱਠਾ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਅਮਿਸ਼ਾ ਪਟੇਲ ਬਣੀ ਨਿਰਮਾਤਾ

ਰਿਤਿਕ ਰੋਸ਼ਨ ਨਾਲ 'ਕਰੋ ਨਾ ਪਿਆਰ ਹੈ' ਤੇ ਸੰਨੀ ਦਿਓਲ ਨਾਲ 'ਗਦਰ-ਏਕ ਪ੍ਰੇਮ ਕਥਾ' ਵਰਗੀਆਂ ਬਲਾਕਬਸਟਰ ਫਿਲਮਾਂ ਨਾਲ ਕਰੀਅਰ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਮਿਸ਼ਾ ਪਟੇਲ ਹੁਣ ਫਿਲਮ ਨਿਰਮਾਤਾ ਬਣ ਗਈ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਲੀਵੁੱਡ 'ਚ ਉਸ ਦਾ ਇਕ ਦਹਾਕੇ ਪੁਰਾਣਾ ਸਫਰ ਸੌਖਾ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। 36 ਸਾਲਾ ਅਮਿਸ਼ਾ ਮੁਤਾਬਕ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਇਕ ਮੁਸ਼ਕਲ ਥਾਂ ਹੈ। ਲੋਕ ਇਥੇ ਹਰੇਕ ਫਿਲਮ ਪਿੱਛੋਂ ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਦੇਖਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 'ਕੈਂਪ ਫੈਕਟਰ' ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਆਸ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੇ ਹੀਰੋ ਨਾਲ ਵਧੇਰੇ ਖਾਸ ਰਵੱਈਆ ਵਰਤੋਂ। ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਜਾਂ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਬੀਤੇ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਸਿੱਖ ਨਹੀਂ ਸਕੀ। 'ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਪਿੱਛੋਂ ਬਾਕਸ ਆਫਿਸ' ਤੇ ਅਮਿਸ਼ਾ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਚਤੁਰ ਸਿੰਘ' ਆਈ ਪਰ ਉਹ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਲਾਪ ਹੋ ਗਈ।

ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਬੇਫਿਕਰ ਹੈ ਤੇ ਹੁਣੇ ਜਿਹੇ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰੋਡਕਸ਼ਨ ਹਾਊਸ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਮਿਸ਼ਾ ਨੇ ਡੇਵਿਡ ਧਵਨ ਤੋਂ ਪ੍ਰਿਯਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਿਲਾਇਆ ਹੈ। ਉਹ ਦੋ ਫਿਲਮਾਂ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਕਰਨਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਅਮਿਸ਼ਾ ਬਤੌਰ ਹੀਰੋਇਨ ਹੋਵੇਗੀ ਤੇ ਫਿਲਮ ਦੀ ਨਿਰਮਾਤਰੀ ਵੀ। ਮੈਸਾਚੂਸਟਸ ਤੋਂ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀ ਪੋਸਟ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਅਮਿਸ਼ਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਕਰੀਅਰ ਪਿਛਲੇ ਦਹਾਕੇ ਤੋਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬੀਤੇ ਸਮੇਂ 'ਚ ਉਸ ਨੇ ਜੋ ਸਿੱਖਿਆ, ਉਸ ਨੂੰ ਉਹ ਉੱਜ ਹੀ ਜਾਣ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ। ਜਦ ਉਸ ਨੇ ਕਲਾਕਾਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫਿਲਮਾਂ 'ਚ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਨੇੜਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਕਿੱਤੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪੜ੍ਹੀ-ਲਿਖੀ ਹੈ। ਅਮਿਸ਼ਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਫਿਲਮਾਂ ਉਹ ਡੇਵਿਡ ਧਵਨ ਤੋਂ ਪ੍ਰਿਯਦਰਸ਼ਨ ਨਾਲ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਹੈ, ਉਹ ਇਕ ਤੈਅ ਮਾਪਦੰਡ ਦੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ।

ਕਰੀਨਾ ਕਪੂਰ ਸਮੇਂ ਦੀ ਬੇਹੱਦ ਪਾਬੰਦ

ਕਰੀਨਾ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮ ਨਗਰੀ ਦੀ ਵਨ ਟੇਕ ਅਦਾਕਾਰਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕੈਮਰਾ ਸਿਰਫ ਉਸ 'ਤੇ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਘੰਟਿਆਂ ਦਾ ਕੰਮ ਮਿੱਟਾਂ 'ਚ ਨਜ਼ਿੱਠ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਸਮੇਂ ਦੀ ਬੇਹੱਦ ਪਾਬੰਦ ਹੈ। ਅੱਜ ਤਕ ਕਿਸੇ ਫਿਲਮ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਉਸ ਕਾਰਨ ਮੁਲਤਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਉਹ ਕਿਰਦਾਰ 'ਚ ਵਲਣ ਲਈ ਦੇਰ ਨਹੀਂ ਲਾਉਂਦੀ। ਉਸ ਦਾ ਫੋਕਸ ਤੇ ਐਨਰਜੀ ਲੈਵਲ ਵੀ ਕਾਫੀ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਹੈ। ਅੱਜ ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹਿੰਗੀ ਐਂਡੋਰਸਰ ਤੇ ਮਾਇਆਨਗਰੀ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹਿੰਗੀ ਹੀਰੋਇਨ ਹੈ।

'ਗੋਲਮਾਲ-3' ਤੇ ਲੇਟੈਸਟ ਬਲਾਕਬਸਟਰ 'ਬਾਡੀਗਾਰਡ' ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਰੀਨਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਫੀਸ ਕਈ ਗੁਣਾ ਵਧਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਉਸ ਦੀ ਬ੍ਰਾਂਡ ਵੈਲਿਊ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਇਹ ਬ੍ਰਾਂਡ ਵੈਲਿਊ ਲਗਾਤਾਰ ਚੰਗੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ, ਹਿੱਟ ਫਿਲਮਾਂ ਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਖ਼ਬਰਾਂ 'ਚ ਬਣੇ ਰਹਿਣ ਨਾਲ ਬਣੀ ਹੈ। ਕਰੀਨਾ ਇਸ ਸਾਲ ਆਪਣੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ 'ਚ ਬਿਲਕੁਲ ਨਵੇਂ-ਨਵੇਂ ਅੰਦਾਜ਼ 'ਚ ਦਿਖਾਈ ਦੇਵੇਗੀ ਤੇ ਮਜ਼ੇ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ 'ਚ ਉਹ ਸੈਫ ਅਲੀ ਖਾਨ, ਸਲਮਾਨ, ਸ਼ਾਹਰੁਖ, ਆਮਿਰ, ਇਮਰਾਨ ਨਾਲ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇਗੀ। ਸਲਮਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਬਾਡੀਗਾਰਡ' ਹਿੱਟ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਰੀਨਾ ਨੇ ਸ਼ਾਹਰੁਖ ਨਾਲ 'ਰਾ-ਵਨ' 'ਚ ਕੰਮ ਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ 'ਚ ਸ਼ਾਹਰੁਖ ਸੁਪਰ ਹੀਰੋ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਅ ਰਹੇ ਹਨ। 'ਏਜੰਟ ਵਿਨੋਦ' 'ਚ ਕਰੀਨਾ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਸੈਫ ਅਲੀ ਖਾਨ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ 'ਚ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਕਰੀਨਾ ਦਾ ਇਕ ਨਵੀਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਲਵਾ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲੇਗਾ। ਇਮਰਾਨ ਖਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਵੀ ਕਰੀਨਾ ਫਿਲਮ 'ਸ਼ਾਰਟ ਟਰਮ ਸ਼ਾਦੀ' ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਆਮਿਰ ਖਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਵੀ ਕਰੀਨਾ ਇਕ ਬ੍ਰਿਲਰ ਫਿਲਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਆਮਿਰ ਤਾਂ ਉੱਜ ਵੀ ਆਪਣੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ 'ਚ ਨਵੇਂ ਤਜਰਬੇ ਕਰਦੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਕਰੀਨਾ ਨੂੰ ਵੀ ਕੁਝ ਨਵਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਮਿਲੇਗਾ। ਇਕ ਸਮੇਂ ਆਪਣੀ ਸਾਈਜ਼ ਜ਼ੀਰੋ ਇਮੇਜ਼ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਬਹੁਤ ਚਰਚਿਤ ਹੋਈ ਕਰੀਨਾ ਹੁਣ ਇਸ ਇਮੇਜ਼ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫਿਲਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਤਜਰਬੇ ਦਿਖਾਉਣ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਰੀਨਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ 'ਜ਼ੀਰੋ ਸਾਈਜ਼' ਫਿੰਗਰ ਦੇ ਨਾਲ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਸੀ ਤਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਪਸੰਦ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਉਸ ਦੀਆਂ ਜੋ ਫਿਲਮਾਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਵੱਖਰਾ ਅੰਦਾਜ਼ ਹੋਵੇਗਾ।

ਸੋਨਮ ਦਾ ਸਿਤਾਰਾ ਅਜੇ ਮੱਧਮ

ਅਨਿਲ ਕਪੂਰ ਦੀ ਲਾਡਲੀ ਧੀ ਸੋਨਮ ਕਪੂਰ ਵੱਡੀ ਉਮਰ ਦੇ ਅਦਾਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਇਹ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਉਸ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡ ਰਹੀ। ਅਸਲ 'ਚ ਸੋਨਮ ਅਜੇ ਤਕ ਬਾਲੀਵੁੱਡ 'ਚ ਇਸ ਹਾਲਤ 'ਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਫਿਲਮ 'ਚ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦਾ ਹੀਰੋ ਚੁਣ ਸਕੇ ਕਿਉਂਕਿ ਹੁਣ ਤਕ ਉਸ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਫਿਲਮ ਖਾਸ ਮਾਅਰਕਾ ਨਹੀਂ ਮਾਰ ਸਕੀ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ 'ਸਾਂਵਰੀਆ', 'ਦਿੱਲੀ-6' ਤੇ 'ਆਈ ਹੋਟ ਲਵ ਸਟੋਰੀਜ਼' 'ਚ ਸੋਨਮ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਦੇ ਯੰਗ ਹੀਰੋ ਮੰਨੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਰਣਬੀਰ ਕਪੂਰ, ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਬੱਚਨ ਤੇ ਇਮਰਾਨ ਖਾਨ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਪਰ ਫਿਲਮ 'ਬੈਕ ਯੂ' 'ਚ ਸੋਨਮ ਨੂੰ ਅਕਸੈ ਕੁਮਾਰ ਵਰਗੇ ਵੱਡੀ ਉਮਰ ਦੇ ਹੀਰੋ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋਣਾ ਪਿਆ।

ਅਕਸੈ ਤੇ ਸੋਨਮ ਦੀ ਜੋੜੀ ਨੂੰ ਬੋਮੇਲ ਜੋੜੀ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਸੋਨਮ ਦੀ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਫਿਲਮ 'ਚ ਵੀ ਉਸ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਬੋਮੇਲ ਜੋੜੀ ਫਰਹਾਨ ਅਖਤਰ ਨਾਲ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇਗੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ 'ਭਾਗ ਮਿਲਖਾ ਭਾਗ' ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਫਰਹਾਨ ਨਾਲ ਸੋਨਮ ਇਹ ਫਿਲਮ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਲਈ ਰਾਜ਼ੀ ਹੋਈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਰਾਕੇਸ਼ ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਮਹਿਰਾ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ 'ਦਿੱਲੀ-6' 'ਚ ਵੀ ਸੋਨਮ ਕੰਮ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਤੇ ਸੋਨਮ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਜੇ ਲੀਲਾ ਭੰਸਾਲੀ ਤੇ ਰਾਕੇਸ਼ ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਮਹਿਰਾ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ 'ਚ ਬ੍ਰੇਕ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਲਈ ਉਹ ਕਦੇ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਉੱਜ ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਨਾਲ 'ਦਿੱਲੀ-6' 'ਚ ਕੰਮ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਸੋਨਮ ਉਸ ਨਾਲ ਇਕ ਹੋਰ ਫਿਲਮ 'ਪਲੇਅਰਸ' 'ਚ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਅੱਜ ਹੀ ਸਾਨੂੰ ਕਾਲ ਕਰੋ!
1.888.888.9914

WE WORK IN ALL 50 STATES & CANADA

ਕਰੈਡਿਟ ਕਾਰਡ ਪੇਮੈਂਟਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ?
 ਤੁਸੀਂ ਡਾਕੂਮੈਂਟ ਕਰੋ ਅਤੇ ਜਾਨ ਸੁਖੀ ਕਰੋ
 ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਰਹਿੰਦੀ ਪੇਮੈਂਟ 70% ਤੱਕ ਘਟਾ ਸਕਦੇ ਹੋ
 ਲੇਟ ਫੀਸ ਅਤੇ ਓਵਰ ਲਿਮਿਟ ਫੀਸ ਖਤਮ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ
**ਆਪਣਾ ਕਰੈਡਿਟ ਬਹਾਲ ਕਰਾਓ,
 ਬੈਂਕਰਪਸੀ ਤੋਂ ਬਚੋ!**

WE CAN HELP YOU TO RESOLVE YOUR IRS TAX DEBT TODAY

- ✦ #1 Ranked By Numerous Organizations
- ✦ 100% Confidential
- ✦ Achieve Financial Peace of Mind
- ✦ Help Stop Wage Garnishments And Bank Levies
- ✦ Get The Fastest Possible Solution
- ✦ Help You Have Peace Of Mind

DJ Dice

ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ
 ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਮੌਕਾ
 ਤੁਹਾਡੇ ਭਰਪੂਰ ਮਨੋਰੰਜਨ ਲਈ ਡੀ ਜੇ

ਤੁਹਾਨੂੰ ਲਾਵਾਂਗੇ ਝੂਮਣੇ...
 ਅੱਡੀ ਲਾਵਾਂਗੇ ਬਿਰਕਣੇ...

734-812-7331
 734-890-1767

28523 Ford Road, Garden City, MI 48135 - e-mail: DICECDJ@GMAIL.COM - www.thedjdice.com

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ

ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਗਟਿਆ ਮਿਟੀ ਧੁੰਧ ਜਗਿ ਚਾਨਣੁ ਹੋਆ॥

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਵਸ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ

ਗੁਰੂ ਪਿਆਰੀ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਜੀਓ

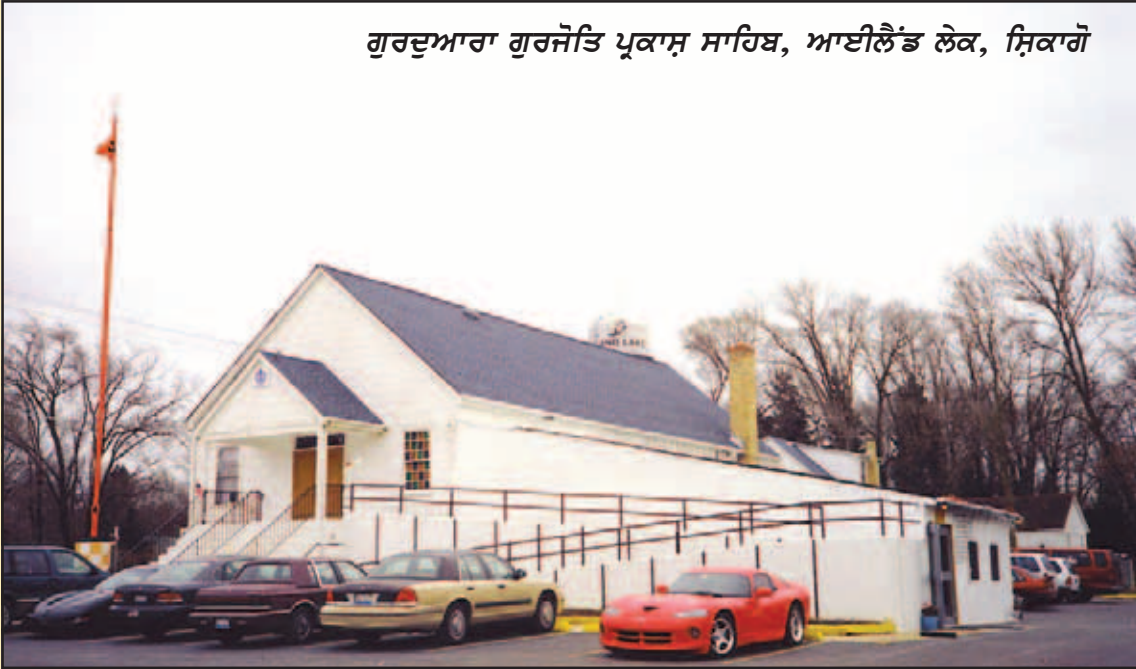
ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ॥ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਿਹ॥

ਆਪ ਸਮੂਹ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਪਾਵਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਹਾੜਾ ਕੱਤਕ ਸੁਦੀ ਪੂਰਨਮਾਸੀ ਮੁਤਾਬਕ ਮਿਤੀ 10 ਨਵੰਬਰ, 2011 (ਦਿਨ ਵੀਰਵਾਰ) ਨੂੰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰਜੋਤਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਾਹਿਬ (ਆਈਲੈਂਡ ਲੇਕ) ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਿਖੇ ਇਹ ਸਮਾਗਮ ਸੰਤ ਬਾਬਾ ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਸੁਯੋਗ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਧੀਨ (ਸ਼ੁੱਕਰ, ਸ਼ਨੀ, ਐਤਵਾਰ) 11, 12 ਅਤੇ 13 ਨਵੰਬਰ 2011 ਨੂੰ ਸਮੂਹ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਨਿਵਾਸੀ ਸੰਗਤਾਂ ਵਲੋਂ ਅਤਿਅੰਤ ਸ਼ਰਧਾ ਸਹਿਤ ਮਨਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਈ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਇੰਡੀਆਨਾ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਦਿਆਲੇ ਦੇ ਬੱਚੇ ਕੀਰਤਨ ਰਾਹੀਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕਰਨਗੇ। ਆਪ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਸਤਿਸੰਗ ਦਾ ਲਾਹਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੋ ਜੀ।

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬੇਨਤੀ: 10 ਨਵੰਬਰ 2011 (ਦਿਨ ਵੀਰਵਾਰ) ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ 5 ਵਜੇ ਤੋਂ 7 ਵਜੇ ਤੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੀਰਤਨ ਦੀਵਾਨ ਹੋਵੇਗਾ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰਜੋਤਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਾਹਿਬ, ਆਈਲੈਂਡ ਲੇਕ, ਸ਼ਿਕਾਗੋ

ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਵੇਰਵਾ

1. ਪ੍ਰਾਰੰਭ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ
11 ਨਵੰਬਰ, 2011 (ਸਵੇਰੇ 10 ਵਜੇ)
2. ਭੋਗ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ
13 ਨਵੰਬਰ, 2011 (ਸਵੇਰੇ 9 ਵਜੇ)
(ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦੀ ਸੇਵਾ ਧਨੋਆ ਪਰਿਵਾਰ ਵਲੋਂ)
3. ਸ੍ਰੀ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸੇਵਾ
ਸਵੇਰੇ 10 ਤੋਂ 11 ਵਜੇ ਤੱਕ।
4. ਕਥਾ-ਕੀਰਤਨ ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚਾਰਾਂ
ਸਵੇਰੇ 11:00 ਤੋਂ ਦੁਪਹਿਰ 1:00 ਵਜੇ ਤੱਕ
5. ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਲੰਗਰ ਦੀ ਸੇਵਾ
ਸ. ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਲੋਂ ਹੋਵੇਗੀ।

ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਦਾਸ ਸਮੂਹ ਸੇਵਾਦਾਰ

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰਜੋਤਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਾਹਿਬ (ਆਈਲੈਂਡ ਲੇਕ), ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਅਮਰੀਕਾ

217 W. State Rd. Island Lake, IL- 60042 USA

Ph. 847-526-5633/5688 Fax : 847-526-5678

E-mail : ggpschicago@gmail.com